

30К-3
2600

ПРОЛЕТАРЫ УСІХ КРАЇН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

БОЛЬШЕЗВІК

БЕЛАРУСІ

№ 8

№ 8

05.05
18498

М Е Н С К

Выдавецтва ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“
1935

05
18498

Пера

В. Н

В. Ч

М. Н

П. Ха

П. Р

Д. Ч

М. Го

Пазн

П. Ва

Драб

Ш. Б

В. Ан

Я. Се

Шаге

С. Кр

Ф. Су

Х. Су

Я. Г

ра

Э. Ка

С. Ма

зд

М. Ма

Ф. Се

Кніжн

Паста

ПРОЛЕТАРЫ ўСІХ КРАІН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

ПАЛІТЫКА-ЭКАНАМІЧНЫ
ШТОМЕСЯЧНІК
ОРГАН ЦК КП(б)Б
ГОД ВЫДАНИЯ IX

№ 8

МАЙ 1935 г.

З М Е С Т

	Стар.
Перадавы — Работу са спачуваемымі — у цэнтр увагі	2
В. Нірылаў і В. Васютковіч — За ўздэм партыйна-масавай работы на транспарце	6
В. Чэрнышоў — Партыйна-арганізацыйную і выхаваўчую работу — у цэнтр увагі	12
М. Клімчук — Першыя крокі работы аддзела парткадраў	18
П. Хадасевіч — Аб рабоце са спачуваемымі	24
П. Рэвінскі — З вопыту нашай работы са спачуваемымі	30
Д. Чэрненна — Больш увагі і канкрэтнага кіраўніцтва работай са спачуваемымі	34
М. Гольдзін — Больш увагі рабоце са спачуваемымі	40
Пазнякоў — Спачуваючага трэба клапаціліва вырашчваць	43
П. Варшаўчын — Больш клопату аб палітычным росце спачуваючых	46
Драбінскі — Трэба па-большэвіцку арганізаваць работу са спачуваемымі	48
Ш. Бахрах — Як мы працуем са спачуваемымі	51
В. Ансімаў — Работа са спачуваемымі — важнейшая задача партарганізацыі	55
Я. Сегаль — Работу са спачуваемымі трэба паставіць узорна	57
Шагер — Як мы працуем са спачуваемымі	60
С. Крывулін — Групы спачуваючых — асноўны канал папаўнення партыі стойкімі большэвікамі	62
Ф. Сушанкоў — Наша работа са спачуваемымі	64
Х. Сухаліцкі — Партдзень, прысвечаны рабоце са спачуваемымі	66
Я. Гінзбург — Выхаванне жывога чалавека — цэнтральная задача ўсёй нашай работы	68
З. Кавальчун — Заработная плата на даным этапе і задачы профсаюзаў	71
С. Малінін і В. Рывін — Барацьба за прадукцыйнасць працы на фрэзернай здабычы торфу ў БССР	84
М. Матусевіч — Тэхвучоба і падрыхтоўка кадраў	100
Ф. Селін — Мемельскі ачаг вайны	115
Ніжняя паліца	126
Пастановы ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б	128

Адрас рэдакцыі:

Менск, Чырвонаярмейская вул.
ЦК КП(б)Б, пакой № 103.
Тэлефон адказнага рэдактара па каму-
татару 20 000 даб. 60; адк. сакратары — 12;
гарадскі — 21064 СЕКА

Р. МУХОМІСТЫЧЭВСКАЯ
АКАДЕМІІ

300-3

2600

(5111)

Работу са спачуваючымі—у цэнтр увагі

Соцыялізм атрымаў перамогу ва ўсіх галінах будаўніцтва нашай краіны. Партыя, стоячы на чале працоўных мас, арганізуючы гэтыя масы на барацьбу, заражаючы масы пафасам соцыялістычнага будаўніцтва, паспяхова завяршае пабудову бяскласавага соцыялістычнага грамадства. Перамога соцыялізма азначае, што новыя мільёны працоўных сталі ў перадавыя шарэнгі барацьбітоў, актыўна далучыліся да той гіганцкай работы, якую праводзіць наша партыя.

У барацьбе за пабудову бяскласавага соцыялістычнага грамадства вырас беспартыйны актыў, паказаўшы на справе беззаветную адданасць справе соцыялізма, наблізіўшыхся к партыі, але яшчэ не падрыхтаваных да ўступлення ў яе рады.

Іменна выходзячы з гэтага, XVII з'езд партыі даў дырэктыву аб арганізацыі груп спачуваючых для «згуртавання вакол ВКП(б) найбольш блізкіх к партыі беспартыйных актывістаў, паказаўшых на справе—на вытворчасці, у калгасе—сваю актыўную дапамогу партыі, але яшчэ не падрыхтаваных да ўступлення ў партыю».

Тым часам гэта важнейшая дырэктыва XVII з'езда не знашла дастатковага адлюстравання ў рабоце нашых партыйных арганізацый. Больш таго, мы маем рад фактаў прамога ігнаравання паасобнымі партыйнымі арганізацыямі ўказанняў XVII з'езда партыі аб арганізацыі груп спачуваючых, аб разгортванні з імі работы, аб згуртаванні вакол ВКП(б) найбольш блізкіх к партыі беспартыйных актывістаў.

Даволі ўказаць на тое, што з 2 135 пярвічных партарганізацый КП(б)Б групы спачуваючых арганізаваны толькі пры 379, г. зн. 87% пярвічных партарганізацый не прыступілі да арганізацыі груп спачуваючых, да практычнага ажыццяўлення важнейшай палітычнай дырэктывы XVII з'езда партыі.

Даныя аб складзе спачуваючых у КП(б)Б таксама пацвярджаюць той вывад, што рад арганізацый КП(б)Б недаацэньвае ўсёй палітычнай важнасці разгортвання работы з узрослым беспартыйным актывам, арганізацыі груп спачуваючых і разгортванні з імі работы.

На 1 красавіка 1935 года КП(б)Б налічвала 4 049 спачуваючых: пераведзеных пры чыстцы 2 351 і новапрынятых з часу XVII з'езда 1 698 чалавек. Гэтыя лічбы даволі пераканаўчы для таго, каб іх не каментавалі. Яны з усёй рэзкасцю ўскрываюць нашу выключна слабую работу з беспартыйным актывам, нашу непаваротлівасць, наяўнасць недаацэнкі важнейшай дырэктывы партыі аб спачуваючых.

Даволі сказаць, што такая буйная партарганізацыя як віцебская, дзе налічваецца 141 пярвічная партарганізацыя, мае групы спачуваючых пры 21 пярвічнай партарганізацыі і за ўвесь гэты час прыняла ў спачуваючыя 43 чалавек; магілёўская партарганізацыя налічвае 94 пярвічных партарганізацый, а групы спачуваючых мае толькі пры

25-ці і прыняла за гэты час 194 спачуваючых; слущкая партарганізацыя, маючы 35 пярвічных партарганізацый, зусім не мае груп спачуваючых і не прыняла ні аднаго спачуваючага.

Такое-ж становішча, як і ў Слуцку, бачым у мазырскай, дрысенскай, быхаўскай і радзе іншых партарганізацый. Тым часам цяга ў спачуваючыя праверанага беспартыйнага актыва выключна вялікая. Правяраны беспартыйны актыў імкнецца яшчэ бліжэй стаць к партыі, падрыхтаваць сябе да ўступлення ў яе рады, яшчэ актыўней удзельнічаць у барацьбе.

Цікава ў гэтых адносінах заява Равенюка—калгасніка Бягомельскага раёна, дэлегата першага ўсебеларускага з'езда калгаснікаў—аб тым, што ён жадае ўступіць у спачуваючыя, «бо партыя вывела нас, беднякоў, на светлую дарогу і вядзе да культурнага заможнага жыцця. У мінулым я меў адну дзесяціну зямлі, цягнуў поўгалоднае існаванне, быў разуты і раздзеты, а зараз ужо ў калгасе я ні ў чым не адчуваю патрэбы».

Гэту пульсуючую актыўнасць узросшага актыва мы недастаткова арганізуем, не накіроўваем. Тысячы лепшых актывістаў, паказаўшых на справе сваю адданасць партыі, у спачуваючыя не ўцягваюцца, з імі сур'ёзнай работы не вядзецца і такім чынам важнейшая дырэктыва партыі ігнаруецца.

З гэтымі недапушчальнымі адносінамі да выканання важнейшай дырэктывы партыі трэба рашуча пакончыць. Неабходна зараз-жа разгарнуць работу сярод беспартыйнага актыва, уцягнуць лепшых у групы спачуваючых і арганізаваць гэтыя групы пры пярвічных партарганізацыях.

Зусім недапушчальна ігнараванне партарганізацыйнай работы сярод савецкай інтэлігенцыі, сярод аграномаў, інжынераў, урачоў, настаўнікаў. Спачуваючых з савецкай інтэлігенцыі наша партарганізацыя налічвае адзінкі. Тым часам сярод гэтых груп працоўных мы маем актыўных, адданных справе соцызлізма людзей, энтузіястаў соцызлістчнага будаўніцтва, якіх мы павінны наблізіць к партыі, разгарнуць сярод іх работу. РК і ГК павінны зараз-жа забяспечыць разгортванне работы сярод гэтых груп беспартыйнага актыва і ўцягнуць лепшых у рады спачуваючых.

У выніку выключна слабой работы па ўцягненню праверанага беспартыйнага актыва ў спачуваючыя, няўважлівасці раду партарганізацый да гэтай важнейшай работы ёсць факты, калі ў спачуваючыя пралязюць чуждыя нам людзі. На магілёўскім мясакамбінаце двое спачуваючых былі арыштаваны за крадзеж. У соўгасе «Дашкаўка» (Магілёўскі р-н) у спачуваючыя прынята жонка былога белага афіцэра.

Гэтыя факты магілі мець месца толькі з-за адсутнасці шільнасці ў партыйнай арганізацыі, з-за самацёку ў рабоце па ўцягванні ў групы спачуваючых беспартыйных актывістаў, прамой недаацэнкі гэтай важнейшай работы.

Мы маем рад фактаў выключна неахайных адносін да пытанняў афармлення ў спачуваючыя. Вельмі часта рэкамендацыі камуністаў, даваемыя таварышам для ўступлення ў спачуваючыя, носяць фармальны характар; камуністы абмяжоўваюцца простаі распіскай на заяве спачуваючага, не даючы характарыстыкі данаму таварышу, яго палітычнага твару, актыўнасці, адданасці і т. д. Гэта таксама з'яўляецца вынікам таго, што партарганізацыі не растлумачылі партыйным масам усёй палітычнай важнасці ўважлівага адбору лепшых, найбольш правяраных з беспартыйнага актыва ў спачуваючыя, значэння

для партыі груп спачуваючых, як рэзерва, адкуль партыя будзе чэрпаць папаўненне сваіх радоў.

Побач з зусім незадавальняючым становішчам работы сярод беспартыйнага актыва, зусім недастатковай работай па ўцягванню лепшай часткі беспартыйнага актыва ў спачуваючыя, партыйныя арганізацыі вядуць вельмі недастатковую работу з таварышамі, прынятымі ў спачуваючыя і пераведзенымі ў спачуваючыя з кандыдатаў і членаў партыі. Спачуваючыя па сутнасці прадастаўлены самі сабе.

Спачуваючыя не запрашаюцца на адкрытыя партыйныя сходы, іх не збіраюць для прапрацоўкі важнейшых рашэнняў партыі і ўрада. Вучоба спачуваючых пастаўлена незадавальняюча, партыйныя арганізацыі не аказваюць дапамогі спачуваючым у рабоце над сабой, у палітычным росце. Спачуваючы Драздоўскі (Парыцкая арганізацыя) скардзіцца на тое, што парторг РВК ніколі не паведамляе аб партсходах, таму ён ні разу на партсходзе не быў. Такія-ж заявы ёсць на швейнай фабрыцы ў Магілёве і ў радзе іншых партыйных арганізацый.

У адносінах вучобы спачуваючага мы маем вельмі часта фармальны чыноўнічы падыход. Не дыферэнцыруючы спачуваючых па ўзроўню палітычнага развіцця, іх усіх уключаюць у адну школу, а гэта, натуральна, прыводзіць к таму, што спачуваючыя не наведваюць школ, бо больш развітым у такой школе працаваць не цікава, а палітычна недастаткова граматычным таварышам у такой школе працаваць цяжка. Так, у Бягомельскай, Терахаўскай і радзе іншых партарганізацый спачуваючыя хоць і ахоплены вучобай, аднак большая палова іх гурткі і школы не наведваюць. Спачуваючым не даецца ніякіх заданняў, яны такім чынам застаюцца не ўцягнутымі ў практычную грамадскую работу, не выходзяць на работу, не правяраюцца.

Да спачуваючых не прымацаваны камуністы з актыва.

Усе гэтыя факты красамоўна гавораць аб тым, што работа са спачуваючымі з'яўляецца ў нас найбольш адсталым участкам. Партыйныя арганізацыі гэтай работай дрэнна займаюцца. У рэзультате маса спачуваючых, пераведзеных па чыстцы, да гэтага часу для зваротнага ўступлення ў кандыдаты не падрыхтаваны.

Мы маем многа фактаў, калі з гэтай групай таварышоў усё яшчэ не арганізавана вывучэнне статута і праграмы партыі, не наладжаны заняткі па вывучэнню гісторыі партыі. Гэтыя таварышы часцяком не чытаюць газет і мастацкай літаратуры, а пярвічныя партарганізацыі, РК і ГК злачынна-бесклапотна адносяцца да падобных фактаў.

Неабходна зараз-жа рашуча пакончыць з усімі гэтымі фактамі, дабіцца рашучага павароту ў рабоце са спачуваючымі, ліквідаваць самацёк і па-большэвіцку ўзяцца за ажыццяўленне дырэктывы XVII партыйнага з'езда аб рабоце са спачуваючымі.

Неабходна, каб пярвічныя партарганізацыі зараз-жа разгарнулі палітычна-масавую работу сярод беспартыйнага актыва, арганізавалі ўцягванне лепшых з актыва ў групу спачуваючых з тым, каб пры пярвічных партарганізацыях былі арганізаваны групы спачуваючых з правяраных, адданных справе партыі людзей.

Партыйныя арганізацыі павінны на падставе вывучэння кожнага спачуваючага, дыферэнцыяванага падыходу да іх, арганізаваць вучобу спачуваючых, вывучэнне імі статута і праграмы партыі, важнейшых рашэнняў партыі і ўрада.

Неабходна забяспечыць, каб уцягванне ў сець партыйнай асветы

спачуваючага праходзіла на аснове строгага ўліку яго палітычнага ўзроўню, развіцця. Школы, дзе працуюць спачуваючыя, павінны быць забяспечаны праваранымі, граматычнымі выкладчыкамі.

Пярвічныя партарганізацыі, райкомы і гаркомы павінны заняцца праваркай вучобы кожнага спачуваючага. Разам з гэтым неабходна забяспечыць уцягванне спачуваючых у грамадскую работу, даваць ім нагрукі, паасобныя даручэнні, уцягваць у якасці чытачоў газет, правараць, як спачуваючы выконвае данае яму партарганізацыяй даручэнне.

Неабходна ўвесці ў практыку, каб сакратар пярвічнай партарганізацыі не менш двух раз у месяц збіраў асабіста спачуваючых, праводзіў-бы з імі гутаркі па важнейшых рашэннях партыі і ўрада, растлумачваў-бы спачуваючым задачы, што стаяць перад партыяй, выкрываў-бы недахопы ў рабоце з кожным спачуваючым.

Такія-ж нарады з паасобнымі групамі спачуваючых павінны збіраць сакратары РК і ГК.

Неабходна, каб уся работа са спачуваючымі была пастаўлена пад неаслабны кантроль райкома і гаркома. Трэба арганізаваць сістэматычную праварку таго, як пярвічная партарганізацыя ажыццяўляе дырэктывы партыі аб рабоце са спачуваючымі, дапамагчы пярвічнай партарганізацыі ў пастаноўцы гэтай работы.

За апошні час, пасля рашэння красавіковага пленума ЦК КП(б)Б мы наглядаем некаторы зрух у рабоце са спачуваючымі. Спачуваючым пачалі цікавіцца інструктар, сакратар райкома, спачуваючага пачалі ўцягваць у актыўную работу, на сходах пачалі ставіць справаздачы аб рабоце са спачуваючымі, аб рабоце прымацаваных да іх камуністаў. Спачуваючыя ўцягваюцца ўжо ў вучобу. Аднак, гэта толькі першыя крокі. Сапраўднага большэвіцкага размаху ў рабоце са спачуваючымі яшчэ няма. Мы далёка не выканалі важнейшых, маючых агромнае палітычнае значэнне дырэктыў партыі аб рабоце са спачуваючымі.

Перад партыйнымі арганізацыямі ў гэтай галіне стаяць важнейшыя і складанейшыя задачы. Неабходна мабілізаваць партыйную арганізацыю на іх большэвіцкае выкананне, неабходна рашуча пакончыць з недаацэнкай важнейшай дырэктывы XVII з'езда партыі аб рабоце са спачуваючымі і ў самы бліжэйшы час дабіцца рашучага павароту ў разгортванні работы са спачуваючымі.

В. Кірылаў і В. Васютовіч

За ўздам партыйна-масавай работы на транспарце

Загады наркома шляхоў зносіў таварыш Л. М. Кагановіч аб барацьбе з крушэннямі і аварыямі, аб паскарэнні звароту вагонаў, з'яўляючыся ўзорам канкрэтнага большэвіцкага кіраўніцтва, даюць нам разгорнутую праграму барацьбы за выкананне рашэнняў XVII з'езда партыі і ўказанняў тав. Сталіна аб канчатковай ліквідацыі адставання чыгуначнага транспарта і ператварэнні яго ў перадавую галіну народнай гаспадаркі.

Перад палітаддзеламі і ўсёй партарганізацыяй транспарта стаяць велізарныя задачы ў галіне партыйна-масавай работы і палітычнага забяспечання выканання задач, пастаўленых у загадах тав. Кагановіча.

На нарадзе работнікаў чыгуначнага транспарта тав. Кагановіч падкрэсліў:

«Ад нас патрабуецца яшчэ большая палітычная масавая работа, чым у любой іншай галіне народнай гаспадаркі».

Указанні тав. Кагановіча выходзяць з таго, што транспарт, з аднаго боку, прадстаўляе сабой найбольш цэнтралізаваную галіну народнай гаспадаркі, дзе патрабуецца чоткасць і наладжанасць работы ўсіх звенняў, а, з другога боку, кадры транспарта адметны ад кадраў прамысловасці большай цяжучасцю—значная частка работнікаў знаходзіцца ўвесь час у раз'ездах, распылена па лініі. Старая чыгуначная культура, яе норавы і прывычкі яшчэ вельмі моцны сярод чыгуначнікаў.

У гэтых умовах патрабуецца выключная гібкасць і аперацыйнасць партыйна-масавай работы. Трэба памятаць асноўнае—кадры на транспарце ніколі не горшыя чым у прамысловасці. З гэтымі людзьмі можна ваяваць і перамагаць. Трэба ўнесці баявы дух у барацьбу за аздаравленне транспарта, даць большэвіцкую зарадку людзям, узброіць іх, падняць, клапаціліва вырашчаць, як вучыць нас т. Сталін, і павесці ў бой за аздаравленне транспарта.

Пастановы пленума Ленінградскага гаркома ВКП(б) і ЦК КП(б)Б аб задачах партыйна-арганізацыйнай і палітычна-выхаваўчай работы ўскрываюць прычыны буйнейшых памылак у дзейнасці партарганізацый і ўказваюць канкрэтныя шляхі ажыўлення і палепшання ўсёй партыйнай работы.

Як-жа палітадзел і ўся партарганізацыя Оршанскага эксплаатацыйнага аддзялення перабудоўвае ў адпаведнасці з гэтым партыйна-масавую работу?

Асноўны ўпор і ўвагу мы сканцэнтравалі на ўмацаванні нізавога партыйнага звяна, на штодзённай рабоце з кожным куністам, на

вырошчванні новых кадраў партыйнага актыва, на выхаванні беспартыйных актывістаў і згуртаванні іх вакол партарганізацыі.

«Члена партыі трэба выходзіць і ў партыйнай школе і галоўнае на практычнай палітычнай рабоце» (Кагановіч).

Праз парторгаў станцый, дэпо, дыстанцый, партгрупоргаў, партыйны актыў мы ўважліва вивучылі камуністаў, іх палітычную граматынасць. Індывідуальны падыход да кожнага камуніста падказваў партарганізацыі, як і чым яна павінна ім дапамагаць. На падставе гэтага была пабудавана ўся сець партыйнай асветы ў аддзяленні. Трэба адзначыць, што ў 1934-1935 гг. партарганізацыя зрабіла рашучы паварот да пытанняў марксісцка-ленінскага выхавання.

Індывідуальны падыход да кожнага камуніста, штодзённая работа па павышэнню ідэйна-палітычнага ўзроўню дала магчымасць выцягнуць рад адстаючых таварышоў. Вось канкрэтныя факты выхавання і росту камуністаў.

Кандыдат партыі, грузчык тав. Тарлоўскі ў мінулым быў самым адсталым на вытворчасці, працаваў дрэнна. Партарганізацыя прымацавала да яго члена партыі, цікавілася яго бытавымі ўмовамі, прадставіла кватэру. Зараз тав. Тарлоўскі—лепшы ўдарнік, вылучан у брыгадзіры, ініцыятар укаранення фабрычнай маркі, прымае актыўны ўдзел у партыйным жыцці, з'яўляецца рэдактарам насценгазеты.

Член партыі стрэлачнік т. Шаціло таксама быў адстаючым. Калі мы пацікавіліся, у чым тут справа, дык аказалася, што ў яго дрэнныя бытавыя ўмовы. Мы дапамаглі тав. Шаціло: адрамантавалі яму кватэру, прыстроілі дзяцей у дзіцячы сад, прымацавалі члена партыі для ліквідацыі палітычнай няграматынасці. Зараз тав. Шаціло—лепшы ўдарнік, вылучан старшым стрэлачнікам.

А вось што расказвае пра сябе кандыдат партыі, сігналіст блокпаста 471 кіламетра т. Мічульнікаў:

«Я працаваў раней грузчыкам. Быў палітычна няграматым, газет не чытаў, дрэнна ўдзельнічаў у грамадскай рабоце, часта выпіваў. Гэта ўсё было таму, што ніхто не працаваў са мной, я быў адарваны ад партыйнага жыцця. Зараз я зусім стаў іншым,—перарадзіўся. Выпісваю і рэгулярна чытаю газеты «Гудок» і «Большевіцкі сігнал», чытаю палітычную літаратуру, прапрацоўваю «Палітграмоту» Інгулава. Партарганізацыя высунула мяне сігналістам. Я ўпаўне спраўляюся з работай, мой блок-пост знаходзіцца ва ўзорным і культурным стане. Усё гэта дзякуючы таму, што партарганізацыя моцна ўзялася за маё перавыхаванне. Парторг т. Сергееў не раз гутарыў са мною, рэкамендаваў чытаць літаратуру, прымацаваў да мяне члена партыі».

Кровельшчык завода імя Мяснікова, значкіст-ударнік сталінскага прызыву тав. Падабед пры апошняй чыстцы быў пераведзен з членаў у кандыдаты партыі з-за палітычнай няграматынасці. Рэгулярна наведваючы школу, займаючыся самаадукацыяй, тав. Падабед павысіў свой палітычны ўзровень. Пасля пастановы ЦК ВКП(б) ён падаў заяву аб пераводзе яго ў члены партыі.

Прыклад падобнага роду дае і рад іншых таварышоў (Новікаў, Кульбінскі, Сераў, Лазуцін, Юронак, Велюжын, Гучэк і інш.).

«...Рост члена партыі залежыць ад пастаноўкі ўнутрыпартыйнай работы, залежыць ад увагі да члена партыі і ад таго, як ім кіруюць» (Кагановіч).

Паляпшаючы якасць марксісцка-ленінскага выхавання, уцягваючы ў актыўную работу партарганізацыі, мы выходзілі камуністаў на практычнай палітычнай рабоце.

Пленум ЦК КП(б)Б і Ленінградскага гаркома ВКП(б) асабліва падкрэслілі неабходнасць вырошчвання партыйнага актыва. Трэба сказаць, што на транспарце мы праз меру дрэнна займаліся гэтым пытаннем.

Правёўшы праверку прапагандысцкіх кадраў, палітаддзел выявіў вялікую палітычную няграмаднасць паасобных таварышоў і вымушан быў проста адхіліць іх ад выкладання.

Каб узняць палітычны ўзровень партыйнага актыва, на вузлах Орша і Менск праводзім семінары, дзе прапрацоўваецца зараз пасля-окцябрскі перыяд гісторыі партыі. Прыцягнулі да гэтай справы рад відных выкладчыкаў вышэйшых навуковых устаноў Менска.

У парадку кантролю і праверкі выканання, а таксама абмену вопытам партыйна-масавай работы палітаддзел практыкуе не больш раз у месяц аперацыйныя нарады актыва ў складзе парторгаў кустоў, станцый, сакратароў парткомаў, партгрупоргаў з пастаноўкай практычных пытанняў партыйна-масавай работы. Нядаўна на адной з такіх нарад заслухалі справаздачы двух парторгаў кустоў і двух камуністаў-адзіночак аб іх рабоце.

Выключна вялікае значэнне набывае ажыўленне партыйных сходаў. Яны павінны ператварыцца ў школу большэвіцкага выхавання камуністаў.

Рад партарганізацый (ст. Менск, Барысаў, Орша-ўсходняя і т. д.) перабудоўваюць партыйныя сходы на аснове пастаноў пленума ЦК КП(б)Б і Ленінградскага гаркома. Да партсходаў праводзіцца папярэдняя старанная падрыхтоўка. Так, напрыклад, загад тав. Кагановіча аб паскарэнні звароту вагона, перш чым прапрацоўваць на агульнастанцыйных, агульнадэпоўскіх партыйных сходах, быў абгаворан на ўсіх партыйных групах па цэхах, брыгадах, зменах, сярод рабочых, ІТР. Збіраліся канкрэтныя прапановы аб лепшай рэалізацыі загадаў наркома. Пытанне такім чынам падрыхтавана было загадзя, і камуністы, прышоўшы на сход з практычнымі прапановамі, разгарнулі дзелавыя спрэчкі і самакрытыку.

Аднак, не ўсе партарганізацыі зразумелі значэнне партыйных сходаў і праводзяць іх па-старынцы, без падрыхтоўкі (вагоннае дэпо Менск, ст. ст. Слаўнае, Лепель і інш.).

У сваёй прамове на нарадзе работнікаў чыгуначнага транспарта тав. Кагановіч сказаў:

«Ёсць рад элементарных пытанняў масавай работы як, напрыклад, чытка газет, з якіх і трэба пачынаць. Бо факт, што многія чыгуначнікі газет не чытаюць».

У радзе буйных прадпрыемстваў чыгункі (ст. Менск, Барысаў, паравознае дэпо Орша і інш.) вылучаны агітатары, якія ў цэхах, брыгадах і зменах праводзяць галосную чытку газет, а таксама гутаркі аб бягучай палітыцы.

Партком ст. Менск правёў нядаўна палітдзень аб міжнародным становішчы. Па ўсіх цэхах загадзя правялі збор пытанняў, якія цікавяць рабочых. Задана было звыш ста пытанняў.

Нядаўна мы правярылі, ці чытаюць газеты рабочыя ст. Орша-ўсходняя і выявілі вельмі нягожы малюнак. Многія рабочыя (Збужынскі, Кандратчык, Махлаеў, Карэнькоў, Дзерваедаў і інш.) і нават

камандзіраў станцыі (Куневіч, Федзюк, Бохарэва і інш.) не выпісваюць і не чытаюць газет у выніку дрэннай масавай работы партарганізацыі. Неабходна зараз-жа ліквідаваць гэты вялікі прабел. Палітычная інфармацыя, галосная чытка газет—адзін з відаў дзейснай і хутка дасягаючай свядомасці мас агітацыі. Адным з важнейшых «вымернікаў» работы палітаддзельцаў і парторгаў з'яўляецца якасць арганізацыі чыткі газет рабочымі, бо «друк—адзіная зброя, пры дапамозе якой партыя штодзенна, штогадзінна гаворыць з рабочым класам на сваёй патрэбнай ёй мове» (Сталін). Асаблівую ўвагу яны павінны ўдзяліць лінейным станцыям і раз'ездным брыгадам.

Задача палітаддзелаў і парторгаў транспарта—выхаваць чыгуначнікаў у духу свядомай дысцыпліны, чэсных і дабрасумленых адносін да сваіх абавязкаў, вырасціць беспартыйныя актыў.

«Трэба згуртаваць масы, абaperціся на лепшых людзей—ударнікаў транспарта, і перамога будзе забяспечана» (Кагановіч).

Оршанскае аддзяленне мае сотні лепшых вытворцаў—галоўную апору партарганізацыі ў яе барацьбе за аздараўленне транспарта. Лепшых, найбольш блізкіх к партыі беспартыйных актывістаў мы ўцягваем у групу спачуваючых, куды прынялі ўжо 165 чалавек.

Машыністы—Мікуловіч, Алексееў, Шпілеўскі; саставіцелі—Канстанціновіч, Няхайчык, Валковіч; стрэлачнікі—Макоўскі, Круцко, Шандыбін, Брыцко, Хадасевіч; сігналісты—Прыгода, Гайлік; дыспетчары—Шыло, Пагарэлік; змазачнік Сенькоўскі, галоўны кандуктар Куцэро, лінейны абходчык Серкуцьеў і інш. за сваю шматгадовую работу на транспарце не маюць ніводнага выпадку аварыі ці крушэння і служаць прыкладам для ўсіх чыгуначнікаў. Вопыт работы гэтых людзей разбівае апартуністычныя размовы аб немінучасці крушэнняў і аварый на транспарце.

Загады тав. Кагановіча ўзнялі новую хвалю энтузіязма. У адказ на загады наркома лепшыя ўдарнікі ўнеслі рад канкрэтных прапаноў па палепшанню работы. Так, стрэлачнік ст. Крупкі т. Хадасевіч прапанаваў сіламі стрэлачнікаў прыводзіць стрэлкі ва ўзорны стан, абкладаць іх шчэбнем, ачышчаць стары шчэбень ад смецця і бруду. Вакол гэтай прапановы, якая мае вялікае значэнне для бяспечнасці руху, разгарнуўся масавы рух стрэлачнікаў аддзялення. Дыспетчар аддзялення т. Пагарэлаў унёс прапанову, якая дае вялікі эканамічны эфект у зніжэнні прастоя вагонаў па Оршанскаму і Віцебскаму аддзяленнях і мае не толькі мясцовае, але ўсесаюзнае значэнне.

Пасля загаду тав. Кагановіча мы ўдзялілі вялікую ўвагу палітычнаму выхаванню беспартыйных мас, арганізавалі палітвучобу. Так, напрыклад, па ўсіх цэхах станцыі Менск палітвучоба праводзіцца чатыры разы ў месяц, ахоплена 400 рабочых. Комвуз БССР прымацаваў студэнтаў для выкладання. Такія заняткі адбываюцца і на іншых станцыях. Акрамя таго, для камандзіраў—начальнікаў, дзяжурных па станцыі і дыспетчараў—створаны семінары палітычнай і тэхнічнай вучобы.

Найбольш адстае партыйна-масавае работа на лінейных станцыях. Станцыі Слаўнае—Шчэрба, Лепель—Дробат не прыдаюць партыйна-масавай рабоце баявога, аперацыйнага характару, якога патрабуюць ускладзеныя на іх Цэнтральным Камітэтам партыі задачы.

Паасобныя парторгі правільна зразумелі свае задачы і дабіліся нядрэнных вынікаў. Заслугоўвае ўвагі вопыт парторга куста Краснае—тав. Сергеева. Усе 15 комуністаў куста, галоўным чынам адзіночкі, ахоплены марксісцка-ленінскім выхаваннем, маюць свой агітпроп. кабінет.

Не малую работу праводзіць партарганізацыя па выхаванню і вырошчванню беспартыйнага актыва. Па ўсіх станцыях наладжана рэгулярная галосная чытка газет. 68 чалавек беспартыйнага актыва ахоплены 5-ю гурткамі, дзе прапрацоўваецца падручнік Інгулава «Палітгутаркі». Расце актыў. Раней па станцыях было 4—5 актывістаў, а цяпер іх звыш 20 чалавек. Дзевяць лепшых беспартыйных актывістаў прыняты ў групу спачуваючых.

Партарганізацыя ўстанавіла цесную сувязь з тэрытарыяльнымі партыйнымі і савецкімі арганізацыямі, прыцягнуўшы іх увагу да работы транспарта. З дапамогай тэрытарыяльных арганізацый усе станцыі і кватэры рабочых электрыфікаваны і прыведзены ў культурны выгляд. Зараз на ўсіх пяці станцыях куста будуюцца новыя чырвоныя куткі.

Не гледзячы на некаторае палепшанне, партыйна-масавае работа па аддзяленню не вядзецца яшчэ з належным размахам і не здавальняе сёнешнім задачам транспарта. Рад партыйных арганізацый яшчэ не перабудаваліся ў адпаведнасці з рашэннямі пленума ЦК КП(б)Б і Ленінградскага тэаркома партыі. Замест штодзённай, крапатлівай работы па выхаванню членаў партыі і партыйнага актыва, яны дапускаюць метады бюракратычнага адміністравання (партком дэпо Орша-паравозная).

Урокі падзей, звязаных са зладзейскім забойствам таварыша Кірава, патрабуюць ад нас рашучага палепшання зместу партыйна-масавай работы і павышэння якасці ідэйна-палітычнага выхавання. Ні на мінуту нельга забыць, што сучасны этап патрабуе асаблівай настарожанасці і рэвалюцыйнай пільнасці.

Транспарт пад цвёрдым большэвіцкім кіраўніцтвам жалезнага наркома тав. Кагановіча ўпершыню за многа год перавыканаў красавіковы план пагрузак. Рад дарог, у тым ліку Маскоўска-Беларуска-Балтыйская, дабіліся зніжэння колькасці аварый і крушэнняў. Гэта яркі довад таго, што толькі ад нас, чыгуначнікаў, залежыць хуткае і рашучае аздараўленне транспарта.

Першыя поспехі не павінны нас супакойваць, а яшчэ больш мабілізаваць на палепшанне ўсёй работы. Асабліва гэта адносіцца да работнікаў Оршанскага аддзялення, якое прызнана лепшым па МББ чыгунцы. Станцыя Менск, вагоннае і паравознае дэпо Орша, 4-я дыстанцыя сувязі заваявалі пераходны Чырвоны сцяг сваіх служб. У сувязі з гэтым у некаторых з'явіліся небяспечныя настроі самасупакоенасці і зазнайства. Нельга забыць, што наша аддзяленне ў цэлым і паасобныя прадпрыемствы працуюць далёка не добра. Яшчэ не зжыты выпадкі аварый, непрадукцыйных прастояў вагонаў, слабога прымянення маршрутызацыі і ўкаранення новых метадаў эксплуатацыйнай работы, асабліва метада дыспетчара Кутафіна і т. д.

У сваёй прамове 4 мая тав. Сталін з усёй вострасцю ставіць пытанне аб кадрах, што мае выключнае значэнне для транспарта. Яго суровая крытыка аб тым, што «мы маем у цэлым радзе выпадкаў факты бяздушна-бюракратычных і проста агідных адносін да работнікаў»,—датычыць транспарта больш, як многіх іншых галін на-

роднай гаспадаркі. На транспарце вельмі многа фактаў, калі «замест таго, каб вывучаць людзей і толькі пасля вывучэння ставіць іх на пасты, нярэдка кідаюцца людзьмі як пешкамі».

Тав. Кагановіч, сваім ленінска-сталінскім стылам кіравання з усёй пераканальнасцю даказаў, што ў нашым тэхнічным узброенні яшчэ крыюцца агромныя, нескрыстаныя рэзервы, што большэвіцкае выкарыстанне тэхнікі, правільныя адносіны да людзей, актыўнае, баявое зыхаванне іх на прыкладзе, у барацьбе можа даць яшчэ нябачаныя рэзультаты.

Выкананне красавіковага плана і поспех пагрузкі ў першыя дні мая служаць нагляднай ілюстрацыяй мыслі тав. Сталіна аб рашаючай ролі кадраў, аб тым, што лепшым выкарыстаннем людзей і тэхнікі мы маем магчымасць у тры і чатыры разы павялічыць прадукцыю краіны. Чыгуначны транспарт, які ўсе яшчэ з'яўляецца вузкім месцам народнай гаспадаркі, здавальняючы толькі мінімальныя яе запатрабаванні, усё-ж такі ўжо «разгортваецца і ідзе ў гару» (Сталін) і мае поўную магчымасць заняць перадавыя пазіцыі.

В. Чарнышоў

Сакратар Бабруйскага
райкома КП(б)Б

Партыйна-арганізацыйную і выхаваўчую работу— у цэнтр увагі

XVII з'езд партыі і наш вялікі тав. Сталін ва ўсю шырыню паставілі перад намі задачу—узняць арганізацыйную работу на ўзровень палітычнай лініі партыі.

Пастановы апошніх пленумаў ЦК КП(б)Б і Ленінградскага гаркома «Аб задачах партыйна-арганізацыйнай і палітычна-выхаваўчай работы» маюць агромнае значэнне для далейшага ажыццяўлення пастаўленых XVII партз'ездам задач і прадстаўляюць сабою разгорнутую большэвіцкую праграму ажыццяўлення і палепшання ўсёй партыйнай работы.

За перыяд пасля XVII партз'езда бабруйская партарганізацыя, пад непасрэдным і канкрэтным кіраўніцтвам ЦК КП(б)Б на чале з тав. Гікало, яшчэ дасней згуртаваўшыся вакол сталінскага ЦК, значна павысіўшы большэвіцкую пільнасць сваіх радоў, дабілася некаторых поспехаў у пастаноўцы партыйна-арганізацыйнай і палітычна-выхаваўчай работы. Аднак поспехі гэтыя (лепшая падрыхтоўка да партсходаў, большы ахоп партвучобай і т. д.)—толькі першыя крокі. Асноўная задача партарганізацыі—далейшае няўстаннае ажыццяўленне ўсіх пастаноў партыі аб перабудове партработы.

Тав. Кагановіч у сваім дакладзе на XVII партз'ездзе указаў:

«Член партыі навучаецца і павінен навучацца на партыйных сходах большэвізму не менш, калі не больш, чым у партшкол

Праводзячы партдні на прапрацоўцы пастаноў Ленінградскага гаркома і красавіковага пленума ЦК КП(б)Б, а таксама прамовы тав. Сталіна на выпуску акадэмікаў Чырвонай арміі, партарганізацыя максімальна ўлічыла ранейшыя недахопы: несвоечасовае правядзенне партсходаў і слабую падрыхтаванасць да іх, скарыстанне штатных прамоўцаў, недастатковую праверку рашэнняў.

Партсходы пачынаюцца цяпер своєчасова і, як правіла, праводзяцца закрыта, што значна павысіла актыўнасць. Колькасць выступаючых дасягае больш 50% усіх прысутных. На кожным партсходзе сакратар парткома або парторг каротка інфармуе аб тым, як выконваюцца рашэнні папярэдняга сходу, і сістэматычна робяць справаздачы па асобных пытаннях партработы. У бліжэйшы час, у парадку кантролю, адбудуцца партсходы для праверкі рэзультатаў выканання вывадаў камісіі па чыстцы.

Апошнія партсходы паказалі вялікую зацікаўленасць камуністаў пытаннямі ўнутрыпартыйнага жыцця і работы, выхаваннем, ростам і вылучэннем членаў партыі.

Партыя Леніна—Сталіна заўсёды і на ўсіх этапах сваёй слаўнай большэвіцкай гісторыі асноўную ўвагу ўдзяляе парткадрам. Вось чаму яна мае свае клапатліва выхаваныя ленінска-сталінскія большэвіцкія кадры, якія перамаглі ў агні Окцябрскай рэвалюцыі і паказалі большэвіцкія цуды ў справе ўмацавання дыктатуры пролетарыята і ажыццяўлення яго гістарычнай задачы—пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства, кадры, беззаветна і да канца адданыя вялікай справе Леніна-Сталіна.

Лозунг тав. Сталіна—«кадры вырашаюць усё», пастанова ЦК ВКП(б) аб арганізацыі аддзелаў партыйных кадраў у буйнейшых гаркомах і райкомах Масквы і Ленінграда, рашэнні Ленінградскага гаркома і красавіковага пленума ЦК КП(б)Б «Аб задачах партыйна-арганізацыйнай і палітычна-выхаваўчай работы» з усёй большэвіцкай праматой і вострасцю ставяць задачу падбору, падрыхтоўкі, выхавання і вылучэння партыйных кадраў для далейшага ажыццяўлення і палепшання партыйнага жыцця.

Тым часам у бабруйскай партарганізацыі мы сустракаемся з фактамі баязні вылучаць і нават ігнаравання вылучаных таварышоў, тады як значная частка парторгаў не маюць дастатковага вопыту партыйнай работы.

Для сістэматычнай падрыхтоўкі парторгаў арганізаваны сталыя семінары ў горадзе і два разы ў месяц па буйнейшых прадпрыемствах праводзяцца «дні парторгаў». Распрацаваны мерапрыемствы па летняй падрыхтоўцы і перападрыхтоўцы парткадраў. Усе парторгі будуць прапушчаны праз курсы гісторыі партыі і партыйнага будаўніцтва.

Пры райкоме створан рэзерв з 40 чалавек партактыва для вылучэння на кіруючую партработу і, акрамя таго, інстытут пазаштатных інструктараў. Ва ўсёй падрыхтоўчай рабоце асаблівую ўвагу трэба ўдзяліць беларускім нацыянальным кадрам.

Прамова тав. Сталіна—большэвіцкая праграма ўсёй нашай работы—была шырока прапрацавана сярод партыйнай масы, а таксама сярод рабочых і калгаснікаў. На партднях распрацоўваліся канкрэтныя мерапрыемствы для правядзення ў жыццё лозунга тав. Сталіна «кадры вырашаюць усё» і яго ўказання аб тым, што «трэба берагчы кожнага здольнага і разумеючага работніка, берагчы і вырошчваць яго. Людзей трэба клапатліва і ўважліва вырошчваць, як садоўнік вырошчвае аблюбаванае ім пладовае дрэва».

Вялікая ўвага павінна быць звернута на работу з камуністамі-адзіночкамі, асабліва на вёсцы.

Наша вясковая партарганізацыя амаль цалкам складаецца з камуністаў-адзіночак, некаторыя з іх добра зразумелі свае задачы і не дрэнна разгортваюць масавую работу. Напрыклад, тав. Сікорскі (калгас «Колас», Асоўскага с.с.) сістэматычна працуе над сабой, рэгулярна чытае газеты, зараз вывучае гісторыю партыі. У сваёй рабоце шырока скарыстоўвае калгасны актыў, сістэматычна праводзіць пяцімінутныя мітынгі, чытку газет і літаратуры па калгасных брыгадах, усе калгаснікі ахоплены падпіскай на газету. Калгас «Колас»—адзін з перадавых у раёне.

Трэба аднак адзначыць, што так працуюць далёка не ўсе камуністы-адзіночкі вёскі. Таму зараз устаноўлена сістэматычнае правядзенне партсходаў камуністаў-адзіночак і з мая пры Доме партактыва працуюць месячныя трохдзённыя курсы па гісторыі партыі, пытаннях міжнароднага становішча і т. д.

Ва ўсім унутрыпартыйным жыцці і рабоце асноўным і рашаючым з'яўляецца ўзбраенне камуністаў рэвалюцыйнай тэорыяй Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна. Тым часам райком з пачатку года недастатковую ўвагу ўдзяліў камплектаванню сеці партасветы і ўліку падрыхтаванасці слухачоў. Слухачы вячэрняга комвуза пасля шасці месяцаў заняткаў не маглі адказаць на самыя элементарныя пытанні. Недахопам камплектавання з'яўляецца і тое, што да сакавіка месяца ў палітшколы для беспартыйных (напрыклад, пры саюзе Медсанпрацы) ўключаны былі паасобныя камуністы.

Якасць вучобы ў партшколах яшчэ вельмі нізкая. Многія слухачы слаба засвойваюць матар'ял з-за няўмення самастойна карыстацца падручнікам, рабіць канспекты і т. д. Дапамагчы слухачам у гэтай справе ўзяўся сакратар парткома лесакамбіната «Х Окцябр» тав. Каралевіч. Ён праводзіць спецыяльныя дні падрыхтоўкі да заняткаў у партшколе.

Сярод ахопленых завочнай партвучобай і індывідуальнымі заданнямі камуністаў ёсць частка таварышоў, якія выкарыстоўваюць гэтыя формы вучобы толькі для таго, каб прыкрыць сваё нежаданне сур'ёзна вучыцца. Прамое ігнараванне партвучобы і фармальныя адносіны да яе камуністаў Філімонава (дырэктара фабрыкі імя Халтурына) і Айнбіндэра (старшыня арцелі «Чырвоны мебельшчык») прывялі к таму, што пры правярцы іх на паседжанні бюро РК яно не маглі адказаць на самыя элементарныя палітычныя пытанні. Бюро папярэдзіла Філімонава і Айнбіндэра, што паколькі яны з'яўляюцца зусім палітычна няграматымі, а значыць не могуць быць паўнацэннымі кіраўнікамі прадпрыемстваў і стаяць на вышыні даручанай ім работы, партарганізацыя паставіць пытанне аб пераводзе іх на ніжэйшыя пасады, калі ў бліжэйшы час яны не ліквідуюць сваю палітычную няграмацкасць.

Праверкай устаноўлена, што большасць прапагандыстаў—маладых па стажу і вопыту сваёй работы, вельмі слаба ўзброеныя метадыкай. Так, прапагандыст кандыдацкай школы швейнай фабрыкі тав. Браўман увесь час задае слухачам пытанні і сам на іх адказвае.

За апошнія месяцы ва ўсіх звеннях партвучобы наглядаецца значны прыліў слухачоў. Вывучэнне гісторыі партыі праводзіцца ва ўсёй сеці партасветы. Кандыдацкія і палітшколы канчаюць прапрацоўку асноўных этапаў гісторыі партыі па падручніку палітграматы. У гуртках па гісторыі партыі, ВСПШ і ВКУ прапрацоўваюць тэмы пасляокцябрскага перыяда гісторыі партыі. Вячэрні комвуз праводзіць канферэнцыі з аслабленнем слухачоў першага курса на два тыдні і другога на месяц ад работы. Навучальныя планы кандыдацкіх школ, гурткоў па гісторыі партыі, ВСПШ і ВКУ перапрацаваны так, каб можна было скончыць курс гісторыі партыі ў гэтым навучальным годзе. Для ўзмацнення работы па партвучобе ў палітшколы і гурткі накіраваны адказныя работнікі, у тым ліку і члены бюро райком.

Каб палепшыць якасць партвучобы, у праграму семінараў прапагандыстаў ўключаны метадычныя лекцыі і тэарэтычныя канферэнцыі. Агульна-гарадская канферэнцыя ўдарнікаў партвучобы паслужыла

штуршком для шырокага разгортвання соцпаборніцтва і ударніцтва ў партвучобе.

Партарганізацыі паспяхова заканчваюць камплектаванне хатніх бібліятэчак куністаў і арганізуюць чытаемасць літаратуры. Партарганізацыя швейнай фабрыкі імя Дзержынскага (сакратар парткома тав. Уздзінскі) правяла партдзень, прысвечаны пытанню ідэйнай узброенасці куністаў. Перад сходам адбыліся дзве нарады парт-оргаў, на партгрупах прапрацаваны пытанні якасці вучобы куністаў, праведзена ўзаемаправерка куністаў, як яны рыхтуюцца да заняткаў, чытаюць літаратуру, газеты і т. д. Партдзень прашоў вельмі актыўна, распрацаваны былі канкрэтныя мерапрыемствы для замацавання, поўнага ахвату куністаў партвучобай і павышэння яе якасці.

Бюро райкома за апошні час сістэматычна заслухоўвае даклады пярвічных партарганізацый і паасобных куністаў па пытанню партвучобы. Сакратар райкома праводзіць гутаркі аб іх вучобе, як гэта раней звычайна рабілася толькі па гаспадарчых пытаннях. Такія гутаркі даюць магчымасць бліжэй азнаёміцца з таварышам, быць у курсе яго вучобы, павысіць адказнасць. Мы павінны цвёрда памятаць словы тав. Кагановіча:

«Трэба ўмець знаходзіць і выяўляць людзей, умець разбудзіць іх часам скрытую актыўнасць, не баяцца ўскласці на іх адказнасць, бо людзі растуць і выходзяюцца, перш за ўсё, пад цяжарам канкрэтнай адказнасці».

Праведзеная ў паасобных партарганізацыях праверка паказвае, што яны не зразумелі ўсёй важнасці работы са спачувачымі, усяго значэння інстытута спачувачых, які, як і комсамольская арганізацыя, падрыхтоўвае таварышоў для ўступлення ў партыю.

На прыёме ўдзельнікаў першамайскага параду тав. Сталін указаў:

«Тысячы і тысячы беспартыйных—адважных, здольных і таленавітых, верай і праўдай служаць рабочаму класу. Многія з іх не ўступілі ў партыю таму, што яшчэ занадта маладыя, іншыя таму, што лічаць сябе яшчэ непадрыхтаванымі, бо высока ставяць і цэняць званне члена партыі».

Гэта ўказанне тав. Сталіна павінна быць пакладзена ў аснову работы са спачувачымі.

Ёсць у нас і станоўчыя прыклады гэтай работы. На швейнай фабрыцы імя Дзержынскага група спачувачых складаецца з 15 чалавек. тое з іх пераведзены камісіяй па чыстцы за палітычную няграмацкасць. Партком уважліва падышоў да работы са спачувачымі: ахапіў усіх вучобай, прымацаваў сем добра падрыхтаваных куністаў, для штодзённай дапамогі ў вучобе і рабоце, тры разы ў месяц праводзіць дзень вучобы са спачувачымі, на якім прапрацоўваюцца важнейшыя артыкулы з газеты «Правда», сістэматычна правярае, як групарторгі дапамагаюць спачувачым.

Вось што расказвае спачувачы Юшолек Алексей: «З моманту ўступлення ў групу спачувачых я навучыўся працаваць самастойна над кнігай, прапрацаваў статут партыі. Вялікую дапамогу аказвае мне прымацаваны парткомам куніст тав. Канавалаў, які кожную пяцідзёнку займаецца са мною, дапамагае працаваць над кнігай».

Зусім адваротнае наглядаецца ў партарганізацыі Хлебазавода, дзе

парторгам працуе т. Мамуліч. На заводзе 4 спачуваючыя. Усе яны пераведзены ў час чысткі за палітычную няграматнасць. Партарганізацыя з імі і зараз ніякай работы не праводзіць. Спачуваючыя Чэрнін і Кіціна палітычна непадрыхтаваны, газет не чытаюць, не маюць ніякай грамадскай нагрузкі.

Ажыўленне і палепшанне ўнутрыпартыйнай работы, якога мы дасягнулі пасля прапрацоўкі пастаноў апошняга пленума ЦК КП(б)Б і пленума Ленінградскага гаркома, узяло яшчэ на большую ступень большэвіцкую пільнасць.

За апошні час была выяўлена і выключана з партыі трацкісцкая група Гітэрман-Кац, якая ў свой час галасавала супроць выключэння контррэвалюцыянера Троцкага з партыі, а потым, па-двuruшніцку адмовіўшыся ад трацкісцкай лініі, падтрымлівала праз Гітэрмана актыўную сувязь з выключанымі з партыі трацкістамі, атрымлівала літаратуру і ўсімі мерамі старалася скрыць ад партыі сваё галасаванне супроць выключэння Троцкага.

Паводзіны гэтай двuruшніцкай трацкісцкай групы паказваюць нам на неабходнасць яшчэ і яшчэ больш узяць нашу пільнасць і рашуча знішчыць малейшыя спробы дзейнасці класавага ворага, дзе-б ён ні ўздумаў працягнуць сваю руку. «Рэвалюцыйная пільнасць з'яўляецца той самай якасцю, якая асабліва неабходна цяпер большэвікам» (Сталін).

Мы знаходзімся напярэдадні абмену партбілетаў. Тым часам наша «партыйная гаспадарка» вельмі запушчана. Пры зверцы партбілетаў намі ўстаноўлены выпадкі недапушчальнай распушчанасці камуністаў у адносінах да сваіх партдакументаў. Гэта, у сваю чаргу, вядзе к таму, што дакументы губляюцца, няправільна заносіцца прозвішча, імя, год нараджэння, партстаж, бываюць выпадкі свядомай падзелкі партстажу і т. д. Трэба цвёрда памятаць, што малейшы выпадак абыхавых адносін да нашай «партыйнай гаспадаркі» зараз-жа выкарыстоўваюць класавыя ворагі ў сваіх контррэвалюцыйных мэтах.

За сваімі дакументамі кожны камуніст павінен сачыць, як за зрэнкаю вока. Большэвіцкія адносіны камуністаў да сваіх партдакументаў павінны яшчэ больш умацаваць партыйную дысцыпліну. Кожны камуніст павінен памятаць словы Леніна:

«Хто хоць колькі-небудзь аслабляе жалезную дысцыпліну партыі пролетарыята (асабліва ў час яго дыктатуры), той фактычна дапамагае буржуазіі супроць пролетарыята» *).

Выкананне ўказанняў тав. Сталіна, рашэнняў партыі аб партыйна-арганізацыйнай і палітычна-выхаваўчай рабоце, большэвіцкае павышэнне ідэйнага ўзроўню камуністаў, ўзмацненне сапраўды рэвалюцыйнай большэвіцкай пільнасці павінны забяспечыць далейшае паспяховае правядзенне задач, якія стаяць перад бабруйскай партарганізацыяй: правядзенне праполкі, падрыхтоўка да ўборачнай і загатоўчай кампаній, выкананне промфінплана нашай прамысловасцю. У гэтай справе агромную ролю павінна адыграць соцыялістычнае спаборніцтва паміж Бабруйскам і Барысавам.

*) Ленін, т. XXV, стар. 191.

Дружнай работай, безупынай, да канца адданай барацьбой за генеральную лінію нашай ленінска-стапінскай партыі, уздымаючы вышэй рэволюцыйную большэвіцкую пільнасць супроць усіх і ўсякіх ворагаў рабочага класа, пад кіраўніцтвам ЦК КП(б)Б на чале з тав. Ікало змагаючыся за выкананне ўказанняў вялікага Сталіна, бабруйская партарганізацыя павінна заняць і зойме перадавое месца ў КП(б)Б.

М. Клімчук

Сакратар Гомельскага гар-
кома КП(б)Б, загадчык ад-
дзела партыйных кадраў

Першыя крокі работы аддзела парткадраў

Пасля рашэння ЦК ВКП(б) аб нашай партарганізацыі мы не-
параўнальна больш пачалі займацца пытаннямі партыйна-выхаван-
няга характару. Партыйная вучоба ў гэтым годзе праходзіць на
многа лепш. Буйнейшыя нашы партарганізацыі ў апошні час пачалі
загадзя рыхтавацца да партыйных дзён, на якіх абгаварваецца больш-
шасць пытанняў унутрыпартыйнага жыцця. Перад партсходамі кому-
ністы робяць самасправаздачы аб вучобе і рабоце.

Аднак, трэба прама сказаць, што, не гледзячы на некаторае па-
лепшанне ў пастаноўцы партыйна-масавай работы, рашэнне
ЦК ВКП(б) аб нашай партыйнай арганізацыі застаецца для нас у
поўнай сіле. Сапраўднай, поўнай перабудовы арганізацыйна-партый-
най работы ў нас пакуль няма, асабліва-ж слаба наладжана справа
вырошчвання партыйных кадраў.

Падрыхтоўкай і вывучэннем партыйных кадраў мы да апошняга
часу не займаліся, не вывучалі, не ведалі іх большэвіцкіх якасцей.
Большасць камуністаў пераключалі з адной работы на другую, або
прызначалі на новую толькі на падставе даных уліковай карткі.
А ў выніку няўдалага падбору людзей—не мала выпадкаў правалаў
і прарываў.

Інструктары гаркома не вывучалі складу нізавых партыйных ра-
ботнікаў, цэхавых і групавых парторгаў і яшчэ менш ведалі рад-
вых членаў тых партарганізацый, якіх самі абслугоўвалі.

Усё гэта прывяло к таму, што нават у нашых буйнейшых парт-
арганізацыях (Гомсельмаш, Дрэваапрацоўчы камбінат, ф-ка «Комін-
гэрт», «Праца», «Пролетарый» і інш.), якія налічваюць ад 100 да
170 камуністаў, партыйны актыў складае 10—15 чалавек. Нізавыя
партработнікі заседжваюцца на сваёй рабоце па 5—7 год.

Рад камуністаў з нізавых партработнікаў за апошні час па-
тычна выраслі і ўпаўне могуць быць вылучаны на самастойную пар-
тыйную работу, але іх не прасоўваюць нібы з-за адсутнасці замены.
Замяніць гэтых таварышоў кожная партарганізацыя безумоўна
можа, але няведанне людзей, баязнь вылучаць здольных, растуць
радавых членаў партыі, нежаданне штодзённа працаваць з імі, да-
памагаць у рабоце—вось асноўныя прычыны, якія прывялі да вуз-
кага кола партыйнага актыва ў гэтых арганізацыях.

* * *

Гарадскі камітэт партыі і партарганізацыі многа ўвагі ўдзялялі партыйнай вучобе, аднак у большасці абмежаваліся толькі арганізацыйным бокам гэтай справы: вялі ўлік наведвання, рэагавалі на пропуск заняткаў і т. д. Пытаннімі-ж ідэйнага зместу лекцый, праверкаю таго, як рыхтуюцца прапагандысты да заняткаў, як засвойваюць слухачы матэрыял, рэагаваннем на выпадкі неахайных адносін як прапагандыстаў, так і слухачоў да заняткаў (а такіх фактаў у нас вельмі многа) парткомы і парторгі стала не займаюцца.

Адсутнасць штодзённага партыйнага кантроля за ідэйным зместам вучобы спрыяла таму, што паасобныя прапагандысты дапусцілі рад скажэнняў, антыпартыйнага тлумачэння некаторых момантаў з гісторыі партыі. Так было ў партыйнай школе міліцыі, у некаторых комсамольскіх палітшколах. Партарганізацыі своечасова не выяснілі падобныя факты.

Фармалізм і шкалярства асноўныя недахопы ў рабоце нашых партыйных школ.

На спіртзаводзе ўсіх членаў партыі, кандыдатаў і комсамольцаў, не ўлічваючы іх узроўню, сабралі ў адным гуртку па вывучэнню гісторыі партыі. У рэзультате тт. Піткевіч, Злоткін, Тітавец, Аляшкewіч асмельмі дрэнна засвойвалі курс. Партком гэтым мала цікавіўся, бо лічыў сваю ролю выкананай тым, што стварыў школу і наладзіў наведвання.

Многія нашы партыйныя работнікі забылі важнейшае ўказанне тав. Кагановіча на XVII з'ездзе партыі аб ідэйным выхаванні камуністаў:

«Большэвік—не школьнік, ён выходзіць палітычна, яго школьная вучоба павінна спалучацца з палітыкай і практыкай штодзённай барацьбы».

Партыйныя сходы не ператварыліся яшчэ ў сапраўдныя школы, якія на канкрэтных пытаннях практычнай работы вучаць і выходзіць камуністаў. Нават у буйных партарганізацыях добра падрыхтаваныя партыйныя сходы праводзяцца толькі час ад часу.

6 красавіка сакратар парткома аўчына-шубнага завода т. Дзюкоў намеціў на 8-ае правесці партдзень па прапрацоўцы рашэнняў Ленінградскага гаркома, не забыўшы, вядома, указаць, каб да сходу добра падрыхтаваліся. Зусім зразумела, што за 1—2 дні падрыхтавацца можна правесці толькі для формы.

Стварэнне аддзела партыйных кадраў у нашым гаркоме ёсць найменшае арганізацыйнае мерапрыемства. Яно павінна аказаць вялікі ўплыў на ліквідацыю недахопаў у нашай партыйна-арганізацыйнай і палітычна-выхаваўчай рабоце.

Аддзел партыйных кадраў найперш узяўся за арганізацыю глыбокай прапрацоўкі рашэнняў Ленінградскага гаркома ВКП(б), краісавіковага пленума ЦК КП(б)Б і перадавых артыкулаў «Правды» аб партыйнай рабоце. 8-га красавіка па ўсёй партарганізацыі праведзен быў адзіны партыйны дзень.

Рыхтуючыся да партдня, мы склікалі інструкцыйную нараду сакратароў парткомаў і парторгаў, прымацавалі да пярвічных арганізацый членаў бюро, членаў пленума і кіруючы гарадскі партыйны

акты, випускли спеціальну брашуру з рашенням Ленінградського гаркома і передавали «Правды» і прапрацавалі гэтыя матарыялы ў партгруппах з камуністамі адзіночкамі, адначасова абгаварваючы стан партыйнай работы ў кожнай з іх і збіраючы прапановы камуністаў аб тым, якія пытанні яны лічаць неабходным паставіць на агульным партыйным сходзе.

На ф-цы «Везувій» у падрыхтоўцы да партыйнага сходу прынялі ўдзел 30 чалавек партыйнага актыва. Яны правярылі, як вучацца камуністы, іх авангардную ролю на вытворчасці і палітычны ўплыў на беспартыйных рабочых. У спрэчкі запісалася 50 проц. арганізацыі, выказалася 15 чалавек.

На фабрыцы «Комінтэрн» пачалі з прапрацоўкі рашэнняў Ленінградскага гаркома з цэхавымі партаргамі, якія потым правялі гэту работу з групамі камуністаў. К партыйнаму сходу выпусцілі спецыяльны нумар шматтыражкі аб стане партработы ў цэхах і брыгадах і дыяграмы аб пастаноўцы партыйнай вучобы. На самым сходзе чыталі рашэнне Ленінградскага гаркома, па кожнаму раздзелу разгортваліся спрэчкі і ўносіліся прапановы. На сходзе выступілі 24 камуністы, некаторыя з іх — упершыню. Так рыхтаваліся і праводзілі партсходы «Пролетарый», фабрыка «Праца», Гомсельмаш, шклозавод і інш., шырока разгарнуўшы самакрытыку і крытыку недахопаў партыйнай работы.

Рашэнні агульных партыйных сходаў, як практычная праграма работы кожнай партарганізацыі, упершыню накладаліся на падставе прапанов, унесеных камуністамі да сходу і на самым сходзе. Былі выпадкі і фармальных адносін. На ланцоўнай фабрыцы, у соўпартшколе, Белгандлі абмежаваліся тым, што прачыталі матарыялы пачынаючы на сходах, 2-3 чалавекі выказаліся, а камісі даручана было дыпрацаваць пастанову. Гарком парты ўзяў гэтыя арганізацыі пад непасрэдны нагляд інструктароў аддзела парткадраў і даручыў правесці паўторныя сходы.

21 красавіка праведзены нарады усіх сакратароў парткомаў і партаргаў аб выніках партызен і рэалізацыі іх рашэнняў. Пасля гэтага работа значна ажывілася.

На камбінаце імя Гікало для партыйнага актыва арганізавалі гурток па вывучэнню гісторыі партыі, вылучылі 10 чалавек у рэзерв для нізавой партработы і для падрыхтоўкі іх стварылі семінар. Вылучылі 23 палітбяседчыкаў, з якімі праз кожныя пяць дзён праводзіцца кансультацыя ў парткабінеце. Кожны палітбяседчык абслугоўвае пэўную групу беспартыйных рабочых. Прымавалі камуністаў да інтэрнатаў, што на многа палепшыла палітычную і культурную масавую работу ў інтэрнатах. Пачалі лепш працаваць са спачатковымі, сакратар парткома перыядычна збірае іх для гутаркі на тую ці іншую тэму.

На заводзе «Пролетарый» працуе гурток калючага партыйнага актыва па вывучэнню гісторыі партыі. Наладжана сістэматычная работа з партаргамі і палітбяседчыкамі. У падрыхтоўцы да партыйнага сходу, прысвечанага рабоце цэхавым партарганізацыі за час пасля XVII з'езда партыі, удзельнічаюць больш дзесяці камуністаў.

На Гомсельмашы перагледзелі нагрузкі камуністаў і прымавалі да адстаючых больш падрыхтаваных таварышоў з партыйнага актыва. На шклозаводзе для партарганізатараў і дзесяці чалавек рэзерва праводзяць кароткатэрміновыя курсы. Для 15 палітбяседчыкаў парткабінет арганізаваў сістэматычную кансультацыю. На парт. ком.

і партыйных сходах слухачы партшкол рабілі справаздачы аб сваёй вучобе, што ў значнай меры ўзняло яе якасць.

Палепшыла работу са спачувальнымі і партарганізацыя фабрыкі «Комінтэрн». Нядаўна там адбыўся вельмі цікавы сход спачувальных. З невялікім дакладам аб усходнім пакце выступіў спачувальны т. Ісфэ. Сам дакладчык і ўся яго аўдыторыя добра падрыхтаваліся, таму сход прашоў жыва і цікава. К чарговаму сходу спачувальных па пытанню аб статусе партыі рыхтуюцца тры дакладчыкі па асобных раздзелах статута.

На ложкавай фабрыцы ніякай партыйна-выхаваўчай работы сярод камуністаў наогул не праводзілася. Пасля-ж сходу створані гургок па вывучэнню гісторыі партыі. Інструктар гаркома дапамог парт-оргу наладзіць партыйна-выхаваўчую работу ў арганізацыі. Гуркі па вывучэнню гісторыі партыі створаны пры доме папраўчых работ, для пажарнікаў, на заводзе «Чырвоны хімік». На мармарынавым заводзе арганізавалі партыйны кабінет.

Пра ажыўленне партыйнай работы гаворыць і змест партыйных дзён 26 красавіка. На камбінаце «Спартак» па пытанню аб рабоце са спачувальнымі праведзены былі цэхавыя партыйныя сходы, на якіх са справаздачай выступілі члены парткома. На фабрыцы «Комінтэрн» заслушаны індывідуальныя справаздачы камуністаў на цэхавых партсходах. На мясакамбінаце праведзеныя па чыстцы з членаў у кандыдаты расказалі аб тым, як яны рыхтуюцца да пераводу ў члены партыі. На спіртзаводзе адбыліся справаздачы камуністаў аб камуністычным выхаванні дзяцей. На камбінаце імя Гікало - цэхавыя партыйныя сходы па пытанню аб кіраўніцтве нізавым друкам.

Асноўныя пытанні, якімі аддз. партыйных кадраў заняўся на бліжэйшым адрэзак часу, — гэта падрыхтоўка кадраў і праверка рашэнняў гаркома і партарганізацый.

Мы паставілі перад сабой задачу — стварыць не менш як са 100 камуністаў рэзерв для вылучэння на партыйную работу. Пярвічныя партарганізацыі ўжо вылучылі ў рэзерв 83 камуністаў, з іх 10 чалавек прызначаецца на самастойную партыйную работу ў якасці сакратароў парткомаў і парторгаў буйных цэхавых прадпрыемстваў.

У бліжэйшыя дні адкрываем двухдзядзінныя курсы па падрыхтоўцы рэзервістаў. Праз гэтыя курсы за некалькі скліканняў, думаем прапусціць усіх вылучаных у рэзерв камуністаў, а таксама перападрыхтаваць парторгаў. Для сакратароў парткомаў арганізуем у чэрвені месячныя курсы.

Трэба сказаць, што не ўсе партарганізацыі па-большэвіцку аднесліся да важнейшага мерапрыемства партыі — стварэння партыйнага рэзерва. Былі выпадкі, калі ў рэзерв вылучалі неправераных, нявызначаных камуністаў, недастойных быць на партыйнай рабоце. На фабрыцы «Праца», у палігасвет установах, на аўчына-шубным заводзе ў рэзерв вылучалі пераведзеных па чыстцы ў кандыдаты партыі. Гэтыя памылкі гарком выправіў.

На прыступ мая месяца кожны інструктар гаркома па сваёй групе вывучае вылучаных у рэзерв таварышоў, пасля чаго яны будуць навідацца бюро гаркома. Інструктары аддзела парткадраў з кожным сакратаром парткома і парторгам прапрацоўваюць цяпер іх месячныя планы работы.

Крыху ажывілася работа партарганізацый савецка-кааперацыйных устаноў. Трэба прызнацца, што гэты ўчастак быў у нас зусім

закінуты. Ранейшы інструктар ГК займаўся ў гэтых арганізацыях чым хочаце, толькі не партыйнай работай. Кадры партработнікаў былі там выпадковыя, неправераныя. Зараз гарком стварыў партыйную групу ў новым універмагу і накіраваў туды для работы партарганіскалькі камуністаў з вытворчасці. У савецка-кааперацыйных партарганізацыях праводзім цяпер адзіны партдзень па пытанню аб парткіраўніцтве нізавым друкам, а ў некаторых з іх у другі раз працаоўваем рашэнні Ленінградскага гаркома і красавіковага пленума ЦК КП(б)Б аб партыйнай рабоце. На бюро і сакратарыятах ставяцца пытанні работы гэтых партарганізацый, на гаркоме заслухоўваюцца індывідуальныя справаздачы камуністаў, якія ўзначальваюць гандлёвыя арганізацыі.

Таксама палепшылася партыйна-палітычная работа ў партарганізацыях Ляснога і Педагагічнага інстытутаў. Камуністы, студэнты і выкладчыкі сур'ёзна ўзяліся за вывучэнне гісторыі партыі. У гуртках чытаюцца лекцыі на паасобныя тэмы з гісторыі большэвізма.

Для павышэння палітычнага і культурнага ўзроўню сакратароў парткомаў, дырэктароў, старшын ФЗМК пры доме партактыва працуюць семінары. Зараз праводзіцца рад лекцый па гісторыі партыі, міжнароднаму становішчу, літаратуры.

Гарком партыі ўзяўся за праверку сваіх асноўных рашэнняў аб рабоце са спачуваемымі, партыйнай вучобе, вырошчванні і падрыхтоўцы партыйных кадраў. Праводзім усебаковае абследаванне партыйна-выхаваўчай работы ў чатырох партарганізацыях: Шклозавода, камбіната імя Гікало, горсовета і школьных работнікаў.

На пленуме гаркома 28 красавіка заслухалі, як рыхтуе і праводзіць партдні фабрыка «Комінтэрн» і як камуністы вывучаюць гісторыю партыі на фабрыцы «Везувій» і ў Лесатэхнічным інстытуце. Вялікім недахопам было тое, што інструктары як гаркома, так і пазаштатныя, прыняўшыя ўдзел у падрыхтоўцы да пленума, не дапамагалі партарганізацыям знішчыць на месцы выяўленыя недахопы. Пленум даручыў інструктарам аддзела парткадраў дапамагчы гэтым партарганізацыям выпрацаваць канкрэтны план работы і ператварыць яго ў жыццё.

27 красавіка адбылося першае паседжанне сакратарыята па пытаннях жыцця і работы партарганізацыі. Гэта паседжанне паказала нам агромную ролю сакратарыята ў палепшанні аперацыйнага кіраўніцтва нізавымі партарганізацыямі.

* * *

Некаторае палепшанне арганізацыйна-партыйнай работы сказала на ўсіх галінах нашага вытворчага і грамадскага жыцця. На прадпрыемствах амаль не стала прарываў. Камбінат імя Гікало, шклозавод, фабрыка «Клары Цэткін», якія цягнулі ўніз усю гарадскую прамысловасць, зараз працуюць нармальна, а ў красавіку і маі перавыканалі вытворчыя планы.

Рэалізацыя падпіскі на пазыку гэта важнейшая палітычная кампанія—праведзена з вялікім поспехам. Партарганізацыі прарабілі вялікую масавую растлумачальную работу, ўзняўшы на гэтую справу сотні беспартыйных рабочых-актывістаў.

Яшчэ не мала адмоўнага ў нашай рабоце. Рад партыйных арганізацый выносяць агромныя пастановы і дэкларацыі, не рухаючы

справу з месца, зусім недавальняюча пастаўлена партыйная работа на вёсцы.

Наша партыйная арганізацыя ў асноўным зразумела ўвесь глыбокі сэнс рашэння ЦК КП(б)Б аб стварэнні аддзелаў парткадраў, пастаноў Ленінградскага гаркома і красавіковага пленума ЦК КП(б)Б і, закатаўшы рукавы, узялася за іх практычнае ажыццяўленне. Далягненні маем пакуль што нязначныя, недахопаў больш. Але з дапамогай партыйнага актыва і ўсёй партарганізацыі, паклаўшы ў аснову сваёй работы геніяльнае ўказанне тав. Сталіна аб тым, што з «усіх каштоўных капіталаў, якія ёсць у свеце, самы каштоўны капітал—гэта людзі, кадры»,—гомельская партарганізацыя вырасціць не толькі для сябе, але і для ўсёй КП(б)Б сотні бясстрашных барацьбітоў за справу соцыялізма.

П. Хадасевіч

Сакратар Менскага Гаркома КП(б)Б
Заг. аддэлам Парткадраў

Аб рабоце са спачуваючымі

У рашэннях XVII партыйнага з'езда партыі і ЦК КП(б)Б «Аб рабоце са спачуваючымі» указваецца, што работа з беспартыйным актывам, уцягненне лепшай часткі гэтага актыва ў спачуваючыя—адна з буйнейшых задач кожнай партыйнай арганізацыі.

«Гэта справа вельмі важная і добрая, трэба толькі яе не папсаваць, трэба, каб партыйныя арганізацыі ўдзялялі групам спачуваючых належную ўвагу і сапраўды вялі сярод іх кваліфікаваную, ідэйна-палітычную работу».

Так гаварыў тав. Кагановіч на XVII з'ездзе партыі.

На-жаль, гэты вялікі і важны ўчастак работы многімі партарганізацыямі, у тым ліку і менскім гаркома партыі, недаацэньваўся. Як паказала праведзенае ў красавіку абследванне раду партыйных арганізацый, пасля XVII з'езда партыі па менскай партарганізацыі было прынята толькі 350 чалавек, што разам з пераведзенымі па чыстцы складала да 650 чалавек.

Партарганізацыі савецкіх устаноў, ВНУ гэту работу зусім не праводзілі, бо чамусь лічылі, што ў спачуваючыя можа паступіць толькі рабочы (выходзіць, што служачы, вучань, спецыяліст адразу могуць прымацца ў партыю).

Сакратарыят і бюро менскага гаркома КП(б)Б, вывучыўшы стан работы са спачуваючымі, указалі партарганізацыям на недапушчальнасць неахайных адносін да гэтага важнейшага ўчастка. Праведзены былі спецыяльныя партдні аб рабоце са спачуваючымі. У сваім рашэнні ад 8 красавіка бюро гаркома вызначыла рад канкрэтных мерапрыемстваў па палітычнаму выхаванню спачуваючых і рабоце з беспартыйным актывам: дыферэнцыяваны падыход і прымацаванне да спачуваючых палітычна развітых, стойкіх камуністаў, інструктаж прымацаваных, скліканне спецыяльных нарад з папярэдняй падрыхтоўкаю, партыйныя даручэнні спачуваючых, вывучэнне праграмы, статута і гісторыі партыі, правільнае афармленне і ўлік спачуваючых, вывучэнне і ўцягванне ў палітгурткі беспартыйнага актыва і т. д.

Бюро гаркома звярнула асаблівую ўвагу партыйных арганізацый на недапушчальнасць аслаблення работы з таварышамі, пераведзенымі ў спачуваючыя камісіямі па чыстцы.

У выніку мы маем рост груп спачуваючых і палепшанне палітычна-выхаваўчай работы з імі, праўда, яшчэ не ў дастатковай ступені і далёка не ва ўсіх партыйных арганізацыях.

Для характарыстыкі работы са спачуваючымі возьмем рад буйных партыйных арганізацый.

На заводзе «Большэвік»—36 спачуваючых, з іх 19 пераведзеных камісіяй па чыстцы і 17 новапрынятых. Пераважная частка спачуваючых—старыя кадравыя рабочыя з вытворчым стажам з 1911 і 1913 гг.

Усе новапрынятыя—лепшыя ўдарнікі, з іх 6 чалавек—брыгадзіры і майстры. Амаль усе маюць нагрузкі і вучацца ў гуртках: 3 чалавек займаюцца ў кандыдацкай школе; 4—у гуртку малаграматных, 3—у СПШ, 5—у школе спачуваючых і т. д. Спачуваючыя размяркоўваюцца па гуртках паводле ўзроўню падрыхтоўкі. Пасля прапрацоўкі рашэння пленума Ленінградскага гаркома ўсе гурткі пераклучыліся на вывучэнне пасляокцябрскага перыяда гісторыі партыі.

Да кожнага спачуваючага партком прымацаваў камуністаў. Праўда, не ўсе яны як след працуюць са спачуваючымі. Два разы ў месяц праводзяцца нарады ўсіх спачуваючых завода, на якіх, побач з пытаннямі бягучага парадку, праводзяцца гутаркі па розных пытаннях міжнароднай і ўнутранай палітыкі. Прапрацаваці ўжо статут сельскагаспадарчай арцелі, змены ў канстытуцыі, аб Саарскім плебісцыце, настанову ЦК ВКП(б) аб прыёме ў члены і кандыдаты партыі пераведзеных камісіяй па чыстцы, рашэнне пленума Ленінградскага гаркома, прамову тав. Сталіна і рад іншых.

Гутарка са спачуваючымі паказала, што ў асноўным яны правільна засвоілі прапрацаваны матэрыял і большасць адказвае на пытанні партыйна-завостранай мовай. Павярховыя і няправільныя адказы параўнаўча рэдкі. Спачуваючыя праявляюць большэвіцкую пільнасць да антыпартыйных элементаў. Тав. Рэйдэр выкрыў контррэвалюцыйнае выступленне аднаго чужака.

Многія таварышы за час прабывання ў спачуваючых значна ўзраслі і прасунуліся на практычнай рабоце. Тав. Гуліс была работніцай, а зараз з'яўляецца начальнікам цэха. Тав. Альперовіч палітычна ўзрос, добра выконвае палітычныя даручэнні, праводзіць гутаркі з беспартыйным актывам. Тав. Доўнар з'яўляецца членам горсавета, добра выконвае сваю нагрузку. Тав. Хвашчэўская—старшыня дэлегатацкай групы, і інш.

Тав. Сахановіч, пераведзеная камісіяй па чыстцы, доўгі час адмаўлялася ад усякіх нагрузак. Партком прымацаваў да яе члена партыі, і зараз яна з'яўляецца лепшай ударніцай па ліквідацыі сваёй няграматнасці.

Партыйны камітэт увёў у практыку сваёй работы заслухванне самасправаздач спачуваючых. Заслуханы тт. Молчан (па ўказанню гаркома), Бухман, Дзергай Соня і інш.

На май—чэрвень у плане работы партыйнай арганізацыі завода «Большэвік» вызначаны наступныя мерапрыемствы:

1. На кожным паседжанні парткома заслухоўваць аднаго спачуваючага і судаклад прымацаванага.
2. У выхадны дзень правесці нарады спачуваючых у парку культуры і адпачынку па пытанню: «Што партыя патрабуе ад камуністаў».
3. Тт. Аксельроду, Мірскаму і Пятрову правесці работу са спачуваючымі партгрупы механічнага цэха.
4. Для вывучэння вопыту работы са спачуваючымі арганізаваць экскурсію парторгаў і партактыва на фабрыку імя Кагановіча.
5. Правесці сустрэчу спачуваючых са старымі большэвікамі, экскурсію ў музей рэвалюцыі і т. д.

Партарганізацыя завода «Большэвік» мае рад дасягненняў у ра-

боце са спачуваючымі, але гэта далёка не ўсё, што трэба зрабіць яшчэ недастаткова арганізавана работа з беспартыйным актывам.

Фабрыка «Окцябр» на 7 красавіка мела 71 спачуваючага: 19 пераведзеных па чыстцы і 48 новапрынятых.

Па рабочаму стажу новапрынятыя размяркоўваюцца наступным чынам: звыш 20 год—10 чал., ад 20—15 г. 8 чал., ад 15—10 г. 10 чал., ад 10—8 год 12 ч., ад 8—5 год 4 чал., ніжэй 5 г. 2 чалавекі.

Такім чынам асноўная маса спачуваючых—старыя кадравыя рабочыя. З гэтых 48 спачуваючых—18 жанчын.

Да пастановы ЦК КП(б)Б было ўсяго 28 спачуваючых, сярод якіх ніводнага беларуса. З 7 красавіка па сучасны момант прынята 12 чалавек.

Усе спачуваючыя ахоплены той ці іншай формай вучобы (кандыдацкая школа, рабфак, школа малаграматыных, бягучай палітыкі і т. д.). Ёсць гурткі, дзе выкладанне вядзецца на яўрэйскай мове.

Не вельмі добра з наведванем школ. Калі ў тав. Хайтовіча з 20 заняткаў толькі 2 пропускі, то ў Годэра—6, Шустера—8, у Салавейчыка—8, а Аксельрод з 11 заняткаў наведваў толькі 3.

Асабліва дрэнна справа з вучобай пераведзеных у спачуваючыя камісіяй па чыстцы: 4 зусім не займаюцца, а 3 нерэгулярна наведваюць заняткі. Адсюль відаць, што партком недастаткова праводзіць у жыццё рашэнне ЦК КП(б)Б аб дыферэнцыяванай рабоце з кожным спачуваючым. Некаторыя спачуваючыя жанчыны вучацца на курсах чырвоных сясцёр. Курсы гэтыя мала дапамагаюць палітычнаму росту, бо палітгадзіна зводзіцца па сутнасці да інфармацыі аб бягучай палітыцы.

Нагрузкі спачуваючых размеркаваны няроўнамерна. Некаторыя гаварышы (Краснасельскі, Файн) зусім не маюць нагрузак, а іншыя (Альтман, Аксельрод, Фурман) нясуць па 3—4 нагрузкі. Пераведзены ў спачуваючыя Альтман вучыцца ў соўпартшколе акуратна, падаў заяву аб пераводзе ў кандыдаты партыі і мае 4 нагрузкі: стараста СПШ, член фабрычнага бюро Чырвонага крыжа, цэхорг АСО, прадуе ў групе РКК. Апошняю нагрузку ён прасіў не даваць, але парторг Перавозкін не згадзіўся, заявіўшы: «Ты павінен папрацаваць для партыі». Такія адносіны прыводзяць к таму, што некаторыя рабочыя не хочуць ісці ў групу спачуваючых, бо баяцца бясконцых нагрузак. Так, рабочы завода «Большевик» т. Дыкштэйн заявіў, што ён не хоча звязваць сябе лішнімі абавязкамі.

На фабрыцы «Окцябр» далёка не ўсе спачуваючыя маюць прымацаваных, пры чым апошнія недастаткова або зусім не працуюць. Напрыклад, прымацаваны т. Лапідус, не гледзячы на просьбы спачуваючага Руманава, ні разу яму не дапамог. Спачуваючы Салавейчык скардзіцца на тое, што парторг Фрэйнкліх ім зусім не цікавіцца. Спачуваючыя лічаць, што агульна-фабрычныя нарады мала дапамагаюць, неабходна індывідуальная работа. Спачуваючыя Фурман, Вол, Рубінштэйн і інш. заяўляюць, што арганізаваная парткомам сустрэча са старымі большэвікамі дала ім вельмі многа і выказваюць пажаданне часцей наладжваць такія сустрэчы, увязваючы іх з працоўкаю гісторыі партыі.

Наогул настроі спачуваючых на фабрыцы «Окцябр» здаровыя. Партыйная арганізацыя павінна значна палепшыць работу з імі, асабліва з беспартыйным актывам.

Нельга не адзначыць безадказную пастаноўку афармлення і ўліку спачуваючых. Заявы і рэкамендацыі пішуцца на маленькіх абрысках

паперы. Няма звестак аб нагрузцы і вучобе спачуваючых Сака, Шэўчука, Зуковіча, Лісаковіча і іншых.

Работніца Ахрамовіч з 5 гадовым вытворчым стажам працуе на Фабрыцы «Окцябр» з 1934 года, а ў картцы ўліковай яна лічыцца мужчынай з 15 гадовым стажам і на фабрыцы—з 1928 г. Або т. Дордзік лічыцца пераведзеным па чыстцы ў спачуваючыя, тым часам як ён з'яўляецца новапрынятым.

На фабрыцы «Окцябр» у групу спачуваючых прынялі Слабодскага, які два разы выключаўся з партыі, двойчы ўстрымаўся ад галасавання пры вывадзе Троцкага з палітбюро. На заводзе імя Кірава прынялі ў спачуваючыя Бухбіндэра—выхадца з гандляроў.

На заводзе імя Варашылава ўсіх спачуваючых 24 чалавекі: пераведзеных 11, новапрынятых 13. Усе новапрынятыя—лепшыя ўдарнікі вытворчасці, добрыя грамадскія работнікі, па соцстановішчу—рабочыя (Гурэвіч, Белы, Доўнар—член ЦВК БССР і інш.).

Парторгі і сакратар парткома рэгулярна праводзяць са спачуваючымі гутаркі. У тт. Любчыка, Злобіна, Шакуры гутаркі праведзены былі на даму. Спачуваючым Гнедзенка і Васілевічу партарганізацыя аказала матар'яльную дапамогу, 4 чалавекі пасланы ў начны прафілакторый і 1 на курорт.

Для спачуваючых арганізавана школа па вывучэнню статута і асноўных пытанняў з гісторыі партыі. Школай кіруе сакратар парткома. Некалькі раз выпускаліся спецыяльныя нумары шматтыражкі аб рабоце са спачуваючымі, праведзены партдні па цэхах і т. д. 21 лютага партком склікаў нараду спачуваючых аб далейшай рабоце з імі, пасля чаго правялі культпаход у тэатр. Большасць спачуваючых маюць нагрузкі і актыўна ўдзельнічаюць у грамадскай рабоце.

Па фабрыцы «КІМ» 14 спачуваючых. 17 мая правялі закрыты партыйны сход, на якім заслухалі справаздачы парторгаў Ліпковіча, Лінгевіча, Оксенкруг, а таксама самасправаздачы спачуваючых Дукора, Кагана, Гофмана і Рубінштэйна. Сход адзначыў недастатковую палітычна-выхаваўчую работу, слабы рост групы спачуваючых, хоць на заводзе ёсць старыя кадры рабочых, і вынес рашэнне:

1. Кожнаму парторгу прапрацаваць статут і праграму партыі сярод сваіх спачуваючых, уцягваючы ў гэтую прапрацоўку беспартыйных рабочых.

2. Правесці 2—3 агульныя лекцыі па гісторыі партыі для спачуваючых па пытаннях барацьбы партыі з «левымі» камуністамі, зіноўеўска-трацкісцкай групай і інш.

3. Правесці гутарку спачуваючых са старымі большэвікамі.

4. Парторгам арганізаваць чытку мастацкай літаратуры і культпаходы для спачуваючых, праводзіць гутаркі па пытаннях міжнароднай палітыкі, выявіць наяўнасць бібліятэчак у спачуваючых і аказаць дапамогу у набыцці іх.

5. Больш падрыхтаваных спачуваючых—Дукава, Кагана, Дукора. Яноўскага—выкарыстаць як бяседчыкаў.

6. Правесці гутаркі з кадравымі рабочымі па растлумачэнню ім задач і мэт арганізацыі груп спачуваючых.

На заводзе імя Кірава ў групе спачуваючых 29 чалавек, з іх пераведзеных па чыстцы 16, новапрынятых 18. Афармленне спачуваючых пастаўлена безадказна. Заявы ёсць толькі на 11 новапрынятых. Несцюк і Эпштэйн маюць толькі па аднаму паручыцелю. У парткоме няма рашэння аб прыёме ў спачуваючыя Ермашкевіча і Андрыйянава, хоць яны лічацца спачуваючымі. Рэкамендуемыя часта не ўказваюць

ні нумара свайго партбілета, ні партыйнага стажу. У такарным цэху практыкуецца такое афармленне спачуваючых: пасля партыйнага сходу пытанне аб зацверджанні пераносіцца на сход рабочых цэха, а потым ужо на партком. У ліцейным цэху пры прыёме ў спачуваючых галасуюць і комсамольцы.

Большая частка спачуваючых (Парфінчук, Магер і іншыя) актыўна ўдзельнічаюць у грамадскай рабоце прадпрыемства, але палітычна-выхаваўчая работа вядзецца з імі дрэнна. Палітгурток з 18 новапрынятых акуратна наведваюць 4 чалавекі, неакуратна—6, а астатнія зусім не ходзяць. Спачуваючыя Ліхт, Ляпарт, займаючыся ў гуртку з пачатку навучальнага года, не ведаюць статута партыі. Прымацаваныя працуюць слаба. Напрыклад, член партыі т. Кацовіч, прымацаваны да спачуваючага Бакіноўскага, даручыў яму выясніць, як рабочы кузнечнага цэха Катушкоў выходзіць сваіх дзяцей. Тав. Бакіноўскі, выявіў нездаровыя адносіны Катушкова да сваіх дзяцей і не ведаў, што рабіць далей. Прымацаваны-ж аб сваім даручэнні зусім забыўся. Спачуваючы Кождан, хоць і акуратна наведвае палітгурток, але дрэнна засвойвае матэрыял, а парторг ні ў чым не дапамагае і толькі пытаецца ці быў на палітзанятках.

Усяго рабочых на заводзе 729 чалавек, ІТР—74, служачых—70. Рабочых са стажам больш 10 год—10 чалавек. Ніякай работы ні з беспартыйным актывам, ні з астатнімі рабочымі партыйная арганізацыя не праводзіла.

Зусім дрэнна пастаўлена работа са спачуваючымі на Электрастанцыі. Усяго ў групе спачуваючых 15 чалавек, з іх 3 пераведзены камісіяй на чыстцы. Усе спачуваючыя—лепшыя ўдарнікі, старыя кадравыя рабочыя са стажам ад 5 да 30 год. Толькі на 6 чалавек ёсць пастанова парткома аб прыёме ў групу спачуваючых. На астатніх 6 ніякага рашэння няма. Заявы Врублеўскага і Рафаловіча згублены. Рэкамендацыі даюцца без указання партстажу і нумара партбілета. Ёсць факты, калі заявы ляжаць па 3 месяцы і нават па год. Тав. Тараскевіча партгрупа прыняла 21 лістапада 1934 года, а партком яго справы яшчэ не разглядаў. Тав. Гурын з 28 студзеня 1935 года, тав. Банькоўскі з 2 красавіка 1934 года да гэтага часу не аформлены. З прычыны такіх адносін да заяў некаторыя з таварышоў не лічаць сябе спачуваючымі.

Усе спачуваючыя скардзяцца на тое, што партыйны камітэт не вядзе работы з імі. Тав. Банькоўскі не раз прасіў аб прымацаванні камуніста, але просьба яго не выканана. Парторг машыннага зала Курылюк прымацаваў кандыдата партыі Месмана адразу да ўсіх спачуваючых цэха, таму Месман ніякай работы з імі не вядзе. Рад спачуваючых не маюць ніякай нагрузкі. Такім чынам, партыйны камітэт Электрастанцыі, не гледзячы на ўсе ўказанні гаркома, работы са спачуваючымі не веу.

З дапамогай інструктара гаркома цяпер наладзілі ўлік спачуваючых, склалі план работы на май—чэрвень, разам з парткомам прымацавалі камуністаў да спачуваючых і перагледзелі нагрузкі.

Работа са спачуваючымі на прадпрыемствах, не гледзячы на рад станоўчых фактаў, яшчэ мае вельмі многа недахопаў. Партарганізацыі Электрастанцыі, завода імя Кірава, фабрыкі «Чырвоны тэкстыльшчык» і рад іншых прадпрыемстваў работу са спачуваючымі ўсе яшчэ не разгарнулі.

У ВМУ і некаторых савецкіх установах, дзе раней зусім не было

спачувальных, за выключэннем пераведзеных па чыстцы, ужо арганізаваны групы.

У Мед'інстытуце група спачувальных складаецца з 21 чалавека, з іх 6 навуковых працаўнікоў. За выключэннем 3 чалавек, усе—новапрынятыя. Партком уважліва падыходзіць да падбору спачувальных. Усебакова вывучае іх. Пяці чалавекам па розных прычынах было адмоўлена ў прыёме.

Арганізаваны два гурткі для спачувальных па вывучэнню праграмы і статута партыі і пасляокцябрскага перыяда гісторыі партыі; адным гуртком кіруе сакратар парткома т. Брунштэйн, а другім—член партыі, навуковы работнік. Са спачувальнымі рэгулярна праводзяцца гутаркі, большасць маюць нагрузкі.

У партарганізацыі БДУ новапрынятых 15 чалавек, з іх 3 навуковыя работнікі. Адзін навуковы работнік падаў заяву пры распрацоўцы прамовы тав. Сталіна. Прыток заяў прадаўжаецца.

Такі прыліў у групу спачувальных па Мед'інстытуту і БДУ тлумачыцца тым, што партыйныя арганізацыі шырока разгорнулі работу сярод беспартыйнага актыва, растлумачвалі задачы груп спачувальных, прымацоўвалі камуністаў для індывідуальнай работы з беспартыйнымі, арганізавалі розныя гурткі, даклады, лекцыі па вывучэнню палітыкі партыі.

У Палітэхнічным інстытуце прынята ўсяго 4 чалавекі, 7 чал. пераведзена камісіяй па чыстцы. Інстытут мае буйную партыйную арганізацыю і агромны рэзерв для росту груп спачувальных, аднак работа сярод беспартыйнага актыва не разгорнута.

Партарганізацыя Соўбуда прыняла ў групу спачувальных 3 чал., Акадэміі Навук—3 чал. і КІЖ'а—2 чал.

Некаторы рост груп спачувальных нагледзецца ў партарганізацыях савецкіх устаноў, аднак яшчэ вельмі слабы. У Наркамфінэ прынята 3 чал., НКУнутргандлі—2 чал. (заявы ляжаць па 4 месяцы), у Белводгасе—4 чал., у НКЗ многа жадаючых уступіць у групу спачувальных, аднак прыём іх яшчэ не аформлен.

Прагляд работы са спачувальнымі паказаў безумоўны зрэх (завод «Большэвік», фабрыкі «КІМ» і «Окцябр», Мед'інстытут, БДУ), але ўсе яшчэ недастатковы. Безадказна праводзіцца афармленне і ўлік спачувальных, слаба, а то і зусім не разгорнута, работа з беспартыйным актывам, няма дыферэнцыяванага падыходу і уважлівых адносін да спачувальных, зусім адстала гэтая работа ў савецкіх установах.

Партыйная арганізацыя гор. Менска павінна па-большэвіцку разгарнуць выхаваўчую работу з беспартыйным актывам і групамі спачувальных, каб выканаць рашэнні партыі і ўказанні тав. Сталіна аб іпатэлівым і уважлівым вырашчванні кадраў.

П. Равінскі

Сакратар Магілёўскага РК КП(б)Б

3 вопыту нашай работы са спачуваючымі

XVII зезд партыі паставіў перад намі задачу арганізацыі груп спачуваючых з найбольш блізкіх к партыі беспартыйных актывістаў паказаных на справе, ударнай работай на будучыне сацыялізма сваю актывную дапамогу і аддаць партыі, але яшчэ не надрыхтаных да ўступлення ў партыю.

У 1933 г., пры чыстцы, члены і кандыдаты партыі, недастаткова палітычна падрыхтаваныя, пераводзіліся ў спачуваючыя. Пастановай ЦК ВКП(б) ад 17/1-35 г. пераведзеным на чыстцы ў спачуваючыя прадастаўлена магчымасць даць хатаўныя, ставяць пытанне пераатрымаць партарганізацыямі аб прыёме назад у партыю.

Тав. Сталін вучыць нас, што «сіла большэвікоў, сіла камуністаў заключаецца ў тым, што яны ўмеюць акрамя нашай партыі мільёнамі беспартыйнага актыва».

З ударнікаў сацыялістычнай вытворчасці—фабрык і заводаў, саўгасі і калгасаў—высоўваюцца тысячы новых, адданных партыі і сацыялізму актывістаў, беспартыйных актывістаў. Гэты рост выклікае напружаную патрэбнасць сталення і павышэння работы з беспартыйным актывам: рабочымі, калгаснікамі і работнікамі культурнага фронту. Партыйная і партвыхаваўчая работа з беспартыйным актывам вельмі важная справа кожнай партарганізацыі.

Формы палітмасавай работы сярод гэтага актыва шырокія і разнастайныя.

Правядзенне палітдзён на сходах рабочых шырока практыкуецца ў нашых прадпрыемствах, як сталая форма работы з беспартыйным актывам. Гэта форма ўкаранення цяпер і ў навучальныя ўстановы, саўгасах і калгасах. Правільны падбор тэмы, уважлівы збор пытанняў сярод рабочых, калгаснікаў, навуковых работнікаў і студэнтаў, добрая падрыхтоўка дакладчыкаў, справа вялікай выхаваўчай партыі. Трэба прама сказаць, што найбольш масавымі сходамі з'яўляюцца палітдні.

Задача палітдня—не толькі шырока правесці растлумачальную палітвыхаваўчую работу, даць адказ на хвалюючыя пытанні, але і рэалізаваць іх, як каштоўнейшыя прапановы, перанесці вопыт іх вырашэння ў іншыя партарганізацыі.

Другая форма партмасавай работы—скліканне кадравых рабочых для распрацоўкі з імі розных пытанняў, палітгутаркі на даму і ў аб-

дзены перапынак, арганізацыя тэхвучобы і аўладанне гэхмінімумам, работа з выдатнікамі, шырокае снабжэнне іх адпаведнай літаратурай. У гэтым напрамку добра працуе шоўкавая фабрыка імя Куйбышэва.

На 30 мая ў магілёўскай партарганізацыі спачуваючых налічваецца 244 чал. або 14,4% партарганізацыі. З іх рабочых 199 чал., інжынерна-тэхнічных работнікаў—4 чал., служачых—24 чал. і калгаснікаў—17 чал. Жанчын—49 чал. Амаль усе спачуваючыя з'яўляюцца ударнікам. У больш буйных партарганізацыях спачуваючыя складаюць большасць; па пяці асноўных—116 чал. і па ўсіх астатніх—128 чал. Самая буйная група спачуваючых (56 чал.) на шоўкавай фабрыцы.

Агromнейшыя магчымасці для росту груп спачуваючых не выкарыстоўваюцца пярвічнымі партарганізацыямі. Асабліва слабы рост у саўгасах і калгасах, сярод навучальных устаноў і інжынерна-тэхнічных работнікаў.

Да апошняга часу работа са спачуваючымі ў магілёўскай партарганізацыі была пастаўлена незадавальняюча.

Магілёўскі РК КП(б)Б звярнуў цяпер увагу на работу пярвічных партарганізацый са спачуваючымі, паставіўшы перад імі задачу шырокага разгортвання палітмасвай і выхаваччай работы ў райкоме склікаюцца нарады спачуваючых, паасобку—горадзескі і пераведзеных на чыстцы, з папярэднім абследаваннем іх. Пярвічныя партарганізацыі складаюць планы сістэматычнай работы са спачуваючымі. Сакратары парткомаў і парторг і рэгулярна інфармуюць бюро райкома аб стане гэтай работы. На бюро выклікаюцца і самі спачуваючыя.

Вось некалькі фактаў з работы са спачуваючымі.

На скурзаводзе імя Сталіна стары кадравы рабочы Лапташоў 25-гадовым рабочым стажам з-за палітычнай няграмаднасці пераведзен быў у спачуваючыя. Вельмі незадаволены гэтым, ён перастаў наведваць партыйныя сходы, партвучобу і ўвесь час сцвярджаў, што з ім паступілі няправільна. Інструктар РК т. Гольдзін правёў рад гутарак і нарэшце пераканаў гаварыша ў тым, што ён павінен над сабою працаваць. Цяпер Лапташоў акуратна наведвае палітзаняжкі і нааддываецца ўжо да пераводу ў кандыдаты. Тое-ж было і з Чумаковай—работніцай швейнай фабрыкі імя Валадарскага.

Людзей з такімі настроймі сярод пераведзеных у спачуваючыя было нямала. Таму партыйныя кіраўнікі пачалі сваю работу з пераведзенымі ў спачуваючыя з індывідуальнага падыходу, растлумачвалі кожнаму паасобку правільнасць рашэння камісіі па чыстцы, уцягвалі ў актыўную грамадскую работу.

Вопыт паказвае, што цяга ў групы спачуваючых лепшых беспартыйных актывістаў залежыць ад якасці партыйнай работы на працягу прыемстве, у саўгасе, калгасе. Там, дзе партком, парторг і партгрупорг ведаюць свой беспартыйны актыў, штодзённа вядуць з ім работу, знаходзяць правільны падыход да кожнага, групы спачуваючых растуць колькасна і якасна. Так, пры партарганізацыі шоўкавай фабрыкі (сакратар парткома т. Драбінскі) групы спачуваючых выраслі да 56 чал. На аўтарэмзаводзе імя Кірава (сакратар парткома т. Анісімаў) група спачуваючых за кароткі тэрмін вырасла з 9 да 22 чал., на швейнай фабрыцы (сакратар парткома т. Бахрах) група спачуваючых за кароткі час вырасла да 24 чал. І наадварот—групы спачуваючых не растуць там, дзе партыйная работа ідзе па-старому. На рымаринай фабрыцы ў рады спачуваючых уцягнут усяго адзін чалавек.

На заводзе імя Дзімітрава—2 чалавекі. Зусім няма спачуваючых на сіншаводзе, у друкарні імя Молатава, на электрастанцыі, у ЦРК, у некаторых арцелях і т. д. На рымарнай фабрыцы (сакратар парткома г. Янавіцкі) заява лепшай ударніцы-актывісткі члена горсовета т. Чушкінай марынавалася ў парткоме больш двух месяцаў. Партбавалася ўмяшанне бюро райкома, каб заява Чушкінай была разабрана.

Рад фактаў сведчыць аб тым, што класава-варожы элемент імкнецца засмеціць рады спачуваючых. На аўтарэмзаводзе прынялі ў спачуваючыя кулака, які быў пад судом. На мясакамбінаце выкрылі двух спачуваючых, як раскравальнікаў соцыялістычнай маемасці. На шоўкавай фабрыцы ў рады спачуваючых пралез былы чыноўнік.

Рад нашых парткомаў цэнтр работы са спачуваючымі перанеслі ў партыйную групу, што дало станоўчыя вынікі. Большасць спачуваючых з'яўляюцца перадавікамі на вытворчасці, прымаюць актыўны ўдзел у грамадскім жыцці прадпрыемства.

Спачуваючы Фельдман (скурзавод імя Сталіна), як член горсовета, актыўна працуе ў гандлёва-кааперацыйнай секцыі, кіруе мопраўскай арганізацыяй на заводзе.

Спачуваючы тэхнік Якімецкі, таго-ж завода, з'яўляецца лепшым палітінфармагарам, праводзіць вялікую работу на заводзе, падрыхтаваў 40 выдатнікаў. Грамадскі тэхнарук брыгады кантоўшчыкаў ператварыў сваю брыгаду з тэхнічна малаграмаднай у сацыялістычную зотаўскую.

Спачуваючы Тярэшчанка (трубітзавод) прышоў на завод некаваліфікаваным рабочым, а зараз аўладаў тэхнікай вытворчасці, з'яўляецца лепшым ударнікам, актывістам у грамадскай рабоце.

Парткомы і группарторгі шоўкавай і швейнай фабрыкі, аўтарэмзавода і іншых прадпрыемстваў сочаць за палітычным ростам спачуваючых, за іх работай.

Партгрупа прадзільнага корпуса шоўкавай фабрыкі заслухалі некалькі самасправаздач камуністаў, прымацаваных да спачуваючых. У гэтай партгрупе ўсе спачуваючыя ахоплены палітвучобай, выписваюць і чытаюць газеты.

Группарторг аддзелачнага цэха скурзавода імя Сталіна тав. Калан заслухаў самасправаздачу спачуваючых Фельдмана і Карначыка. Партгрупа загадзя вылучыла дзве брыгады, даручыўшы ім правяральніц, як гэтыя спачуваючыя выконваюць свае нагрукі, як паспяваюць у вучобе, якія газеты выписваюць і чытаюць, як выхоўваюць сваіх дзяцей, як выкарыстоўваюць свой вольны час. Такія самасправаздачы заслухоўвае партгрупа адмочна-зольнага цэха.

Рад парткомаў арганізавалі спецыяльныя гурткі для спачуваючых па вывучэнню праграмы і статута нашай партыі.

У рабоце са спачуваючымі і беспартыйным актывам ёсць яшчэ і рад недахопаў. Парткомы і парторгі рымарнай і цукеркавай фабрык, пиваварнага і сіншавода, электрастанцыі яўна недаацэньваюць работу са спачуваючымі. Усю работу з беспартыйным актывам і палітвучобу перадаюць профарганізацыі. Вось чаму ў іх няма прытоку спачуваючых. Асабліва слаба пастаўлена работа сярод спачуваючых і беспартыйнага актыва ў радзе калгасаў, саўгасаў, навучальных лекавых устаноў.

Многа недахопаў у пастаноўцы палітвучобы. Спачуваючыя скардзяцца на няправільнае камплектаванне школ і гурткоў. На заводзе

імя Дзімітрава ўсіх спачуваючых залічылі ў адну школу з членамі і кандыдатамі партыі. Такія факты нярэдка і ў іншых партарганізацыях. Ёсць скаргі на дрэнную работу і фармальныя адносіны партпрымацаваных. Парторгі мала сочаць за тым, каб спачуваючыя чыталі газеты, часопісы, мастацкую літаратуру.

Навучыць спачуваючага працаваць над кнігай, рэгулярна чытаць газеты, карыстацца палітслоўнікам, старанна прыхтвацца дома да заняткаў, выступаць на сходах—важнейшая задача нашай работы са спачуваючымі.

Рашуча выпраўляючы адзначаныя недахопы ў рабоце са спачуваючымі, палепшыўшы ўнутрыпартыйную і палітвыхаваўчую работу з беспартыйным актывам, мы безумоўна забяспечым выкананне задач, пастаўленых перад намі XVII з'ездам партыі і красавіковым пленумам ЦК КП(б)Б.

Д. Чарненка

Інструктар аддзела кіруючых
парторганаў ЦК КП(б)Б

Больш увагі і канкрэтнага кіраўніцтва работай са спачуваемымі

У рашэннях Ленінградскага гаркома і красавіковага пленума ЦК КП(б)Б указана на недавальняючую работу ў галіне стварэння груп спачуваемых пры первічных партарганізацыях, на адсутнасць штодзённай увагі да справы большэвіцкага выхавання і ідэйнай загартоўкі спачуваемых, што фактычна тлумачыцца яўнай недаацэнкаю ўсёй важнасці рашэнняў XVII з'езда ВКП(б) аб арганізацыі груп спачуваемых і марксісцка-ленінскім выхаванні іх.

«Пленум ЦК зварачае ўвагу ўсіх партыйных арганізацый на тое, што работа са спачуваемымі да гэтага часу пастаўлена зусім недавальняюча. РК, ГК і первічныя партарганізацыі не аддаюць дастатковай увагі пытанню ўцягвання ў групы спачуваемых «найбольш блізкіх к партыі беспартыйных актывістаў, паказаўшых на справе на вытворчасці сваю адданасць партыі, але яшчэ не падрыхтаваных да ўступлення ў партыю» (статут ВКП(б)), у рэзультате чаго на значнай колькасці прадпрыемстваў і ўстаноў групы спачуваемых зусім не арганізаваны, там-жа, дзе гэтыя групы спачуваемых арганізаваны, работа пастаўлена выключна слаба».

Гэта ўказанне абавязвае ўсе партарганізацыі пакончыць з няўважлівасцю да работы са спачуваемымі і забяспечыць канкрэтнае кіраўніцтва гэтым важнейшым участкам, маючы на ўвазе, што «групы спачуваемых, побач з комсамолам, з'яўляюцца адным з асноўных каналаў папаўнення партыі стойкімі, моцнымі большэвікамі».

Матар'ялы з раду райкомаў гавораць аб празмерна слабой рабоце і самацёку ў арганізацыі груп спачуваемых. Аб гэтым сведчыць хоць-бы такі факт, што пры наяўнасці па 12 райкомах 256 первічных партарганізацый толькі ў 45 ёсць групы спачуваемых, прычым новапрынятых спачуваемых усяго 256 чалавек.

Некаторыя РК (Дрысенскі, Бялыніцкі, Нараўлянскі і інш.) не займаліся гэтым пытаннем, не маюць груп спачуваемых, хоць нягледзячы на беспартыйнага актыва ў спачуваемыя вялікая.

У первічныя партарганізацыі калгасаў Бялыніцкага р-на («Шлях сацыялізма», «Чырвоная дуброва» і інш.) паданы былі заявы аб

прыёме ў спачуваючых, але ніхто імі не заняўся, што характарызуе нецярпімую бесклапотнасць раду партарганізацый у выкананні сур'ёзнейшых указанняў партыі аб рабоце з беспартыйным актывам, аб уцягненні ў спачуваючых людзей, найбольш блізкіх партыі, праведаных на справе.

Рад партыйных арганізацый бессістэмна праводзіць палітмасавую работу з беспартыйным актывам, забываючы, што без дыферэнцыяванага падыходу да паасобных слаёў і груп беспартыйнага актыва, на падставе ўсебаковага і глыбокага вывучэння яго складу, наотул нямыслима і немагчыма паспяховая работа партарганізацый у стварэнні груп спачуваючых.

Большасць партарганізацый практыкуюць так званыя індывідуальныя метады: партторгі праводзяць гутаркі з кожным паасобку беспартыйным актывістам. Метад сам па сабе добры, але калі побач з ім у партарганізацыі не вядзецца масавая работа з беспартыйным актывам, не разгорнута партыйная работа ў цэлым, то ён не дае належных вынікаў.

Слаба канцэнтруецца ўвага на рабоце сярод кадравікаў, рабочых вядучых прафесій, а таксама сярод ІТР, урачоў і інш. спецыялістаў. На заводзе «Звязда» Петрыкаўскага раёна, дзе працуе больш тысячы рабочых, у тым ліку многа кадравых, ёсць, бяспрэчна, добрая база для ўцягнення ў спачуваючых, і тым не менш партарганізацыя не прыняла ў спачуваючых яшчэ ні аднаго чалавека. У гутарцы з рабочымі выявілася, што партком і заўком мала ўвагі ўдзяляюць кадравым рабочым, не раздумвалі ім задач і ролі спачуваючых. Такія-ж скаргі і заявы чуюм ад старых кадравых рабочых раду прапрамысловага Магілева. Сярод 300 спецыялістаў шоўкавай фабрыкі няма ніводнага прынятага ў спачуваючых так сама, як і сярод урачоў і савецкай больніцы. Партарганізацыя дрэнна працуе сярод гэтых груп спецыялістаў, хоць многія з іх добрыя грамадскія работнікі.

Пры наяўнасці ў гэтых раёнах зусім слабога колькаснага росту спачуваючых, некаторыя партарганізацыі (Магілеў, Клімавічы) часта мала патрабавалі да прымаемых, што характэрна і для многіх іншых раёнаў, і такім чынам у групы спачуваючых пранікаюць людзі неправераныя і класава-варожыя элементы, асобы з няясным мінулым, якія не з'яўляюцца лепшымі ўдарнікамі і няварты звання спачуваючага. На аўтазаводзе прынялі ў спачуваючых былога аднаасобніка, які судзіўся за сабатаж у выкананні абавязанстваў перад дзяржавай і на заводзе прапрацаваў толькі год. Падобныя факты былі і ў радзе іншых пярвічных партарганізацый Магілеўскага раёна.

Некаторыя партарганізацыі часта не маюць уяўлення аб людзях, якіх прымаюць у спачуваючых. Куды, напрыклад, варта такая заява т. Ражноўскай—парторга пярвічнай партарганізацыі магілеўскай больніцы: «Мы прымаем у спачуваючых тых, хто з'яўляецца членам профсаюза, і на аснове таго, якую яны цяпер працуюць. Мінулае нас не цікавіла. Я лічу, што сапраўднае вывучэнне неабходна толькі пры прыёме ў партыю». Але-ж для кожнага большэвіка павінна быць ясна, што класавы вораг, спрабуючы пралезці ў групу спачуваючых, каб выкарыстаць гэта званне ў сваіх варожых мэтах, падрабляецца актывістам. І тым лягчэй ён гэтага дабіваецца, калі ў партарганізацыі прыгупляецца партыйнае чунцё і насцярожанасць да малейшых прошукаў варожых элементаў.

Самацёк, кампанейшчына ў выніку фармальнага, механічнага падыходу да гэтай выключна сур'ёзнай работы адчуваюцца ў некаторых партарганізацыях Магілёўскага раёна. У саўгасе Дашкаўка прынялі ў спачуваючыя 8 чалавек без дастатковай праверкі. Сярод іх — Беразнёва, Акулевіч і інш., якія нават не з'яўляюцца ўдарнікамі вытворчасці і наогул нядаўна працуюць у саўгасе. Парторг Буракоў, між іншым, лічыць, што раз група спачуваючых арганізавана, значыць ўсё зроблена. Партарганізацыя нічога не робіць для таго, каб наладзіць налітмасавую работу з кадрамі, якія працуюць у саўгасе па 10 і больш год, і наблізіць іх да сябе.

Яшчэ і зараз, пасля рашэнняў Ленінградскага гаркома і красавіковага пленума ЦК КП(б)Б, паасобныя райкомы партыі не спалучаюць работу па ўцягненню ў спачуваючыя лепшых, адданных партыі беспартыйных актывістаў з сістэматычнай глыбокай выхаваўчай работай, вырашаюць гэту задачу наспех, у парадку ўдарнай кампаніі.

Так, пленум Нараўлянскага райкома 12 красавіка вынес рашэнне: «Прапануецца ў самы кароткі тэрмін, не пазней 1 мая 1935 года, у першую чаргу парторгу ф-кі «Чырвоны мазыранін», парторгу куст-промарцельнай партарганізацыі і сакратару парткома РВК, арганізаваць з прыкладных ударнікаў і адданных партыі групы спачуваючых».

А ў Бягомельскім РК да апошняга часу не ведалі, ці можна пры сельскай арганізацыі ствараць групы спачуваючых. Адказныя работнікі райкома так і заявілі: «Не праводзілі мы гэтай работы, бо не было ніякіх на гэты конт указанняў з ЦК і не ведалі, ці можна на гэты прымаць у спачуваючыя».

За выключэннем адзначаных вышэй адмоўных фактаў, у групы спачуваючых прыняты ў асноўным лепшыя людзі, ударнікі прадпрыемстваў, саўгасаў, актывісты, грамадскія работнікі.

Напрыклад, у спачуваючыя ўступіла работніца магілёўскай цукеркавай фабрыкі т. Веккер. На гэтым прадпрыемстве яна працуе з 1928 года. Яе агульны вытворчы стаж — 28 год. Веккер — ударніца, член горсовета. Яна гаворыць: «Не хачу адставаць — у оям'і ўсе камуністы і комсамольцы. Парашыла падрыхтавацца ў групе спачуваючых, каб ўступіць у партыю і актыўна ўдзельнічаць у выкананні задач, якія стаяць перад ёю».

У саўгасе «Насовічы», Терахаўскага раёна, у спачуваючыя прыняты рабочы саўгаса т. Седзелаў К. 1895 г. нараджэння, агульны вытворчы стаж 22 г., чырвоны партызан, за ўдарную работу некалькі раз прэміяваны. Кірычак М. 1903 г. нараджэння, рабочы-слесар, вытворчы стаж 18 г., быў дэлегатам на ўсебеларускім з'ездзе рабселькораў.

Цяга ў спачуваючыя ў пярвічных арганізацыях вялікая. І толькі няважлівасцю партарганізацый можна вытлумачыць закінутасць гэтай работы, асабліва ў пярвічных партарганізацыях, не кажучы аб тым, што ў калгасных і тэрытарыяльных партарганізацыях гэтая работа амаль не разгорнута.

З усіх адзначаных 12 раёнаў толькі пры трох калгасных пярвічных партарганізацыях Магілёўскага раёна і пры адной Терахаўскага створаны групы спачуваючых.

Пра змест работы са спачуваючымі трэба сказаць, што пярвічныя партарганізацыі часта абмяжоўваюцца фармальным уключэннем

спачуваючых у сець школ і гурткоў партасветы, мала цікавяцца ўзроўнем ведаў і агульным развіццём кожнага таварыша. Спачуваючыя часта займаюцца ў адным гуртку з камуністамі (магілёўскі пиваварны завод, соўтас «Комунар», Уваравіцкага раёна, і інш.). Такая пастаноўка партасветы, не кажучы ўжо наогул аб яе няправільнасці, дрэнна адбіваецца на якасці засваення матэрыялу, бо часта спачуваючы не можа асіліць праграмы той школы, куды яго ўключылі. Здараюцца і такія факты, калі спачуваючыя з сярэдняй асветай і малатрамацкія займаюцца ў адным гуртку.

Правільная пастаноўка марксісцка-ленінскага выхавання і ідэйнай загартоўкі патрабуе неабходнай дыферэнцыяцыі, індывідуальнага падыходу пры вызначэнні спачуваючаму гуртка, школы, грамадскай напружкі, партыйнага даручэння. Толькі пры такой пастаноўцы справы можна дасягнуць патрэбных рэзультатаў у выхаванні спачуваючых.

Дрысенскі, Нараўлянскі і інш. райкомы партыі склікаюць спачуваючых з раёна для заняткаў раз у 1-2 месяцы, астатні-ж час яны нідзе не вучацца і не працуюць над сабой. Такая практыка шкодна. Трэба ўстанавіць штодзённую сувязь інструктагоў райкома са спачуваючымі, каб аказаць ім патрэбную дапамогу, маючы на ўвазе, што гэта ў асноўным спачуваючыя-адзіночкі, пераведзеныя па чыстцы партыі.

Палітуровань спачуваючых у большасці партарганізацый вельмі нізкі. Многія не ведаюць важнейшых рашэнняў партыі, рашэнняў VII усесаюзнага з'езда саветаў аб унясенні некаторых змен у канстытуцыю СССР і т. д. У радзе выпадкаў даўно ўступіўшыя спачуваючыя заяўляюць, што яны яшчэ статута партыі не прапрацоўвалі і не ведаюць, якія абавязкі ўскладаюцца ім на спачуваючых, што іх вельмі рэдка, а то і зусім не склікаюць для гутарак, не прыцягваюць на адкрытыя партсходы.

Кожная партарганізацыя павінна ўвесці ў сістэму сваёй работы рэгулярнае скліканне спачуваючых для гутарак з сакратаром парткома або партаргам, прапрацоўкі рашэнняў партыі і ўрада, каб спачуваючыя маглі яшчэ актыўней уключыцца ў правядзенне гэтых дырэктыв у жыццё. Трэба забяспечыць прысутнасць спачуваючых на ўсіх адкрытых партсходах, загадзя азнаямляючы іх з абвесткаю дня, шырока прымяняць вопыт правядзення сходаў спачуваючых прыкладна раз у месяц па пытаннях ролі спачуваючых у правядзенні таго ці іншага мерапрыемства партарганізацыі, з тым каб кожны спачуваючы ясна ўяўляў свае задачы ў выкананні даручанага яму задання. Кіраваць падрыхтоўкай і правядзеннем гэтых сходаў павінен сакратар парткома.

Мэта гэтых сходаў не ў тым, каб выносіць пастановы і рэзалюцыі, а ў тым, каб спачуваючы ўспрымаў сваю актыўную ролю ў грамадска-палітычным жыцці. Кожны спачуваючы павінен адчуваць жывую сувязь у рабоце, атрымаць кіраўніцтва і дапамогу, каб правільна выканаць заданне партарганізацыі.

Работа сярод спачуваючых, пераведзеных па чыстцы партыі, у большасці раёнаў (Бягомля, Парычы, Петрыкаў, Бялынічы і інш.) пушчана на самацёк. Магілёўскі, Терахаўскі і іншыя райкомы не маюць нават дакладнага ўліку спачуваючых. Толькі пасля рашэння апошняга пленума ЦК КП(б) Беларусі некаторыя райкомы сёе-тое пачалі рабіць. Няўважлівасць партарганізацый да марксісцка-ленінскай ву-

чобы спачуваючых спрыяла таму, што пераведзеныя па чыстцы не працавалі над павышэннем свайго палітычнага ўзроўню і ў абсалютнай большасці непадрыхтаваны да пераводу ў кандыдаты партыі.

На магілёўскай швейнай фабрыцы імя Валадарскага 12 чалавек пераведзены пры чыстцы ў спачуваючыя. Але імі вельмі дрэнна займаліся, таму большасць нідзе не вучыцца, не наведвае адкрытых партсходаў і т. д.

На заводзе «Звязда», Петрыкаўскага р-на, у спачуваючыя з палітняграмаднасці пераведзена 5 чалавек лепшых, не раз прэміяваных ударнікаў вытворчасці, як, напрыклад, герой першай пяцігодкі тав. Лельчук, які працуе на заводзе 35 год без перапынку і больш 10 раз прэміяваўся. Партарганізацыя з гэтымі людзьмі не праіве, яны нідзе не вучацца.

Старшыня калгаса «Светлана», Драчкоўскага с-с., Смалявіцкага раёна, т. Курэйчык М. так гаворыць аб сабе: «За 4 месяцы толькі раз быў на куставым комсамольскім сходзе. У 1934 г. выклікаўся райкомам 2 разы: адзін раз па пытанню партвучобы і другі раз па пытанню падзежу каня ў калгасе. У 1935 г. адзін раз прыязджаў у калгас сакратар РК т. Кудман, пабыў дзве гадзіны, азнаёміўся з ходам сяўбы, даў указанні і паехаў. Больш у нас ніхто і не быў». Зараз т. Курэйчык нідзе не вучыцца, не працуе над павышэннем свайго палітузроўню, толькі зрэдку чытае «Звязду».

Тав. Добышаў М., які пераведзен па чыстцы ў спачуваючыя і працуе зараз старшынёю калгаса «Чырвоны барацьбіт», Ханаўскага с-с., заявіў «Я варты быць зноў прынятым у партыю: сяўбу зернавых закончыў к 1 мая, астатніх культур—к 10 мая». З гутаркі-ж вынілася, што ён не чытаў нават статута і праграмы партыі, зусім не займаецца, нерэгулярна чытае газеты, дома кніг наогул ніякіх няма. Інструктар РК т. Навасёлаў, які пабыў у яго адзін раз у гэтым годзе, толькі параў вучыцца. Райкомы партыі павінны забяспечыць у першую чаргу канкрэтнае кіраўніцтва работай першых партарганізацый са спачуваючымі, перыядычна заслухоўваць на бюро іх справаздачы і правяраць пастаноўку справы на месцы. На партсходах, парткомах першых арганізацый, а таксама і на бюро РК трэба ставіць справаздачы спачуваючых адзіночак аб іх рабоце, вучобе і выкананні даручэнняў.

Сакратар і інструктар райкома па сваіх зонах павінны ведаць кожнага спачуваючага, вывучаючы яго не па звестках і даных, а на аснове асабістых гутарак, азнаямлення з яго работай на месцы, каб своєчасова дапамагчы таварышу, прымацаваць да яго падрыхтаванага члена партыі.

Толькі пры такіх умовах партарганізацыі змогуць выправіць недахопы і забяспечыць канкрэтным большэвіцкім кіраўніцтвам гэты сур'ёзны ўчастак партработы.

Сярод спачуваючых вялікае жаданне вучыцца, каб падрыхтаваным уступіць у партыю і прыняць актыўны ўдзел у палітычным жыцці і грамадскай рабоце. Аднак ад іх можна пачуць скаргі на тое, што з імі мала працуюць, зусім не склікаюць, не праводзяць гутаркі па пытаннях бягучай палітыкі, не прымацоўваюць падрыхтаваных членаў партыі і т. д. Кожная партарганізацыя павінна гэта ўлічыць і прыняць адпаведныя меры.

Сур'ёзныя недахопы мае пастаноўка ўліку спачуваючых. Як правіла, ні ў адным райкоме не знойдзецца неабходных даных аб спачу-

ваючых, многіх інструктары дрэнна ведаюць і наогул ніякай работы з імі не праводзяць.

Надта дрэнна пастаўлена афармленне спачуваючых, часта груба парушаецца статут партыі. У соўгасе «Комунар», Уваравіцкага раёна, у спачуваючых прынята 4 чалавекі, якія маюць толькі па адной рэкамендацыі, двое зусім не маюць рэкамендацый і тым не менш лічацца прынятымі.

У Смалевіцкім р-не кандыдацкая група Лядскага вінзавода (парторг Ходаў), атрымаўшы ад рабочых чатыры заявы аб прыёме ў спачуваючых, ужо лічыць іх спачуваемымі і размеркавала нават абавязкі сярод іх: «Заберт—масавае сярод рабочых (?!), Хасевіч—кіраўнік АСО і культработа сярод канторскага персанала; Бантоўскі—кіраўніцтва работай транспарта» і т. д. Акрамя таго «узаконена» прысутнасць спачуваючых і на закрытых партсходах.

Такім чынам, ёсць факты парушэння статута партыі, факты неразумення сутнасці рашэнняў XVII партз'езда аб спачуваючых, іх ролі, правах і абавязках, што прыводзіць да сцірання мяжы паміж камуністамі і беспартыйнымі.

Некалькі слоў аб выкананні спачуваемымі грамадскіх абавязкаў і даручэнняў. У цэлым радзе выпадкаў партарганізацыі «мірацца» на гым, што пакідаюць спачуваемым іх ранейшыя абавязкі, якія выконваліся імі да ўступлення ў групу спачуваючых (прафорт, зборшчык членскіх узносаў і т. д.). Толькі на магілёўскай шоўкавай фабрыцы спачуваючаму даецца заданне па мабілізацыі сродкаў, па лініі шэфства над калгасам і т. д.

Трэба паставіць справу так, каб спачуваючы, пры выкананні даручэння партарганізацыі ідэйна-палітычна рос і загартоўваўся на практычнай рабоце, а не «замаражваўся» на зборы членскіх узносаў.

Партарганізацыі абавязаны ўдмчва падыйсці да работы са спачуваемымі, даючы ім заданні, забяспечыць штодзённае кіраўніцтва, увагу і неабходную дапамогу.

М. Гольдзім

Інструктар Магілёўскага РК КП(б)Б

Больш увагі рабоце са спачуваючымі

Тав. Кагановіч у сваім дакладзе на XVII з'ездзе партыі адзначыў:

«Мы ўстанаўляем групы спачуваючых. Партыя ўлічвае, што ў рабочым класе і калгасным сялянстве, побач з масай беспартыйных, актыўна падтрымліваючых партыю і савецкую ўладу, выдзяляюцца групы рабочых-актывістаў, якія ўзняліся на вышэйшую ступень і больш наблізіліся к партыі, чым астатнія. Мы даем магчымасць такім актывістам, якія на адну ступеньку яшчэ не дасягнулі да партыі, успрыняць навічкі арганізаваўнасці і перадаватасці спачатку ў групе спачуваючых... Чалавек павінен прывыкнуць к партыйнай дысцыпліне».

XVII партз'езд вынес рашэнне аб арганізацыі груп спачуваючых пры першых партарганізацыях.

З таго часу мінула амаль паўтара гады, якіх больш чым дастаткова, каб кожная першая партарганізацыя, кожны інструктар райкома партыі маглі падагуліць вынікі сваёй работы з групамі спачуваючых, падзяліцца вопытам, выявіць недахопы.

Я працую інструктарам Магілёўскага РК КП(б)Б больш года, і на прамысловых партарганізацыях - 8 месяцаў. У маёй групе членаў і кандыдатаў партыі - 693 чал., спачуваючых - 156 чал., 23 першыя партарганізацыі.

Зусім зразумела, што ў тых партарганізацыях, якія лепш паставілі ўнутрыпартыйную і палітычна-выхаваўчую работу з беспартыйным актывам, групы спачуваючых значна выраслі за лік перадавых беспартыйных актывістаў рабочых і ІТР. Да такіх трэба аднесці партарганізацыі шоўкавай фабрыкі (сакратар парткома т. Драбінскі, аўтарэмзавода (сакратар парткома т. Анісімаў), швейнай фабрыкі (сакратар парткома т. Бахрах), завода імя Сталіна (сакратар парткома т. Сегаль).

Пытанне аб рабоце трох партарганізацый са спачуваючымі было мною падрыхтавана і слухалася на паседжанні бюро райкома. Былы сакратар парткома швейнай фабрыкі тав. Якабсон імкнуўся вытлумачыць адсутнасць новапрынятых у спачуваючыя тым, што ў іх на фабрыцы ўсе рабочыя і работніцы маладыя, і камуністы не хочуць даваць рэкамендацыі, бо добра іх не вывучылі і т. д. Але жывая работа пасля змены парткіраўніцтва спрыяла таму, што група спачуваючых на швейнай фабрыцы вырасла за лік лепшых ударнікаў, прымаючых

актыўны ўдзел у гаспадарча-палітычным жыцці, да 24 чал.; на заводзе імя Сталіна—да 15 чал.

Сакратары парткомаў (тт. Драбінскі, Анісімаў, Бахрах, Сегаль), члены парткомаў, а за ім і ўвесь партактыў узяліся за вывучэнне беспартыйнага актыва, за палітычна-выхаваўчую работу і дабіліся станоўчых вынікаў.

Амаль усе спачуваючыя ахоплены партвучобай. На аўтарэмзаводзе, швейнай і шоўкавай фабрыках арганізаваны школы спецыяльна для спачуваючых. Больш падрыхтаваныя таварышы займаюцца ў партсеці павышанага тыпу (пачатковыя школы па ленінізму, соўпартшколы і інш.).

У паасобных партарганізацыях заслухоўваюцца на партгрупках і партсходах справаздачы спачуваючых аб рабоце над сабою, практыкуюцца наведванне спачуваючых на даму і дапамога ва ўкамплектаванні бібліятэчак партыйнай і мастацкай літаратурай.

Сакратары парткомаў перыядычна праводзяць нарады са спачуваючымі, дзе прымаюць удзел цэхавыя, групавыя парторгі і прымацаваныя камуністы. Нядаўна адбылася нарада спачуваючых горада, на якой стаяў даклад «Аб арганізацыйных прынцыпах большэвізма». У сваіх выступленнях спачуваючыя казалі аб тым, як яны працуюць над сабой, як у гэтым дапамагаюць ім парткомы і парторгі. Нарадай кіраваў сакратар райкома партыі т. Рэвінскі.

Мы маем ужо рад прыкладаў палітычнага і арганізацыйнага росту спачуваючых.

Тав. Фельдман (завод імя Сталіна)—да ўступлення ў групу спачуваючых амаль ніякага ўдзелу ў грамадскай рабоце не прымаў, не чытаў газет, а зараз добра разбіраецца ў бягучай палітыцы, вывучыў статут і праграму партыі.

Тав. Лапташоў—стары кадравы рабочы пераведзен быў пры чыстцы ў спачуваючыя, чым надта пакрыўдзіўся і адразу не хацеў рыхтавацца да ўступлення ў партыю. Партарганізацыя занялася Лапташовым, гутарыў з ім і я. Урэшце ўдалося пераканаць яго ў тым, што ён можа і павінен папрацаваць над сабой, каб быць адноўленым у партыі. Зараз Лапташоў актыўны ў палітычным жыцці завода і ў партвучобе, падрыхтаваўся да пераводу ў кандыдаты партыі.

Тав. Тярэшчанка (трублitzавод) два гады назад прышоў на завод палітычна адсталым, а зараз не толькі аўладаў тэхнікай вытворчасці, але значна ўзняў свой палітычны ўзровень, добра засвоіў рашэнні XVII партз'езда, сістэматычна чытае газеты, акуратна наведвае адкрытыя партсходы, актыўна рыхтуецца да ўступлення ў партыю.

Тав. Гердзі (аўтарэмзавод) прэміяваны партарганізацыяй за прыкладнае наведванне заняткаў і поспехі ў партвучобе.

Тав. Ліхадзеенка добра аўладаў тэхнікай вытворчасці, прымае актыўны удзел у грамадскай рабоце, была абрана дэлегаткай на XI усебеларускі з'езд саветаў. Спачуваючыя Гершанок, Чухоўская, Бескіна паказваюць узорныя прыклады не толькі ў выкананні промфінплана, але і ў грамадскай рабоце.

Далёка не ўсе пярвічныя партарганізацыі маюць станоўчы вопыт у рабоце са спачуваючымі. Партарганізацыі Саюзтранса, сушзавода, друкарні, рымарнай фабрыкі, хлебакамбіната, завода імя Дзімітраваяўна недаацэньваюць рашэнні XVII партз'езда аб арганізацыі груп спачуваючых. І ў гэтым не толькі іх віна, але і мая, як інструктара

райкома партыі. Галоўны недахоп маёй работы ў тым, што я недастаткова перадаваў вопыт, накоплены перадавымі партарганізацыямі. З ліку 23 пярвочных партарганізацый спачуваючых маюць толькі 15, а групы арганізаваны толькі ў 10. У дадатак не наладжаны яшчэ дакладны ўлік спачуваючых.

Рад партарганізацый не ўключылі ў свой план работу з беспартыйным актывам, перадаўшы яе цалкам профарганізацыі. Зусім зразумела, чаму нам. сакратара парткома рымарнай фабрыкі тав. Мартынаў не мог назваць прозвішчы лепшых актывістаў з беспартыйных рабочых, правеўшы з імі толькі тры сходы, чаму больш двух месяцаў марынавалася заява аб уступленні ў спачуваючыя работніцы актывісткі члена горсовета тав. Чушкінай.

На заводзе «Пролетарый», цукеркавай фабрыцы, часткова на шоўкавай спачуваючыя ахоплены партвучобай без уліку ведаў, не арганізавана вывучэнне статута і праграмы партыі (спачуваючы Пісараў не мог расказаць пра абавязкі спачуваючых).

Не праводзіцца асобна работа з пераведзенымі па чыстцы. Восем чаму адсяліся спачуваючыя Чумакова (швейная фабрыка), Егораў (завод імя Сталіна), Гарадзецкі (шоўкавая фабрыка) і інш.

Устаноўлены факты, калі паасобныя камуністы безадказна адносяцца да рэкамендацый, а партарганізацыі недастаткова іх правяраюць. Не дзіўна пасля гэтага, што ў групы спачуваючых пралазяць класава-варожыя элементы. Так, на аўтарэмзаводзе ў спачуваючыя пралез кулак, на мясакамбінаце двое спачуваючых арыштаваны за раскраданне соцмаемасці. На шоўкавай фабрыцы ў спачуваючыя пралез былы чыноўнік.

Выпраўляючы недахопы ў рабоце груп спачуваючых і кіраўніцтве імі, пакончыўшы з недаацэнкай ролі спачуваючых, палепшыўшы ўнутрыпартыйную і палітычна-выхаваўчую работу з беспартыйным актывам, скарыстоўваючы вопыт перадавых партарганізацый, мы тым самым у найкарацейшы тэрмін і поўнасю забяспечым выкананне рашэнняў XVII партз'езда, Ленінградскага гаркома і Красавіковага пленума ЦК КП(б)Б аб арганізацыі і рабоце груп спачуваючых.

Пазнякоў

Інструктар Гомельскага
ГК КП(б)Б

Спачуваючага трэба клапацліва вырашчваць

Рашэнне XVII партыйнага з'езда аб арганізацыі вакол ВКП(б) най-больш блізкіх к партыі беспартыйных актывістаў, якія наказалі сябе на вытворчасці, як актыўныя памочнікі партыі, але яшчэ не падрыхтаваны да ўступлення у яе рады, набывае вялікае значэнне для ўсіх партарганізацый.

«Арганізаваныя ў групы спачуваючых ВКП(б) абавязаны наведваць усе адкрытыя партыйныя сходы, на якіх яны карыстаюцца правам дарадчага голасу, актыўна змагацца за выкананне рашэнняў партыі і ўрада, сістэматычна працаваць пад кіраўніцтвам партыйных арганізацый над павышэннем свайго ідэйна-палітычнага ўзроўню» (са статута ВКП(б)).

Некаторыя пярвічныя партарганізацыі недаацэньваюць ролі і значэння спачуваючых для ўзмацнення сувязі і ўплыву партыі ў масах.

У партарганізацыях «Палесдруку», ф-кі «Комінтэрн», камбіната «Спартак» у сучасны момант налічваецца 51 чалавек спачуваючых, з іх 31 новапрынятых. Большасць—старыя кадравыя рабочыя, лепшыя вытворцы. Рабочы «Палесдруку» член горсовета тав. Казанчук з вытворчым стажам 20 год нясе нагрузку старшыні дэпутацкай групы. Кейліна—ударніца, выдатніца. Басава—брыгадзір, член горсовета. Сапуноў—актывіст, скончыў тэхнікум. Шылер—брыгадзір, лепшы ўдарнік, 20 год вытворчага стажу, кандыдат горсовета. Глебава—брыгадзір цэха, 15 год вытворчага стажу, і рад іншых рабочых.

Да гэтага часу работа са спачуваючымі заключалася ў тым, што заслухоўвалі іх індывідуальныя справаздачы на нарадах, цэхпартгрупках і некаторых парткомах. Прымацоўвалі для дапамогі спачуваючым паасобных камуністаў, давалі нагрузку і т. д.

Аднак без дыферэнцыяванага падыходу сакратара парткома і парторга да кожнага спачуваючага, без дэталёвага вывучэння яго здольнасцей і сістэматычнай праверкі работы нельга дабіцца неабходных рэзультатаў і задаволіць патрабаванні, якія прад'яўляе да спачуваючых наша партыя.

Возьмем некалькі фактаў. Партком «Палесдруку» прыняў 5 чалавек у групу спачуваючых і адразу даў ім нагрузку, цэхпартгоргі ў сваю чаргу далі ім па некалькі нагузак. У выніку актыўны рабочы тав. Казанчук выконвае такія грамадскія абавязкі: член горсовета, старшыня дэпутацкай групы, шэфработнік на вёсцы, грамадскі інспек-

гар па якасці, член дамавога камітэта пры жакце. Брыгадзір слясарна-механічнай майстэрні, тав. Камароўскі, якому ўжо 57 год, з'яўляецца: прафоргам аддзялення, зборшчыкам членскіх узносаў, падпісчыкам на газеты.

Уступіўшыя ў групу спачуваючыя безумоўна жадаюць актыўна і своєчасова выконваць даручэнні, набыць у рабоце вопыт, але фармальны падыход парткома «Палесдруку» і цэхпарторгаў Лейкіна і Блюменкранц не спрыяе гэтаму.

Спачуваючым неабходна стварыць адпаведныя ўмовы для выканання нагрузак, правяраць работу, практычна дапамагаючы ўзняць свой палітычны і культурны ўзровень. Нячулыя адносіны да спачуваючых прывялі к таму, што тт. Казанчук і Камароўскі на працягу трох месяцаў не мелі магчымасці наведаць кіно і тэатр, не кажучы ўжо пра чытку мастацкай літаратуры.

У гэтых-жа пярвічных партарганізацыях з пераведзеных пры чыстцы ў спачуваючыя 20 таварышоў падрыхтаваліся да пераводу зноў у партыю толькі 6 чалавек, з якіх заявы аб прыёме падалі трое на фабрыцы «Комінтэрн», а ў астатніх арганізацыях толькі па аднаму. Як аказалася, ніхто гэтым таварышам не дапамагаў, партком і парторгі ні разу за 6 месяцаў не збіралі і не правяралі іх і наогул не ведаюць, што яны робяць. А гэтым часам гэтыя таварышы з'яўляюцца на вытворчасці ўдарнікамі, зотаўцамі і т. д. Для дапамогі пераведзенаму пры чыстцы у спачуваючыя т. Бруку партком прымацаваў члена партыі т. Лебедзева, які, працуючы побач з Брукам, не дапамагаў яму. Пакінуты без усякай дапамогі, т. Брук не мог справіцца з нагруквай рэдактара штодзенкі, бо па свайму агульнаму і палітычнаму развіццю не здольны быў для гэтай справы.

Побач з прыведзенымі фактамі неабходна ўказаць, што ў справе рэалізацыі дырэктыў ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б аб рабоце са спачуваючымі пярвічныя арганізацыі за апошні час маюць дасягненні і набылі некаторы вопыт. Партком фабрыкі «Комінтэрн» раней практыкаваў прапрацоўку са спачуваючымі пасобных газетных артыкулаў, задаваў пытанні, як яны чытаюць газеты і літаратуру. У сучасны момант адчуваецца пералом у рабоце са спачуваючымі. Два разы ў месяц партком праводзіць сходы спачуваючых. На сходзе 19 мая спачуваючы Іефэ, пераведзены ў час чысткі, зрабіў даклад аб усходнім пакце. У спрэчках выступілі трое спачуваючых, якія некалькі дапоўнілі дакладчыка. Урэшце спачуваючыя, падвеўшы вынікі падрыхтоўкі і правядзення сходу, адзначылі, што Іефэ добра зрабіў даклад, бо падрыхтаваўся як належыць; што самі спачуваючыя, ведаючы тэму, мелі магчымасць азнаёміцца з матар'яламі і прыняць актыўны ўдзел у абгаварэнні пытання аб усходнім пакце.

Кожны спачуваючы загадзя ведае месца, час і канкрэтныя пытанні чарговага сходу. К прыкладу, для першай змены спачуваючых а 10-й гадзіне раніцы ў партгабінеце робяць даклады тт. Шусцін і Вергейм аб статуте і праграме партыі. Для другой змены, а 7-й гадзіне ўвечары праводзяць тое-ж самае тт. Левітанскі і Беленькоў, пераведзеныя ў час чысткі з кандыдатаў.

Такія формы і метады работы захапляюць спачуваючых, спрыяюць павышэнню іх ідэйна-палітычнага ўзроўню. Напрыклад, Іефэ пачаў добра вучыцца, зрабіўся актыўным, яму даверылі нагрузку «палітбяседчыка цэха», і ён з поспехам правёў ужо тры гутаркі на розныя палітычныя тэмы. Растуць палітычна і новаўступіўшыя спачуваючыя. Тав. Ленц вельмі добра вучыцца ў завочнай соўпартшколе і зараз

вылучана палітбяседчыкам у касцюмны цэх, дзе прапрацавала матар'ялы «Аб выдатніку», аб «Першым Мая», прамову тав. Сталіна на выпуску акадэмікаў Чырвонай арміі.

У групу спачуваючых камбіната «Спартак» прынялі тав. Нікіценко, які пяць год працуе качагарам. Тав. Нікіценко быў зусім палітычна няграматым, у студзені гэтага года не мог адказаць на пытанне, хто з'яўляецца старшынёю СНК СССР. 24 красавіка на нарадзе спачуваючых ен зрабіў даклад аб адносінах Германіі з Францыяй і адносінах СССР з Францыяй. Тав. Нікіценко рэгулярна чытае газету «Звязда», прачытаў «Паднятую шаліну» Шолахава, «Маці» Горкага і дзеліцца вопытам з іншымі спачуваючымі. На нарадзе па пытанню «Як спачуваючы выкарыстоўвае свой вольны час» т. Нікіценко заявіў: «Я заўсёды раней чытаю газету, каб на свежую галаву больш і лепш разабрацца ў палітычных пытаннях, а мастацкая літаратура з'яўляецца для мяне адпачынкам».

Гэта пакуль што нязначныя факты, але з іх ужо можна зрабіць вывад, што ў рэалізацыі рашэнняў красавіковага пленума ЦК КП(б)Б зрух ёсць.

Ад партыйных арганізацый патрабуецца яшчэ больш узмацніць работу са спачуваючымі, яшчэ мацней арганізоўваць вакол ВКП(б) найбольш блізкіх да яе беспартыйных актывістаў.

Партарганізацыі павінны правяраць работу кожнага спачуваючага, ставячы іх справаздачы на абгаварэнне партсходаў і парткомаў, яшчэ больш уцягваць іх у палітычную вучобу, цяснейшым чынам увязаўшы формы, метады і змест яе з грамадскай і вытворчай работай, а таксама з задачамі павышэння культурнага ўзроўню.

На XVII партыйным з'ездзе тав. Кагановіч адзначыў:

«Мы даем магчымасць такім актывістам, якія на адну ступеньку яшчэ не даслі да партыі, успрыняць навыкі арганізацыйна-пэдагагічнай і перадавіцкай спачатку ў групах спачуваючых. Гэта справа вельмі важная і добрая, трэба толькі яе не папсаваць, трэба, каб партыйныя арганізацыі ўдзялялі групам спачуваючых адпаведную ўвагу і сапраўды вялі сярод іх кваліфікаваную ідэйна-палітычную работу».

Гэтыя словы тав. Кагановіча павінна моцна памятаць кожная партыйная арганізацыя ў сваёй рабоце са спачуваючымі.

П. Варшаўчык

Інструктар Віцебскага ГК КП(б)Б

Больш клопату аб палітычным росце спачуваючых

Пасля рашэнняў пленума Ленінградскага гаркома ВКП(б) і апошняга пленума ЦК КП(б)Б многія нізавыя партарганізацыі пачалі больш сур'ёзна займацца работай і выхаваннем спачуваючых.

«Работа па ўзмацненню груп спачуваючых, іх ідэйна-палітычнаму выхаванню набывае важнейшае значэнне ў сувязі з тым, што групы спачуваючых, побач з комсамолам, з'яўляюцца адным з асноўных каналаў папаўнення партыі стойкімі, моцнымі большэвікамі».

Гутарка са спачуваючымі Шчоткамбіната і завода «Чырвоны металіст» імя Кірава паказала, што амаль усе спачуваючыя—правераныя людзі, лепшыя вытворцы, зотаўцы, што палітузровень іх значна вырас. Аднак парткомы недастаткова ўцягваюць іх у партжыццё і вучобу, а цэхавыя партарганізатары амаль не кіруюць іх работай.

Вось характарыстыка некаторых спачуваючых.

Тав. Кісельгоф (шчоткамбінат)—на вытворчасці працуе 21 год, займаецца у СПШ, вучыцца добра, чытае газеты «Правда» і «Віцебскі пролетарый», з літаратуры прачытаў «Ціхі дон», «Паднятая цаліна», актыўна выступае на сходах, у рабоце прыкладны. Яшчэ нядаўна баяўся выступаць на сходах, а зараз ужо просіць даручыць невялічкі даклад. Ва ўсёй рабоце дапамагае яму парторг.

Тав. Мягкова (шчоткамбінат)—прафорг цэха мыцця, вучыцца ў гуртку спачуваючых, сістэматычна чытае газеты «Рабочий», «Віцебскі пролетарый» і мастацкую літаратуру. Сама тав. Мягкова заяўляе: «У спачуваючых я ўжо больш года, але спачатку хацела выйсці з групы, бо ніхто мною не цікавіўся, не дапамагаў у рабоце. Пасля змены кіраўніцтва я адчуваю клопаты і дапамогу. Акуратна наведваю вучобу і абавязкова падрыхтуюся да ўступлення ў партыю».

Тав. Пурнін («Чырвоны металіст» імя Кірава)—на заводзе працуе 7 год, стаж 22 гады, вучыцца ў соўпартшколе і адначасова праходзіць камандзірскую вучобу, кіруе агульназаводскай арганізацыяй Асоавіяхіма, рэгулярна чытае «Правду», «На стражы» і мастацкую літаратуру, нядаўна прачытаў «Пётр Першы», «Чапаеў» і інш., рэгулярна наведвае дом партактыва, перыядычна праводзіць чытку газет у сваёй брыгадзе па заданню партарганізацыі.

Тав. Шнеераў («Чырвоны металіст»)—на заводзе 5 год, усяго працуе 17 год. Чытае акуратна «Правду», «Віцебскі пролетарый». Грамадская работа рэдактар штодзёнкі і культработнік цэха. Вучыцца ў соўпартшколе на добра. Сістэматычна чытае мастацкую літаратуру, прачытаў «Цусіму», «Паднятую цаліну», наведвае вячэрні ўніверсітэт культуры, перыядычна ўцягваецца ў партжыццё.

Да гэтай невялікай групы можна было-б дадаць яшчэ многіх спа-

чуваючых, якія хутка растуць палітычна. Але побач з імі рад спачуваючых выпаў з поля зроку партарганізацыі і для работы з імі неабходна зараз-жа прыняць адпаведныя меры.

К прыкладу тав. Аксельрод (шчоткамбінат)—на вытворчасці працуе 14 год, у групе спачуваючых 6 мес. Газетай не цікавіцца, кніг зусім не чытае, на сходах не выступае. Партком да яе прымацаваў у дапамогу члена партыі тав. Лімухіна, які на просьбы Аксельрод дапамагчы заўсёды адказвае: «У цябе ёсць кніжка Іnguлава, ну і чытай сабе».

Або тав. Плавінскі («Чырвоны металіст» імя Кірава)—на заводзе працуе 8 год, у групе спачуваючых ужо год, газеты чытае нерэгулярна, някіх грамадскіх абавязкаў не мае. На працягу цэлага года не быў ні на адным адкрытым партсходзе ні на спецыяльнай нарадзе спачуваючых. А ўсё з-за таго, што быў закінуты, што яго не заўважалі ні партком, ні партарганізатар цэха тав. Дзынфельд.

Такім чынам мы бачым, што на радзе прадпрыемстваў няма яшчэ дыферэнцыяванай жывой работы з кожным спачуваючым. Не ўлічваецца іх запатрабаванні і веды, не аказваецца практычная дапамога. Гутарка з жывымі людзьмі, спачуваючымі, паслужыла ўрокам для сакратароў парткомаў адзначаных прадпрыемстваў. У рэзультатаце намечан рад захадаў для палепшання работы са спачуваючымі. На чарговых паседжаннях парткомаў будуць заслуханы інфармацыі прымацаваных камуністаў. Спачуваючыя пазбаўлены будуць лішніх нагрузак, якія затrudняюць работу над сабой.

У рашэннях красавіковага пленума ЦК КП(б)Б указана:

«РК і ГК і пярвічныя партарганізацыі не аддаюць дастатковай увагі пытанню ўцягвання ў групы спачуваючых найбольш блізкіх к партыі беспартыйных актывістаў, паказаўшых на справе на вытворчасці сваю адданасць партыі, але яшчэ не падрыхтаваных да ўступлення ў партыю».

З гэтага ўказання не ўсе яшчэ партарганізацыі зрабілі практычны вывад, не разгарнулі належным чынам палітмасавую работу са старымі кадравымі рабочымі і работніцамі, мала ведаюць іх. Інакш нельга вытлумачыць таго факта, што на шчоткамбінаце, дзе працуе 1400 рабочых, спачуваючых усяго 28 чалавек; на «Чырвоным металісце» імя Кірава з 900 рабочых—23 спачуваючыя, прычым каля 300 чалавек працуюць на заводзе па 10 год і больш; на акцябрнай фабрыцы—адным з перадавых прадпрыемстваў нашага горада з вялікай колькасцю старых кадравікоў—пры 526 рабочых 19 спачуваючых.

Праўда, за апошні час партарганізацыі пачалі праводзіць спецыяльныя нарады кадравых рабочых у парткоме («Чырвоны металіст» імя Кірава, шчотачны камбінат і інш.). На «Чырвоным металісце» нарада прайшла выключна актыўна, выступіла больш двух дзесяткаў людзей. Такія-ж нарады мяркуюцца праводзіць раз у месяц для працоўкі рашэнняў XVII партыйнага з'езда аб спачуваючых і раду іншых важнейшых пытанняў.

Работа з жывымі людзьмі—складаная і адказная. Партарганізацыі павінны ўлічыць свае ранейшыя памылкі. Трэба дабіцца росту груп спачуваючых за лік рабочых вядучых прафесій, палепшыць іх быт, зрабіць яго больш змястоўным. Даючы спачуваючаму даручэнні грамадскага характару (праверка інтэрнатаў, сталовых, лазень і іншых бытавых устаноў, работа па размеркаванню пазыкі, гутаркі з адсталымі рабочымі, чытка газет і інш.), цесна ўвязваюць іх з мерапрыемствамі партыйнай арганізацыі.

Драбінскі

Сакратар парткома Магілёўскай
шоўкавай фабрыкі

Трэба па-большэвіцку арганізаваць работу са спачуваючымі

«Для згуртавання вакол ВКП(б) найбольш блізкіх к партыі беспартыйных актывістаў, паказаўшых на справе,—на вытворчасці, у калгасе—сваю актыўную дапамогу партыі, але яшчэ не падрыхтаваных да ўступлення ў партыю, стварыць пры нізавых партыйных арганізацыях групы спачуваючых ВКП(б), якія безумоўна падначальваюцца ўсім рашэнням партыйных органаў». Гэтым самым, як гаварыў тав. Кагановіч:

«Мы даем магчымасць такім актывістам, якія на адну ступеньку яшчэ не дасялі да партыі, успрыняць навыкі арганізаванасці і перадавітасці спачатку ў групах спачуваючых. Гэта справа вельмі важная і добрая, трэба толькі яе не папсаваць, трэба, каб партыйныя арганізацыі ўдзялялі групам спачуваючых адпаведную ўвагу і сапраўды вялі сярод іх кваліфікаваную ідэйна-палітычную работу».

Пасля XVII з'езда, прапрацаваўшы яго рашэнні, партарганізацыя пачала ажыццяўляць гэту, адну з важнейшых, дырэктыў партыі. Найперш пачалі работу сярод пераведзеных у спачуваючых, якіх было 13 чалавек. Правільна разумелі свой перавод тт. Жаркоў, Жыдкоў, але былі таварышы, якія разгледзілі перавод у спачуваючых, як асабістую крыуду. Патрэбен быў выключна чулы і таварыскі падыход, каб рассяць гэтыя настроі і пераканаць у неабходнасці вучыцца, каб быць вартымі пераводу ў партыю.

Да кожнага з пераведзеных прымацавалі найбольш падрыхтаваных, моцных таварышоў, членаў парткома, партыйных актывістаў. Так, да т. Жаркова прымацавалі члена партыі Цыцэрмана для дапамогі ў палітвучобе і комсамолку Мільруд для навучання чытанню і арыфметыцы.

Партком паставіў задачу—прымаць у групу спачуваючых не к святам, не па-кампанейску, а ў рэзультате сістэматычнай работы з усёй масай беспартыйнага актыва, вярбуючы тых, хто па свайму палітычнаму ўзроўню стаіць на ступеньку вышэй за ўсю масу. На кожным пасяджэнні партком абгаварваў некалькі кандыдатур. 1 лютага прымалі ў спачуваючых Гарбачова рабочага механічнага цэха, работніцу Купрэеву і Паніфедава з адбелнага цэха. 20 лютага Іванова Д. і Іванова А. прадзішчыкаў, Іваненка з матальнага цэха; 10 сакавіка Ракіцкага Е., Іванова, 7 красавіка Варанчука, Кіцішава, Гаваркова; 9 мая—Родзшава, Рагачова; 15 мая Сіда-

рава,
раха
наза
тыі
ліся

П
брыг
90 б

веду
больш
ўвазе

С

парт
кома
даюч

В

каў і

Р

П

М

Т

рабк

І

людз

шасі

тавар

лені

П

спец

аб па

лепі

інфар

хаўш

чван

Трэб

груп

Сідар

ыда

К

шко

ай с

т. Ж

даў

зада

мы а

насі

ты і

А

псе

ад

XVII

інфар

Апол

аб д

рава, Чэртук, Терахаву, Фішбейна, Анфілава, Матвееву. Заявы тт. Терахавай і Фішбейна разглядаліся ў першы раз на парткоме месяц таму назад, але яны не былі прыняты, бо праявілі няведанне статута партыі і абавязкаў спачуваючага; праз месяц т. Терахава і Фішбейн з'явіліся на паседжанне парткома ўпаўне падрыхтаванымі.

Партыйныя групы вядуць вярбоўку не наогул. Скажам, у кожнай брыгадзе прадзільнага корпуса 2—3 члены, кандыдаты партыі і 90 беспартыйных рабочых. Кіраўнік партыйнай, кандыдацкай групы, ведучы работу са сваёй брыгадай, у той-жа час намячае групу найбольш блізкіх, адданных рабочых і вядзе з імі работу, маючы на ўвазе вярбоўку людзей з гэтай групы перадавікоў.

Сёння фабрычная група спачуваючых налічвае 75 рабочых па ўсіх партыйных групах, падрыхтавана на бліжэйшае паседжанне мясцовага 18 чалавек, ужо прынятых цэхавым сходам. З каго-ж яны складаюцца, хто ідзе ў групу спачуваючых?

Варанчук Ефрэм стары пролетарый, роданачальнік сям'і ўдарнікаў і герой пяцігодкі;

Радзевіч—стары кваліфікаваны рабочы металіст.

Паніфедаў—высокакваліфікаваны майстар.

Матвеева—лепшы майстар прадзільнай справы, кіруе агрегатом.

Терэнцьеў—30 год рабочага стажу, дае лепшыя ўзоры работы, рабкор-грамадчык.

Ідуць у спачуваючыя найбольш кваліфікаваныя рабочыя, лепшыя людзі фабрыкі, але яны адчуваюць патрэбу ў дапамозе. Да большасці спачуваючых і новапрынятых прымацаваны кваліфікаваныя таварышы: да Фішбейна—член партыі Шавінскі, да Варанчука лепшы прапагандыст фабрыкі Шэвелёў, да Родзінава—т. Кундовіч.

Партыйныя групы за апошні час пачалі склікаць спачуваючых на спецыяльныя сходы, дзе заслухоўваюцца індыўідуальныя справаздачы аб павышэнні палітычнай граматынасці, даюцца канкрэтныя ўказанні, як лепш павысіць свае веды. На партыйных сходах заслухоўваюцца інфармацыі прымацаваных. Партгруппа прадзільнага цэха, заслухаўшы тт. Чуднікава і Шавінскага аб тым, як яны дапамагаюць спачуваючым, адзначыла іх недастатковую работу ў гэтым напрамку. Трэба сказаць, што член партыі Шавінскі зрабіў з укавання партгруппы правільныя вывады, і цяпер прымацаваны да яго спачуваючы Сідараў робіць поспехі ў сваёй рабоце. Можна быць пераведзены ў кандыдаты спачуваючы Жаркоў.

Камплектуючы сець партыйнай вучобы, мы стварылі спецыяльную школу спачуваючых, але потым жыццё паказала няправільнасць гэтай справы. Сярод спачуваючых ёсць людзі розных ведаў. К прыкладу, т. Жаркоў адчувае патрэбу ў вывучэнні граматы, а майстар Паніфедаў мае сярэдняю асвету. Зусім зразумела, што такая школа не задавальняла ні Жаркова, ні тым больш Паніфедава. Такім чынам мы адмовіліся ад школы спачуваючых і прымацавалі іх, у залежнасці ад ведаў, да школ кандыдацкіх, па вывучэнню гісторыі партыі і частку—у фабрычны комвуз і соўпартшколу.

У апошні час створана школа спачуваючых у прадзільным корпусе, для таварышоў аднаго ўзроўню. Кірую школай я. Незалежна ад ведаў, да кожнага спачуваючага давалі і даводзім рашэнні XVII з'езда, статут партыі. На паседжанні парткома слухаем інфармацыі паасобных камуністаў аб рабоце са спачуваючымі. Апошні раз слухалі аб рабоце са спачуваючымі ў адбелачным цэху, аб дапамозе спачуваючай Падгароднікавай. Канстатавалі нядрэнную

работу адбелкі і няважную работу тав. Красоўскай, якая толькі два разы займалася з Падгароднікавай. Праверка Красоўскай пасля парткома паказала, што яна ўлічыла ўказанні парткома і значна падцягнулася. Акрамя вучобы кожны спачуваючы нясе нагрузку, партыйныя заданні: Купрыянава, Сідлераў—прафоргі брыгад, Клачкова—член рэдкалегіі, Падгароднікава—арганізатар падпіскі на газеты і т. д.

300 чалавек інжыерна-тэхнічнага складу патрабавалі асобай работы. Пачалі са спецыяльных даручэнняў сур'ёзнага парадку адказна на палітпытанні ў цэху пасля інструктажа ў парткоме. Нядаўна сабралі ў парткоме групу—найбольш блізкіх нам інжыерна-тэхнічных работнікаў і ўзнялі пытанне аб большым удзеле іх у партмасавай рабоце. Ствараем спецыяльны семінар павышанага тыпу для кіруючай і найбольш падрыхтаванай групы інжынераў—Кіпергілака, Волкава і іншых.

У некаторых цэхах работа са спачуваючымі пастаўлена дрэнна. Сартоўка не прыступіла нават да арганізацыі групы, хоць і працуе побач з матальным, які здолеў скамплектаваць моцную групу спачуваючых. Партком прымацаваў групу адбелкі для дапамогі і перадачы вопыту сартовачнаму цэху.

Партарганізацыя змагалася за правядзенне ў жыццё рашэнняў XVII з'езда, указанняў т. Сталіна і т. Кагановіча. Але наперадзе яшчэ не мала работы.

Наша фабрыка, якая мае шматтысячны калектыў з тонкай партыйнай праслойкай, бяспрэчна, можа вылучыць у спачуваючыя вялікую групу актыва, выкарыстоўваючы яго для ўзмацнення партыйнага ўплыву, для мабілізацыі ўсяго калектыва на баявое выкананне вялікіх задач, пастаўленых перад фабрычнай арганізацыяй гістарычным выступленнем тав. Сталіна і рашэннямі ЦК КП(б)Б.

У
дзен
П
5 ча
зак,
бочь
кана
П
XVII
найб
вытв
П
ўцяг
дзе
плен
і пал
шэві
рокі
саву
груп
акты
парт
пры
у на
давы
спач
С
таўк
дзен
ніза
дат
наві
саве
ваю
і ў
П
ваю

Ш. Бахрах

Сакратар парткома магілёўскай
швейнай фабрыкі імя Валадарскага

Як мы працуем са спачуваючымі

У нашай партарганізацыі за палітычную няграмаднасць пераведзена пры чыстцы ў спачуваючыя 12 чалавек.

Па сутнасці ніякай работы з імі ў далейшым не праводзілася. 5 чалавек не былі ўцягнуты ні ў якія формы вучобы, не мелі нагрук, прымацаваных камуністаў. Партыйна-масавая работа сярод рабочых праводзілася слаба. Фабрыка не выходзіла з прарываў у выкананні промфінплана.

Партарганізацыя за апошні час узялася за рэалізацыю рашэнняў XVII з'езда партыі, які паставіў задачу—арганізаваць вакол ВКП(б) найбольш блізкіх к партыі беспартыйных актывістаў, паказаўшых на вытворчасці, на грамадскай рабоце сваю адданасць партыі.

Партыйная арганізацыя за апошні час правяла значную работу па ўцягненню перадавых работнікаў у групы спачуваючых. На нарадзе, дзе прысутнічалі ўсе парторгі, была шырока прапрацавана пастанова пленума Ленінградскага гаркома аб задачах партыйна-арганізацыйнай і палітычна-выхаваўчай работы. Парторгі, атрымаўшы зарадку, па-большэвіцку ўзяліся за работу. Праведзены былі сходы партгруп з шырокім удзелам рабочых. Цэхавыя партгрупы разгарнулі партыйна-масавую работу сярод беспартыйных рабочых. Вакол брыгадных партгруп скалечаны моцныя акты ў перадавых ударнікаў, якія прымаюць актыўны ўдзел у правядзенні гаспадарча-палітычных кампаній. У партгрупках пасля прапрацоўкі пастановы Ленінградскага гаркома прымацаваны былі камуністы да некалькіх рабочых ударнікаў. Зараз у нашай партарганізацыі 32 спачуваючыя. Выдатнікі-зотаўцы, перадавыя барацьбіты за промфінплан падаюць заявы аб прыёме іх у спачуваючыя.

Спачуваючая Бескіна мае 28-гадовы вытворчы стаж, ударніца-зотаўка, вылучэнка, інструктар ленты сталінскай брыгады. Лахарадзенка—ударна працуе ў цэху жаночага поўпаліто, з моманту арганізацыі фабрыкі добра аўладала тэхніку вытворчасці, зотаўка-выдатніца, прымае актыўны ўдзел у грамадскай рабоце, з'яўляецца зменавым прафоргам, была абрана дэлегаткай на XI усебеларускі з'езд саветаў. Спачуваючыя Гершанок, Чахоўская, Сіманаўскі і інш. паказваюць узорныя прыклады не толькі ў выкананні промфінплана, але і ў грамадскай рабоце.

Пры партгабінеце, прыстасоўна да змен, працуе школа спачуваючых, дзе вывучаецца статут і праграма партыі, бягучая па-

літыка. Заняткі праводзіць прапагандыст тав. Доўжык. Ён-жа прымацаваны адказным да групы спачуваючых. Спачуваючыя добра засвойваюць матар'ял. Тт. Лахардзенко, Леплер, Сіманюўскі, Чахоўская і інш. паказваюць узоры ўдарнай вучобы. Заняткі ў школе адбываюцца 6 раз у месяц.

На сходах спачуваючых шырока растлумачана вялікае значэнне ўзбраення асновамі марксізма-ленінізма, важнасці партыйнай дысцыпліны, неабходнасці актыўнага ўдзелу ў грамадскім і вытворчым жыцці фабрыкі. Да ўсіх спачуваючых прымацаваны камуністы, у большасці тыя таварышы, якія давалі рэкамендацыі. Прымацаваныя дапамагаюць спачуваючым выконваць даручэнні партыйнай арганізацыі.

Спачуваючыя Алескер з партгрупы закройнага цэха (парторг Эстрын) мае партыйную нагрузку рэдактара цэхавай насценгазеты і прыкладна выконвае гэту работу. Насценгазета вядзе нястомную барацьбу за ператварэнне закройнага цэха у перадавы, бо ад яго залежыць паспяховая работа ўсёй фабрыкі. Трэба сказаць, што закройны цэх значна падцягнуўся. Алескер рэгулярна чытае газеты і многа мастацкай літаратуры.

Спачуваючы Сіманюўскі—прафорг склада, з работай спраўляецца нядрэнна, чытае газеты і мастацкую літаратуру, прымае актыўны ўдзел у грамадскіх арганізацыях.

Спачуваючая Губчэўская мае грамадскую нагрузку ў якасці старшыні ячэйкі «Прыхільнік дзяцей». Губчэўская імкнецца як мага больш завербаваць у ячэйку работніц, каб агульнымі сіламі весці барацьбу з дзіцячай беспрытульнасцю.

Не ўга не адзначыць прыкладны ўдзел спачуваючых у правядзенні падпіскі на новую пазыку. Селета мы правялі падпіску на працягу 24 гадзін (у мінулым годзе яна працягвалася больш 2-х тыдняў). У паспяховай рэалізацыі пазыкі вялікую ролю адыгралі спачуваючыя. Варта адзначыць выступленне на мітынгу спачуваючай Шчукінай, якая проста, па-рабочаму, расказала аб ролі нашых пазык у справе сацыялістычнага будаўніцтва. Шчукіна першай падпісалася на месячны заробтак. Пасля выступлення Шчукінай спачуваючая Лаеіна падпісалася таксама на месячны заробтак. Іх простыя словы і прыклад узнялі ўсю масу работніц. Падпіска ў першай змене другога цэха, дзе працуе больш 100 работніц, была праведзена за 10 минут.

Побач з поспехамі ў рабоце са спачуваючымі ёсць у нас і недахопы. Мы яшчэ не ставілі індывідуальныя справаздачы спачуваючых аб іх грамадскай і вытворчай рабоце. А такія справаздачы маюць вялікае выхаваўчае значэнне. Мы павінны правесці яшчэ значную работу, каб падрыхтаваць са спачуваючых сапраўдных рэволюцыйных барацьбітоў, вартых змагацца за справу Леніна-Сталіна ў радах нашай вялікай большэвіцкай партыі.

Шырока прапрацаваўшы пастанову пленума Ленінградскага гарадскога камітэта ВКП(б) па партгрупках, у цэхах і на агульным сходзе, партарганізацыя паставіла сваёй асноўнай задачай ідэйна-паўлічальна ўзброць кожнага камуніста, палепшыць якасць партыйнай вучобы. У гэтай справе мы дабіліся значнага пералому. Калі ў канцы сакавіка наведваліне заняткаў па ўсёй секі партвучобы было дрэннае, многія камуністы прапусkali заняткі па 5 / раз (Алексеенко, Нешкес, Рыўкін, Лейн, Бескін, Кацман і інш.), паспяховасць была нізкая, бо камуністы не працавалі над сабой, не рыхтаваліся да заняткаў, то ця-

пер м
Парт
занят
жыць
вучы
і пра
чым
тар'я
памі.
ніцтва
ністы
па гі
груп
пытан
градс
праме
У
вазда
ханы
Ас
перав
ховіч
ксізм
перав
адноу
Па
якімі
больш
асобн
жытк
мае
А
нанне
людз
К
агіта
парт
Яны
план
агіта
план
У
вылу
ленк
двар
(нач
зры
сам
і ў
цэха
лінск
грам
А
з ад

пер малонак іншы. Кожны комуніст узят на ўлік і пад кантроль. Партком вынес рашэнне аб палепшанні якасці вучобы і наведвання заняткаў. Рашэнне гэта строга выконваецца. Прыкладам можа служыць Алексеенко. Раней ён лічыўся самым адстаючым, а зараз добра вучыцца, старанна рыхтуецца да заняткаў. Таксама добра вучацца і працуюць над сабою Рыўкін, Бескін і рад іншых таварышоў, аб чым дакладваў на парткоме прапагандыст СПШ тав. Віткоўскі. Матар'ял да заняткаў прапрацоўваецца не толькі індывідуальна, а групамі. Група парторга Пеўзнер (цэх № 2, змена Славіна) пад кіраўніцтвам парторга ўзорна рыхтуецца да заняткаў партшколы. Комуністы старанна вывучаюць гісторыю партыі. Да першага мая заняткі па гісторыі адбываліся 4 разы ў месяц, а зараз 10 раз. На семінарах группарторгаў, якія адбываюцца 4 разы ў месяц, прапрацоўваюцца пытанні бягучай палітыкі. Прапрацавана пастанова пленума Ленінградскага гаркома, пастанова аб барацьбе з дзіцячай злачыннасцю, прамова тав. Сталіна, пастановы ЦК КП(б)Б, РК КП(б)Б і т. д.

У парткоме і на партгрупках заслухоўваюцца індывідуальныя справаздачы комуністаў аб іх рабоце, вучобе і выхаванні дзяцей (заслуханы справаздачы Бескіна, Гіесіна, Класа, Элькінай і рад іншых).

Асабліва значная ўвага ўдзяляецца спачувальным і кандыдатам, пераведзеным на чыстцы партыі. Пераведзены ў кандыдаты т. Сімаховіч прынят ужо зноў у члены партыі. Добра ўзброіваюцца марксізмам-ленінізмам т. Хамяляніскі, пераведзены ў кандыдаты, Леплер, пераведзены ў спачувальныя, і Сусман. Гэтыя таварышы хутка будуць адноўлены ў сваім ранейшым званні.

На цэху і брыгадах вылучаны палітінфарматары, чытчыкі газет, з якімі праводзіцца падрыхтоўчая работа. На нашай фабрыцы працуе больш 1500 рабочых. Гэта—былыя саматужнікі, калгаснікі і аднаасобнікі, у псіхалогіі якіх яшчэ трымаюцца дробнаўласніцкія перажыткі. Таму сістэматычная большэвіцкая агітацыя ў гэтых умовах мае велізарнейшае значэнне.

Агітатар у цэху, у брыгадзе—вялікая сіла ў барацьбе за выкананне промфінплана, за высокую якасць прадукцыі, за выхаванне людзей у духу большэвізма.

Конкрэтная работа агітатараў дае ўжо свае вынікі. У другім цэху агітатары Дучкова, Дзмітрава растлумачваюць рабочым рашэнні партыі і ўрада, праводзяць гутарку аб міжнародным становішчы. Яны многа дапамаглі цэху ў аўладанні тэхнікай і выкананні промфінплана. Дзякуючы добрай настаноўцы партыіна-масавай работы і агітацыі, цэх перавыконвае промфінплан і знізіў брак да 0,17 (замест планавых 0,50).

Усёй работай кіруюць зменавыя партгрупы, на чале якіх стаяць вылучэнцы Чэрняк і Пеўзнер. У цэху ўсё яшчэ няма памяшкання для ленкутка, і ўсю партмасавую работу прыходзіцца праводзіць на дварэ. Раней у цэху быў зацёск самакрытыкі, ганенне на рабкораў (нач. цэха Бескін за крытыку перавёў т. Мяцеліцу на іншую работу), зрыў штодзенак, сямейнасць. Усе гэта цяпер ліквідавана. Комсамалец рабкор Мяцеліца лічыцца лепшым ударнікам на рабоце і ў друку. Рэгулярна ў цэху выходзяць брыгадныя штодзенкі і цэхавыя насценгазеты, якія значна дапамагаюць у рабоце. Тры сталінскія брыгады—Агрэст, Бескінай і Ляцкевіч сталі супольна тэхнічна грамадзкімі. Усе рабочыя брыгады Агрэста выдатнікі.

Або возьмем цэх дамскага поўпаліто, які ўвесь час быў адным з адстаючых. Пасля таго, як партгрупы шырока разгарнулі агітацыю

і партмасавую выхаваўчую работу, цэх мае значныя поспехі. Агітатар Камелянскі штодзённа вядзе з рабочымі гутаркі і чытку газет. Парт-орг Марголін узорна паставіў работу ў партгрупе, яго змена з'яўляецца перадавою. Добра пастаўлена агітацыйная работа за лепшае выхаванне дзяцей.

За апошні час палепшылася якасць правядзення партсходаў, што тлумачыцца вялікай падрыхтоўчай работай. Да сходу загадзя праводзім семінары парторгаў, потым абгаварваем на партгруппах абвестку дня. Азнаёміўшыся з абвесткаю дня, камуністы ўзмоцнена рыхтуюцца да выступлення. На жаль, у нас яшчэ ёсць маўчальнікі, як Лукомская, Фрэйдман, Розельман, Купрэеў, Апосталаў, якія адарваліся ад партыйнага жыцця і не прымаюць удзелу ў партыйнай рабоце. Партком прымае адпаведныя меры для ўцягнення іх у партыйнае жыццё.

За апошні час значна палепшылася партыйнае кіраўніцтва нізавым друкам і рабкорамі, што адзначана ў пастанове райкома партыі. Як партком, так і паасобныя парторгі сталі ўдзяляць больш увагі нізавому друку. Амаль на ўсіх партгруппах штодня заслухоўваюцца справаздачы рэдактароў. З парторгамі, а потым на партгруппах, працоўваюцца пытанні кіраўніцтва нізавога друку рабкорамі.

Значна палепшылася арганізацыйная і выхаваўчая работа сярод рабкораў, для іх арганізаван семінар. Перыядычныя нарады рабкораў спрыялі значнаму росту актыва (зараз налічваецца 375 рабкораў).

Улічыўшы былыя факты заціску самакрытыкі, зрыву штодзёнак, сямейнасці, партарганізацыя шырока разгарнула растлумачальную работу, правяла палітдзень і партдзень па пытанню стану крытыкі і самакрытыкі на фабрыцы. У гэтай справе цяпер дасягнут значны пералом.

Работа комсамольскай арганізацыі значна палепшылася. Усе комсамольцы ахоплены вучобай, школы забяспечаны прапагандыстамі. Да комсамольскай арганізацыі прымацован член парткома дырэктар фабрыкі т. Коган. Да кожнай комсамольскай групы ў цэхах таксама прымацаваны камуністы. Слаба яшчэ пастаўлена комсамольская дысцыпліна, некаторыя таварышы як след не рыхтуюцца да заняткаў.

Партарганізацыя мае яшчэ і рад недахопаў у сваёй рабоце. Профактыў фабрыкі не ахоплен палітвучобай. Не арганізавана палітшкола і семінары для прафоргаў, якіх на фабрыцы налічваецца 12 зменных і 41 брыгадны. Фабком канкрэтна не дапамагаў ім і не кіраваў іх работай. Партгруппы Бекерава і Рагавера не паладзілі масавай і выхаваўчай работы са спачувачымі, не выяўляюць актыва ўдарнікаў. У партгруппах слабая дысцыпліна. Слабасць інтэрнацыянальна-выхаваўчай работы спрыяла антысеміцкім і шавіністычным вылазкам паасобных рабочых. У першым цэху толькі адна сталінская комсамольска-маладзёжная брыгада. Партгруппы дрэнна кіруюць і дапамагаюць комсамолу, не наведваюць партшкол. Камуністы Кацман, Фрэйдзін, як і сам партгрупорг Бекераў, не рыхтуюцца да партыйных заняткаў, мала наведваюць партшколу, слаба вучацца, не здалі яшчэ тэхэкзамена.

Партком фабрыкі прыняў усе захады к таму, каб ліквідаваць адзначаныя недахопы. Асаблівая ўвага ўдзяляецца выхаванню і вырошчванню кадраў, клопату аб людзях.

В. Анісімаў

Сакратёр парткома Магілёўскага
аўтарамонтнага завода

Работа са спачуваемымі—важнейшая задача партарганізацыі

Пленум Ленінградскага гаркома ў сваім апошнім рашэнні аб задачах партыіна-арганізацыйнай і палітычна-выхаваўчай работы з усёй вострасцю паставіў пытанне аб рабоце са спачуваемымі:

«Многія партыйныя камітэты яўна недаацэньваюць значэнне работы па арганізацыі пры першых партарганізацыях груп спачуваемых ВКП(б) з ліку.. «найбольш блізкіх к партыі беспартыйных актывістаў, паказаўшых на справе—на вытворчасці, у калгасе—сваю актыўную дапамогу партыі, але яшчэ не падрыхтаваных да ўступлення ў партыю».

Гэта недаацэнка прывяла к таму, што на многіх прадпрыемствах або зусім няма груп спачуваемых, або яны невялікія. Пленум, указваючы, што групы спачуваемых з'яўляюцца, побач з комсамолам, адным з асноўных каналаў папаўнення партыі новымі палітычна-стойкімі камуністамі, прапануе ўсім партарганізацыям разгарнуць работу па арганізацыі груп спачуваемых.

Пры партарганізацыі аўтарэмзавода да рашэння красавіковага пленума КП(б)Б было 9 чалавек спачуваемых, з іх новапрынятых толькі 4 чалавекі.

Як партком, так і парторгі цэхаў не займаліся пытаннем прыёму ў спачуваемыя, хоць і мелі ў дастатковай меры праверы на рабоце беспартыйныя актыў, які блізка стаць к партыі. Раз у месяц праводзіліся нарады-гутаркі, на якіх высяняліся пытанні, што цікавяць і хваляюць таварышоў, уступіўшых у спачуваемыя. Да партыйных груп спачуваемых не прымацоўваліся і былі прадастаўлены самі сабе.

Прапрацаваўшы на партсходзе рашэнні пленума Ленінградскага гаркома і адпаведныя артыкулы «Правды», партарганізацыя паставіла адной з важнейшых сваіх задач прыём і работу са спачуваемымі.

Лепшыя, найбольш блізкія к нашай партыі беспартыйныя рабочыя і ІТР, дзякуючы шырока разгорнутай растлумачальнай рабоце, падалі заявы аб прыёме ў спачуваемыя. За апошнія паўтара месяцы прынята 9 чалавек. Сярод іх т. Стражэвіч з 30-гадовым вытворчым стажам слесар рамонтна-механічнага цэха; тав. Астапаў—лепшы ўдарнік-каваль цэха аднаўлення і выбару дэталей (ЦВІД); Гадунцова Соня рэвальвершчыца, якая прышла на пабудову чорнарабочай, а

зараз набыла кваліфікацыю. Зараз на заводзе прынята ў спачуваючыя 17 чалавек, і падалі заявы яшчэ 5 чалавек.

Усе спачуваючыя вучацца ў залежнасці ад ступені падрыхтоўкі: асноўная маса—у школе спачуваючых, 4—у кандыдацкай, 2—у гуртку па вывучэнню гісторыі партыі і 1 у марксісцка-ленінскім гуртку.

Спачуваючыя Гардзей, Вялічка і Сідарэнка з'яўляюцца ўдарнікамі вучобы. Са спачуваючымі рэгулярна праводзяцца нарады па пытаннях вучобы, нагрузак, падрыхтоўкі да пераводу ў партыю і т. д. Да найбольш слаба падрыхтаваных Гадунцовай і Мурашко прымацаваны члены партыі. Партгрупорг рамонтна-механічнага цэха тав. Іваноў склікае рэгулярна нарады спачуваючых, групарторг інструментальнага цэха т. Мар'янаў разгарнуў вялікую работу па ўцягненню лепшых беспартыйных актывістаў. За апошні час па гэтаму цэху падалі заявы і прыняты ў спачуваючыя 4 чалавекі.

Асноўны і істотны недахоп работы са спачуваючымі—усё яшчэ слабы прыём у групы. Такія буйныя цэхі, як кузаўны, мантажна-дэмантажны, не маюць ні аднаго спачуваючага. Партгрупоргі адміністрацыйнай групы і механічнага цэха нерэгулярна збіраюць спачуваючых, не працуюць сістэматычна з імі. З-за недастатковай увагі адзін са спачуваючых, добры ўдарнік, плотнік-брыгадзёр т. Спірыдовіч дрэнна наведваў партвучобу, не працаваў над сабой і ў рэзультате амаль адарваўся ад партыйнага жыцця.

Адсутнасць пільнасці і безадказнасць рэкамендаваўшых прывялі к таму, што ў спачуваючыя прынялі чалавека, які раней судзіўся, але скрыў гэта ад партарганізацыі. На парткоме таксама быў устаноўлен факт, што рэкамендаваны ў спачуваючыя членам партыі адзін з рабочых, як лепшы ўдарнік, не толькі не выконвае сваіх абавязкаў рабочага, але быў заўважан у розных антымаральных учынках (п'янка, дэбошы).

Усё гэта гаворыць аб тым, што паасобныя камуністы не ўлічылі ўсёй важнасці прыёму ў спачуваючыя сапраўды лепшых рабочых і ІТР.

На заводзе, хоць яшчэ і маладым, мы ўжо маем значныя кадры добрых рабочых і ІТР, якія безумоўна могуць быць у групе спачуваючых. Група спачуваючых складаецца з 17 чалавек. Сярод іх лепшыя знатныя людзі завода—т. Вялічка (шофер), Гардзей (слесар-вылучэнец, зараз—цэхавы планавік), Эйгер (слесар, зараз загадчык клубам), Спірыдовіч (брыгадзёр-плотнік). Гэта вядучае ядро паказвае прыклад сацыялістычных адносін да вытворчасці, актыўна змагаецца за план, павышае сваю палітычную грамадзянскую і вытворчую кваліфікацыю. Т. Эйгер, Дубенкоў і Саўчанка, пераведзеныя пры чыстцы з членаў і кандыдатаў у спачуваючыя, падрыхтаваліся ўжо да пераходу ў партыю.

У рабоце з беспартыйным актывам партком практыкуе ў асноўным індыўідуальныя гутаркі, але яшчэ далёка несістэматычна. З беспартыйным актывам Панасевіч (брыгадзёр), Стругацкі (табелшчык), Волчанка (дзясятнік-будаўнік), Карташова (тэхнік), Пшанічнікаў (плотнік-вылучэнец) і інш партарганізацыя яшчэ не наладзіла сталой работы.

У далейшым неабходна глыбей разгарнуць работу па ўцягванні ў групы спачуваючых лепшых беспартыйных, больш увагі аддаваць прынятым у спачуваючыя, дыферэнцыяваць вучобу іх у залежнасці ад узроўню падрыхтаванасці, канкрэтна дапамагаць спачуваючым, прымацоўваючы да іх развітых членаў партыі.

Я. Сегаль

Сакратар парткома скур-
завода—г. Магілеў

Работу са спачуваючымі трэба паставіць узорна

Амаль паўтара гады таму назад XVII з'езд партыі пастанавіў:

«Для згуртавання вакол ВКП(б) найбольш блізкіх к партыі беспартыйных актывістаў, паказаўшых на справе,—на вытворчасці, у калгасе—сваю актыўную дапамогу партыі, але яшчэ не падрыхтаваных да ўступлення ў партыю,—стварыць пры нізавых партыйных арганізацыях групы спачуваючых ВКП(б), якія безумоўна падначальваліся б усім рашэнням партыйных органаў».

Тав. Кагановіч у сваім дакладзе на XVII з'ездзе папярэдзіў партыйных работнікаў, што «гэта справа вельмі важная і добрая, трэба толькі яе не папсаваць, каб партыйныя арганізацыі аддавалі групам спачуваючых адпаведную ўвагу і вялі сярод іх кваліфікаваную ідэйна-палітычную работу».

Цяпер на нашым заводзе налічваецца 15 спачуваючых, з якіх 4 пераведзеных па чыстцы партыі, а астатнія 11 прыняты з ліку лепшых ударнікаў-перадавікоў прадпрыемства. Спачуваючымі з'яўляюцца пераважна рабочыя вядучых прафесій, старыя кадравікі з 15-20 гадовым стажам, глыбока правяраныя арганізацыйны людзі. Усе спачуваючыя ахоплены партпалітвучобай. 13 чалавек вучыцца ў кандыдацкай школе, 1—у соўпартшколе і 1 у першапачатковай школе па ленынізму. Для павышэння ідэйна-тэарэтычнага і палітычнага ўзроўню да 9 спачуваючых прымацаваны найбольш падрыхтаваныя камуністы. Акрамя вучобы ў школах і работы прымацаваных, ужываецца гуртковы метада прапрацоўкі статута і праграмы партыі ў час абедзеных перапынкаў.

Такіх гурткоў на заводзе два: адзін пры партгруппе аддзелачнага цэха, дзе навучаюцца 7 спачуваючых (кіруе прапагандыст т. Гейман) і другі—пры партгруппе адмочна-зольнага цэха, дзе навучаецца 5 чалавек (кіруе группарторг т. Барздо). Гэтымі гурткамі ахоплены таксама і рад рабочых-ударнікаў, якія падрыхтоўваюцца да ўступлення ў групу спачуваючых. З іх ліку партыйны камітэт прыняў у спачуваючыя лепшую ўдарніцу-выдатніцу тав. Кірпічэню, якая ўвесь час акуратна наведвала гурток па вывучэнню статута і праграмы партыі і кандыдацкую школу.

Як партком, так і группартарганізатары ўцягваюць спачуваючых у актыўную работу, даюць ім даручэнні, а таксама грамадскія нагрукі, што з'явілася рэзультатам агульнага і палітычнага росту спачуваючых.

Ажарактарызуем работу паасобных спачуваючых. Тав. Фельдман, акрамя перыядычных даручэнняў групартарганізатара, выконвае і пастаянную нагрузку: сакратар ячэйкі МОПР і, як член гарадскога савета, актыўна працуе ў яго гандлёва-кааперацыйнай секцыі. Да ўступлення ў спачуваючыя не прымаў амаль ніякага ўдзелу ў грамадскай рабоце, а цяпер з дапамогай парткома і сваёй партыйнай групы нядрэнна спраўляецца са сваімі нагрузкамі, пачаў лепш паспяваць у кандыдацкай школе.

Тэхніка т. Якімецкага партыйная група прызначыла палітбяседчыкам. У дні палітінфармацый тав. Якімецкі праводзіць у брыгадзе гутаркі аб важнейшых рашэннях партыі і ўрада, па пытаннях бягучай палітыкі і т. д. Многае зрабіў для ўкаранення тэхнічных ведаў сярод рабочых. Як кіраўнік тэхнічнага гуртка, падрыхтаваў больш 40 выдатнікаў, актыўна працуе ў секцыі ІТР завода, з'яўляецца грамадскім тэхнічным кіраўніком брыгады кантоўшчыкаў, якую ператварыў з тэхнічна малаграмаднай у зотаўскую. Адначасова прымае актыўны ўдзел у рабоце заводскага савета вынаходцаў.

Тав. Шкель—рабочы-кантоўшчык з 25-гадовым вытворчым стажам. З группраформа брыгады вылучан арганізатарам адмочна-зольнага цэха, дзе працуе каля 130 чал., разбітых на пяць сучасных зотаўскіх брыгад. Сам тав. Шкель служыць прыкладам для ўсяго калектыва цэха і ў вытворчай рабоце, акуратна наведвае кандыдацкую школу.

Брыгада кантоўшчыкаў, старэйшым брыгадзірам якой з'яўляецца спачуваючы т. Фёдараў, першай па заводу стала сучаснай зотаўскай брыгадай. У выкананні вытворчых паказчыкаў і зніжэнні браку брыгада кантоўшчыкаў таксама лічыцца адною з першых. Сам тав. Фёдараў сістэматычна перавыконвае свае заданні і з'яўляецца браку да нуля.

Партком і партгрупарганізатары сістэматычна правяраюць, як спачуваючыя выконваюць свае заданні і грамадскую нагрузку і ў выпадку патрэбы своєчасова ім дапамагаюць.

Партгрупа аддзелачнага цэха (группарторг Каган Ш.) намерцела заслухаць на чарговым сваім сходзе справаздачу спачуваючых Фельдмана і Карначыка. Двум брыгадам даручана праверыць, як гэтыя спачуваючыя выконваюць свае накіраваныя, як паспяваюць у вучобе, якія газеты і літаратуру чытаюць. Пры праверцы брыгады цікавіліся бытавымі ўмовамі спачуваючых, выхаваннем дзяцей, скарыстаннем вольнага часу. Такія самасправаздачы, як адзін з асноўных метадаў выхавання і дапамогі спачуваючым у рабоце, намерцела і партгрупа адмочна-зольнага цэха.

Практыкуем таксама нарады спачуваючых, дзе выясняем, як той ці іншы прымацаваны працуе са спачуваючым, як сам спачуваючы працуе над кнігай і газетай, у чым заключаюцца прычыны, якія тармозяць развіццё спачуваючых, як спачуваючыя спраўляюцца з вытворчымі задачамі і інш.

Нельга абыйсці моўчкі таго, што некаторыя прымацаваныя (Швец, Розін) слаба, а то і зусім не дапамагаюць спачуваючым у іх ідэйна-палітычным росце. Палітычная інфармацыя, выписка і чытаемасць газет спачуваючымі не на належнай вышыні. Партпрымацаваныя часта недыферэнцыявана падыходзяць да спачуваючых, дзякуючы чаму, напрыклад, тав. Рудкова стала пасіўнай.

Пасля пастановы пленума ЦК КП(б)Б аб рабоце са спачуваючымі мы паставілі перад сабой задачу—навучыць спачуваючых працаваць над кнігай, рэгулярна чытаць газету, карыстацца паліт-

слоўнікам, добра рыхтавацца на-даму да заняткаў, правільна выкладаць свае думкі на гуртку і сходах. Гэтыя задачы стаяць цяпер у цэнтры ўсёй работы партыйнай арганізацыі завода са спачувальнымі.

З беспартыйным актывам партком праводзіць у цэхах, брыгадах, групах палітінфармацыі, палітгутаркі, а таксама палітдні. Палітінфармацыі ў цэхах праводзяцца раз у 3—5 дзён, для чаго партком вылучыў найбольш падрыхтаваных членаў арганізацыі. Кожны палітінфарматар прымацован да пэўнага цэха: т. Месенгісер—да аддзелачнага, тав. Азбель да першай змены дубовага, т. Розін—да другой змены, т. Швец—да сокаваркі, т. Каганоўскі—да зольнага, т. Файнштэйн—да механічнага і т. д.

Акрамя таго, арганізаван інстытут палітбяседчыкаў з камуністаў, якія непасрэдна працуюць у брыгадзе. На іх ўскладзена адказнасць за правядзенне палітгутарак і чытак сярод рабочых брыгады. Як палітінфарматары, так і палітбяседчыкі атрымліваюць неабходны інструктаж і дапаможны матэрыял ад парткома. Беспартыйны актыў таксама выходзіць на актыўным удзеле ў рабоце грамадскіх арганізацый (Мопр, Асовіяхім, Озет і інш.). Праводзяцца заняткі для рабочага кантролю. Усе рабочыя, якія здалі тэхэкзамен на выдатна, навучаюцца ў гуртках павышанага тыпу. Аднак нам яшчэ патрэбна многае зрабіць, каб паставіць на належную вышыню работу са спачувальнымі.

Шагэр

Сапратар парткома Магілеўскага трубаліцейнага завода

Як мы працуем са спачуваючымі

Магілеўскі трубаліцейны завод пабудаван к канцу першай пяцігодкі і пушчан у ход у 1932 г. Завод пачаў сваю работу пры 100 рабочых. Калі ў 1933 г. завод меў план на выпуск 1600 тон труб, то ў 1934 г. планавы заданне павялічылася да 6 тыс. тон, а на 1935 год мы маем план 10 тысяч тон.

Рабочыя ў большасці прышлі з вёскі і не ведалі тэхнікі вытворчасці. Гэта адмоўна адбівалася на выкананні промфінплана. Завод да 1934 года промфінплан выконваў не больш як на 50—60 проц., у 1934 годзе план выканан на 85%. У 1935 годзе завод працуе значна лепш. Красавік месяц у параўнанні з красавіком мінулага года паказвае рост прадукцыйнасці працы. Калі ў красавіку 1934 г. пры планавым заданні 417 тон труб было выпушчана толькі 116,6 тон 28% плана, то ў красавіку 1935 года пры планавым заданні 776,5 тон труб выпушчана 820,3 тоны—105,7%. Партыйная арганізацыя завода змагаецца за тое, каб план выконваць штогодэкадна, штомесячна з высокакаснай прадукцыяй.

Партарганізацыя завода ў 1934 годзе складалася з 15 камуністаў. Зараз яна ўсе яшчэ малаліка 23 чал. На заводзе каля 500 чалавек рабочых, большая частка прышла з вёскі і працуе на заводзе 1-2 гады. Пры такой колькасці рабочых партыйная прастойка слабая.

У асноўным, ліцейным, цэху толькі 5 камуністаў, двое з іх працуюць за станком, а трое майстрамі. Паколькі завод працуе ў тры змены, то некаторыя з іх маюць па аднаму камуністу. У цэхах няма партыйных груп, што ўскладняе работу парткома.

Асноўную ўвагу партком удзяляе рабоце з камуністамі і арганізацыі масава-выхаваўчай работы з актывам. Зараз на заводзе больш 100 чалавек актыва лепшых людзей вытворчасці, ударнікаў выдатнікаў. Яны дапамагаюць партыйнай арганізацыі ў правядзенні ўсіх мерапрыемстваў партыі і ўрада. Сярод гэтых людзей блізка стаяць к партыі чалавек—25—30.

У групе спачуваючых 9 чалавек, якія не толькі апраўдваюць сябе на вытворчасці, але актыўна ўдзельнічаюць у грамадскім жыцці завода. Тав. Тярэшчанка прышоў на завод чорнарабочым, не меў уяўлення аб вытворчасці, а зараз аўладаў тэхнічай, здаў дзяржтэхэкзамен на выдатна, добра працуе брыгадзірам па вырабу шышак і можа быць майстрам. Ён значна ўзняў свой палітычны ўзровень, разбіраецца як у міжнароднай, так і ўнутранай палітыцы партыі. Добра

працуе ў мопраўскай арганізацыі. Каваль механічнага цэха тав. Дарэўскі прыкладны ў рабоце, актыўны ў заўкоме, добра вучыцца ў палітшколе. Сярод спачуваючых мы маем такіх лепшых выдатнікаў вытворчасці, як тав. Бондар (брыгадзір шышэльнік), Конанава (са-ломакрутка), Шумакоў (майстра-шышэльнік) і іншыя.

Спачуваючыя актыўна ўдзельнічаюць у адкрытых партыйных сходах. На апошнім партсходзе 20 мая спачуваючыя тт. Тярэшчанка, Фішбейн і інш. канкрэтна выступалі, выяўлялі недахопы ў рабоце, давалі свае прапановы.

Трэба адзначыць, што спачуваючыя добра выконваюць партыйныя даручэнні. Прыкладна, тав. Дарэўскі добра арганізаваў сярод рабочых падпіску на пазыку «3-ці год другой пяцігодкі», за 4 гадзіны ахапіўшы 100% рабочых свайго цэха. Спачуваючы Тярэшчанка добра арганізаваў падрыхтоўку рабочых сваёй змены да палітдня, сабраў ад рабочых каля 200 розных пытанняў.

Партком удзяляе сур'ёзную ўвагу павышэнню палітычнага ўзроўню спачуваючых. Усе спачуваючыя ахоплены палітвучобай і займаюцца ў кандыдацкай школе. З ростам групы паўстае пытанне аб арганізацыі асобнай палітшколы для спачуваючых, каб ахапіць усіх палітвучобай.

Партыйная арганізацыя дабіваецца, каб у самы кароткі час значна павялічыць групу спачуваючых за лік лепшых ударнікаў. Ёсць ужо падрыхтаваныя да новага прыёму ў групу спачуваючых рабочыя тт. Тецярукоў, Міцкевіч, Даніловіч, Кузьміцкі і іншыя.

Партком намеріў праводзіць кожны месяц дзве нарады са спачуваючымі па пытанню чытання імі газет і кніг, выданных бібліятэкай, а таксама па пытанню выхавання імі сваіх дзяцей.

Партарганізацыя завода з усёй сур'ёзнасцю змагаецца за падрыхтоўку палітычна развітага папаўнення рады партыі з тым, каб павялічыць партыйную арганізацыю і яе уплыў на беспартыйныя масы рабочых і ў самы кароткі час вывесці завод у рады перадавых прадпрыемстваў ордэнаноснай рэспублікі.

С. Кривулін

Секретар парткома
віцебскай ф-кі „КіМ“

Групы спачуваючых—асноўны канал папаўнення партыі стойкімі большэвікамі

Амаль паўтара гады прашло з таго часу, як XVII з'езд ВКП(б) прыняў рашэнне аб арганізацыі груп спачуваючых. Пярвічная партарганізацыя ф-кі «КіМ» недаацаніла сваёй важнай ролі ў арганізацыі груп спачуваючых, у крапатливай штодзённай рабоце з імі.

На фабрыцы працуе 5 тысяч рабочых. У партарганізацыі фабрыкі—членаў партыі 92 чал. і кандыдатаў 46 чал. У час чысткі ў спачуваючыя было пераведзена 17 чалавек.

За апошні час група спачуваючых узрасла да 47 чалавек, што ў параўнанні з агульнай колькасцю рабочых фабрыкі вельмі недастаткова. Гэты факт гаворыць аб тым, што партком не поўнасьцю перабудаваў сваю работу і недазразумеў, што «групы спачуваючых, побач з комсамолам, з'яўляюцца адным з асноўных каналаў папаўнення партыі стойкімі моцнымі большэвікамі».*)

Пасля чысткі выхаваўчая работа са спачуваючымі праводзілася слаба, без усякага плана, не насіла масавага характару. Не лічачы парторга трыкатажнага цэха т. Гобербург, якая праводзіла вялікую індывідуальную работу са спачуваючымі, ні адзін парторг спачуваючымі не цікавіўся. Сем спачуваючых зусім не ўдзельнічалі ў грамадскім жыцці свайго цэха, 5 чал. адсяліся—выбылі з фабрыкі і нават не зняліся з уліку. Вельмі мала спачуваючых займалася ў школах.

Гэта было вынікам несістэматычнай работы партарганізацыі са спачуваючымі, некаторыя з якіх (Гуткін, Вельфля і інш.) лічылі сябе нават пакрыўджанымі тым, што іх называюць спачуваючымі.

Пастанова пленума ЦК КП(б)Б аб задачах партыйна-арганізацыйнай і палітычна-выхаваўчай работы паставіла перад кожнай пярвічнай партарганізацыяй мэту—рэалізаваць рашэнне XVII з'езда партыі аб рабоце са спачуваючымі.

У групу спачуваючых уступаюць старыя кадравыя работніцы, якія працавалі яшчэ на фабрыцы імя Клары Цэткін. Многія з іх маюць 20-гадовы вытворчы стаж, а т. Магін—нават 25-гадовы. Сістэматычная і паслядоўная работа парткома і асабіста парторгаў дала тое, што кожны спачуваючы зразумеў сваю авангардную ролю на вытворчасці. Усе 47 спачуваючых з'яўляюцца ўдарнікамі, 75 проц. спачуваючых-зотаўцы.

Цэхавыя партгрупы цяпер праводзяць выхаваўчую работу з кож-

*) 3 пастановы красавіковага пленума ЦК КП(б)Б.

ным спачуваючым. Парторг вязальнага цэха т. Вайнштэйн прымацоўвае камуністаў да паасобных спачуваючых і да тых работніц, якія жадаюць уступіць у спачуваючыя. Так, т. Іванова прымацавана да работніц Дуброўскай і Святагаравай. Больш моцны спачуваючы Рамашкін шэфствуе над спачуваючым Майміным і т. д.

Многія спачуваючыя выраслі з адсталых і сталі перадавымі. Напрыклад, т. Серабракова пасля пераводу з кандыдатаў партыі ў спачуваючыя рабіла частыя прагукі, не вучылася, стаяла ў баку ад грамадскай работы. Індывідуальная работа парторга т. Гобербург дала свае вынікі. Серабракова зараз лепшая ўдарніца-зотаўка, выконвае план на 110—115%, займаецца ў школе спачуваючых, тры разы была прэміявана, зараз выбрана прафоргам матальнага цэха.

Механік швейна-кацельнага цэха т. Ром безупынна павышае свой палітычны ўзровень, займаецца ў школе майстраў, выпісвае і чытае марксіска-ленінскую літаратуру.

Кожны спачуваючы ганарыцца сваёй назвай і сапраўды рыхтуецца да ўступлення ў рады партыі. Акрамя двух спачуваючых, Рыка і Давыдава, усе займаюцца ў школах СПШ, кандыдацкай, на агульнаадукацыйных, профтэхнічных курсах і т. д.

Безумоўна, што ў рады спачуваючых імкнуцца пралезці класава-варожыя элементы, каб потым папасці ў партыю і шкодзіць. Такі факт меў месца ў швейна-кацельным цэху, дзе спачуваючы Вельфля ўкраў заробтак у адной работніцы. Партгрупа і група спачуваючых выкінула Вельфлю з рады спачуваючых і зараз правяраюць, хто ён такі і што сабою прадстаўляе.

На паседжанні парткома не раз ставіліся справаздачы спачуваючых. Некаторыя скардзіліся на дрэнныя жыллёвыя і бытавыя ўмовы (Пук, Берасцецкая, Рымаш і інш.). Нядаўна праведзены сход аб авангарднай ролі камуністаў на вытворчасці яшчэ больш павысіў ролю спачуваючых.

Галоўныя недахопы ў рабоце са спачуваючымі—несістэматычнае правядзенне нарад як пры парткоме, так і пры цэхавых партарганізацыях; слабы рост спачуваючых; недастатковая работа школы спачуваючых, дзе займаецца каля 25 чал. Нядаўна партком зняў з работы прапагандыста Кіціна, які дрэнна выкладаў, і зараз школа падцягнулася.

Група спачуваючых нашай фабрыкі (за невялікім выключэннем) з'яўляецца актыўным барацьбітом за ажыццяўленне рашэнняў партыі і ўрада і прадстаўляе сабой пэўную сілу, на якую апраецца наша фабрычная партарганізацыя ў правядзенні патэтычна-масавай работы.

Апошняя нарада па пытанню прапрацоўкі прамовы т. Сталіна аб вырошчванні кадраў вельмі захапіла спачуваючых. У сваіх выступленнях яны адзначылі, што партком недастаткова працуе з імі: «Поўгода назад нас сабралі, пагутарылі і на гэтым супакоіліся. Ці не будзе і на гэты раз так, што збярэмся зноў толькі праз поўгода». Яшчэ не ўсе спачуваючыя ўцягнуты ў грамадскую работу, не кожны мае нагрузку. Наогул няма яшчэ сістэмы ў рабоце са спачуваючымі.

Выхаванне, вырошчванне і чулыя адносіны да запатрабаванняў спачуваючых павінны стаць у цэнтры ўвагі партарганізацыі, каб з поспехам рэалізаваць рашэнні XVII з'езда партыі і ўказанні апошняга пленума ЦК КП(б)Б.

Ф. Сушанкоў

Сакратар парткома віцеб-
скай фабрыкі „Дзвіна“

Наша работа са спачуваючымі

Рашэнні XVII з'езда нашай партыі патрабуюць ад усіх партарганізацый асобна ўвагі ў рабоце з беспартыйным актывам, найбольш блізкім, паказаўшым на справе сваю адданасць партыі. З гэтага актыва мы павінны вырасціць моцных, устойлівых камуністаў для папаўнення радоў нашай слаўнай большэвіцкай партыі.

Лозунг тав. Сталіна «кадры вырашаюць усё» прад'яўляе ўсім партарганізацыям яшчэ большыя патрабаванні ў галіне работы з групамі спачуваючых.

На нашай фабрыцы гэта работа праводзіцца ўсё яшчэ бяспланава, несістэматычна. Партком, як і партарганізатары, не праяўляюць належнага клопату. На вырошчванне гэтых кадраў нам прыдзецца палажыць яшчэ не мала работы, асабліва ўлічваючы ўзросшыя патрабаванні да ведаў пры прыёме ў спачуваючых.

У час чысткі на фабрыцы было 18 чалавек спачуваючых, на сёння мы маем 25 чалавек. Усе яны—лепшыя людзі нашай фабрыкі: Цыганкова Ф.—старая работніца-зотаўка, член ЦВК СССР; Мяккая—старая работніца-зотаўка, член ЦВК БССР; Шчыглова М. маладая работніца зотаўка, член горсовета, соцнамеснік ашчадкасы; Менгузава Н.—старая работніца-ўдарніца і рад іншых.

Метад нашай работы: жывая гутарка (праўда, яшчэ не з усімі і не заўсёды), прапрацоўка статута і важнейшых рашэнняў партыі і урада, уцягненне ў грамадскую партыйную работу, на адкрытыя партсходы, самасправаздачы спачуваючых на партгрупках, на парткоме аб тым, як яны рыхтуюцца для ўступлення ў рады партыі і як ім дапамагаюць расці.

Паасобныя камуністы і партарганізатары цэхаў праводзяць у партгабінеце гутаркі са спачуваючымі, але, трэба сказаць, бяспланава.

Паводзім спачуваючых і па кватэры, знаёмімся з тым, як яны выходзяць сваіх дзяцей, якую маюць і чытаюць літаратуру, газеты, як культурна абслугоўваюцца.

Паасобныя спачуваючыя палітычна значна выраслі. Тав. Грэчухіна—старая работніца ва ўзросце 51 год, пераведзеная з чыснаў партыі, з'яўляецца адной з самых прыкладных слухачак кандыдацкай школы, актыўна выступае, пачала значна лепш разбірацца ў гаспадарчых і палітычных пытаннях, на вытворчасці актыўна, падае ўзоры дысцыплінаванасці Мяккая, Цыганкова Ф.—новапрынятыя, нядрэіна вучанца ў кандыдацкай школе, актыўна ўдзельнічаюць ва ўсіх мера-

прыем
і мала
расту
Більк
тэхніч

Але
слаба.
датаў,
партар
пасіўна
партыі
ў рабо
місіяй
кома
спачув
габіне
мееў—
сам п'
навед
неабхо
29 г.,
ная з
імі, за
З п

Партар
нага—
выпад
партко
жымся
ў гора
умоўн

прыемствах, якія праводзяцца на фабрыцы, дапамагаюць адстаючым і маладым работнікам лепш арганізаваць работу станка. Нядрэнна растуць новапрынятыя Шчыглова і Ментузава Н. Маладая работніца Бількоўская М., пераведзеная з кандыдатаў, вучылася на вытворча-тэхнічных курсах, актыўна на вытворчасці.

Але гэта толькі пачатак. Большасць спачуваючых растуць яшчэ слаба. Пазнякова Бася—маладая работніца, пераведзеная з кандыдатаў, не гледзячы на неаднаразовыя гутаркі сакратара парткома і партарганізатара, пакінула вучыцца ў кандыдацкай школе і застаецца пасіўнай у грамадскай рабоце. Ермашкевіч—пераведзены з членаў партыі, 39 год, нідзе не займаецца, сам граматы, раней быў актыўны ў рабоце, а цяпер усё яшчэ «крыўдзіцца», будучы незадаволеным камісіяй па чыстцы, але заявы не падаваў. Нядаўна на паседжанні парткома слухалі яго, рассеялі сумненні ў неабходнасці пераводу ў спачуваючыя, прымацавалі камуніста і абавязалі, каб наведваў партгабінет, чытаў літаратуру, вывучаў статут і праграму партыі. Разумею—пераведзены з членаў, 35 год, моцна п'яніставаў (і зараз часам п'е), ніяк не хацеў вучыцца, хоць малаграматы. Прапанавалі наведваць палітшколу, партком узяў яго пад свой кантроль і аказвае неабходную дапамогу. Старыкава П.—пераведзеная з кандыдатаў, 29 г., Ермалаева—пераведзеная з кандыдатаў, Мураўева—пераведзеная з кандыдатаў,—неактыўны. Парторг Хадарчэнка мала працуе з імі, за што партком паставіў ёй на від.

З паданага відаць недахопы нашай работы са спачуваючымі. Партарганізацыя фабрыкі «Дзвіна» не дабілася ў сваёй рабоце галоўнага—займацца з кожным спачуваючым, кожным камуністам не ад выпадку да выпадку, а сістэматычна. Узяць хоць-бы мяне—сакратара парткома, партарганізатараў, паасобных камуністаў: усе мы кружымся і захлістваемся ў бягучых пытаннях, у нарадах на фабрыцы і ў горадзе (а іх не мала). Гэта няўменне планаваць свой час безумоўна шкодзіць і ўласнаму росту і рабоце партарганізацыі.

Х. Сухаліцкі

Сакратар парткома ф-кі „КІМ“

Партдзень, прысвечаны рабоце са спачуваючымі

У рашэнні пленума ЦК КП(б)Б аб задачах партыйна-арганізацыйнай і палітычна-выхаваўчай работы ўказана:

«Пленум ЦК зварачае ўвагу ўсіх партыйных арганізацый на тое, што работа са спачуваючымі да гэтага часу пастаўлена зусім недавальняюча. РК, ГК і пярвічныя партарганізацыі не ўдзяляюць дастатковай увагі пытанню ўцягнення ў групы спачуваючых».

Да рашэння пленума выхаванне на нашай фабрыцы было ў далёка недавальняючым стане. Арганізавалі групу спачуваючых, але недастаткова клапаціліся аб яе росце. Пераведзеных пры чыстцы было 4 таварышы, новапрынятых 10. На фабрыцы ёсць добрыя беспартыйныя актыўныя, старыя рабочыя кадравікі, якія на справе, на вытворчасці паказалі сваю адданасць партыі. 49 чал. беспартыйнага актыва ахоплены вучобай у секі партасветы. З такім актывам партарганізацыя магла зрабіць значна больш.

Некаторых станоўчых вынікаў партком дабіўся ў павышэнні ідэйна-палітычнага ўзроўню спачуваючых. Усе спачуваючыя, за выключэннем хворага Шульмана, нядрэнна займаюцца. Звыш праграмы яны прапрацавалі рад артыкулаў аб партыйным жыцці. Трэба аднак сказаць, што ў выхаванні спачуваючых у нас не было пэўнай сістэмы. Не ўсе спачуваючыя ведаюць добра статут і праграму партыі (Шульман, Гародкін, Аксельрод).

Усе недахопы ў выхаванні і росце спачуваючых былі ўскрытыя на апошнім партыйным сходзе 17 мая, да якога партарганізацыя рыхтавалася 10 дзён. Загальна праведзены былі нарады па распрацоўцы плана падрыхтоўкі, які абгаварылі потым на паседжанні парткома. Парторг абследаў хатнія ўмовы спачуваючых і на сходах груп паставіў самасправаздачы Кагана, Дукора, Рубінштэйна, Марголіна і інш. На групавых сходах удалося даведацца аб асабістым жаданні кожнага члена і кандыдата партыі, кожнага спачуваючага і сабраць рад каштоўных прапанов, якія пакладзены былі ў аснову пастановы партыйнага дня.

Рад мерапрыемстваў з гэтай пастановай ўжо праводзяцца ў жыццё, партарганізатары прапрацавалі ў сваіх групах статут партыі.

Парторг т. Ліпковіч некалькі раз збіраў спачуваючых сваёй групы на кватэры ў спачуваючага тав. Кагана для прапрацоўкі статута партыі. У партгрупам тт. Лінгевіча, Оксенкруга і інш. для прапра-

цоўкі статута і праграмы партыі запрашаюцца беспартыйныя рабочыя, якіх парторгі маюць на ўвазе ўцягнуць у групы спачуваючых, і тыя, якія падалі заявы аб уступленні.

Пасля партсходу праведзены нарады са старымі рабочымі, лепшымі ўдарнікамі; для індывідуальнай работы з імі прымацаваны члены і кандыдаты партыі. 15 рабочых, падаўшых заявы аб уступленні ў групу спачуваючых, мы зараз афармляем. Сярод падаўшых—лепшыя людзі фабрыкі: Зайдэнкноп, Вензель, Гімельштэйн, Тунік, Шмідт, Кручонок. Усе яны займаюцца ў партыйнай секі.

Для спачуваючых наладжваем спецыяльныя лекцыі па гісторыі партыі. 27 мая чытаў лекцыю на тэму «Окцябр на Беларусі» тав. Зюзькоў з Гістпарта. Практыкуем калектыўныя паходы ў кіно, тэатр.

За 8 месяцаў работы групы заўважваецца значны ідэйна-палітычны рост спачуваючых. Тт. Лукаў, Дукор, Каган, Карачун, Гофман стала працуюць над павышэннем свайго палітычнага ўзроўню, рэгулярна чытаюць газеты, старанна рыхтуюцца да заняткаў. Ім мы даручаем праводзіць палітгутаркі ў брыгадах, чытанне і разбор газетных матар'ялаў.

Пастанова партыйнага сходу аб рабоце са спачуваючымі з'яўляецца для нашага калектыва канкрэтным планам работы па выхаванню і арганізацыі далейшага росту групы спачуваючых і няўхільна праводзіцца парткомам у жыццё.

Я. Гінзбург

Інструктар аддзела парткадраў
Гомельскага гаркома КП(б)Б

Выхаванне жывога чалавека—цэнтральная задача ўсёй нашай работы

«Галоўны абавязак усіх партыйных кіраўнікоў знізу даверху і аддзелаў кадраў заключаецца ў штодзённым асабістым вывучэнні партыйных кадраў. Кожны кіраўнік павінен ведаць па рабоце не толькі кадры, якія ўжо кіруюць той ці іншай галіною партыйнай работы, але і тых работнікаў, якіх можна вылучаць на больш буйную работу» (з пастановы пленума Ленінградскага гаркома).

Гэта ўстаноўка вельмі многаму абавязвае кожнага з нас. Прывяду некалькі прыкладаў, як вывучаліся, падрыхтоўваліся ў нас партыйныя кадры.

Вось што расказвае работніца Палесдруку тав. Лейкіна: «На работу цэхпарторгам мяне ніхто не вылучаў, ніхто не выбіраў, не зацвярджаў. Парторг цэха, ад'язджаючы ў адпачынак, сказаў: «Ты, Лейкіна, будзеш мяне замяшчаць». І вось я працую ўжо 6 месяцаў цэхпарторгам». Пры такой пастаноўцы вылучэння на кіруючую партыйную работу могуць папасці прахадзімцы, чужакі, якія нічога агульнага не маюць не толькі з партыйнай работай, але і з нашай партыяй у цэлым, не кажучы ўжо аб паўнейшым парушэнні ўнутрыпартыйнай дэмакратыі.

У гомельскай арганізацыі яшчэ і зараз ёсць сакратары парткомаў, парторгі выхадцы з розных партый. За антыпартыйныя ўчынкі яны не раз падлягалі партыйнаму спаганню.

Некаторыя партыйныя работнікі аднесліся фармальна да вылучэння рэзерва.

На ф-цы «Праца» і Гомсельмашы былі факты вылучэння людзей, якія раней з'яўляліся членамі іншых партый. На аўчына-шубным заводзе, на камбінаце імя Гікало вылучалі людзей, якія пры чыстцы былі пераведзены з членаў у кандыдаты, або выключаліся з партыі.

Тым часам на другараднай рабоце ў цэхах ёсць дзесяткі людзей, якіх можна зараз-жа паставіць на самастойную кіруючую партработу—сакратарамі парткомаў. Яны нічым не заплямлены і ўвасабляюць усе якасці партработніка. Трымаць іх падыходам злачынна. Такія людзі ёсць і на заводзе «Пролетарый» імя Кірава, і на Гомсельмашы, і на «Везувіі», і ў іншых арганізацыях горада.

На Гомсельмашы даволі таварышоў, якіх можна вылучыць у якасці рэзерва. Трэба толькі, каб партыйная арганізацыя з усёй сур'ёзнасцю аднеслася да вылучэння партыйных кадраў, памятаючы, што галоўнае зараз у людзях, што ад таго, як мы іх расставім, залежыць якасць нашай работы.

Рад партыйных арганізацый разгарнулі работу па павышэнню ідэйна-палітычнага ўзроўню нізавога партыйнага актыва і вылучаючага рэзерва. Напрыклад, на камбінаце імя Гікало пачаў рэгулярна і па пэўнай праграме працаваць 3-месячны семінар для партаргаў і вылучанага рэзерва. Кіруюць семінарам сакратар парткома і прапагандысты.

Не дрэнна разгарнулася работа па падрыхтоўцы нізавога партыйнага актыва на заводзе «Прочетарый» імя Кірава, дзе акрамя семінара для партактыва і рэзерва праводзяцца дадатковыя лекцыі па міжнароднаму становішчу і асобных пытаннях гісторыі партыі. Да гэтай работы прыцягваюцца лепшыя лектары Гомеля.

З 11 мая пачаў работу семінар пры доме партактыва. Але ўсё гэта толькі пачатак. Работа па выхаванню партыйных кадраў павінна стаць у цэнтры ўвагі аддзела парткадраў і кожнай партыйнай арганізацыі.

Вырошчванне і падрыхтоўка партыйных кадраў цесна звязаны з пастаноўкай марксісцка-ленінскага выхавання. У гэтай галіне мы маем рад дасягненняў—павялічылася сець школ, гурткоў, падлічылася іх наведванне, але якасць вучобы ўсё яшчэ не на высокім узроўні.

Возьмем для прыкладу Гомсельмаш.

Заняткі пачынаюцца роўна а 4 г. 30 м. дня. Людзі прыходзяць на заняткі не паабедавшы, брудныя, сядзяць у спецоўках і гатаўных уборах, падчас удвох на адным крэсле. Заняткі канчаюцца а 6 гадзіне, г. зн.—вытрымалі рэгламент, правялі дзве акадэмічныя гадзіны, а па сутнасці займаліся 1½ гадзіны без перапынку. Зразумела, што такія ўмовы не спрыяюць якаснаму засваенню вучэбнага матэрыялу.

Некаторыя кіраўнікі школ прыходзяць на заняткі не зусім падрыхтаванымі. Напрыклад, 13 красавіка кіраўнік кандыдацкай школы тав. Кофман да тэмы «Асноўныя задачы другой пяцігодкі» прынес з сабой на заняткі геаграфічную карту.

— Дзе ў нас, акрамя Данбаса, ёсць яшчэ запасы вугалю?—задае пытанне тав. Кофман.

— Кузбас! Караганда!—пасыпаліся адказы.

— Пакажыце на карце, дзе знаходзіцца Кузбас.

Доўга вадзілі на карце чалавек пяць слухачоў, але Кузбаса не знашлі.

Доўга яго шукаў і сам тав. Кофман, пакуль рашыў дарма не турбавацца.

— Выбачайце, таварышы,—сказаў успацеўшы кіраўнік школы,—па карце я зусім не рыхтаваўся...

А тым часам тав. Кофман мае сярэдняю асвету. Калі-б ён па-партыйнаму аднёсся да такога важнага ўчастка, як выхаванне жывых людзей, ён мог-бы не толькі ўзняць ідэйна-палітычны ўзровень камуністаў, але і навучыў-бы разбірацца на карце, дыяграмах, апераваць лічбамі, процантамі і інш. Як на адмоўную з'яву, трэба ўказаць таксама і на тое, што ў дні масавай партыйнай вучобы, калі школамі

кіруюць самі сакратары парткомаў, штатныя прапагандысты, астатнія школы застаюцца без кантролю.

На вывучэнне гісторыі нашай партыі пераклучыліся ўсе школы і гурткі, але не ўсе паставілі гэту справу на належную ступень, што асабліва адчуваецца ў дробных першых партарганізацыях: у адных гуртках прапрацоўваецца тэма аб пятым годзе, у другіх пачынаюць з гадоў рэакцыі, у трэціх з імперыялістычнай вайны і т. д.

Культпропу гаркома неабходна будзе ўзяць гэтыя новыя гурткі пад свой асабісты кантроль, праверыць якасць выкладчыкаў, сканцэнтраваньне іх увагу на глыбокім вывучэнні гісторыі нашай партыі, асабліва пасляокцябрскага перыяда.

У рабоце з паасобнымі камуністамі мы маем некаторыя дасягненні.

Для прыкладу возьмем камбінат імя Гікало, дзе для кансультацыі і дапамогі слаба паспываючым вызначаны спецыяльныя дні. Дапамагае рыхтавацца да заняткаў прапагандыст парткома.

На фабрыцы «Везувій» да камуністаў Філонавай, Лерман і на каніфольным заводзе да камуністаў Літвіновіч, Дзержынскай прымацаваны больш падрыхтаваныя таварышы, якія дапамагаюць ім павысіць тэарэтычны ўзровень.

Аднак не мала яшчэ ў нас выпадкаў нядбайных адносін да людзей.

Так партарганізацыя Гомсельмаша не звярнула ўвагі на тав. Яхніна, пераведзенага пры чыстцы з членаў у кандыдаты. Тав. Яхнін палітычна няграмацны, не ведае нават прозвішчы некаторых правадыроў, тым часам як ён кадравік, які мае за плячыма 25-гадовы рабочы стаж. Партыйная арганізацыя павінна была аб ім падумаць.

Або кандыдат партыі т. Аксельрод (каніфольны завод), таксама пераведзены пры чыстцы, працуе на такой рабоце, што па 3-4 месяцы не бывае ў партыйнай арганізацыі, не наведвае партсходы, нідзе не займаецца, адарваўся ад партыйнага жыцця.

Ад кожнай партыйнай арганізацыі мы павінны патрабаваць больш чуйных і ўважлівых адносін да члена партыі, канкрэтнага падыходу да выхавання, вырошчвання і вылучэння партыйных кадраў з лепшых вытрыманых большэвікоў, здымаючы з партыйнай работы людзей, няздольных перабудаваць яе да ўзроўню задач сучаснага перыяда.

Выхаванне людзей, работа з жывым чалавекам, вывучэнне гісторыі нашай партыі і яе барацьбы з рознымі адхіленнямі ад лініі партыі павінны стаяць у цэнтры ўсёй нашай работы.

3. Кавальчук

Зароботная плата на даным этапе і задачы профсаюзаў

Наша партыя, следуючы ўказанням Маркса-Энгельса-Леніна-Сталіна аб тым, што асноўным прынцыпам у зароботнай плаце з'яўляецца соцыялістычны прынцып аплаты па колькасці і якасці працы, заўсёды зварачала увагу на тое, каб зароботную плату ператварыць у магутны фактар павышэння прадукцыйнасці працы і кваліфікацыі рабочых.

Нават у перыяд ваеннага камунізму, калі існавала змешаная грашовая-натуральная форма аплаты працы, партыя, не гледзячы на абмежаванне харчовых рэсурсаў краіны, знаходзіла магчымым вылучыць рабочых машынабудаўніцтва, вугалю, металургіі і транспарта. Тэтым катэгорыям рабочых натуральныя выдачы ўстанаўляліся вышэй іншых галін. Практыкавалася выдача так званых «ударных пайкоў» і прэміяванне ударных і лепшых па выкананню праграмы прадпрыемстваў. Аднак, неабходна адзначыць, што ўмовы грамадзянскай вайны, абмежаванасць рэсурсаў у краіне, неабходнасць першачарговага снабжэння Чырвонай арміі не дазвалялі нашай партыі ў поўнай меры ажыццяўляць соцыялістычны прынцып аплаты па колькасці і якасці працы. Фальсіфікатары гісторыі нашай партыі—контррэвалюцыйныя трацкісты, зінюеўцы, шляпнікаўцы і інш.—імпнуліся выкарыстаць вымушаныя зрывы ў ажыццяўленні гэтага прынцыпа і паказаць справу такім чынам, нібы партыя наогул вядзе палітыку на ўраўняльнасць у зарплате. Партыя не толькі выкрыла гэты гнусны контррэвалюцыйны паклёп, але і ўскрыла ўсю сутнасць буржуазнай «роўнасці», ураўнілаўкі ў зарплате і ў снабжэнні.

Ленін даў сакрушальны адпор контррэвалюцыйнаму лозунгу Троцкага «у рабоце—ударнасць, у спажыванні ўраўняльнасць» і проціпаставіў яму марксісцкі лозунг: «Ударнасць у рабоце і ўдарнасць у спажыванні».

Тав. Сталін на XVII з'ездзе нашай партыі гаварыў:

«Пара ўсвоіць, што марксізм з'яўляецца ворагам ураўнілаўкі. Яшчэ ў «Маніфесце Камуністычнай партыі» бічавалі Маркс і Энгельс прымітыўны утапічны соцыялізм, называючы яго рэакцыйным за яго пропаведзь «усеагульнага аскетызма і грубай ўраўняльнасці».

Энгельс у сваім «Анты-Дзюрынг» прысвяціў цэлую главу бічуючай крытыцы «радыкальнага ўраўняльнага соцыялізма», высунутага Дзюрынгам, як процівагу супроць марксісцкага соцыялізма!»

Наша партыя на ўсіх этапах вяла самую жорсткую і рашучую барацьбу з ідэалогіяй усіх антыпартыйных груп і ўхілаў, якія прапаведвалі антымарксісцкі прынцып ураўнілаўкі ў аплаце працы.

Соцыялістычны прынцып аплаты працы скажаўся таксама і былым апартуністычным кіраўніцтвам профсаюзаў на чале з Томскім.

Аб гэтым сведчыць хоць-бы тарыфная сетка, пабудаваная імі пры правядзенні тарыфнай рэформы ў 1927-28 гг. Гэта сетка была пабудавана па лініі паменшання разрыву паміж простаю і кваліфікаванай працай (па патухаючай крывой). Узяць хоць-бы тарыфную сетку металістаў, якая з'яўлялася, у параўнанні з іншымі, найбольш дасканалай:

Разрады	1	2	3	4	5	6	7	8
Суадносіны паміж разрадамі .	1	1.2	1.45	1.70	1.90	2.2	2.5	2.8
Разрыў паміж разрадамі ў % адносін	0	20	20,8	17,2	14,7	12,8	12,8	12

Гэта значыць, што пры пераводзе рабочага з другога разраду ў трэці, зарплата павышалася на 20,8%, з пятага ў шосты—на 12,8%, з сёмага ў восьмы—на 12 %.

Наколькі гэта палітыка была шкоднай, відаць хоць-бы з таго факту, што высокакваліфікаваных рабочых металістаў, як 7 і 8 разрадаў, было зусім мала (у машынабудаўніцтве рабочых 7 разраду 4,5 %, а 8 разраду 1 % з лішкай). Гэтыя рабочыя выконваюць самыя адказныя і складаныя работы, якія патрабуюць многа часу для набывання высокай кваліфікацыі. Пры такім-жа рэгуляванні зароботнай платы і сціранні межаў паміж менш кваліфікаванымі і высокакваліфікаванымі, у рабочага падае стымул к павышэнню сваёй кваліфікацыі.

Праваапартуністычнае кіраўніцтва профсаюзаў, праводзячы дробна-буржуазную ўраўнілаўку ў зарплате, пашло па лініі выцяснення здзельшчыны на прадпрыемствах, наблізіўшы працу здзельшчыкаў і пачасоўшчыкаў.

Ураўнілаўка ў зароботнай плаце прыносіла велізарную шкоду ўсяму нашаму гаспадарчаму будаўніцтву, пазбаўляла рабочых стымула к павышэнню кваліфікацыі, авалодванню тэхнікай справы.

Правадыр нашай партыі тав. Сталін у сваёй гістарычнай прамове на нарадзе гаспадарнікаў 23 чэрвеня 1931 года з усёй большэвіцкай рэзкасцю і рашучасцю ўскрыў і асудзіў дробна-буржуазную ўраўнілаўку ў зарплате, даў ключ да вырашэння грандыёзных задач соцыялістычнай арганізацыі вытворчасці наогул і зароботнай платы ў прыватнасці:

«Нельга цяпець, што машыніст на чыгуначным транспарце атрымліваў столькі-ж, колькі перапісчык. Маркс і Ленін гавораць, што розніца паміж працай кваліфікаванай і працай некваліфікаванай будзе існаваць нават пры соцыялізме, нават пасля знішчэння класаў, што толькі пры камунізме павінна знікнуць гэтая розніца, што з прычыны гэтага «зарплата», нават пры соцыялізме павінна выдавацца паводле працы, а не паводле патрэбнасці. Але нашы ўраўнілаўцы з гаспадарнікаў і профсаюзнікаў не згодны з гэтым і лічаць, што гэтая розніца ўжо знікла пры на-

шым савецкім ладзе. Хто праў—Маркс і Ленін ці ўраўнілаўцы? Трэба лічыць, што правы тут Маркс і Ленін. Але з гэтага следуе, што хто будзе цяпер тарыфную сістэму на «прынцыпах» ўраўнілаўкі, без уліку розніцы паміж працай кваліфікаванай і працай некваліфікаванай, той парывае з марксізмам, парывае з ланінізмам».

Гэтыя ўказанні тав. Сталіна зрабіліся разгорнутай праграмай дзейнасці ў планаванні і рэгуляванні зароботнай платы.

Праведзеная тарыфная рэформа ў большасці галін прамысловасці—перабудова тарыфных сетак, перабудова зароботнай платы па вугалю, чорнай металургіі, транспарту, вылучэнне ў аплаце рабочых выдучых галін і прафесій унутры іх, якія маюць рашаючы ўплыў на выкананне промфінплана—з'яўляецца важнейшым этапам ажыццяўлення генеральнай лініі нашай партыі ў пытанні зароботнай платы.

У выніку рэалізацыі 6-ці гістарычных умоў тав. Сталіна мы дабіліся велізарнейшых поспехаў як у росце зароботнай платы рабочых, так і ў яе арганізацыі.

Зароботная плата ў Савецкім саюзе з года ў год няўхільна расце. Па БССР месячная зарплата аднаго рабочага цэнзавай прамысловасці ўзрасла з 64 р. 46 к. у 1927-28 гг. да 126 р. у чэрвені 1934 года.

З бурным ростам прамысловасці штогод уцягваюцца ў вытворчасць мільёны новых рабочых, значную частку якіх складаюць члены іх сямей. Расце прыбытак рабочай сям'і.

Вось некалькі наглядных прыкладаў росту бюджэта рабочай сям'і: рабочы завода «Большэвік» Таболін М. працаваў у 1933 годзе адзін у сям'і, зарабляючы 140 р. у месяц, а ў 1935 годзе працуюць два члены сям'і, іх месячны заробтак складае 300 руб.; рабочы Язгур, працуючы ў 1933 г. адзін, атрымліваў 200 руб., а ў 1935 г. тры члены сям'і зарабляюць 600 руб.; рабочы Шапіра—адпаведна: 130 і 350 руб.; Рабіновіч Ё.—120 і 400 руб.; Рабіновіч Э.—270 і 450 руб.; Паўлаў—250 і 550 руб.; Таборскі—65 і 325 руб.; Кавалеўскі—150 і 350 руб.

Такіх прыкладаў можна прывесці безліч.

Расце не толькі грашовая частка зароботнай платы. Штогод Савецкі саюз траціць многа мільярдаў на палепшанне матар'яльных і культурна-бытавых умоў рабочых. Узяць хоць-бы соцыяльнае страхаванне, бюджэт якога ў 1934 годзе складае звыш 4½ мільярдаў руб. па Саюзу і 96 мільянаў руб. па БССР, фонд па палепшанню быту рабочых, жыллёвае і комунальнае будаўніцтва, бясплатныя школы, ВНУ здзельшчына. Процант здзельных работ па прамысловасці БССР (ВСНГ) узрос з 51 у студзені да 68,7 у верасні 1931 года.

Такімі культурна-бытавымі выгадамі карыстаюцца рабочыя толькі адной краіны ў свеце—СССР.

* * *

Рэалізуючы ўказанні тав. Сталіна, гаспадарчыя і прафесіянальныя арганізацыі ўсяго Савецкага саюза, у тым ліку БССР, дабіліся сур'ёзных поспехаў у арганізацыі зароботнай платы. Значна пашырана здзельшчына. Процант здзельных работ па прамысловасці БССР (ВСНГ) узрос з 51 у студзені да 68,7 у верасні 1931 года.

Далейшае ўкараненне здзельшчыны і павелічэнне яе ўдзельнай вагі

за кошт змяншэння пачасовай аплаты, а таксама за кошт усямернага скарачэння выпадкаў захавання сярэдняга зароботку незалежна ад рэзультатаў працы, відаць з табліцы размеркавання часу рабочых фабрычна-заводскай прамысловасці БССР па сістэмах аплаты:

П е р ы я д	У процантах да адпрацаванага часу			
	Здзельна	Пачасова	Пачасова- прэміяльн.	Па сярэдн. зароботку здзельшчыка
Люты 1933 г.	70,6	22,7	2,1	4,6
Снежань 1934 г.	76,7	20,7	1,9	0,7

Аднак мы яшчэ і зараз не вычарпалі ўсіх магчымасцей пашырэння здзельшчыны, асабліва ў яе якаснай пабудове і змесце.

Асабліва адстаюць са здзельшчынай харчовая прамысловасць (69,3 %), абутковая (67,1 %), хімічная (62,4 %) і лесафанерная (74,1 %).

Істотнейшы прабел у пабудове здзельшчыны на нашых прадпрыемствах—гэта няўвязка яе з якасцю работы.

Розная аплата ў залежнасці ад гатунковасці або якасці прадукцыі прымяняецца ітаральна на адзіначных прадпрыемствах (скурзавод «Большэвік», кандзіцёрская фабрыка «Комунарка», папяровыя фабрыкі «Спартак» і «Чырвоная звязда» і некаторыя іншыя). Тым часам на прадпрыемствах, якія ўвялі пагатунковую аплату, значна падпшылася якасць і знізіўся сабекошт прадукцыі. Эканомія ад павышэння гатунковасці на скурзаводзе «Большэвік» за 1934 год складае 12.219 руб. У рэзультате ўвядзення пагатунковай аплаты на папяровай фабрыцы «Чырвоная звязда» выхад паперы першага гатунку павялічыўся з 88 % у 1934 г. да 92 % у студзені і лютым бягучага года, пры планавым заданні у 88,4 %. На папяровай фабрыцы «Спартак» выхад бабін складаў у сакавіку г.г. 81 % пры планавым заданні 75 %.

Зусім мала ўвагі ўдзяляюць гаспадарчыя і профсаюзныя арганізацыі пытанням зароботнай платы пачасоўшчыкаў. Цвёрды аклад незалежна ад якасці работы не стымулюе павышэння кваліфікацыі, не прывучае людзей да адказнасці за сваю работу.

На віцебскім скураным заводзе 28,9% рабочых аплачваюцца па прастай пачасовай сістэме. На шчотачнай фабрыцы імя Крупскай - 14 % рабочых, у тым ліку 22 рамонтныя, ад якіх залежыць бесперабойная работа фабрыкі, не стымулююцца аплатай за добрую якасць рамонту. На Віцебскім шчаціна-шчотачным камбінаце 24 дзяжурныя слесары і манцеры аплачваюцца па цвёрдых акладах, а прастой абсталявання ў 1934 г. з-за рамонту выліўся ў даволі буйную лічбу—1.086 гадзін.

Сістэма аплаты інжынерна-тэхнічных работнікаў на скураных, шчаціна-шчотачных, папяровых і многіх іншых прадпрыемствах таксама незадавальняючая. Нельга цягнуць фактаў, калі брыгадзёр, майстар, начальнік цэха атрымліваюць цвёрды аклад незалежна ад вынікаў работы, бо гэта не дае ім ніякага матар'яльнага стымула для лепшай арганізацыі працы, лепшага выкарыстання магутнасці абсталявання і беражлівых да яго адносін. Ёсць не мала фактаў, калі кіраўнік якога-небудзь вытворчага ўчастка атрымлівае зарплату меншую, чым ра-

бочы яго брыгады. На папяровай фабрыцы «Чырвоная звязда» обер-рольшчык атрымлівае 130 руб. у месяц, а рольшчыкі—145—150 руб., брыгадзір гаспадарча-транспартнага аддзела—108 руб., а рабочыя яго брыгады—130—140 руб.

Указанні тав. Сталіна ў гутарцы з металургамі аб тым, што мы павінны «арганізаваць зарплату так, каб яна ўмацоўвала рашаючыя звенні вытворчасці і рухала людзей на вышэйшую кваліфікацыю», па-трабуюць рэзкага павароту да пытання ўвязкі зароботнай платы з кваліфікацыяй рабочага і якасцю яго работы, каб зароботная плата стымулявала рабочага, брыгадзіра, майстра працаваць на выдатна.

Ініцыятарам аплаты па павышанай расцэнцы за выдатную прадукцыю з'яўляецца маскоўскі завод імя Менжынскага, дзе ўмела спалучылі шырокі рух вышэйшых форм сацыялістычнага спаборніцтва, выдатніцтва з матар'яльнай зацікаўленасцю рабочага. Завод значна павысіў якасць сваёй прадукцыі: у студзені даў 18 % прадукцыі з ацэнкай на выдатна, у лютым—21,9 %, у сакавіку—33,1 %. Паасобныя рабочыя здаюць звыш 90 % прадукцыі выдатнай якасці.

Гэта вопыт у найкарацейшы тэрмін павінен быць выкарыстан на нашых прадпрыемствах. Наяўнасць звыш 60 000 ахопленых тэхвучобай, 42 000 рабочых, здаўшых тэхэкзамен, з іх 28 000 выдатнікаў ствараюць усе прадпасылкі для паспяховага ўкаранення вопыту менжынцаў. Кожны выдатнік вучобы павінен зрабіцца выдатнікам і на прадпрыемстве.

Неабходна таксама спыніцца ў некалькіх словах і на пытанні аб прагрэсіўнай здзельшчыне. На прадпрыемствах БССР, за рэдкім выключэннем, прагрэсіўка амаль нідзе не прымяняецца, што ў далейшым зусім нецярпіма. Хоць і няма ў нас яшчэ падагуленага вопыту прымянення прагрэсіўкі на нашых прадпрыемствах, аднак неабходна з усёй рашучасцю падкрэсліць, што прагрэсіўка, як заахвочваючая сістэма аплаты працы, бяспрэчна апраўдала сябе, і яе трэба смялей укараняць, асабліва на работах, якія маюць тэхнічна абгуртаваныя нормы выпрацоўкі. Прагрэсіўка пры правільным яе прымяненні павінна даць рост прадукцыйнасці працы, рост зароботнай платы рабочага і палепшанне якасці прадукцыі. Профсаюзныя арганізацыі павінны даць рашучы адпор усім тым, хто замест правільнага прымянення прагрэсіўкі імкнецца ахайваць гэтую сістэму аплаты працы.

* * *

Здзельная і іншыя заахвочвальныя сістэмы аплаты па якасці і колькасці работы непарушна звязаны з правільным тэхнічным нармаваннем, якое павінна стаць асновай арганізацыі вытворчасці і няўхільнага росту прадукцыйнасці працы.

Бяспрэчныя поспехі, дасягнутыя намі ў рэалізацыі дырэктыў партыі і ўрада аб перабудове тэхнармавання, яго дэцэнтралізацыі, аб узмацненні адказнасці дырэктара, майстра, начальніка цэха за правільную арганізацыю працы, нас супакойваць не могуць.

Якасць тэхнармавання на значнай колькасці нашых прадпрыемстваў нездавальняючая з-за недастатковай кваліфікацыі нармавальнага апарата і бесперспектыўнага падыходу нармоўшчыка да сваёй работы, а галоўнае—у выніку таго, што многія гаспадарнікі-кіраўнікі перадавяраюць гэты важнейшы ўчастак другарадным асобам.

Ступень падрыхтаванасці нармоўшчыкаў характарызуецца данымі

кваліфікацыйнага складу ўлічаных 62 работнікаў металапрамысловасці, з іх: па адукацыі—адзін інжынер, 19 тэхнікаў, 21 скончыўшых курсы нармаўшчыкаў, а астатнія 21 чал. без усякай спецыяльнай падрыхтоўкі. Па стажу нармавальнай работы да 2 год—36 чал., са стажам менш 1 года—26 чал. Пры гэтым трэба падкрэсліць, што ў іншых галінах прамысловасці адукацыйны і кваліфікацыйны ўзровень нармаўшчыкаў яшчэ ніжэй.

Гэта сведчыць аб тым, што рад кіраўнікоў прадпрыемстваў і трэстаў, а таксама наркаматаў, якія рыхтуюць кадры для прамысловасці, недаацэньваюць усю важнасць тэхнармавання. Інстытут народнай гаспадаркі, дзе тэхнармаванне з'яўлялася раней абавязковай дысцыплінай, зняў яе з праграмы спачатку 1934 года. Хімфак Палітэхнічнага інстытута таксама зняў гэту дысцыпліну з 1935 года. Тарфяны факультэт на працягу ўсіх пяці год навучання адводзіць гэтаму прадмету толькі 30 гадзін. На радзе прадпрыемстваў у праграмах вытворча-тэхнічных курсаў для майстроў і начальнікаў цэхаў няма тэхнармавання, як прадмета.

Перагляд застарэлых і няправільных норм паказаў, што ў большасці яны ўстанаўліваліся вопытным або статыстычным метадам, тэхнічна абгрунтаваных норм укаранена зусім недастаткова, нават у тых галінах прамысловасці, якія маюць для гэтага вялікія магчымасці. Па металапрамысловасці ў цэлым тэхнічна абгрунтаваных норм налічваецца толькі 29 %, а па асобных прадпрыемствах значна менш.

На радзе прадпрыемстваў шчаціна-шчотачнай, папяровой прамысловасці дырэктары, начальнікі цэхаў пытаннямі тэхнармавання і зароботнай платы не займаюцца, цалкам перадаверылі іх нармаўшчыкам і цэхавым рахункаводам. На шчотачнай фабрыцы імя Крупскай доўгі час «выводзілі» норму, як дзель ад дзялення тарыфнай стаўкі на загадзя вызначаную здзелку расцэнку. Такім чынам расценка не выцякала з абгрунтаванай нормы, а наадварот, сама дыктавала велічыню нормы. Такое «тэхнармаванне» практыкаваў былы загадчык ТНБ Пекер, пры поўным неўмяшанні дырэктара фабрыкі.

На папяровой фабрыцы «Спартак» дырэктар т. Халаменюк, а таксама начальнікі цэхаў Іврын, Рыжэнкаў вырашэнне пытанняў нармавання і арганізацыі працы таксама цалкам усклалі на нармаўшчыка Леонава, які не толькі бескантрольна «нармаваў», але і капіраваў старыя фатаграфіі рабочага дня, выдаючы іх за новаствораныя. Для работніцы т. Гусевай, якая падае шчэпы к чанам, была ўстаноўлена норма па фатаграфіі дня, складзенай не на падставе наглядання за яе работай, а перапісанай са старой фатаграфіі рабочага дня Чуркевіча. Замест таго, каб распрацаваць мерапрыемствы для ліквідацыі страты рабочага часу на чаканне пустых ваганетаў па 2 г. 20 м. за змену (32 %), нармаўшчык аднёс гэтыя прастоі да карыснай работы, чым дэзарыентаваў кіраўніцтва фабрыкі ў пытаннях рацыянальнага выкарыстання рабочага дня.

Замест таго, каб кіраваць тэхнікай вытворчага працэса вынікамі даследавання, інструктаваць рабочага, паказваць яму правільныя метады і прыёмы работы, часта нармаўшчыкі выходзяць са статыстыкі рэзультатаў вытворчага працэса, з'яўляючыся рэгістратарамі фактаў, інфарматарамі аб устаноўленай самацёкам новай норме.

Толькі гэтым тлумачыцца невыкананне норм выпрацоўкі значнымі групамі рабочых віцебскага шчотачнага камбіната, шчотачнай фабрыкі імя Крупскай, папяровых фабрык «Чырвоная звязда» і «Спартак» і інш.

* * *

Ураўнілаўка ў зароботнай плаце—гэты біч соцыялістычнай вытворчасці—праяўляецца іменна там, дзе фабрычна-заводскія арганізацыі не займаюцца пытаннямі зароботнай платы, дзе нармаванне пушчана на самацёк. На віцебскім шчацінным камбінаце рабочыя 4 разраду зараблялі ў студзені на 4 руб. менш рабочых 3 разраду. На шчотачнай фабрыцы імя Крупскай рабочыя 5 разраду па вырабу конскіх шчотак зараблялі на 14 руб. у месяці менш рабочых 4 разраду, якія вырабляюць палавыя шчоткі. На віцебскім скурзаводзе падвільшчыкі 5 разраду зараблялі па 8 р. 31 к. у дзень, а рабочыя вядучай прафесіі—строгалі 7 разраду—па 7 р. 86 к. На шклозаводзе (Барысаў) зарплата рабочых 5 разраду ніжэй зарплаты рабочых 4 разраду. На папяровай фабрыцы «Спартак» падатчыкі хімікатаў 3 разраду зарабляюць на 7 руб. у месяц больш старшых клеевараў 6 разраду; каландроўшчыкі 6 разраду—менш сушільшчыкаў 5 разраду і т. д.

Не меншую адказнасць за невыкананне норм, за няправільную арганізацыю зарплаты нясуць і прафесіянальныя арганізацыі фабрык, адпаведныя цэнтральныя праўленні саюзаў, якія яшчэ далёка недастаткова займаюцца пытаннямі зароботнай платы.

Тав. Кагановіч у сваёй прамове на IX з'ездзе профсаюзаў сказаў:

«Галоўны біч у рабоце профсаюзнікаў—гэта тое, што яны расплываюцца ў рабоце, хватаюцца за ўсё і ўстанаўляюць «роўнасць» паміж усімі сваімі функцыямі, але адказваць за ўсё нельга, будзь хоць сямі пядзей у ілбс—трэба ўмець выбіраць галоўнае ў рабоце... Для профсаюзаў у 6-ці ўказаннях тав. Сталіна галоўнейшымі, рашаючымі з'яўляюцца пытанні зароботнай платы і нармавання працы, аховы працы, снабжэння і жылля. Іменна адсюль павінны профсаюзы «ісці» да вытворчых пытанняў».

Многія профработнікі яшчэ не засвоілі гэтай ісціны і расплываюцца ў рабоце, не заўважаючы асноўнага звязна. На віцебскім шчацінным камбінаце па вытворчых прычынах у пачатку гэтага года былі перакінуты з воласа-прадзільнага ў шчацінны цэх звыш 100 рабочых 2 і 3 разрадаў на работу 2 разраду. Ніякага клопату аб зарплате гэтых людзей, аб засваенні імі новай вытворчасці старшыня фабкома тав. Тэв не праявіў, для яго былі цэлым адкрыццём факты пагалоўнага невыканання норм гэтымі рабочымі. Ён не клапаціўся аб своєчасовай выдачы зарплаты рабочым, аб правільнасці налічэння падатку і культзбору, былі факты, калі падатак браўся з сум дапамогі рабочаму па часовай непрацаздольнасці.

На папяровай фабрыцы «Спартак» не вялася вытворча-масавае работа, міма фабкома праходзілі скаргі рабочых на ўраўнілаўку ў зароботнай плаце, многія рабочыя, а сярод іх і профарганізатары, не ведалі сваіх норм і расцэнак (перакатчыцы філіграні Доўгіна, Шовехава, накатчык 2-й машыны—Янчанка, прэсоўшчык—Коган, работніцы—Прыгадзінская, Франтова, Міронава і інш.).

А вось чаго можна дабіцца пры штодзённай увазе профработніка да пытанняў зароботнай платы кожнага рабочага. На заводзе «Большевик» на працэсе мыцця шчаціны, тры работніцы 2 разраду выконвалі норму на 73%. Заўком склікаў вытворчую нараду 3-х брыгад (гэтага працэса, папярэдняга і наступнага) і выявіў, што на папя-

рэднім працэсе з'ёмкі шчаціны рабочыя не клалі лукавіцы да лукавіцы, што недастаткова якасна праводзілася адмочка (абястлушчванне). У выніку прынятых мер і намаганняў тэхнічнага кантроля гэтыя работніцы—Багдановіч, Драздоўская і Кураш пачалі перавыконваць нормы на 54%.

Невыкананне норм рабочымі Аксельродам, Бабровым, Стрыхнічэнка. Пам прыкавала ўвагу прафорга клеесварнага цэха т. Петлаха. На вытворчай нарадзе ён арганізаваў абгаварэнне прычын адставання, пасля непаладкі былі знішчаны, і гэтыя рабочыя ўжо выконваюць і перавыконваюць свае нормы. Завод «Большэвік» у цэлым на 111,3 % выканаў заданне па прадукцыйнасці працы за 1934 год.

* * *

Рашэнне майскага пленума ЦК КП(б)Б стварыла вялікі пералом у рабоце прамысловасці БССР. Увесь перыяд 1934 года пасля пленума і асабліва ў 1935 г. прамысловасць працуе значна лепш. План валавой прадукцыі 1 квартала г. г. выканан усёй прамысловасцю на 103%, а за красавік на 104%.

Асноўныя паказчыкі арганізацыі працы і зароботнай платы, свядосныя паміж гэтымі паказчыкамі і выкарыстанне фондаў зароботнай платы значна лепшыя, чым у 1934 годзе.

	1934 год						Сакавік 1935 года					
	Прадукцыйн. працы аднаго рабочага ў год (у руб.)			Зарплата аднаго рабочага ў год (у руб.)			Прадукцыйн. працы аднаго рабочага ў дзень (у руб.)			Зарплата аднаго рабочага ў дзень (у руб.)		
	План	Вык.	%	План	Вык.	%	План	Вык.	%	План	Вык.	%
Прамысловасць НКЛП . . .	7 506	7 302	97,3	1 387	1 505	108,5	29,50	31 87	108	5,82	6 06	104,1

	1934 год				1 квартал 1935 года			
	Фонд зарплаты рабочых (у тыс. руб.)			% выкан. плана валав. прадукцыі	Фонд зарплаты рабочых (у тыс. руб.)			% выкан. плана валав. прадукцыі
	План	Вык.	%		План	Вык.	%	
Прамысловасць НКЛП .	60 061	62 947	104,8	93,9	15 891	16 314	102,6	103,9
Прам. Уп. НКЦП . . .	—	—	—	—	2 323	2 323	100,0	109,1

Лічы паказваюць, што 1934 год прамысловасць Наркаммясцпрома закончыла з перавыдаткам фондаў зарплаты рабочых у 2.886 тыс. руб. пры недавыкананні плана валавой прадукцыі на 6,1%, а таксама, што зароботная плата ўзрасла супроць плана на 8,5% пры недавыкананні задання па прадукцыйнасці працы на 2,7%.

Рэзультаты-ж работы першага квартала г. г. сведчаць аб некаторым аздараўленні тарыфнай дысцыпліны на прадпрыемствах, аб

лепшай арганізацыі працы і аб некаторым палепшанні ў выкарыстанні рабочага часу. Мы павінны ўлічыць урокі недавальняючай работы ў 1934 годзе і замацаваць пералом колькаснага і якаснага парадку, які намеціўся ў рабоце прамысловасці за 1 квартал г. г.

Асноўнае ў правільнай арганізацыі працы — найбольш поўнае выкарыстанне сямігадзіннага рабочага дня. У нас яшчэ вялікі «адыходы», уцечка рабочага часу.

Фатаграфіі рабочага дня па Віцебскаму шчаціннаму камбінату паказваюць цесную сувязь невыканання нормы з растрэжываннем рабочага часу.

Прозвішча	Процант прастоў	Процант выканання нормы
Рыжык	9,65	84,8
Канавалаў	22,7	68,2
Зенько	27,8	68,2

На папяровай фабрыцы «Чырвоная звязда» фатаграфія рабочага дня брыгады тав. Валулевіча (4 рабочых) ад 7 лютага паказала прастоі з-за няспраўнасці нажоў 104 мін., змены нажоў — 92 мін., псавання матара — 51 мін., разам прастоі складалі 32% рабочага часу, а норма выканана на 58%.

Фатаграфія рабочага дня сартоўшчыц Ляшко і Міткавец ад 13 студзеня паказала страту часу ў 22,9%, у тым ліку 1 г. 16 м. пашлі на размовы.

«Кіраваць прадпрыемствам — гэта значыць так арганізаваць рабочы час, каб рабочыя гадзіны, якія рабочы працуе на заводзе, выдаткоўваліся прадукцыйна, каб яны не губляліся дарма» (Орджанікідзе).

Там, дзе ажыццяўляецца сапраўднае большэвіцкае кіраўніцтва, пачынаючы ад дырэктара і канчаючы майстрам, брыгадзірам, там дзе мабілізуюць масу на барацьбу з растратчыкамі часу, там рабочы дзень ушчыльнены. Гэта можна паказаць на прыкладзе. На скурзаводзе імя Сталіна, пасля праведзенага «дня ўзорных паказчыкаў прадукцыйнасці працы» баланс рабочага дня брыгады катчыкаў зусім змяніўся.

	Першае паўгоддзе	Другое паўгоддзе
Час карыснай работы	89,50	99,96
Позні прыход і ранні ўход з работы	3,37	—
Размовы і курэнне	7,13	—
Прастоі	—	0,04
Разам	100%	100%

* * *

Прамысловасць БССР, як і усяго Савецкага саюза, за апошнія гады значна ўзброілася новай тэхнікай. Побач з пускам новых прадпрыемстваў, большасць старых фабрык і заводаў атрымалі новае абсталяванне. Есць вялікія дасягненні ў палепшанні тэхналагічнага працэса

Рацыяналізатарская думка і рабочая смякалка садзейнічалі ўдасканаленню прыёмаў працы, лепшаму выкарыстанню магутнасці абсталявання. Новая тэхніка дала значны рост прадукцыйнасці працы. Таму і зразумела, што многія нормы застарэлі.

На паасобных участках нормы доўгі час наогул не пераглядаліся. На заводзе імя Кірава (Менск) на 41 такарным станку рабочы Цыпкін выконваў норму на 226%; Сакольчык на 89 станку выконваў у студзені сваю норму на 190%, у лютым на 263%; Адуцкевіч на тым жа станку выпрацоўваў у студзені 238%, у лютым 183% і т. д.

У шліфавальным цэху барысаўскага шклозавода дзенная норма шліфоўкі 680 кружак «Маскоўская ямка» выконвалася на працягу года ў сярэднім на 226%. Аналіз нормы паказаў, што лёгка выпрацаваць 2.780 кружак у дзень, г. зн. больш 4-х норм. Такіх прыкладаў не мала і на іншых прадпрыемствах.

Натуральна, што такое становішча не магло садзейнічаць далейшаму павышэнню прадукцыйнасці працы, барацьбе з непаладкамі, знішчэнню тэхнічных і арганізацыйных прастояў, выкарыстанню агромных скрытых рэзерваў.

Перагляд застарэлых і няправільных норм паасобных груп рабочых стварыў стымул для далейшага палепшання арганізацыі працы, ушчыльнення рабочага дня і далейшага прасоўвання наперад.

На заводзе імя Варашылава разметчык тав. Шапіра лёгка выконваў зніжаныя нормы і зусім не рэагаваў на частыя прастоі, уцечкі рабочага часу з-за нездавальняючай арганізацыі працы на сваім участку. Пасля перагляду норм і павелічэння іх на 40—50%, тав. Шапіра пачаў актыўна рэагаваць на несвоечасовую дастаўку чарцяжоў, прымусіў начальніка цэха знішчыць непаладкі, ушчыльніў свой рабочы дзень, выконвае і перавыконвае новыя нормы, захаваўшы свой ранейшы заробтак.

Каваль гэтага-ж завода тав. Шмідт заявіў: «Мае нормы зараз павышаны на 100%. Я так арганізаваў сваю работу, што не трачу ніводнай лішняй хвіліны. У горан кладу да 10 дэталяў падрад, па чарзе іх кую. Пакуль акую адзін болт, другі награваяецца, і так мая работа ідзе без перапынку. Стараюся дабіцца правільнага нагрэву дэталяў, што таксама паскарае маю работу. У красавіку, калі я ўжо працаваў па новых нормах, зарабляў 440 руб.»

На швейнай фабрыцы «Профінтэрн» прадукцыйнасць працы пасля перагляду норм узрасла на 5%, эканомія па фонду зарплаты складае 10.200 руб. у год.

На абутковай фабрыцы імя Лекерта, у сувязі з пераглядам норм, праведзена рэарганізацыя пашывачнага цэха перавод выключна на клеевы метады. Раней адзін рабочы абслугоўваў шэсць працэсаў, цяпер 8—10.

Асабліва значны вынік перагляду норм па віцебскай акулярнай фабрыцы. Аб росце прадукцыйнасці працы сведчаць наступныя лічбы.

З о т а ў ц ы	Працэс	Выкананне да перагляду	Выкананне пасля перагляду	Процэнт росту
Піражкоў	Аліброўка рам	240	276	15
Іваноў	Абвінянне рам	1 950	2 660	36
Чэрнамордзік	Рэдутаванне завушніка	4 370	4 830	10
Ялчанка	Прэсоўка шарніра	8 550	9 100	7
Каваленка	Каліброўка завушнікаў	3 810	4 670	23

Рост прадукцыйнасці працы пасля перагляду норм можна адзначаць па раду працэсаў на многіх прадпрыемствах Менска, Гомеля, Барысава, Рэчыцы і іншых прамысловых цэнтраў БССР.

Расчышчан шлях для далейшага ўздыму прадукцыйнасці працы і звязанага з ім росту зароботнай платы. Па меры засваення новых норм расце зароботная плата ўдарнікаў. Рабочыя наглядна пераконваюцца ў тым, што перагляд норм быў мерапрыемствам, накіраваным на павышэнне прадукцыйнасці працы, а разам з гэтым—на далейшы рост жыццёвага ўзроўню рабочых мас. Аб гэтым сведчыць агромная вытворча-палітычная актыўнасць і свядомасць рабочых, факты інцыдэнтаўнага павышэння сваіх норм выпрацоўкі і высоўвання сустрэчных (сталінская брыгада мяздрыльшчыкаў на гомельскім аўчына-штэбным заводзе, брыгада швейнага цэха абутковай фабрыкі «Праца»—г. Круглікава, брыгада «Кускут», брыгада малатарань на Гомсельмашы, ударнікі шклозавода «Ноўка», ударніца т. Кручкова на гомельскім лесакамбінаце імя Гікало і многія іншыя).

Перагляд норм быў сур'ёзным экзаменам для гаспадарнікаў і прафесіяналаў на ўменне канкрэтна кіраваць, канкрэтна падыходзіць да паасобных рабочых, на сувязь з масай. Але далёка не ўсе гаспадарнікі і не ўсе профарганізацыі гэты экзамен вытрымалі. Побач з фактамі далейшага росту прадукцыйнасці працы некаторыя кіраўнікі ужо праяўляюць «халадок» у засваенні новых норм, што можа прывесці да зрыву задання па далейшаму павышэнню прадукцыйнасці працы і да механічнага зніжэння зароботнай платы рабочага. Невыкананне адміністрацыяй арганізацыйна-тэхнічных мерапрыемстваў, уплываючых на выкананне норм, заўважаецца на фабрыцы «Дзвіна», заводзе «Ударнік», папярковых фабрыках «Спартак», «Чырвоная звязда» і інш.

Задача профарганізацыі—дабівацца на кожным прадпрыемстве ўпарадкавання тэхнічнага нармавання, стварыць сапраўды масавы кантроль над ажыццяўленнем усіх умоў для павелічэння прадукцыйнасці працы, метадамі соцпаборніцтва і ўдарніцтва падцягваць адстаючых рабочых да ўзроўню перадавых, змагацца за ўсямернае павышэнне кваліфікацыі кожнага рабочага, за ажыццяўленне ўказанняў тав. Сталіна аб клапацілівых адносінах к работнікам, «вырошчваючы іх клапаціліва, дапамагаючы ім, калі яны маюць патрэбу ў падтрыманні, заахвочваючы іх, калі яны паказваюць першыя поспехі, высоўваючы іх наперад».

* *

Факты аблічвання рабочых—гэта ганебная з'ява на нашых прадпрыемствах—далёка яшчэ не зжыты. Яшчэ нядаўна выяўлены аблічванні на менскай ЦЭЦ, на віцебскім скураным заводзе, на менскім хлебакамбінаце і іншых прадпрыемствах.

Трэба сказаць, што ў радзе выпадкаў грамадскія кантралёры выяўляюць бязграмаднасць і няведанне працоўнага заканадаўства рахунковымі работнікамі, начальнікамі цэхаў, якія абавязаны гэта ведаць у першую чаргу.

Не сакрэт, што многія дырэктары прадпрыемстваў не клапацяцца аб павышэнні кваліфікацыі сваіх табельшчыкаў і работнікаў разліковага стала—важнейшага ўчастка работы, разлікі з рабочымі давяраюць бязграмадным малакваліфікаваным работнікам.

Аблічванні рабочых на паасобных прадпрыемствах маюць разнастайны характар: неахайныя і нядбайныя адносіны табельшчыкаў і

бухгалтараў да сваёй работы, а адсюль—пропуск дзен і гадзін работы, памылкі ў падліках выпрацоўкі і зароботнай платы, няправільная аплата за работу ў начны час, няправільная аплата падлеткаў і матак, якія кормяць грудзмі, няправільная аплата за звыштэрміновыя работы, а таксама незаконныя ўтрыманні зароботнай платы, узніманне падатку і культзбору не ў адпаведнасці з устаноўленай шкалою.

Такія адносіны паасобных гаспадарнікаў да зароботнай платы рабочага зусім нецярымы. Прычыны аблічвання рабочых трэба рашуча знішчыць.

* * *

Пасля гістарычнага рашэння лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б) аб устанаўленні адзінай цаны на хлеб і іншыя прадукты і адкрытай іх прадажы, пасля адмены картачнай сістэмы значэнне зароботнай платы яшчэ больш узрасло, яна з'яўляецца асноўным рэгулятарам аплаты працы.

Рэалізацыя рашэнняў бюро ЦК КП(б)Б аб профсаюзах БССР, разбуйненне профсаюзаў, прапэджэнае па асабістай ініцыятыве тав. Сталіна далі пэўнае палепшанне ў рабоце профсаюзаў БССР у галіне зароботнай платы. Аднак гэтыя поспехі далёка недастатковы і значна адстаюць ад задач, пастаўленых партыяй і ўрадам у 1935 годзе.

Калі да разбуйнення, як адзначыў IV пленум ВЦСПС, саюзы не былі ў стане дастаткова поўна і дыферэнцыявана абслужыць членаў профсаюзаў, здавальняюча весці работу, асабліва па зарплате, дык зараз, пасля разбуйнення, профсаюзы маюць поўную магчымасць канкрэтна ажыццяўляць свае функцыі па зарплате, канкрэтна дапамагаць гаспадарніку ў барацьбе за высокую прадукцыйнасць працы, за высокую якасць прадукцыі.

ЦО нашай партыі — газета «Правда» зусім правільна падвергла рэзкай большэвіцкай крытыцы работу профсаюзаў і прывяла рад матар'ялаў, якія сведчаць аб адставанні іх работы ад задач, пастаўленых партыяй на даным этапе сацыялістычнага будаўніцтва. Профсаюзныя арганізацыі павінны не на словах, а на справе перабудаваць сваю работу па-большэвіцку ўспрыняць крытыку газеты «Правда» і адказаць на яе не траскатнёю і шуміхай, а канкрэтнымі большэвіцкімі дзеяннямі на ўсіх участках сваёй работы.

Не закранаючы ў гэтым артыкуле ўсіх участкаў работы профсаюзаў у галіне арганізацыі і рэгулявання зароботнай платы, неабходна адзначыць найбольш важныя з іх, якія павінны быць пакладзены ў аснову профработы ў пытаннях зароботнай платы. Гэта — ператварэнне зароботнай платы ў важнейшы рычаг выяўлення і выкарыстання агромных рэсурсаў прадукцыйнасці працы, у важнейшы рычаг засваення тэхнікі і павышэння кваліфікацыі, поўнай загрузкі рабочага дня, у рычаг дачы пролетарскай дзяржавы таннай і высока якаснай прадукцыі.

Уся ўвага партыйных, профсаюзных і гаспадарчых арганізацый у пытаннях зароботнай платы павінна быць сканцэнтравана на гэтых задачах.

Неабходна рашуча пакончыць з недаацэнкай ролі зарплат, з панскімі адносінамі да яе паасобных гаспадарнікаў і профсаюзных работнікаў. Для таго, каб зарплата стымулявала прадукцыйнасць працы,

трэба канкрэтна падыйсці да зарплаты кожнай групы рабочых і кожнага рабочага паасобку, арганізаваць зарплату так, каб кожны рабочы быў зацікаўлен у сістэматычным павелічэнні сваёй выпрацоўкі і павышэнні кваліфікацыі.

Далейшае пашырэнне здзельнай сістэмы аплаты і тэхнічнага нармавання, перабудова здзельшчыны з пункту погляду цеснай увязкі яе з якасцю работы, шырокае прымяненне дыферэнцыяванай аплаты ў залежнасці ад гагунковасці, бальнасці, якасці, выкараненне чыстай пачасовасці, стварэнне матар'яльнага стымула для ўсіх груп рабочых нашай прамысловасці — вось тыя пытанні зароботнай платы, да якіх павінна быць прыкавана ўвага профарганізацыі.

Перад профсаюзамі БССР стаць вельмі сур'ёзная задача — укараніць вышэйшую форму ўдарніцтва і спаборніцтва па выпуску прадукцыі на выдатна, спалучышы соцспаборніцтва з матар'яльнай зацікаўленасцю выдатнікаў.

Профарганізацыі павінны прадаставіць рабочаму магчымасць працаваць поўныя 7 гадзін у нармальны рабочы дзень, дабіваючыся безагаворачнага правядзення ўсіх вызначаных мерапрыемстваў арганізацыі і тэхнічнага парадку, якія забяспечваюць выкананне і перавыкананне норм выпрацоўкі.

Штодзённыя клопаты аб уздыме прадукцыйнасці працы кожнага паасобнага рабочага, жывое рэагаванне, напорыстасць у знішчэнні непаладак, арганізацыя дапамогі перадавікоў адстаючым рабочым — першы доўг кожнага групавога і цэхавага профарганізатара, кожнага старшыні фабзаўкома.

Кожны профработнік павінен узорна аўладаць тэхнікай зарплаты. На гэты важнейшы ўчастак павінны быць падбраны лепшыя ударнікі. Трэба забяспечыць ім найбольшую дапамогу ў рабоце, клапацілівыя адносіны, памятаючы лозунг тав. Сталіна: «кадры вырашаюць усё».

Было-б няверна думаць, што цыркулярам, пастановай, адміністрацыйным распараджэннем, гастралёрскім выездам можна ліквідаваць недахопы ў зарплате і арганізацыі працы. Правільная арганізацыя працы і зарплаты могуць быць дасягнуты тады, калі пытаннямі зарплаты шчыльна, канкрэтна займаецца кожны дырэктар трэста, кожны дырэктар прадпрыемства, кожны старшыня фабзаўкома саюза, калі да гэтага будуць прыцягнуты шырокі актыў, шырокія масы рабочых, калі ўсе гэтыя задачы будуць цвёрда ўсвядомлены кожным рабочым.

Не заклінаннем, не алілуйшчынай можна вырашыць гэтую задачу, а глыбокай, крапатлівай, штодзённай работай у кожнай брыгадзе, групе, у кожнага рабочага месца.

С. Малінін і Б. Рывін

Барацьба за прадукцыйнасць працы на фрэзернай здабычы торфу ў БССР

У дырэжтывах к складанню другога пяцігадовага плана народнай гаспадаркі СССР 17 канферэнцыя ВКП(б) указала:

«Асноўнай і рашаючай гаспадарчай задачай другой пяцігодкі з'яўляецца завяршэнне рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі, стварэнне навейшай тэхнічнай базы для ўсіх галін народнай гаспадаркі».

У адпаведнасці з гэтым важнейшым фактарам павышэння прадукцыйнасці працы ў торфпрамысловасці БССР у другой пяцігодцы з'яўляецца карэнная тэхнічная рэканструкцыя торфздабычы, рашучае ўкараненне навейшых, больш тэхнічна ўдасканаленых і высокапрадукцыйных спосабаў здабычы: гідраторфу, фрэзернага, багернага. Сярод іх фрэзерны спосаб торфаздабычы выгадна адрозніваецца большай лёгкасцю поўнай механізацыі, меншымі капіталаўкладаннямі і затратамі, а таксама асабліва высокай прадукцыйнасцю працы, хоць побач з гэтым ён адмоўна характарызуецца адносна большай залежнасцю ад метэаралагічных умоў сезона.

Па плану механізацыі торфянай прамысловасці Галоўторфа ў другой пяцігодцы, к 1937 г., фрэзерны торф па ўдзельнай вазе ў агульнай праграме торфаздабычы павінен заняць другое месца пасля гідраторфу (29,2% да агульнай здабычы), ім павінна быць здабыта 4.528 тысяч тон супроць 3.212 тысяч тон у 1934 г. *) Па Белторфу к канцу другой пяцігодкі павінна быць здабыта 335 тысяч тон фрэзторфу, што складае 27,1% ад агульнай праграмы здабычы 1937 г.

У БССР асваенне фрэзернага спосабу здабычы адбывалася нездавальняюча. План па здабычы ў 1931 г. Белторфам быў выканан толькі на 18,6%, у 1932 годзе на 24,6%, у 1933 г. на 14,6%. Толькі ў 1934 годзе, у выніку перабудовы ўсёй работы па-новаму, на аснове дырэктыў XVII з'езда ВКП(б) і XV з'езда КП(б)Б, праведзенай пад непасрэдным аперацыйным кіраўніцтвам ЦК КП(б)Б, упершыню план фрэзздабычы быў выканан цалкам на 100,6% **). У выкананні плана

*) Тэзісы даклада галоўнага інжынера Галоўторфа т. Длугоцкага на Усесаюзнай Н-Т канферэнцыі торфпрамысловасці ў 1934 г. „Сучаснае становішча і план да канца 2-й пяцігодкі механізацыі торфпрамысловасці“, стар. 15.

**) Большасць лічбовых матэрыялаў, што прыводзяцца ў гэтай рабоце, ахапляюць толькі торфзаводы сістэмы Белторфа, г. зн. заводы „Осіторфа“ і Імя Гей. Аднак, ва ўмовах БССР гэтыя заводы з'яўляюцца буйнейшымі - вытвараючымі большую частку фрэзторфу, здабываемага ў БССР, і перадавымі па свайму тэхнічнаму абсталяванню і арганізацыі вытворчасці. Такім чынам, вытворчыя рэзервы і крыніцы росту прадукцыйнасці працы, якія будуць указаны па гэтых прадпрыемствах, яшчэ ў большай меры маюць месца на больш дробных торфзаводах БССР, здабываючых фрэзерны торф.

1934 года асабліва вялікую ролю адыграў магутны ўздэм соцспарніцтва і ўдарніцтва на торфзаводах, у прыватнасці пачаты па ініцыятыве лепшых ударнікаў торфу вытворчы паход імя Гікало.

Адной з галоўнейшых прычын невыканання плана 1932 і 1933 гг. з'яўляўся надзвычай нізкі ўзровень прадукцыйнасці працы. Нават для лепшага па БССР торфзавода імя Гея, дзенная прадукцыйнасць працы у 1932 г. складала 55,2% і ў 1933 г. толькі 66,3% узроўню прадукцыйнасці, дасягнутага ў 1934 г. Сезонная-ж прадукцыйнасць у 1932 г. раўнялася 48,6%, а ў 1933 г. толькі 29,1% сезоннай прадукцыйнасці 1934 г. (гл. табліцу):

Даныя аб прадукцыйнасці працы на торфзаводу імя Гея	1932 г.	1933 г.	1934 г.
Дзенная прадукцыйнасць на адпрацаваны чал.-дзень у тонах (з удлікам затрат рабочай сілы на паўторныя аперацыі)	2,0	2,4	3,62
У % к 1934 году	55,2	66,3	100,0
Сезонная прадукцыйнасць на 1-го сярэдне-спісачн. рабочага за сезон у тонах	75,0	44,9	154,2
У % к 1934 году	48,6	29,1	100,0

У сваю чаргу, асноўнымі прычынамі такой нізкай прадукцыйнасці працы, апрача адсутнасці вытворчага вопыту і пэўнай закарэчласці, праяўленай пры асваенні гэтага спосабу радам работнікаў торфпрамысловасці (у значнай меры ў рэзультате гэтага) былі: недастатковае выкарыстанне наяўнага абсталявання і пазначны процант механізацыі паасобных працэсаў работы, выключна дрэннае скарыстанне сезона, што выразілася ў малым ліку цыклаў (на торфзаводу імя Гея—11,5 ў 1932 г., 6,79 ў 1933 г., супроць 18 планавых, па Осінторфу-ж яшчэ менш), а таксама недастатковае развіццё соцспарніцтва і ўдарніцтва сярод рабочых, недахопы ў арганізацыі працы і заробтнай платы і т. д.

Гаворачы аб сезоне 1933 г., трэба ўлічыць, што ў метэаралагічных адносінах ён быў неспрыяльным для здабычы фрэзернага торфу, што таксама з'яўлялася адною з галоўнейшых прычын рэзкага зніжэння колькасці цыклаў, а значыць і сезоннай прадукцыйнасці працы торф-рабочага.

Рэзалюцыі XVII з'езда партыі прадугледжваюць рост прадукцыйнасці працы ў другім пяцігоддзі па прамысловасці «у такіх размерах, пры якіх прадукцыйнасць працы становіцца раўняючым фактарам выканання намечанай праграмы павелічэння прадукцыі» *). Гэта дырэктыва можа быць праілюстравана тымі агромнымі магчымасцямі росту прадукцыйнасці працы, якія мае фрэзерны спосаб здабычы. З пункту-ж погляду практычнага асваення гэтых магчымасцей асабліва вя-

*) Рэзалюцыі XVII з'езда ВКП(б). Партвыдав. 1934, стар. 13.

лікае значэнне набывае аналіз тых канкрэтных фактараў, за якіх гэты рост прадукцыйнасці працы ў бліжэйшыя гады можа і павялічыцца дасягнут.

Аналізуючы паасобныя фактары, якія вызначаюць узровень прадукцыйнасці працы на фрэзерным спосабе здабычы торфу, перш за ўсё трэба спыніцца на тых крыніцах прадукцыйнасці, якія прадстаўляюць сабой нескрыстаныя вытворчыя рэзервы пры тым становішчы тэхнікі, якое мы ўжо зараз маем у тарфянай прамысловасці.

Сюды трэба аднесці: скарыстанне наяўных механізмаў і ўшчыльненне рабочага дня рабочых, увядзенне прасцейшых прыстасаванняў і інструментаў, якія рацыяналізуюць працу, максімальнае скарыстанне сезона, змяншэнне вытворчых страт і павелічэнне выхаду паветрана сухога торфу за кошт далейшага зніжэння вільготнасці залежаў *). Да гэтай-жа групы крыніц росту прадукцыйнасці працы, якія могуць быць скарыстаны ўжо ў сучасны момант, павінна быць аднесена: магчымае павышэнне прадукцыйнасці з прычыны ўкаранення рэзультатывых форм аплаты і лепшай арганізацыі працы, далейшага развіцця соцнаборніцтва, разгортвання тэхвучобы і павышэння кваліфікацыі, змяншэння цяжчасці; далейшае значнае палепшэнне матэрыяльна-бытавога і культурнага абслугоўвання рабочых; аздаравленне ўмоў працы, павелічэнне насычанасці торфепрамысловасці кваліфікаванымі кадрамі ІТР і т. д.

Асобна трэба спыніцца на перспектывах росту прадукцыйнасці працы, якія могуць мець месца ў сувязі з карэннай тэхнічнай рэканструкцыяй самога фрэзернага спосабу здабычы, з укараненнем у вытворчасць новых механізмаў, ужо сканструяваных і паказаўшых сваю прыгоднасць у вопытна-вытворчых умовах, але не асвоеных яшчэ прамысловасцю.

* * *

Адказваючы на пытанне, на чым аснована запраектаванае другою пяцігодкай павелічэнне прадукцыйнасці працы ў прамысловасці, тав. Мюлатаў у сваім дакладзе на XVII з'ездзе ВКП(б) указаў, што калі, па-першае, крыніцай уздыму прадукцыйнасці з'яўляецца агромны рост новай удасканаленай тэхнікі, то, «уздым прадукцыйнасці працы асноўваецца, па-другое, на наяўнасці агромных рэзерваў нявыкарыстанага рабочага часу ў нашых прамысловых прадпрыемствах» **).

Каэфіцыент скарыстання рабочага часу асноўнага абсталявання на здабычы фрэзторфу (трактароў) пакуль яшчэ далёка адстае ад намічаных планам 75%, паводле справаздачных даных на 1934 г. складаючы: на заводзе імя Гея 64,8%, на Осінторфе—65,0%.

Шматлікія фатаграфіі рабочага дня, складзеныя ў сезоне 1934 г. па торфзаводзе імя Гея, паказваюць, што фактычна час іх карыснай работы яшчэ меншы. Так, на працэсе фрэзеравання на карысную работу затрачвалася толькі 56,2% рабочага часу за змену, на вяршэнне—60,8%.

*) Трэба агаварыць, што спецыфічнасць фрэзернага спосабу і вызначаемая ёю значная залежнасць ад метэаралагічных умоў сезона ў розныя гады можа ў значных межах змяніць у той ці іншай частку аналізуемых ніжэй фактараў (лік цыклаў, проц. паўторных аперацый і некаторыя іншыя) і, як вынік гэтага, дзённую і сезонную прадукцыйнасць на аднаго рабочага.

**) Мюлатаў, даклад на XVII з'ездзе ВКП(б) „Задачы другой пяцігодкі“. Партвыдат 1934 г., стар. 27.

Такі нізкі процант карыснай работы, як гэта паказалі даныя хранаметражу і фатаграфій рабочага дня, выклікаецца недапушчальна вялікімі затратамі часу на падрыхтоўку трактароў да работы (запраўка, праверка сістэмы жыўлення і запальвання і т. д. адымае 21—26,9% часу), вялікімі прастоямі (11—12%), з якіх прастоі толькі па арганізацыйных прычынах, зусім недапушчальныя, складаюць 7,9%—9,8%.

Баланс рабочага дня трактароў па торфзаводу імя Гея (паводле даных фатаграфій рабочага дня) у сезоне 1934 года:

	Фрезераванне		Варашэнне і валкаванне	
	Працягл. (у мінут.)	%%	Працягл. (у мінут.)	%%
Падрыхтоўка трактароў да работы.				
Праверка, устаноўка сістэмы жыўлення і запальвання	74	15,4	38	7,9
Запраўка	55	11,5	61	12,7
Прыцэл варашылкі і ваўкавальніка	—	—	2	0,4
Работа трактара прадукцыйная				
Прадукцыйны рух	270	56,2	292	60,8
Работа трактара непрадукцыйная				
Пераезды (халасты ход)	28	5,8	29	6,1
Практоі:				
Па арганізац. прычынах	38	7,9	47	9,8
Па віне рабочага	10	2,1	2	0,4
Па метэаралагічных прычынах	5	1,1	9	1,9
Разам	480	100,0	480	100,0

З-за няправільнай арганізацыі працы трактарысты непрадукцыйна растратваюць на падрыхтоўча-заклучныя і дапаможныя работы у сярэднім 30,6% усяго рабочага часу за змену, у паасобныя дні толькі на запраўку трактара затрачвалася 13,3%, на праверку сістэмы жыўлення і запальвання—19% рабочага часу і т. д.

Аднак, побач з нізкім сярэднім каэфіцыентам скарыстання рабочага часу ўсіх трактароў, паасобныя трактары завода імя Гея, абслугоўваемыя найбольш кваліфікаванымі ударнікамі-трактарыстамі, за сезон 1934 г. мелі процант карыснай работы па фрезераванню 72,6 (трактарыст Кулінковіч), 73,5 (Малахоўскі), па варашэнню і валкаванню—72,5 (трактар № 1), 76,1 (Скуратовіч). У паасобныя-ж месяцы каэфіцыент карыснай работы некаторых трактароў падымаўся нават да 77%, 79 і 80%. Такія высокія паказчыкі выкарыстання рабочага часу тракт-

тароу есць вынік аўладання трактарыстамі тэхнікай сваёй справы і правільнай арганізацыі працы на аснове соцпаборніцтва і ўдарніцтва.

Работы Цэнтральнага Інстытута Працы*), праведзеныя ў 1932 г. на Шатурскіх і Чорнараменскіх торфараспрацоўках, практычна даказвалі магчымасць даядзення каэфіцыента карыснай работы трактароў, пры ўмове правільнай арганізацыі працы і рамонтнай справы, у сярэднім да 78—80% за кошт скарачэння прастою, змяншэння затраг часу на догляд і абслугоўванне трактара (да 11,7% за змену) і т. д. лепшаму выкарыстоўванню трактароў павінна спрыяць і шырока разгорнутая зараз работа па павышэнню кваліфікацыі трактарыстаў.

Улічваючы, што ў 1934 г. карысная работа трактароў на заводзе імя Гея і Осінторфе ў сярэднім не перавышае 64,8—65% (даныя фатаграфій рабочага дня паказваюць, што і гэты процант з'яўляецца пераўвядзенным), прадукцыйнасць працы трактарыста на фрэзераванні, механічным вараўненні і валкаванні толькі за кошт даядзення каэфіцыента скарыстання рабочага часу трактароў да планавага можа

быць павышана не менш як на 15,7%, $\frac{75,0 \cdot 100}{64,8}$.

Важнейшай крыніцай росту прадукцыйнасці на працаёмкіх працэсах вараўнення і валкавання з'яўляецца замена ручной працы вараўылкамі і валкавальнікамі.

Сучаснае становішча тэхнікі фрэзернага спосабу здабычы дае магчымасць поўнасцю механізаваць працэс вараўнення і амаль поўнасцю працэс валкавання**). Тым часам процант механізацыі гэтых працэсаў на т-з. БССР, усе мінулыя гады быў яўна нездавальняючым:

Завод	Працэсы	Ахоп механізацыяй у проц.					
		1932 г.		1933 г.		1934 г.	
		План	Фактычна	План	Фактыч.	План	Фактыч.
імя Гея	Вараўненне	67	67	100	87	100	81
	Валкаванне	60	28	60	7	60	26,6
Осінторф	Вараўненне	Няма вестак				100	52

*) Час. „Арганізацыя працы“ № 5, 1933 г. А. Г. Шалаеў, „Работа ЦІП на торфараспрацоўках“.

**) Пастановы Усесаюзнай навукова-тэхнічнай канферэнцыі торфпрамыслов (15 XII-34 г., зацверджаныя Галоўторфам 2 II-35 г.) устанавляюць проц механізацыі вараўнення у 1935 г. 100, механізацыі валкавання — 70. „Торфяное дело“ № 2, 1935 г., стар. 13.

Нават на перадавым заводзе імя Гея ў 1934 г., не гледзячы на выключна спрыяльныя метэаралагічныя ўмовы сезона, процант механізацыі вараўнення складаў толькі—81 (знізіўшыся ў параўнанні з 1933 г. на 6%), валказбірання—26,6. На Осінторфе процант механізацыі вараўнення і валказбірання яшчэ значна ніжэй, на другіх-жа заводах, як напрыклад «Шлях соцыялізма», вараўненне і валказбіранне праводзілася амаль выключна ўручную. Пры механізаваным вараўненні і валказбіранні амаль зусім яшчэ не выкарыстоўваецца універсальныя грунтовыя прыцэп Інсторфа, які дае магчымасць павялічыць пры вараўненні шырыню захопу з 3,5 да 7, а ў некаторых выпадках да 10,5 мт. Усе гэта з'яўляецца яркім пацверджаннем таго, што ў тарфянай прамысловасці сям там ёсць яшчэ антымеханізатарскія настроі.

Тым часам эфектыўнасць адзначаных мерапрыемстваў агромна. Даволі сказаць, што даведзена механізацыя вараўнення на заводзе імя Гея з 81% (у 1934 г.) да 100% і выкарыстанне групавога прыцэпа Інсторфа можа даць павышэнне прадукцыйнасці працы на працэсе вараўнення ў сярэднім на заводзе больш як у 3 разы. Не менш эфектыўна і механізацыя валказбірання, якая скарачае расход рабочай сілы на га з 1,54 чал.-дня (пры ручным валказбіранні) да 0,064 (пры механізаваным, строеным валкавальнікам сістэмы Куклева).

Важнейшым пытаннем максімальнага ўкаранення механічнага валказбірання з'яўляецца далейшае ўдасканаленне і аблегчэнне канструкцыі валказбіральных, у прыватнасці ўкараненне валказбіральных сістэм Куклева, якія забяспечваюць мінімальнае ўвільгочанне торфу пры валказбіранні.

Апошняя аперацыя фрэзернага торфаздабычы—штабелеўка, да поўнай механізацыі ўборкі і штабелеўкі праз увядзенне ўборачных машын або механічнага камбайна ў спалучэнні са штабелевочнымі машынамі,—застаецца ручной і надзвычай працаёмкай аперацыяй.

Буіным рацыяналізатарскім мерапрыемствам, якое дае рост прадукцыйнасці працы на штабелеўцы, з'яўляецца замена кашоў тачанкамі.

Спецыяльныя назіранні, праведзеныя Інстытутам Працы на торфавым заводзе імя Гея, паказалі, што эфектыўнасць прымянення тачанак рэзка хістаецца ў залежнасці ад вышыні штабеляў. Калі пры нізкіх штабелях (да 1,5—2 мт) дзенная прадукцыйнасць рабочага пры рабоце тачанкамі (з улікам рабсіль на апраўку штабеляў) складала 6,5—7,0 тон, перавышаючы прадукцыйнасць пры рабоце кашамі ў сярэднім на 37,6%, то к канцу сезона пры значным узрастанні штабеляў, прадукцыйнасць тачанкамі і кашамі амаль ўроўняецца з за вялікіх затрат працы на апраўку штабеляў. У сярэднім-жа за сезон увядзенне тачанак можа павысіць прадукцыйнасць працы на штабелеўцы не менш як на 15—18%.

Не гледзячы на бяспрэчную эфектыўнасць гэтага мерапрыемства, штабелеўка тачанкамі была поўнасьцю асвоена торфавымі імя Гея толькі ў 1934 г., на Осінторфе тачанкі прымяняліся часткова, на заводзе «Шлях соцыялізма» зусім не прымяняліся.

* * *

У дакладзе на XVII з'ездзе партыі аб задачах другой пяцігодкі тав. Молатаў указваў:

«Уздым прадукцыйнасці працы грунтуецца, па-трэцяе, на росце актыўнасці рабочых мас ва ўсім соцыялістычным будав-

ніцтве. Гэта актыўнасць знаходзіць сваё найлепшае выражэнне ў сацыялістычным спаборніцтве і ўдарніцтве і яго новых і новых формах (напрыклад, у грамадска-тэхнічных экзаменах на прадпрыемствах).

У тарфянай прамысловасці, якая штогод папаўняецца значнымі кадрам рабочых, упершыню прышоўшых на вытворчасць, тэхвучоба, побач з іншымі формамі спаборніцтва, мае асабліва вялікае значэнне.

Прадукцыйнасць працы — найбольш яркі паказчык асваення тэхнікі. У 1934 г. узровень прадукцыйнасці працы лепшых ударнікаў, трактарыстаў (тт. Малахоўскі, Міхейчык, Хмялеўскі), аўладаўшых тэхнікай сваёй справы па фрезераванню, быў на 13,4% вышэй сярэдняй прадукцыйнасці ўсіх астатніх трактарыстаў завода імя Гея, па варахненню — на 29,7%.

		Норма	Выка- нана	% %	З а ў в а г а
Фрезера- ванне	Лепшыя трактарысты .	633,8	728,9	115,0	Даныя ахапляюць май, чэрвень, ліпень 1934 г. Весті аб нормі і яе выкананні ўзяты з фактычна адпрацаванай колькасці змен кожнаю з груп трактарыстаў па асобку.
	Астатнія трактарысты .	685,7	696,9	101,6	
Варахненне	Лепшыя трактарысты .	500	533,5	106,7	
	Астатнія трактарысты .	1 020	785,3	77,0	

Паводле аналагічных даных завода Осінторф пры сярэднім выкананні плана на 115%, лепшыя ўдарнікі-трактарысты выконвалі нормы выпрацоўкі на 135,5% за сезон 1934 г. (Пулк), 144,0% (Раманаў) і нават 163% (Новік).

Належыць увесць час памятаць гістарычнае ўказанне тав. Сталіна на выпуску акадэмікаў Чырвонай арміі: «Кадры вырашаюць усё». Пытанне стварэння кваліфікаваных кадраў для тарфянай прамысловасці, улічваючы хуткія тэмпы яе развіцця і тэхнічнай рэканструкцыі, мае асабліва вялікае значэнне. Каб павялічыць механізацыю торфаздабычы, павысіць каэфіцыент выкарыстання наяўнага абсталявання, забяспечыць значны рост прадукцыйнасці працы і перавыкананне плана, «патрэбны людзі, аўладаўшыя тэхнікай, патрэбны кадры, здольныя асвоіць і выкарыстаць гэтую тэхніку па ўсіх правілах мастацтва. Тэхніка без людзей, аўладаўшых тэхнікай, мёртва. Тэхніка на чале з людзьмі, аўладаўшымі тэхнікай, можа і павінна зрабіць цуды» (Сталін).

Лепшыя ўдарныя брыгады торфзавода імя Гея на сушцы і уборцы торфу (Міхейчык, Зыль, Рабчыкава), якія працлі тэхвучобу і ў большасці здалі соцтэхэкзамен, на аснове правільнай арганізацыі працы, высокай інтэнсіўнасці і максімальнага ўшчыльнення рабочага дня дасягнулі ўзроўню прадукцыйнасці працы, які перавышае сярэд-

шюю прадукцыйнасць у астатніх брыгадах фрэзернага ўчастка па штабелёўцы на 30%, па варахэнню на 47,2%.

	Штабелёўка		Валкаванне		Заўвага
	Прадукцыйн. за 8 гадз 1-ой тарфяніцы (у тонах)	% %	Прадукцыйн. за 8 гадз 1-ой тарфяніцы (у га)	% %	
Лепшыя ўдарныя брыгады					Дакія па шта- белёўцы ахапля- юць чэрвень, лі- пень 1934 г. Па валкаванні — чэрвень, ліпень, жнівень 1934 г.
Міхейчык	6,9	133,5	1,05	145,8	
Зыль	6,67	129,0	1,06	147,2	
Рабчыкава	6,65	128,6	1,08	151,4	
У сярэднім	6,72	130,0	1,06	147,2	
У сярэд. па астатніх брыгадах фрэзерн. участка	5,17	100,0	0,72	100,0	

У справе ўмацавання соцспаборніцтва і ўздому яго на большую вышыню асабліва трэба падкрэсліць выключнае значэнне партыйна-масавай і профсаюзнай работы на торфараспрацоўках.

Далейшае разгортванне соцьялістычнага спаборніцтва, тэхвучобы і ахоп імі ўсіх рабочых, перадача вопыту лепшых ударнікаў адстаючым—важнейшая задача соцьялістычнага спаборніцтва на торфараспрацоўках.

Побач з соцспаборніцтвам, агромная роля у справе павышэння прадукцыйнасці працы належыць і правільнай арганізацыі зарплаты. Трэба памятаць, што ў сувязі з адменаю картак на хлеб і некаторыя іншыя прадукты роля грашовай зарплаты значна ўзрастае, яна «ператвараецца ў асноўны рэгулятар, а яе павышэнне ў рашаючы стымул для рабочых і служачых» *).

Калі на фрэзерным спосабе здабычы для механізаваных працэсаў работы ўжо ўведзена індывідуальная, прагрэсіўная здзельшчына і недахопы ў арганізацыі зароботнай платы маюць месца толькі ў частцы штодзеннага ўліку і давадзення да рабочых іх выпрацоўкі і зароботку, то на ручных працэсах (валкаванне, штабелёўка) у вельмі вялікай ступені захавалася яшчэ калектыўна-брыгадная здзельшчына, якая значна зніжае прадукцыйнасць працы тарфяніц.

У сезоне 1934 г. на заводзе імя Г'ея дробна-групавая здзельшчына на сушцы і ўборцы фрэзторфу пачала прымяняцца толькі спачатку чэрвеня (да гэтага брыгады па 20—24 работніцы аплачваліся калектыўна). Аднак, хоць пераход да яе з першых-жа дзен даў значнае павышэнне прадукцыйнасці, усе-ж пачатая перабудова зарплаты не была даведзена да канца, у групах сумесна працавалі і калектыўна аплачваліся да 9—12 чалавек.

Спецыяльная праверка эфектыўнасці дробна-групавой здзельшчыны, пры правільнай арганізацыі звяна (3—4—5 чалавек на штабе-

*) Молатаў, даклад на лістападаўскім пленуме ЦК ВКП(б), 1934 г.

леўцы), паказала, што пры меншым зьяне прадукцыйнасць была, як правіла, вышэй:

Колькасць работніц у зьяне	Выпрацоўка на чал.-гадз. у тонах	%%	З а ў в а г а
3—4	0,927	154,0	Назіранні ахапляюць 112 чал.-дзён па тых- жа або аднародных картах і таму-ж скла- ду рабочых.
5—8	0,747	124,1	
9—20	0,602	100,0	

Сярэдняе-ж павышэнне прадукцыйнасці працы пры пераходзе на правільна арганізаваную дробна-групавую здзельшчыну выразілася ў 41%, паказаўшы на наяўнасць большых магчымасцей (якія раней не скарыстоўваліся) павысіць прадукцыйнасць за кошт палепшання працоўнай дысцыпліны, спарасці, інтэнсіўнасці, лепшай арганізацыі працы і лепшага скарыстання рабочага часу.

Зусім выключнае значэнне ў барацьбе за выкананне плана і рост прадукцыйнасці працы набывае зараз барацьба за рашучае палепшэнне культурна-бытавога абслугоўвання торфработных.

У сваёй гістарычнай прамове на нарадзе гаспадарнікаў, яшчэ 23 чэрвеня 1931 г., т. Сталін падкрэсліў:

«Трэба выходзіць не з мінулага, а з узростаючых патрэбнасцей рабочых у сучасны момант. Трэба зразумець, што ўмовы існавання рабочых змяніліся ў нас у корані. Рабочы цяпер — не тое, што раней. Цяперашні рабочы, наш савецкі рабочы, хоча жыць з пакрыццём усіх сваіх матар'яльных і культурных патрэбнасцей і ў сэнсе харчовага снабжэння, і ў сэнсе жылля, і ў сэнсе забяспечання культурных і ўсёякіх іншых патрэбнасцей. Ён мае на гэта права, і мы абавязаны забяспечыць яму гэтыя ўмовы» *).

Іменна ў наяўнасці яшчэ недабітых элементаў дробнабуржуазнага ўраўняўкі ў аплаце і раду недахопаў у культурна-бытавым абслугоўванні торфработных трэба шукаць прычыну таго факта, што ў сезоне 1932—33 гг. цяжучасць на торфзаводах «Белторфа» перавышала 100% (процант выбыўшых да сярэдня-спісачнай колькасці рабочых), яшчэ і ў 1934 г. па заводу імя Гея складала 87,5%. У не здавальняючым стане знаходзіліся кватэры рабочых, статовыя, дрэнна арганізаваныя культурны адпачынак, несістэматычна працавалі клубы, чырвоныя куткі, бібліятэкі і т. д.

Пастанова ЦК КП(б)Б і СНК БССР «Аб падрыхтаванасці торфпрамысловасці да торфсезона 1935 г.» гаворыць:

«Надаючы выключнае палітычнае значэнне становішчу культурных умоў жыцця рабочых, устанавіць наступны мінімум для кожнага рабочага жылля на торфпрадпрыемствах: ложка, матрац, прастыня, коўдра, навалачка, тумбачка на 2-х чалавек, табурэтка на 3-х чал., вешалка, занавескі на вокнах, люстра, гадзіннік, радыё, газеты, бібліятэка, шахматы, шашкі, гармонь, балалайка» **).

* Ст. Іл'ін. «Вопросы ленинизма» выт. 1934 г., стар. 453.

** Час. «Большэвік Беларусі» за 1935 г., № 5—6, стар. 146

Торфаздабываючым арганізацыям і торфзаводам прапануецца правесці ачыстку ўсіх пасёлкаў, падрыхтаваць для бесперабойнай работы лазні, арганізаваць пральні, правесці азеляненне пасёлкаў і т. д.

Стварэнне культурных умоў жыцця торфарабочых, значнае палепшанне іх матар'яльна-бытавога абслугоўвання павінна спрыяць падцягванню торфзаводаў да ўзроўню прадпрыемстваў перадавых гатін прамысловасці. Яно з'яўляецца і ўмовай рэзкага зніжэння цяжучасці, гэтага бача тарфянай прамысловасці. На прадукцыйнасць-жа працы цяжучасць уплывае ў сілу таго, што не толькі дэзарганізуе вытворчасць, але і зніжае сярэдні ўзровень кваліфікацыі рабочага складу, павялічваючы ўдзельную вагу рабочых, якія яшчэ не маюць вытворчых навыкаў. Прадукцыйнасць гэтых рабочых, як правіла, у першыя дні іх работы (да 10—15 дзён) на заводзе складае не больш 80% ад узроўню прадукцыйнасці старых рабочых, асвоіўшых ужо тэхніку сваёй вытворчасці.

Самы асцярожны разлік паказвае, што нават зніжэнне цяжучасці да 25%, што бяспрэчна магчыма, на працягу бліжэйшых 1—2 год дасць прырост прадукцыйнасці не менш як на 3—5%.

* * *

Спецыфічнымі для фрэзернага торфу фактарамі павышэння прадукцыйнасці працы з'яўляюцца: павелічэнне выхаду ў сувязі з паніжэннем вільготнасці верхняга пласту торфзалежаў, максімальнае павелічэнне ліку цыклаў за сезон і зніжэнне вытворчых страт.

Зніжэнне вытворчых страт пры працэсах фрэзеравання, варажэння, валказбірання і штабелеўкі, з'яўляючыся адным з істотных фактараў павелічэння выхаду, уплывае таксама і на павышэнне прадукцыйнасці працы, бо павелічэнне выхаду за кошт зніжэння страт не выклікае дадатковых затрат працы па аперацыях фрэзеравання, механічнага варажэння і валказбірання.

Паводле даных доследаў Інсторфа, у сярэднім недабор торфу супроць тэарэтычна магчымага выхаду на Тарфянай Выхаднай Станцыі складаў 37,6%, на балоце «Пальцо»—48,2, пры гэтым вытворчыя страты, зніжэнне размеру якіх упавне магчыма, былі акрэслены ў 25% *) (пры ручной сушцы і ўборцы). Паводле даных праф. Гарачкіна, у залежнасці ад ступені разлажэння і пністасці залежаў, фактычныя страты складаюць ад 45 да 60% **). Аналагічныя матар'ялы прыводзяцца і ў радзе іншых работ.

Спецыяльныя назіранні, праведзеныя ў 1934 г. на торфзаводзе імя Гея (інж. Д. І. Шуманам) з мэтай устанаўлення мінімальна магчымай нормы страт у вытворчых умовах, паказалі, што пры асабліва старанным правядзенні працэсаў фрэзеравання, сушкі і ўборкі, страты супроць тэарэтычна магчымага выхаду былі скарачаны (на вопытных картах) да 25,8%, змяняючыся па асобных цыклах ад 20 да 30%, тым часам як у сярэднім за сезон фактычна страты па тых-жа картах дасягалі 58%.

Улічваючы характар балота на заводзе імя Гея (бяспістае, добра ступень разлажэння, уведзена ў эксплуатацыю ўжо некалькі год),

*) Працы Інсторфа, вып. № 8, раздз. V, выд. 1931 г.

**) Праф. Гарачкін „Эксплуатацыя тарфяных залежаў на паліва“, выд. 1934 г., стар. 253.

фактычны размер страт трэба прызнаць надзвычай вялікім. І калі нельга патрабаваць зніжэння страт да норм вопытнага ўчастку (бо ўсё-ж вопытныя ўмовы могуць мець перавагу перад вытворчымі), то ў кожным разе давядзенне іх да норм экспартнага савета Саюзторфа грэба лічыць неабходным. Норма, прыведзеная ў адзначанай вышэй кнізе праф. Гарачкіна для бяспністых залежаў з сярэдняй і добрай ступенню разлажэння, складае 45%, што дае рэзкае павышэнне прадукцыйнасці.

Каб дасягнуць гэтага, трэба рашуча палепшыць тэхнічнае кіраўніцтва вытворчасцю і забяспечыць большую стараннасць пры выкананні рабочымі паасобных аперацый.

Далейшая механізацыя працэсаў варажэння і валказбірання, выпростванне паверхні карт на торфзаводзе імя Гея таксама павінны спрыяць указанаму зніжэнню страт. У якасці прыкладу даволі скажаць, што толькі ўвядзенне групавога прыцэпа на варажэнні, які павялічвае шырыню захопу да 7 метраў і на палову змяншае плошчу карты, умінаемую коламі трактара, можа даць павышэнне выхаду прыкладна на 2,5%. (Пры карце шырынёю 25 мтр., вобадзе колаў трактара шырынёю 0,35 мтр. і дапушчэнні, што 50% крошкі з-пад колаў трактара ўбіраецца, атрымаем пры адной варажылцы з шырынёю захопу 3,5 мтр. страты плошчы $\frac{0,35 \times 25}{3,5} = 2,5$ мтр. аб'ёму 10%, г. зн.—страты на выхадзе 5%; пры шырыні захопу 7 мтр. атрымаем адпаведна —2,5% страт).

Другім важным фактарам павышэння выхаду паветрана-сухога торфу з адзінкі аб'ёму, а значыць і фактарам росту прадукцыйнасці працы торфарабочых, з'яўляецца зніжэнне пачатковай вільготнасці торфзалежаў. Пры гэтым, калі для іншых спосабаў торфаздабычы мэтазгоднасць асушкі залежаў мае пэўныя межы (так, напрыклад: аптымальнай вільготнасцю на здабычы машына-фармовачнага і багернага спосабу лічыцца вільготнасць 83—85%), то для фрэзернага торфу мэтазгодна максімальная асушка залежаў. На фрэзерным спосабе паніжэнне вільготнасці верхняга пласту залежаў непасрэдна павышае узровень прадукцыйнасці працы рабочых, занятых на аперацыях фрэзеравання, механічнага варажэння і валказбірання, павялічваючы прадукцыйнасць на гэтых працэсах у прамой адпаведнасці з павелічэннем выхаду з га. Што датычыць ручных працэсаў работы, то пры валказбіранні з павелічэннем выхаду ў некаторай ступені павялічваюцца і затраты працы на га, пры штабелёўцы-ж, з прычыны дачы нормы і ўліку выпрацоўкі рабочых у танажы, прадукцыйнасць не ўзрастае.

Вырашэнне пытання аб размеры магчымага зніжэння вільготнасці торфзалежы фрэзучасткаў патрабуе ўліку канкрэтных умоў кожнага паасобнага завода. Аднак, на ўсіх заводах рад мерапрыемстваў па палепшанню догляду за асушальнай сеткай, разбіўка шырокіх карт на 25-ці метравыя, старанная прачыстка і паглыбленне картавых, валавых і магістральных канаў, а таксама магчымасць прымянення дрэнажу, адкрываюць канкрэтную перспектыву далейшага зніжэння вільготнасці верхняга пласту торфзалежаў.

Трэба падкрэсліць, што акрамя павелічэння выхаду з га, лепшая асушка залежаў спрыяе і паскоранню сушкі, а значыць і скарачэнню сярэдняй працягласці цыкла і павелічэнню агульнага ліку цыклаў за сезон, што павінна павышаць сезонную прадукцыйнасць. У значнай

меры
імя Г
цыкла
готнас
ных

Да
прадуд
несці:
выхад

Пы
сучасн
ведзен
гадов
трэба
пазней
паказч
насць
сярэди
вар'ю
адстай
іх кол
70—80
дзённ
уперш
торфе
спрыя
весці
18 цы
добра

Ш
імя Ге
лавека

Пр
выхад

Дэ
буйне
кафед
наибо
цоўка
жалуд
робы
ролю
жылля
торфа
больш
пенне
у ямі
ўзмац

*)
лаў на
склаі
лапаты

меры гэтым тлумачыцца той факт, што паводле даных торфзавода імя Гея ў 1934 г. на картах з вільготнасцю ніжэй 70% сярэдні лік цыклаў складаў 21,4 у тым ліку 3,3 аднадзённых, па картах-жа вільготнасцю звыш 70% агульны лік цыклаў раўняўся—18,6, аднадзённых—1,8.

Да фактараў лепшага скарыстання сезону, павышаючых сезонную прадукцыйнасць працы на фрэзерным спосабе здабычы, трэба аднесці: лік і працягласць цыклаў, а таксама магчымае змяншэнне нявыхадаў рабочых па розных прычынах.

Пытанне аб ліку і працягласці цыклаў на торфзаводах БССР у сучасны момант можна лічыць у асноўным вырашаным. Работа, праведзеная Інстытутам Працы з удзелам ГІМЕІН'а *), паказала на шматгадовым матар'яле метстанцый, што фрэзерную здабычу ў БССР трэба арыентаваць у сярэднім на 18 цыклаў. Праведзеная некалькі пазней Інсторфам сумесна з Белторфам распрацоўка метэаралагічных паказчыкаў фрэзздабычы ў БССР, у асноўным пацвердзіла правільнасць зробленых Інстытутам Працы вывадаў. У гэтым даследванні **) сярэдні лік цыклаў пры фрэзернай здабычы ў БССР складае 19,6, вар'юючы ў межах ад 17 (Полацк) да 24 (Васілевічы). Пры гэтым адстайваецца мэтазгоднасць арыентавацца на 2-х дзённых цыклы, бо іх колькасць паводле даных паасобных метстанцый складае да 70—80% ад агульнага ліку магчымых цыклаў, у той час, як трохдзённых толькі 17—27%. Такі лік цыклаў на торфзаводах БССР, упершыню быў дасягнут у 1934 г. (18 на т.-з. імя Гея, 19,1—на «Осінторфе»). Хоць, трэба падкрэсліць, што іменна ў гэтым годзе асоба спрыяючыя метэаралагічныя ўмовы сезона давалі магчымасць правесці значна большы лік цыклаў. Так, напрыклад, завод імя Гея даў 18 цыклаў да 1 жніўня, увесь-жа жнівень і верасень, не гледзячы на добрае надвор'е, фрэзерныя палі заставаліся зусім нескарэжанымі.

Што датычыць нявыхадаў, то яны па фрэзучастку торфзавода імя Гея ў 1934 г. складалі 2,47% ад агульнага ліку адпрацаваных чалавека-дзён, прагулы складалі 1,1 %, хваробы 1,23 %.

Прагулы павінны быць зусім знішчаны. Павінны быць зніжаны нявыхады і па захворванні.

Дэталнае вывучэнне захворваемасці, праведзенае на чатырох буйнейшых заводах БССР у 1934 годзе Інстытутам Працы з удзелам кафедр мікрабіялогіі і токсікалогіі Мед'інстытута, устанавіла, што найбольш распаўсюджанымі відамі захворванняў на торфраспрацоўках з'яўляюцца: скурныя захворванні (23,3% усіх захворванняў), жалудачна-кішачныя (16%), траўматызм (19,8%) і інфекцыйныя хваробы (14%). У справе зніжэння жалудачных захворванняў рашаючую ролю павінна адыграць палепшанне санітарных умоў (сталовак, жылля) і, у асаблівасці, правільная арганізацыя водаснабжэння торфарабочых; зніжэнне скурных захворванняў можа быць дасягнута больш уважлівым выбарам рабочага струманту, у прыватнасці ўкараненнем гігіенічнага тыпу лапаты, якая змяншае націранне скуры рук у ямшчыкаў, канаўшчыкаў ***). Вытворчы інструктаж, тэхвучоба і ўзмацненне мерапрыемстваў па тэхніцы бяспекі павінны рашуча зні-

*) Час. „Торфяное дело“ № 5, 1934 г., арт. Малінін С. і Карон Э. „Аб ліку цыклаў на здабычы фрэзернага торфу ў БССР“.

**) Інсторф і Белторф „Тарфяна-метэаралагічныя паказчыкі фрэзздабычы ў БССР“ склалі тт. Ліпніцкі і Гурэвіч пад кіраўніцтвам Бегака, Менск, 1934 г.

***). В. Г. Чарно, П. А. Саваневіч „Гігіенічная рацыяналізацыя тарфянай лапаты“, выд. Інстытута Працы ВЦСПС. Менск, 1935 год.

зіць траўматызм. Гэтыя мерапрыемствы, побач з палепшаннем усёй ляхэбна-прафілактычнай работы на торфзаводах, могуць забяспечыць рэзкае зніжэнне захворванняў на торфраспрацоўках.

* * *

Указваючы на неабходнасць механізацыі найбольш працаёмкіх працэсаў, тав. Сталін падкрэсліў:

«Механізацыя працэсаў працы з'яўляецца той новай для нас і рашаючай сілай, без якой немагчыма вытрымаць ні нашых тэмпаў, ні новых маштабаў вытворчасці» *).

Ужо з папярэдніх раздзелаў відаць, што сярод іншых указаных нам крыніц росту прадукцыйнасці найбольш эфектыўнымі з'яўляюцца механізацыя працэсаў вараўвання і валказбірання, шляхам увядзення вараўных грабляў і валказбіральных. Аднак, гэтыя мерапрыемствы, не вырашаючы цалкам механізацыю валказбірання, пакідаюць зусім нявырашанай механізацыю найбольш працаёмкага працэса ўборкі і штабелёўкі фрэзернага торфу.

Работы Інсторфа паказваюць, што поўная механізацыя фрэзернага спосабу здабычы можа быць дасягнута ўкараненнем у вытворчасць ўборачнай машыны або механічнага камбайна, у спалучэнні з штабелёвочнымі машынамі. І хоць гэтыя машыны ў сучасны момант нельга яшчэ лічыць вытворчымі (ўборачную машыну з прычыны раду канструкцыйных недахопаў, механічны камбайн у сілу адсутнасці дастатковых даных аб яго рабоце непасрэдна ў вытворчых умовах), усё-ж, бяспрэчна, к канцу другой пяцігодкі гэтыя механізмы ўжо пачнуць укараняцца ў тарфяную прамысловасць. У асаблівасці гэта можна сказаць аб механічным камбайне, які быў выпрабаван у эксперыментальных, а потым у вопытна-вытворчых умовах на тарфянай вопытнай станцыі Інсторфа і спецыяльнай экспертнай камісіяй Галоўторфа быў прызнаны вытворчай машынай для здабычы фрэзторфу на нізінных і практычна малапністых залежах **).

Тэхналагічны працэс пры рабоце механічным камбайнам складаецца з фрэзеравання і ўборкі, якія праводзяцца камбайнам, механічнага вараўвання, якое будзе праводзіцца вараўнымі з трактарам Ф-II або «Інтэрнацыянал», і падштабелёўкі уручную, або лентачным транспарцёрам (працэс валказбірання зусім адпадае).

Параўнанне ўзроўню прадукцыйнасці працы пры ўвядзенні механічнага камбайна з узроўнем, які мы маем зараз на нашых торфараспрацоўках, з'яўляецца ў пэўнай меры ўмоўным, бо ў працэсе асваення гэтага механізма вытворчасцю паказчыкі яго работы могуць быць значна ўдасканалены, акрамя таго, у адзнаку ад разабраных вышэй фактараў, павышэнне прадукцыйнасці працы пры ўвядзенні механічнага камбайна трэба разглядаць не дапасоўна да паасобных аперацый (як гэта зроблена ў адносінах разабраных вышэй крыніц прадукцыйнасці), а да ўсяго працэса фрэзздабычы на працягу цыкла ў цэлым, бо сам тэхналагічны працэс пры ўвядзенні гэтага механізма змяняецца.

*) Сталін. «Новая обстановка, новые задачи хозяйственного строительства».

**) Працы Інсторфа, вып. XII, выд. 1934 г., стар. 120. Усесаюзная навукова-тэхнічная канферэнцыя тарфянай прамысловасці (1934 г.) прызнала таксама мех. камбайн аінэм з рашаючым механізмам па ўборцы торфу. Гл. «Торфяное дело» № 2, 1935 г., стар. 13.

Калі
нае ва
леўка
гэтых
эмену),
быць з
лічваец

Сез
магчы
торфа
лаў у

У с
20/IX-3
якое п
ваў, ін
кай пр
нескар
У т
торфу

*)
Механ
ханізма
(*)
(*)

7 Бозь

Калі прыняць, што пры ўвядзенні механічнага камбайна, механічнае варащэнне будзе праводзіцца падвойным прыцэпам, а штабелёўка лентачным транспарцерам (з нарматывамі, устаноўленымі для гэтых механізмаў Інсторфам *), а для варащэння 18,4 га за 8-гадзінную змену), тады затраты працы на фрэзздабычы торфу за цыкл могуць быць зніжаны на палову, г. зн. дзённая прадукцыйнасць працы павялічваецца ў 2 з лішнім разам):

	Расход раб.слы (у чал.-днях)	
	На 1 га	На 1 тону
Паводле справаздачных даных т.-з. імя Гея за сезон 1934 г.	5,14	0,240
Пры рабоце мехкамайна, трактара на варащэнні 1 лентачнага транспарцёра	2,61	0,104
Процэнт змяншэння затрат працы .	49,2	56,7

Заўвага: Для разліку прыняты наступныя паказчыкі:

1. Для камбайна норма за змену—100 тон пры двух рабочых; норма варащэння за змену—18,4 га пры адным рабочым; падштабелёўка—прадукцыйнасць адной работніцы 12,5 тон за цыкл.

2. Паводле справаздачных даных т.-з. імя Гея, фрэзераванне за змену 4,32 га; варащэнне механізаванае—8,69 га, ручное—1,2 га (процэнт механізацыі—81); валкаванне механізаванае—10,17 га, ручное—0,65 га (процэнт механізацыі—26,6); штабелёўка—6,57 тон; фактычны выхад—21,4 тоны з га.

3. Разлік зроблен на адзін закончаны цыкл без уліку паўторных аперацый.

Сезонная прадукцыйнасць можа даць яшчэ большы прырост, бо магчымы лік цыклаў пры мех. камбайне меркавальна ўстаноўлен Інсторфам у 30 або амаль у паўтара разы вышэй планавага ліку цыклаў у сучасны момант **).

* * *

У сваёй прамове на нарадзе работнікаў цяжкай прамысловасці 20/IX-34 г. тав. Орджанікідзе падкрэсліў, што важнейшым пытаннем, якое павінна быць пастаўлена зараз перад дырэктарамі прадпрыемстваў, інжынерамі, тэхнікамі, партарганізатарамі і профработнікамі цяжкай прамысловасці, з'яўляецца пытанне аб тым, «якімі рэзервамі, яшчэ нескрыстанымі, мы ўладаем, і як іх мабілізаваць, прывесці ў рух» ***).

У тарфянай прамысловасці, у прыватнасці на фрэзернай здабычы торфу, гэтыя нескрыстаныя вытворчыя рэзервы ў справе выканання

*) Працы Інсторфа вып. XII, 1934 г., Бачароў, Канцавы і Салапаў «Механічны камбайн КМ -1», а таксама артыкул інж. Бачарова «За асваенне механізмаў для здабычы фрэзторфу». Час. «Торфяное дело» № 8 за 1934 г.

**) Там-жа.

***) «Правда» за 22/IX—34 г.

плана і ўздыму прадукцыйнасці працы асабліва вялікія, аб чым сведчаць усе прыведзеныя вышэй матэрыялы.

Прароблены Інстытутам Працы падлік агульна магчымага прыросту прадукцыйнасці на фрэзернай здабычы торфу ў БССР у другой пяцігодцы, паказвае, што дзенная прадукцыйнасць працы можа быць павышана (не ўлічваючы прымянення фрэзкамбайна), нават у параўнанні з удалым сезонам 1934 г., у паўтара-два разы, пры ўмове-ж асваення фрэзернага камбайна прадукцыйнасць дасягне яшчэ значна большага ўздыму. Аналагічны рост можа даць і сезонная прадукцыйнасць.

Работнікі фрэзернай здабычы з гонарам могуць выканаць гістарычнае ўказанне тав. Сталіна аб тым, што трэба «арганізаваць працу на прадпрыемствах такім чынам, каб прадукцыйнасць падымалася з месяца ў месяц, з квартала ў квартал»^{*)}.

Рост прадукцыйнасці працы — рашаючая ўмова выканання плана другой пяцігодкі. Ведаючы гэта, асобная ўвага павінна быць удзелена кожнаму фактару, за кошт якога гэты рост прадукцыйнасці можа быць дасягнут.

* * *

Вынікі першых дзён сезона 1935 года сігналізуюць аб недавыкананні плана здабычы фрэзернага торфу. Замест прадугледжаных планам 14.166 тон, заводы Белторфа далі спачатку сезона па 27 мая толькі 4.383 т. фрэзторфу, выканаўшы календарную праграму на 31%. Па заводу імя Гея календарны план выканан на 47,6%, па «Осіторфу» толькі на 14,7%.

Усе сілы, веда, ініцыятыва работнікаў фрэзернай здабычы торфу павінны быць мабілізаваны не толькі на хутчэйшую ліквідацыю манскага прарыву, але і на рашучае перавыкананне календарнага і сезоннага плана здабычы.

Сярод мерапрыемстваў, якія павінны забяспечыць максімальнае павышэнне прадукцыйнасці працы і выкананне плана, асабліва ўвага павінна быць удзелена:

1. Найбольш эфектыўнаму выкарыстанню ўсіх бездажджовых прамежкаў шляхам лепшай і найбольш гібкай арганізацыі вытворчага працэса, максімальнага выкарыстання абсталявання, рабочай сілы, рабочага часу.

2. Павышэнню процанта механізацыі варажэння і валказбірання да норм, устаноўленых усеагульнай Навукова-Тэхнічнай канферэнцыяй торфпрамысловасці 1934 г. (100% механічнага варажэння, не менш 70% валказбірання).

Павінны быць шырока ўжыты ўніверсальны групавы прыцэп сістэмы «Інсторфа», які дазваляе праводзіць варажэнне шырынёю да 10,5 метра, валкаванне да 6 м.р., валкавальнікі сістэмы «Куклева» на штабелёўцы кошыкі неабходна замяніць тачанкамі.

Асобная барацьба павінна быць праведзена са стратамі фрэзернага торфу.

3. На падставе шырокага развіцця соцпаборніцтва і ўдарніцтва ўсе рабочыя і ІТР павінны быць ахоплены вытворчым паходам імя тав. Гікало. На ўсіх торфзаводах павінна быць разгорнута цэлая сістэма мерапрыемстваў па вырошчванню кваліфікаваных кадраў лю-

^{*)} Ста л и н. «Вопросы ленинизма», выд. 1932 г., стар. 591.

дзеі, аўладаўшых тэхнікай. Усе рабочыя ахоплены тэхвучобай, павышана якасць яе.

Побач з гэтым трэба канчаткова ліквідаваць элементы абязлічкі і ўраўнілаўкі ў зарплате, што наглядаецца на торфзаводах.

4. Важнейшая задача—яшчэ большае ўмацаванне партыйна-масвай і профсаюзнай работы.

Яшчэ больш клопату аб далейшым павышэнні матар'яльна-бытавога і культурнага абслугоўвання рабочых.

Ордэн Леніна, атрыманы БССР за выдатныя поспехі на працягу раду год у галіне прамысловасці і сельскай гаспадаркі, дасягнутыя пад кіраўніцтвам ЦК КП(б)Б на чале з тав. Гікало, абавязвае падзесяцірыць барацьбу за своєчасовае выкананне і перавыкананне плана торфаздабычы 1935 года.

М. Матусевіч

Тэхвучоба і падрыхтоўка кадрў

Важнейшай задачай пролетарыята пасля захвату і ўмацавання савецкай улады з'яўляецца стварэнне больш высокай прадукцыйнасці соцыялістычнай грамадскай працы.

«Капіталізм можа быць канчаткова пераможан і будзе канчаткова пераможан тым, што соцыялізм створыць новую, значна больш высокую прадукцыйнасць працы» *).

Магчымасці вырашэння гэтай карэннай задачы соцыялізма закладзены Окцябрскай рэвалюцыяй. Яны вынікаюць з соцыялістычнай сістэмы, якая знішчыла супярэчнасці паміж грамадскім характарам вытворчасці і прыватнай формай прысваення, знішчыла паразітызм і анархію. Яны выцякаюць з новых соцыялістычных вытворчых адносін, соцыялістычнай кааперацыі працы, новых форм і метадаў соцыялістычнай арганізацыі працы, выкліканых да жыцця ў выніку замены паднявольнай працы на капіталістаў работай на сябе, на свой рабочы клас, на сваю рабочую дзяржаву.

Дыктатура пролетарыята, штодзённае кіраўніцтва большэвіцкай партыі будаўніцтвам соцыялізма з'яўляецца асновай, якая забяспечвае пабудову соцыялізма і ўздым прадукцыйнасці соцыялістычнай працы. У жорсткай класавай барацьбе з капіталізмам і ўсякімі варожымі пролетарыяту элементамі, арганізуючы соцыялістычную вытворчасць, мабілізуючы працоўныя масы на соцыялістычнае будаўніцтва, дыктатура пролетарыята стварыла новаабсталяваную соцыялістычную прамысловасць, стварыла ўмовы для бурнага росту прадукцыйнасці працы.

Стварыць буйную перадавую соцыялістычную прамысловасць, асабліва цяжкую прамысловасць з яе сарцавінай машынабудаўніцтвам, падвесці тэхнічную базу пад усю народную гаспадарку—вось рашаючая ўмова пабудовы соцыялізма і уздыму прадукцыйнасці соцыялістычнай працы ў СССР.

Выконваючы заветы Леніна, геніяльны арганізатар соцыялістычных перамог—таў Сталін развіў і канкрэтызаваў гэту задачу асабліва выразна на XIV з'ездзе ВКП(б), а потым у сваім геніяльным лозунгу: «Тэхніка ў перыяд рэканструкцыі вырашае ўсё».

Добра вядома, што стаўка партыі на індустрыялізацыю краіны, на будаўніцтва соцыялізма ў СССР сустрэла шалёнае супраціўленне Рэшткі паміраючых класаў, правыя апартуністы, контррэвалюцыйныя трацкісты, зіноўеўцы змагаліся супроць палітыкі партыі, супроць індустрыялізацыі нашай краіны, спрабавалі, а сям-там спрабуюць і зараз, затармазіць пераможны рух соцыялістычнага будаўніцтва. Пролетарыят, кіруючы ВКП(б) на чале з лепшым ленінцам таг. Сталіным,

*) Ленін, т. XXIV, стар. 342.

умацаваўшы сваю дыктатуру, падаўляючы супраціўленне варожых сацыялізму элементаў, дасягнуу велізарнейшых поспехаў у справе пабудовы сацыялізма.

Ужо ў выніку выканання першай пяцігодкі ў СССР пабудован фундамент сацыялістычнай эканомікі, створана машынабудаўнічая прамысловасць, станкабудаўніцтва, чорная металургія, трактарная, аўтамабільная, хімічная, электратэхнічная і рад іншых галін прамысловасці. СССР ператварыўся ў індустрыяльную краіну з самай канцэнтраванай і буйнай прамысловасцю ў свеце.

БССР, як неад'емная частка Савецкага саюза, у выніку ажыццяўлення ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, пры брацкай дапамозе пролетарыята СССР, пад кіраўніцтвам ЦК ВКП(б), дасягнула агромных поспехаў ва ўсіх галінах сацыялістычнага будаўніцтва.

Карэнным чынам змяніўся твар Савецкай Беларусі. З былой калоніі царокай Расіі, з нацыянальна-прыгнечанай аграрнай акраіны, яна ператварылася ў індустрыяльна-аграрную краіну з буйнай сацыялістычнай прамысловасцю. На месцы старых саматужных промыслаў з сярэдневяковым абсталяваннем створаны па апошняму слову тэхнікі буйныя фабрыкі і заводы агульна-саюзнага значэння. Магілёўская фабрыка штучнага шоўку і трубаліцейны завод, крычаўскі цементны завод, гомельскі завод сельскагаспадарчых машын, шклозавод імя Сталіна, віцебская швейная фабрыка «Сцяг індустрыялізацыі», бабруйскі і гомельскі дрэваапрацоўчыя камбінаты, раённая электрастанцыя імя Сталіна, якая сваёй энергіяй абслугоўвае прамысловасць трох буйнейшых цэнтраў Беларусі, дзесяткі іншых буйных фабрык і заводаў—усё гэта створана сіламі рабочага класа і працоўных мас сялянства пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі Беларусі пры непасрэднай дапамозе ВКП(б) і асабліва тав. Сталіна.

Поспехі індустрыялізацыі БССР выражаюцца, **па-першае**, у агромным росце тэхнічнага ўзбраення прамысловасці. Асноўныя вытворчыя фонды нашай прамысловасці саюзнага і рэспубліканскага значэння (без промкааперацыі) з 109,1 млн руб. у 1930 г. выраслі да 318 млн. руб. у 1934 годзе, або на 191,4 проц. **Па-другое**,—у росце пролетарыята БССР. Колькасць рабочых, занятых у цэнзавай прамысловасці, транспарце, МТС і МТМ, узрасла да 220 тысяч супроць 22 тысяч усіх рабочых дарэвалюцыйнай Беларусі. Рост рабочага класа адбываўся галоўным чынам за кошт карэннага працоўнага насельніцтва БССР. Сярод усіх рабочых Беларусі—беларусаў 65 проц. **Па-трэцяе**,—у агромным росце прадукцыі прамысловасці. Калі ў 1913 годзе ўся прамысловасць БССР давала прадукцыі ўсяго на 100 млн. руб., то ў 1934 г. яна дала прадукцыі дзяржаве на 1 293 млн. руб. А гэта прывяло к павелічэнню долі прамысловай прадукцыі ў народнай гаспадарцы БССР у Савецкім саюзе з 1,6 проц. у 1922—23 г., да 2,3 проц. у 1932 г.

Карэнным чынам змяніўся твар сельскай гаспадаркі Беларусі.

За перыяд першай і два гады другой пяцігодкі ў БССР створана агромная тэхнічная база сельскай гаспадаркі ў асобе 76 МТС. Магутнасць трактарнага парка к канцу першай пяцігодкі складала 31,5 тыс. конскіх сіл, за другую пяцігодку яна ўзрасце ў 7 раз: да 225 тыс. конскіх сіл. Значна павысілася ўраджайнасць сацыялістычных палёў. Калгаснае сялянства моцна стала на шлях заможнага жыцця, калектывізацыя па БССР к канцу 1934 г. дасягнула 72,6 проц.

Такім чынам пролетарыят пад кіраўніцтвам ВКП(б) на чале з

тав. Сталіным стварыў важнейшую матар'яльную аснову ўздыму прадукцыйнасці соцыялістычнай працы—буйную соцыялістычную прамысловасць, буйную соцыялістычную сельскую гаспадарку, узброеную машыннаю тэхнікай. Створаны магчымасці для нябачанага ўздыму прадукцыйнасці соцыялістычнай працы, зніжэння сабекошту прадукцыі і няўхільнага росту матар'яльнага і культурнага ўзроўню шырокіх працоўных мас.

* * *

Аднак мала пабудаваных буйнейшых ў свеце гіганты, абсталявання па апошняму слову навукі і тэхнікі,—іх неабходна асвоіць, каб цалкам выкарыстаць магучасць нашых новых прадпрыемстваў.

У 2-ой пяцігодцы адбываецца агромны разварот новага будаўніцтва ў СССР. Аснашчэнне нашых прадпрыемстваў навейшаю тэхнікай з года ў год узрастае і будзе няўхільна ўзрастаць, а сродкі вытворчасці, накіроўваемыя ў народную гаспадарку за гады другой пяцігодкі, складуць 60 проц. усіх дзеючых сродкаў вытворчасці. У 1937 г. прадукцыя новаствораных і цалкам рэканструяваных заводаў за гады першай і другой пяцігодкі павінна скласці 80 проц. усёй прадукцыі прамысловасці. За гэтыя гады неабходна асвоіць цэлы рад зусім новых відаў вытворчасці, арганізаваць вытворчасць складнейшага абсталявання і машын, якія да гэтага часу ўвозіліся з-за мяжы. Адсюль зусім відавочна асабліва важнасць і грандыёзнасць задачы асваення магучасці пабудаваных намі шматлікіх гігантаў.

Калі-б у нас «мелася дастатковая колькасць кадраў, здольных асядлаць гэту тэхніку, краіна наша атрымала-б эфекта ў тры і ў чатыры разы больш, чым яна мае цяпер»—гаварыў тав. Сталін у сваім гістарычным выступленні на выпуску акадэмікаў Чырвонай арміі 4 мая 1935 года.

Асваенне навейшай тэхнікі патрабуе высокай кваліфікацыі рабочага. Нават рабочаму з вялікім вытворчым стажам неабходна перавучацца і перабудоўвацца, прыстасоўваючыся да больш складаных станкоў і механізмаў. Ды і самі гэтыя кадры старых рабочых у нас адносна невялікі і не могуць задаволіць патрэб народнай гаспадаркі, якая бурна развіваецца.

Ужо за гады першай пяцігодкі нашы прадпрыемствы папоўніліся новымі кадрамі за кошт выхадцаў з рабочага класа, працоўнага сялянства і іншых груп насельніцтва, якія не маюць навыкаў індустрыяльнай працы.

Прыводзім даныя соцыяльнага паходжання новапаступіўшых рабочых у прамысловасць БССР за 1932 год (паводле справаздачных лічбаў ЦСПСБ):

Р а ё н	Колькасць распрацаваных картак.	Соцыяльнае паходжанне:						
		Далі звесткі	З і х:					
			Рабо- чых	Сялян	Слу- жачых	Сама- тужн.	Ганд- ляроў	Іншых
Па БССР (абс. лічбы) .	11 893	9 078	3 312	4 554	687	496	15	14
У проц.	—	100,0	36,5	50,2	7,6	5,4	0,2	0,1

З агульнай колькасці 10128 чалавек, на якіх атрыманы звесткі, да паступлення на прадпрыемства працавалі па найму 2.872 чал. (28,4%), не па найму працавалі 7.256 чал. (71,6%). Такім чынам пераважная большасць рабочых працавала не па найму.

У сэнсе перавыхавання новага прыліву вялікую цікавасць прадстаўляе аналіз таго, з якіх крыніц чэрпаліся гэтыя кадры рабочых. Калі прыняць за 100 групу рабочых, якая раней не працавала па найму, то па роду заняткаў яна размяркуецца наступным чынам: саматужнікаў 5,4%, заняты былі ў розных арцелях 3,7%, у калгасах 8,7%, у аднаасобнай гаспадарцы 20,1%, хатніх гаспадынь 7,5%, вучыліся 31,2%, знаходзіліся ў Чырвонай арміі 3,0%, не мелі заняткаў 19,5%, не ўказана дзе 0,9%.

З паданых лічбаў відаць, што сярод новапрынятых рабочых значнае месца займае моладзь, якая прышла ў прамысловасць з вучобы, за ёй ідуць выхадцы з аднаасобнай сельскай гаспадаркі, потым не меўшыя пэўных заняткаў (пенсіянеры і інш.), нарэшце калгаснікі, хатнія гаспадыні, саматужнікі і інш.

Як ужо адзначалася вышэй, меншасць рабочых прыліву 1932 года працавала раней па найму (28,4 %). Аднак і з гэтай групы рабочых пераважная большасць не знаема была з умовамі індустрыяльнай працы. Толькі нязначная частка (19,4%) працавала раней у фабрычна-заводскіх прадпрыемствах. Астатнія рабочыя працавалі: на транспарце 5,2%, на будаўніцтве 5,7% на распрацоўцы і нарыхтоўцы лесу 1,3%, у сельскай гаспадарцы 19,2%, ва ўстановах 4,3%, у іншых галінах 26,4%, хатнімі работнікамі 18,5%.

Рост пролетарыята БССР адбываўся галоўным чынам за лік новых рабочых, якія, як правіла, упершыню далучаюцца да навейшай перадавой тэхнікі і не маюць вопыту вытворчай работы. Іх трэба навучыць, як працаваць на складаным станку, каб яны мэтазгодна скарысталі даверанае ім абсталяванне і асвоілі яго магутнасць. Таму важнейшай умовай нашага паспяховага руху ўперад, умовай для нябачанага ў гісторыі ўздыму прадукцыйнасці сацыялістычнай працы, зніжэння сабекошту і павышэння якасці прадукцыі з'яўляецца пытанне аб кадрах, аб канкрэтных жывых людзях, якія авалодваюць тэхнікай, давераным ім абсталяваннем і інструментамі.

Тав. Сталін яшчэ ў гутарцы з металургамі (снежань 1934 года), гаворачы аб лозунгу «тэхніка ў перыяд рэканструкцыі вырашае ўсё», з асабліваю сілай зрабіў упор на пытанне аб людзях, якія авалодваюць тэхнікай:

«Паколькі мы ўжо навучыліся цаніць тэхніку, пара заявіць прама, што галоўнае цяпер—у людзях, аўладаўшых тэхнікай».

А ў прамове на выпуску акадэмікаў Чырвонай арміі ён зноў звяртаецца да гэтага важнейшага пытання; высунуў лозунг—«кадры вырашаюць усё».

Гэта значыць, што галоўная наша ўвага зараз павінна быць накіравана на выхаванне людзей, здольных аўладаць складанай тэхнікай, механізмамі і абсталяваннем.

Важнейшым звяном, дзе выкоўваюцца і вырошчваюцца пролетарскія высокакваліфікаваныя кадры, з'яўляюцца нашы ВНУ, ВТНУ і тэхнікумы. З іх сцен краіна ўжо за гады першай і другой пяцігодкі атрымала тысячы высокакваліфікаваных работнікаў, якія паказалі

свае веды і здольнасці на соцыялістычных будоўлях, у прамысловасці, на транспарце, у сельскай гаспадарцы, у лабараторыях і розных навукова-даследчых установах.

Але для нашых запатрабаванняў гэтага недастаткова. Мы павінны ўсямерна павышаць насычанасць нашай вытворчасці спецыялістамі. У другой пяцігодцы ўдзельная вага ІТР у прамысловасці павялічваецца з 5,2 да 6,4%. Па галоўнейшых галінах вытворчасці СССР «будзе перавышан узровень насычанасці спецыялістамі, дасягнуты ў Германіі: па камена-вугальнай прамысловасці насычанасць спецыялістамі ў 1937 г. узрасце да 6% (у Германіі 4,2%); у металургіі да 10,5% (у Германіі 6,2%); у машынабудаўніцтве да 12,8% (у Германіі 9,8%)» *).

Таму ў другой пяцігодцы выключная ўвага ўдзяляецца вырашэнню праблемы стварэння пролетарскай вытворча-тэхнічнай інтэлігенцыі і ўздыму тэхнічнай асветы ў краіне.

У другой пяцігодцы мы павінны падрыхтаваць праз ФЗУ, стацыянарныя курсы і школы каля 5 млн. работнікаў масавых кваліфікацый, у тым ліку больш 1,5 млн. кваліфікаваных работнікаў сельскай гаспадаркі (трактарыстаў, камбайнераў і т. д.), павінны выпусціць 340 тыс. высокакваліфікаваных спецыялістаў, скончыўшых вышэйшыя навучальныя ўстановы і 850 тыс. скончыўшых тэхнікумы **).

Гэта велізарнейшая армія будучых работнікаў прамысловасці, транспарта, сельскай і іншых галін нашай гаспадаркі патрабуе да сябе, як ніколі, уважлівых і руплівых адносін. Справа заключаецца ў тым, каб падрыхтаваць з рабочых і калгаснікаў такія кадры, якія-б стаялі на ўзроўні сучаснай навукі і тэхнікі, якія-б сапраўды былі выхаваны ў духу большэвізма.

* * *

Акрамя навучання ў ВІУ, ВТНУ і тэхнікумах, другі пяцігадовы план прадугледжвае рад дадатковых мерапрыемстваў па павышэнню кваліфікацыі рабочых і калгаснікаў. Сярод іх «цэнтральнае месца пры гэтым займае навучанне рабочых абавязковаму тэхнічнаму мінімуму» ***).

Таму, побач з падрыхтоўкаю кадраў у ВІУ, тэхнікумах, фабзавучах, на розных курсах, якімі ахоплена абмежаваная частка рабочых, велізарнейшае значэнне мае тэхнічная вучоба працоўных непасрэдна на вытворчасці—на заводзе, у калгасе, цэху, брыгадзе і т. д., вучоба на аснове соцыялістычнага спаборніцтва

Па ўсяму Саюзу разгарнуўся масавы рух працоўных за аўладанне тэхнікай, за павышэнне вытворчай кваліфікацыі. Узнікшы спачатку на перадавых прадпрыемствах Масквы і Ленінграда, гэты рух ахапіў ужо шырокія масы рабочых прамысловасці, транспарта, працік у соцыялістычны сектар сельскай гаспадаркі, у савецкі апарат.

Асабліва бурны рост тэхнічнай вучобы ў БССР прыпадае галоўным чынам на 1934 г. Калі на ІХІ 1933 года ўсімі відамі тэхнічнай

*) Гл. „Второй пятилетний план развития нар. хоз.“ т. I, стр. 327.

**) Там-жа, стар. XVI.

***) Там-жа, стар. 334.

было ахоплена толькі каля 5 тысяч чалавек, а значкістаў ЗОТ былі адзінкі, то ўжо к XVII-й гадавіне Окцябра ў тэхвучобу ўцягнута была агромная колькасць рабочых, а зотаўцаў налічвалася 7.500 чалавек. Перыяд падрыхтоўкі да з'езда саветаў азнаймаваўся новым прылівам ударнікаў тэхвучобы як добраахвотных яе форм, так і абавязковай здачы тэхмінімума.

Паводле даных ЦСПСБ на першае студзеня 1935 года ўсімі формамі тэхвучобы і здачай тэхмінімума ахоплена:

	Колькасць прадпрыемстваў, даўшых звесткі	Колькасць рабочых, абавязаных здаць тэхмінімум	З іх ахоплена тэхвучобай:			
			Абавязковай:		Добраахвотнай:	
			Здала тэхмін. у 1934 годзе	Наву-чаецца	Здала грамад. экзамен	Наву-чаецца
Усяго па прамысловасці БССР	132	32,069	18 058	14 979	3 906	8 019
Па саюзах: трамвайшчыкаў, комунальнікаў, жылбуд, шасейн. дарог, чыгуначн. і райкамвод	56	6 700	4 052	3 4 5	1 399	1.151
Усяго	188	38 769	22 110	18 474	5 305	9.170

На 1 студзеня 1935 года абавязковай тэхвучобай ахоплены былі 18.474 рабочыя і здалі абавязковы тэхмінімум 22.110 рабочых; добраахвотнымі формамі тэхвучобы ахоплена 14.475 рабочых, з іх здалі соцтэхэкзамен 5.305 рабочых.

Гэта гаворыць аб тым, што ў тэхвучобу ўжо ўключыліся шырокія рабочыя масы БССР, якія непасрэдна на вытворчасці актыўна змагаюцца за павышэнне сваёй вытворчай кваліфікацыі, за культурную работу на станку.

У падрыхтоўку да тэхэкзаменаў уцягнуты не толькі маладыя рабочыя, але і з вялікім вытворчым стажам, майстры, старыя рабочыя, начальнікі цэхаў і інжынерна-тэхнічны персанал, якія перадаюць свой багагаты вопыт маладым рабочым, шэфствуюць над імі, вучаць кіраваць станком, павышаць тэхнічную граматынасць (заводы імя Варашылава, імя Кірава, «Пролетарый» і інш.).

БССР мае ўжо пэўныя дасягненні не толькі ў частцы ўцягнення рабочых у тэхвучобу, але і ў тэхэкзаменах. Ужо зараз здалі тэхэкзамен дзесяткі тысяч рабочых, здалі на добра і вельмі добра.

Тысячы выдатнікаў на буйнейшых прадпрыемствах паказалі высокую прадукцыйнасць працы, знізілі сабекошт, даюць дзяржаве прадукцыю дасканалай якасці. Гэтую форму сацыялістычнай працы трэба ўсямерна пашыраць, спалучаючы на практыцы высокую якасць працы з матэрыяльнай зацікаўленасцю выдатніка. Для гэтага неабходна перабудаваць зарплату ў адпаведнасці з якасцю выпускаемай выдатнікам прадукцыі.

Па важнейшых галінах прамысловасці БССР было ахоплена ўсімі відамі тэхвучобы на 1/1-35 г.:

Назва саюзаў	Колькасць ра- бочых, абавя- заных здаць тэхэкзамен	З і х:		Колькасць ра- бочых, ахопл. добраахвотнай тэхвучобай	З іх здалі грамадскі тэхэкзамен
		Здала тэхміні- мум	Наву- чаецца		
Станка-інстр. прамысловасці . . .	1 787	1 444	640	408	408
Дакладнага машынабудаўніцтва . .	486	374	386	8	8
Торфсланцав. прамысловасці . . .	499	271	510	445	53
Фанера-запалк. прамысловасці . .	2 926	2 287	600	1 147	187
Хлебпячэння	625	325	440	409	137
Швейнай прамысловасці	7 357	2 202	3 250	862	355
Скуранай прамысловасці	383	283	107	2 134	942

Такім чынам мы бачым, што ў той час як па станкабудаўніцтву з 1787 рабочых здала тэхэкзамен 1444 чал., па швейнай прамысловасці здала толькі 2202 чалавекі з 7357 рабочых. З гэтых даных відаць, што некаторыя прадпрыемствы швейнай прамысловасці БССР недаацэньваюць важнасць тэхвучобы.

З якасцю тэхвучобы на паасобных прадпрыемствах таксама вялікая стрыкатасць. Так, напрыклад, на віцебскай акумулятарнай фабрыцы і гомельскім заводзе «Пролетарый» пераважная частка рабочых здала тэхэкзамен на добра і выдатна, на заводзе «Ударнік» каля 40 проц. рабочых здалі тэхэкзамен на здавальняюча. Тое-ж самае паглядаецца і на заводах: крычаўскім цэментным, магілёўскім труба-ліцейным, на першай і трэцяй менскіх цагельнях і інш.

У частцы арганізацыі і якасці тэхвучобы некаторыя раёны БССР маюць агромнейшыя поспехі. Вядома, што Віцебск заваяваў першыя месцы ў спартыўным трох гарадоў за права злёту значкістаў ЗОТ лёгкай прамысловасці Гэта першыя месцы аспрэчвае Гомель і Менск.

Да апошняга часу ў арганізацыі тэхвучобы адставаў Гомель. У сувязі з падрыхтоўкай да ўсебеларускага злёту значкістаў ЗОТ цяжкай прамысловасці і да ўсебеларускага з'езда саветаў прадпрыемстваў Гомеля прыметна падцягнуліся, асабліва завод «Пролетарый».

Рыхтуючыся да ўсебеларускага з'езда саветаў, рад прадпрыемстваў дабіўся бяспрэчных дасягненняў у галіне арганізацыі і якасці тэхвучобы, у барацьбе за павышэнне кваліфікацыі рабочых і асваенне тэхнікі.

* * *

Шматлікія сведчання рабочых, майстроў і інжынераў з самых розных заводаў і галін прамысловасці паказваюць, што падрыхтоўка к здачы тэхэкзамена, павышаючы тэхнічную грамаднасць і кваліфікацыю рабочага, дапамагае асваенню тэхнікі і ўздымае прадукцый-

насць працы. Гэта можна праілюстраваць на прыкладзе затраты рабочым часу на тую ці іншую аперацыю, на прыкладзе выканання норм выпрацоўкі—аднаго з асноўных паказчыкаў асваення.

Многія здаўшыя тэхэкзамен брыгады і паасобныя рабочыя дабіліся здзіўляючых вынікаў. Настойлівая і ўпорная вучоба ў брыгадзе Талпекіна (Ростсельмаш) дапамагала рабочым асвоіць складаныя станкі, расшыфравала ім самыя складаныя чарцяжы і дала магчымасць павысіць у агромнай меры прадукцыйнасць працы. Вось яркі прыклад затраты часу на паасобныя аперацыі да і пасля здачы грамадска-тэхнічнага экзамена:

Назва аперацый	Затрата часу на аперацыю:	
	Да пачатку вучобы	Пасля вучобы і здачы тэхэкзамена
Разметка нажа	20 мін.	8 мін.
• кованага штампа ПШ 1010	28 гадз.	7 гадз. (пры норме 13 г.)
• вязалкі № 508	18 гадз.	8 гадз.

Скарачэнне часу на некаторыя аперацыі у 2 і 3 разы ёсць вынік упартай барацьбы рабочых за павышэнне кваліфікацыі на аснове тэхвучобы.

Гэта характэрна не толькі для адной брыгады Талпекіна. Рабочы віцебскай акумулярнай фабрыкі т. Добрыні да здачы тэхэкзамена не выконваў нормы, а зараз значна перавыконвае. Рабочы Гомсельмаша т. Врублеўскі, здаўшы тэхэкзамен на выдатна і ўшчыльніўшы рабочы дзень, даў на станку «Рыдэр» замест 280–300 рэкордную выпрацоўку ў 670 дэталяў за змену. Тарфяная прамысловасць дала рад ўзораў высокай выпрацоўкі (брыгады тт. Жура, Кірэпева і інш.). Падобныя факты мае рад іных заводаў Саюза. Рабочыя брыгады Сянгліна («Профінтэрн»—Бежыца) толькі пасля здачы тэхмінімуму пачалі выконваць норму. Раней у змену рабілі 6–7 колаў, а зараз 13. Аб гэтым сведчаць факты на цэлым радзе шахт. «Да здачы тэхмінімуму, — расказвае брыгадзір Печань Віктар, — забойшчыкі нашай брыгады (Анжэра-Суджэнская капальня) давалі па 7–10 тон вугалю ў змену. Пасля праходжання тэхмінімуму вывучылі клавеш і сталі даваць 36 тон.»

Тэхвучоба і здача тэхэкзамена значна ўздымае тэхнічную грамадасць і кваліфікацыю рабочага, павялічвае знаёмства рабочага з «сакрэтамі» свайго станка, прыводзіць да значнага зберажэння рабочага часу за кошт скарачэння непрадукцыйнай траты часу пры рамонтце, чаканні наладчыка і т. д. У гэтых адносінах надзвычай цікавыя вынікі дала тэхвучоба на Стацінградскім трактарным заводзе. У выніку падрыхтоўкі і здачы тэхэкзамена звычайны рамонт і непаладкі станка рабочы праводзіць самастойна. Так, з 43 абследаваных маладых рабочых, здаўшых соцтэхэкзамен на СТЗ, наладжваюць станок самастойна 35 чалавек, пад кіраўніцтвам наладчыка 4 і толькі ў 4 рабочых станкі наладжвае наладчык. Тое-ж і з рамонтам. Толькі 5 чалавек з абследаваных 43 маладых рабочых право-

дзяць бягучы рамонт пры данамозе майстра або інструктара. Тэхвучоба павялічвае культурнасць рабочага. Ён лепш сочыць за чыстатою рабочага месца, усведамляе адказнасць за стан даверанага яму абсталявання і т. д. Са здаўшых соцтэхэкзамен 43 маладых рабочых на СТЗ вельмі чыста ўтрымліваюць станкі 36, здавальняюча 2 і недавальняюча 3 рабочых. Тое-ж і са змазкай. Толькі чацвёрта рабочых змазваюць станкі недавальняюча.

Павышэнне тэхнічнай граматысці і культурнасці рабочага, больш уважлівы догляд станка, чыстата рабочага месца, своечасовая змазка вядуць да чоткай і бесперабойнай работы механізмаў, да скарачэння аварый і паломак абсталявання. Так, на шахце № 1—6 (Анжэра-Суджэнская капальня) значна скараціліся аварыі і павялічылася колькасць прэміяваных за бесперабойную работу. На шахце № 51 (Маскоўская обласць) за касгрычнік-снежань было 11 выпадкаў розных паломак механізмаў, а ўжо ў студзені, пасля здачы тэхнічнай мума, -ніводнага выпадку. На шахце № 10 (Данскі раён, Маскоўскай абласці) колькасць аварый у студзені скарацілася амаль удвая.

Такім чынам тэхвучоба і здача тэхэкзамена павышае кваліфікацыю рабочага, прыводзіць да лепшага выкарыстання станка і механізмаў, да больш прадукцыйнага скарыстання рабочага часу, і з'яўляецца важнейшым фактарам уздыму прадукцыйнасці сацыялістычнай працы, зніжэння сабекошту і росту сацыялістычных назапленняў. Пацвярджаецца гэта штодзённаю практыкай не толькі паасобных рабочых-ударнікаў, але работай брыгад, цэхаў і нават цэлых прадпрыемстваў.

Дасягненні лепшых ударнікаў-выдатнікаў па-новаму ставяць пытанне тэхнармавання. Шматлікія факты вялікага перавыканання норм сведчаць аб тым, што часта на нашых прадпрыемствах дзейнічаюць занижаныя нормы, якія ўстанаўляліся на ботыш нізкай ступені аватодання тэхнікай, пры нізкай кваліфікацыі рабочага. У аснову перагляду занижаных норм і ўстанаўлення норм тэхнічна абгрунтаваных неабходна пакласці дасягненні і вопыт работы лепшых ударнікаў. Работнікі нармоўшчыкі не павінны абмяжоўвацца ўстанаўленнем норм, а і наладзіць інструктаж. Вопыт і дасягненні лепшых ударнікаў-выдатнікаў павінны стаць набыткам кожнага рабочага. Шырокі абмен вопытам і інструктаж рабочых—неабходная ўмова асваення ўстаноўленых норм.

Важнейшым паказчыкам, які сведчыць аб агромнейшай ролі тэхвучобы, з'яўляецца выкананне промфінплана. Як правіла, рабочыя і цэлыя брыгады, здаўшыя тэхэкзамен, сістэматычна выконваюць і перавыконваюць свой промфінплан.

Прывядзем некалькі са шматлікіх фактаў, узятых з раду важнейшых прадпрыемстваў Саюза. На ткацкай фабрыцы «Пролетарый» (Маскоўская обласць) усе 13 матадзёжных брыгад выконвалі промфінплан на 80 проц, з бракам звыш плана, пасля здачы тэхэкзамена яны ў верасні далі 100 проц, у снежні 107 проц, з бракам ніжэй плана. На Калінінскім вагонным заводзе (Маскоўская обласць) у рэзультате здачы тэхэкзамена 410 рабочых з 485 цалкам выканалі план, а паасобныя брыгады паказалі агромнае перавыкананне брыгада Іаўрэнцьева выканала свой план на 137,6 проц, Маначава на 137,0 проц, Былікінай на 117,2 проц, Дэвашова на 121,1 проц. Некаторыя брыгады іншых заводаў, здаўшы тэхэкзамен на выдатна і добра, сістэматычна перавыконваюць свае месячныя планы на 60 і больш процантаў.

Здача тэхэкзамена вядзе не толькі да павелічэння прадукцыйнасці працы, да перавыканання промфінплана, але разам з тым да палепшання якасці прадукцыі і зніжэння браку. Многія рабочыя і цэлыя брыгады, якія здалі тэхэкзамен на добра і выдатна, працуюць зусім без браку. Брыгады Лашковай і Папінай (Капырская ДЭС) перавыконваюць план, знізілі брак з 5,0 проц. да 0,5 проц.; брыгада Румянцава (завод імя Сталіна—Ленінград) перавыконвае план і працуе зусім без браку; брыгада Стружкіна пры норме ў 2 проц. дае браку толькі 0,4 проц.; комсамольскія брыгады Яцуна, Кандура, Шчэрбаценко (завод імя Баранова), працуюць на адказнай рабоце па вырабу дэталей і зборцы матораў, мелі 4—5 проц. браку, пасля здачи грамадска-тэхнічнага экзамена зусім зжылі брак і павялічылі вытворчасць на 127—132 проц. і т. д. Тэхэкзамен з'яўляецца важнейшым фактарам у выкананні промфінплана, павелічэнні якасці прадукцыі і зніжэнні браку.

Тав. Сталін высунуў адказнейшую задачу па вырашчванню і выхаванню новых кадрў: выходзіць, дапамагаць расці, даць перспектыву, своечасова вылучаць на больш кваліфікаваную работу. Масавая тэхвучоба без адрыву ад вытворчасці, на канкрэтным матэрыяле цэха, завода, пры дапамозе інжынерна-тэхнічных работнікаў павышае кваліфікацыю рабочага, дае перспектыву для працоўнага на больш кваліфікаваную работу: памочнікам майстра, майстрам, брыгадзірам і т. д.

Гэта можна праілюстраваць надзвычай цікавымі данымі. К 1 красавіка 1934 года на Сталінградскім трактарным заводзе пераведзена ў вышэйшыя разрады з ліку здаўшых тэхэкзамен на выдатна і добра 468 комсамольцаў і беспартыйных. На заводзе «Пролетарый» (БССР) з ліку здаўшых тэхэкзамен на выдатна пераведзены ў вышэйшыя разрады 38 рабочых. Тое-ж самае мы маем на Гомсельмашы, заводзе імя Варашылава і іншых прадпрыемствах.

Тэхвучоба, здача тэхэкзамена, як правіла, суправаджаецца ростам зароботнай платы і палепшаннем матэрыяльнага становішча працоўных. Паводле выбарчых даных, на 6 буйнейшых заводах Сталінграда сярэдняя зарплата пасля здачи тэхэкзамена вырасла ў наступных размерах:

	Усяго апро- шана	У тым ліку:		Зарплата	
		Здала тэх- экз.	Не здала тэхэкзамен.	Да здачи тэхэкзамена	Пасля здачи
Па 6 заводах Сталін- града.	165	145	20	184	258
У тым ліку:					
СТЗ	64	54	10	192	235
„Чырвоны Окцябр“ .	23	23	-	28	242

Такі-ж малюнак росту зароботнай платы наглядаем і на іншых прадпрыемствах. На заводзе «Пролетарый» (БССР) рабочы т. Маршоў да здачи тэхэкзамена атрымліваў 90 руб., а пасля здачи 145—

160 руб., т. Трыфкін да здачы 75 руб., а пасля здачы 120—135 руб., т. Дворкіна да экзамена 70 руб., а пасля—145 руб., т. Цыркульнікаў раней 190 руб., а зараз 250 руб. Такія факты маюць усе фабрыкі і заводы, дзе па-большэвіцку змагаюцца за павышэнне кваліфікацыі рабочых, дзе тэхвучоба пастаўлена на належную вышыню.

Баявое спаборніцтва на лепшы ахоп тэхнічнай вучобай стала агульнаю справай рабочага класа. Тэхнічная вучоба перакінулася ва ўсе галіны прамысловасці, транспарта, у сацыялістычны сектар сельскай гаспадаркі, кааперацыю. Яна стала магутным фактарам павышэння кваліфікацыі, дапамагае асваенню норм выпрацоўкі, стымулюе рост прадукцыйнасці працы, зніжае сабекошт, павышае якасць прадукцыі, дапамагае выкананню і перавыкананню вытворчых планаў па ўсіх важнейшых паказчыках, асваенню тэхнікі, дае перспектыву для высоўвання на больш кваліфікаваную работу і суправаджаецца палепшаннем матэрыяльнага і культурнага добрабыту працоўных.

Разгортванне тэхвучобы ў БССР у бягучым годзе стала адным з важнейшых фактараў, які палепшыў работу раду прадпрыемстваў і дапамог паспяхова выканаць промфінплан.

Але побач з блэспрэчнымі дасягненнямі ёсць рад буйнейшых недахопаў у арганізацыі тэхвучобы. Перш за ўсё зацягнулася тэхвучоба першай ступені (здача тэхмінімума). Вучыцца людзей больш, чым здае экзамен. На некаторых прадпрыемствах да апошняга часу былі рабочыя, неахопленыя пярвочнай тэхвучобай (завод ланцугоў Галля і інш.).

Буйнейшым недахопам у рабоце паасобных профсаюзных звяняў і гаспадарнікаў з'яўляецца адсутнасць добра распрацаваных праграм і метадычных указанняў па тэхнічнай вучобе. На прадпрыемствы спускаюцца надзвычай агульныя праграмы, якія не перадаюць і не канкрэтызуюць вопыту лепшых прадпрыемстваў. Асабліва гэта датычыць тарфянай і керамічнай прамысловасці.

Многія фабзаўкомы ўсё яшчэ дрэнна кіруюць тэхвучобай, не змагаюцца за яе якасць. На шчотачнай фабрыцы ў Гомелі, на фабрыцы «Пролетарская перамога» у Барысаве ўмудрыліся ў адзін вечар праэкзаменаваць адразу 200 чалавек. Былі факты, калі ў спісы выдатнікаў уносілі людзей, якія не выконвалі промфінплана (фабрыка «Сцяг індустрыялізацыі»).

Буйнейшы недахоп у рабоце нізавых партыйных і прафесіянальных арганізацый — слабая панулярызацыя найбольш апраўдаўшых сябе форм тэхвучобы і дрэнна наладжаны абмен вопытам.

Заслугоўвае ўвагі прыклад віцебскай акцёрнай фабрыкі, якая рашыла абмяняцца вопытам з панчошнаю фабрыкай імя Клары Цэткін, наладжваючы сумесныя нарады, прысвечаныя тэхвучобе. Завод «Пролетарый» узяў на буксёр адстаючыя прадпрыемствы: фабрыку ложкаў і інш.

Мала ўвагі удзяляецца пераводу тэхнічнай вучобы на больш высокую ступень, а гэта надзвычай важна. Дагнаць і перагнаць капіталістычныя краіны, дабіцца самай высокай у свеце прадукцыйнасці сацыялістычнай працы, самай таўнай і высока якаснай прадукцыі, мы можам шляхам павышэння кваліфікацыі рабочых, здольных аўладаць створанай намі навіскай тэхнікай. Таму нельга сляпоўцца на здачы абавязковага тэхмінімума.

Па прыкладу перадавых прадпрыемстваў Саюза для здаўшых тэх-

мінімум рабочых, неабходна арганізаваць тэхвучобу вышэйшай ступені.

Цікавы вопыт завода «Севкабель» (Ленінград), дзе высунулі ідэю здачы тэхэкзамена другой ступені. На заводзе імя Макса Гельца рабочыя, здаўшыя тэхэкзамен на выдатна, прыступілі да распрацоўкі дыпломных праектаў, якія даюць закончаную сярэдняю тэхнічную адукацыю па вузкай спецыяльнасці. Гэта ідэя падхоплена ўжо некаторымі прадпрыемствамі БССР (завод імя Варашылава, «Чырвоны металіст»).

На заводзе імя Ланцуцкага арганізавалі вучэбна-курсавы вытворчы камбінат з 3-ма факультэтамі, тэхнікумам і курсамі. Вучобай ахоплена 200 лепшых зотаўцаў. Але гэты выдатны вопыт яшчэ не абагулен. Аб ім мала ведае наша грамадскасць.

Патрэбна і іншым нашым прадпрыемствам падхапіць і прымяніць апраўдаўшыя сябе формы тэхвучобы другой ступені, а для гэтага дырэкцыя і профарганізацыя заводаў павінны справу вырашчвання кадраў, клопаты аб іх паставіць у цэнтр сваёй увагі. Для арганізацыі тэхвучобы рабочых патрэбна вылучыць спецыяльнага работніка дырэкцыі, ставіць пытанне аб мерапрыемствах па павышэнню кваліфікацыі канкрэтных людзей на дырэкцыі, парткоме, групкоме.

Важнасць арганізацыі тэхнічнай вучобы на прадпрыемствах і пераводу яе на больш высокую ступень дзе-ні-дзе недаацэньваецца, у радзе выпадкаў тэхвучоба разглядаецца, як чарговая кампанія. Шырокая тэхнічная вучоба рабочага класа з'яўляецца важнейшым фактарам асваення тэхнікі і палепшання матэрыяльнага становішча працоўных. Зараз гэта самая баявая і неабходная справа. У гутарцы з металургамі т. Сталін з асабліваю сілай падкрэсліў, што «галоўнае цяпер у людзях, аўладаўшых тэхнікай». Усямернае павышэнне якасці тэхвучобы, перавод яе на вышэйшую ступень азначае далейшае павышэнне кваліфікацыі рабочага, рост прадукцыйнасці працы, палепшэнне якасці прадукцыі, культуру і матэрыяльнага становішча рабочых. Усе гэтыя пытанні павінны быць узяты за аснову работы ў 1935 годзе.

* * *

Робочае вынаходніцтва і рацыяналізацыя—адна з форм, якая адлюстроўвае развіццё здольнасцей вызваленай працы, накіраваных на палепшэнне сацыялістычнай вытворчасці і уздым прадукцыйнасці. Толькі ў СССР, на аснове новых вытворчых адносін, на аснове сацыялістычнай арганізацыі працы, барацьбы за аўтаданне тэхнікай, з асяроддзя рабочага класа высунуўся тып арганізатара вытворчасці—ударнік-вынаходца, ударнік-рацыяналізатар, з'явіліся іэотавы рабочага класа ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі. Аб гэтым красамоўна сведчыць рост ячэек рабочага вынаходніцтва і тая агромная работа, якую праводзяць яны на прадпрыемствах па палепшэнню і удасканаленню працэсаў вытворчасці.

Некаторыя рабочыя сваімі рацыяналізатарскімі прапановамі значна палепшылі вытворчасць, палегчылі працу і павысілі прадукцыйнасць. Брыгадзір т. Мурашоў (электразавод), прымяніўшы сваё прыстасаванне да фрэзернага станка па аперацыі № 9, даў яго прадукцыйнасць за 7 гадзін работы да 1200 дэталяў, тады як прыстасаванне фірмы «Сцынцыла» давала толькі 70-80 дэталяў. Прыстасаванне т. Мурашова па аперацыі № 5 павялічыла прадукцыйнасць за

7 гадзін работы з 200 да 700-900 сардэчнікаў, па аперацыі № 7 з 300 да 800. Змена рэжыму фрэзернага радыуса башмачка павысіла выпрацоўку з 210 да 600 камплектаў і т. д.

У падарунак XI з'езду БССР механік Гофман і інжынер Снарскі (шчотачна-шчацінны камбінат Віцебск) сканструявалі для шчаціны сушылку, якая значна скарачае час і павялічвае прадукцыйнасць працы. Раней у сушылку закладалі 200 кгр. сыравіны на 24 гадзіны, у сушылку-ж канструкцыі Гофмана і Снарскага адразу закладаецца 1000 кгр. сыравіны, а працэс сушкі скарачаецца да 6 гадзін.

Калгаснік Гарлачоў вынайшаў машыну для цераблення лenu, якая аблягчае працу і павялічвае яе прадукцыйнасць у 3—4 разы. Ужо зараз выпушчана больш 2000 машын яго канструкцыі.

Некаторыя рабочыя сваімі прапановамі і вынаходкамі з'эканомілі дзяржаве тысячы рублёў валюты. Возьмем к прыкладу Глайхенгауза (завод імя Варашылава). З 12 год ён працаваў на капіталістаў звычайным слесарам і да 1926 года быў няграматым. Соцтэхэкзамен Глайхенгауз здаў на выдатна і зараз з'яўляецца майстрам інструментальнага цэха. Не гледзячы на свае 50 год, Глайхенгауз не толькі ліквідаваў няграмацкасць, але павышае сваю кваліфікацыю на курсах майстраў. За час сваёй работы на заводзе Глайхенгауз унёс больш 150 рацыяналізатарскіх прапаноў, якія далі эканоміі каля 50.000 руб. Акрамя гэтага, Глайхенгауз вынайшаў пілу для халоднай рэзкі металу, якая раней увозілася з-за мяжы і каштавала заводу 500 руб. золатам Гэта адкрыццё скарыстоўваецца іншымі заводамі імя Мяснікова (Менск), некаторымі заводамі Горкаўскага краю і інш. За свае прапановы Глайхенгауз не раз прэміяваўся.

Рабочыя-рацыяналізатары, павышаючы сваю кваліфікацыю, асвойваючы тэхніку, далі агромнае зніжэнне сабекошту прадукцыі, ліквідавалі брак і значна павысілі соцыялістычнае наапаенне. Брыгадзір па збору свідравальных станкоў Давыдзюк С. (завод імя Варашылава) аўладаў тэхнікай імпартнага станка і ўнёс 11 рацыяналізатарскіх прапаноў, што знізіла сабекошт станка з 400 да 200 руб.

Шэр С. І. (завод «Большэвік» — Менск) пры капіталізме працаваў звычайным клеесварам па 14 гадзін у суткі і толькі пры савецкай уладзе стаў займаць тэхнічна-камандныя пасады. Зараз Шэр працуе тэхпарукам клеесварнага цэха і з'яўляецца лепшым ударнікам-рацыяналізатарам. Шэр — аўтар кнігі «Клей і жэлацін» (выд. 1933 г.) — унёс 10 рацыяналізатарскіх прапаноў, даюшых эканомію 40 тыс. рублёў. Толькі ў перыяд падрыхтоўкі да XI з'езда БССР унёс новыя 3 прапановы па скарыстанню шквары (адходу з варачных чанаў), што дае эканоміі 10.600 руб., і атрымаў прэмію ў 680 руб.

Некаторыя рабочыя-рацыяналізатары за свае прапановы на карысць соцыялістычнага будаўніцтва ўзнагароджаны ордэнам працоўнага сцягу. Так, рабочы-чыгуначнік Еўстаф'еў Ф. Ф., маючы 71 год, унёс 104 рацыяналізатарскія прапановы, даюшыя соцыялістычнаму будаўніцтву сотні тысяч рублёў эканоміі. Еўстаф'еў ўзнагароджан ордэнам працоўнага сцягу. У радах рабочых вынаходцаў не мала такіх ордэнаносцаў і герояў: Арш, Капылюскі, Папячкін і інш.

Варта увагі, што ў рады рацыяналізатараў уключаюцца не толькі старыя рабочыя з агрымным практычным стажам, але і маладыя, якія п'ядаўна прышлі на вытворчасць. Напрыклад, т Зісьман прышоў на электразавод у 1931 г. і за гэты час стаў кваліфікаваным рабочым і

добрым устаноўшчыкам. Станкі і штампы, наладжаныя Зісьманым, круглыя суткі працуюць бесперабойна. Але разам з тым ён рабочы-вынаходца і рацыяналізатар: унёс 62 рацыяналізатарскія прапановы, даўшыя вялікую эканомію заводу, за што прэміяваўся 35 раз.

Тав. Столяр мае 34 гады. Прышоў на менскую фабрыку «Окцябр» звычайным краўцом. Авалодваючы працэсам вытворчасці, т. Столяр паступова прасоўваўся на больш кваліфікаваную работу і ўжо ў 1934 годзе стаў загадчыкам. Змяняючы і спрашчаючы працэс вытворчасці, Столяр унёс 28 рацыяналізатарскіх прапаноў, даўшых больш 200 тыс. руб. эканоміі, за што не раз прэміяваўся.

Рады рабочага вынаходніцтва і рацыяналізацыі з кожным годам папаўняюцца, усё больш узрастае іх удзельная вага ў асяроддзі пролетарыята. Яшчэ некалькі год назад сярод рабочых беларускай прамысловасці былі адзінкі вынаходцаў. За апошнія гады колькасць ячэек вынаходніцтва і іх членаў складае велізарную лічбу: ўжо на 1-1—34 г. па БССР налічвалася каля 8350 вынаходцаў-рацыяналізатараў, а на 1-1—35 г., паводле папярэдніх падлікаў, рацыяналізатараў-вынаходцаў у нас каля 9,5 тыс., з іх—7200 рабочых.

У пачатку 1933 г. па буйнейшых прадпрыемствах БССР удзельная вага рабочых-вынаходцаў і рацыяналізатараў складала 7,5 проц. да ўсіх рабочых гэтых прадпрыемстваў. К пачатку 1934 года ўдзельная вага рабочых-рацыяналізатараў, не гледзячы на велізарны рост пролетарыята БССР у 1933 годзе, узнялася да 10,4 проц. усёй колькасці рабочых. Кожны дзесяты рабочы з'яўляецца або вынаходцам або рацыяналізатарам. А гэта ўжо агромнейшая сіла. Трэба толькі арганізаваць яе, дапамагчы тэхнічнай кансультацыяй высокакваліфікаваных спецыялістаў, стварыць спрыяючыя ўмовы для нармальнай прадукцыйнай працы, клапаціцца аб далейшым росце яе агульнай і тэхнічнай кваліфікацыі.

Народная гаспадарка СССР у выніку рэалізацыі рацыяналізатарскіх прапаноў атрымала за апошнія гады велізарнейшую эканомію, якая вылічваецца сотнямі мільянаў рублёў. Толькі ў прамысловасці БССР за 1932, 1933 і першую палову 1934 г. рэалізавана 9.701 рабочая прапанова і вынаходніцтва з эканоміяй на 9 млн. руб. Ужо адна гэта лічба сведчыць аб тым, што рацыяналізатарскія прапановы і рабочае вынаходніцтва ёсць агромнейшы ўклад у справу сацыялістычнага будаўніцтва, у справу аўладання тэхнікай і росту сацыялістычнага назаплення.

Нельга забываць, што гэтых поспехаў дабіліся мы, пачаўшы асваенне новых станкоў, новай вытворчасці і сацыялістычнай тэхнікі без адпаведнага вопыту і падрыхтаваных кадраў, калі значная частка нашых лепшых ударнікаў упершыню сустрэлася са складанейшымі, найтанчэйшымі станкамі і механізмамі. І ўсе-ж, перамагаючы труднасці, уздымаючы свой тэхнічны светапогляд, спаборнічаючы, тысячы рабочых-ударнікаў і ІТР далі рад каштоўных рацыяналізатарскіх прапаноў, паказаўшы сапраўдныя ўзоры большэвіцкай барацьбы за аўладанне тэхнікай.

Хіба не варта здзіўлення, што комсамалец Мацюхін (Электразавод), ніколі не бачыўшы складанага свідравальнага станка «Леві», праз год-паўтара асвойвае яго і дае ў снежні 400 ротараў пры норме 250, г. зн. 180 проц., прычым не робіць браку. У цэху Мацюхін стаў лепшым вытворцам, з якога бяруць прыклад і па якому раўняюцца іншыя рабочыя.

Комсомолец Будніцкі прышоў на завод без усякага вопыту вытворчай работы з падрыхтоўкаю сельскай школы, не мог разабрацца ў прасцейшых чарцяжах, а зараз асвоіў рад станкоў. У апошні час Будніцкі асвоіў складанейшы імпортны швейцарскі свідравальны станок маркі «СІП» — апошняе слова капіталістычнай тэхнікі для танчэйшых работ з дакладнасцю да аднаго мікрона. І гэтага дабіўся ён наперакор думцы швейцарскага інструктара, што для асваення гэтага станка неабходна сярэдняя асвета.

Усе гэтыя буйнейшыя дасягненні ў аўладанні тэхнікай і палепшанні арганізацыі вытворчасці, вядома, не здавальняюць нашых узрослых патрабаванняў. Дасягненні паасобных рабочых брыгад і заводаў павінны стаць набыткам усяго рабочага класа. Скарыстанне заваяванага, асвоенага палегчыць задачу асваення тэхнікі нашых новабудуючыхся гігантаў і прынясе агромную карысць усёй народнай гаспадарцы.

Мы не маем ніякага права супакоіцца і спачыць на лаўрах. Рост арміі рацыяналізатараў і вынаходцаў ставіць перад партыйнымі і профсаюзнымі арганізацыямі заводаў рад адказнейшых задач: арганізацыя работ і вучобы, тэхнічная дапамога высокакваліфікаванымі кадрамі, афармленне і рэалізацыя рацыяналізатарскіх прапаноў і вынаходак, павышэнне кваліфікацыі вынаходцаў.

На радзе прадпрыемстваў, як «Чырвоны металіст», завод імя Кірава, «Большэвік» і рад іншых, дзе справа тэхвучобы вынаходцаў-рацыяналізатараў пастаўлена нядрэнна, удзяляецца многа ўвагі рацыяналізацыі іх прапаноў і вынаходак. Аднак рад прадпрыемстваў абмякава адносяцца да гэтых важнейшых пытанняў. На тэкстыльнай фабрыцы «Дзвіна», на фабрыцы імя Клары Цэткін, на заводах «Ударнік», «Адраджэнне», Магілёўскім трубалейным, на швейнай ф-цы імя Валадарскага (Магілёў), імя Крупскай (Менск) і радзе іншых не распрацавана тэматыка для гурткоў тэхнічнай вучобы рацыяналізатараў-вынаходцаў, надзвычай слаба наладжана кансультацыя высокакваліфікаваных спецыялістаў і рэалізацыя рацыяналізатарскіх прапаноў.

Усе гэта гаворыць аб тым, што пытанню выхоўвання і вырошчвання кваліфікаваных кадраў рабочых вынаходцаў і рацыяналізатараў нізавыя прафесіянальныя і партыйныя арганізацыі раду прадпрыемстваў не ўдзяляюць належнай увагі. Тым часам гэта палітычная задача сучаснага этапа соцыялістычнага будаўніцтва з'яўляецца нашай асноўнай задачай.

«Калі мы хочам зжыць з поспехам голад у галіне людзей і дабіцца таго, каб наша краіна мела дастатковую колькасць калібраў, здольных рухаць наперад тэхніку і пусціць яе ў дзеянне, — мы павінны перш за ўсё навучыцца цаніць людзей, цаніць кадры, цаніць кожнага работніка, здольнага прынесці карысць нашай агульнай справе. Трэба, парэшце, зразумець, што з усіх каштоўных капіталаў, якія ёсць у свеце, самым каштоўным і самым рашаючым капіталам з'яўляюцца людзі калібра. Трэба зразумець, што пры нашых цяперашніх умовах «кадры вырашаюць усё». Будуць у нас добрыя і шматлікія кадры ў прамысловасці, у сельскай гаспадарцы, на транспарце, у арміі, наша краіна будзе непераможна. Не будзе ў нас такіх кадраў, будзем культаць на абедзве нагі» (Сталін. Прамова на выпуску акадэмікаў Чырвонай арміі 4-V 1935 г.)

Мемельскі ачаг вайны

Сярод шматлікіх тэрытарыяльных праблем у Еўропе, нагараючых выбухам новай вайны, за апошні год асабліваю ўвагу прыцягвае праблема Мемеля. Германскі фашызм, вымушаны па тактычных меркаваннях час ад часу прыкрываць свае сапраўдныя мэты мірнымі дэкларацыямі, за заслонаю якіх ён няўтомна працягвае весці падрыхтоўку да вайны, у пытанні аб Мемелі не лічыць патрэбным нават прыкрываць свае агрэсіўныя імкненні.

Асабліва яраснай і пагражаючай стала германская прапаганда вакол Мемельскага пытання пасля Саарскага плебісцыта.

Гэта прапаганда крычыць аб прыгнечанні 140 тысяч немцаў маленькаю Літвой, якая, моў, нагла парушае прынцыпы міжнароднага права і нясцерпным чынам зневажае годнасць нямецкай нацыі. За ўсёй гэтай нацыяналістычнай шумихай крыецца вельмі рэальны імперыялістычны змест.

Чым-жа вытлумачыць такое яраснае імкненне да авалодання гэтай маленькай обласцю з боку германскага фашызма? Адказ на гэта пытанне лёгка даць, калі каротка азнаёміцца з сутнасцю і з сучасным становішчам Мемельскага пытання.

Мемельская обласць (літоўская назва—Клайпеда) займае плошчу ўсяго ў 2656 кв. кілометраў. Яна цянецца вузкаю палоскай, шырынею ў 15—20 км з поўначы на поўдзень уздоўж узбярэжжа Балтыйскага мора і затокі Куршышаф да вусця Нёмана, а затым у паўднева-ўсходнім кірунку ўздоўж Нёмана, які ўтварае ў сваім ніжнім цячэнні германа-літоўскую дзяржаўную граніцу.

Насельніцтва ў обласці налічваецца 145 тысяч чалавек, каля 70% насельніцтва занята ў сельскай гаспадарцы. Адзіным буйным паселішчам гарадскога тыпу з'яўляецца горад Мемель (Клайпеда), які налічвае 42 тыс. жыхароў. Прамысловасць горада складаецца з лесаніжных прадпрыемстваў, цэлюлознага завода і раду дробных фабрык, якія абслугоўваюць унутраны літоўскі рынак. Да крызіса ў мемельскай прамысловасці было занята каля 8 000 рабочых.

Па нацыянальнаму складу большасць жыхароў з'яўляецца літоўцамі, захаваўшымі сваю родную мову, не гледзячы на ўзмоцненую работу па германізацыі обласці, што праводзіцца на працягу чатырох стагоддзяў прускага валодання (з 1870 г. у школах выкладанне літоўскай мовы было забаронена). Нават паводле германскіх статыстычных даных за 1910—1920 гг. 49% жыхароў сваёй роднай мовай лічылі літоўскую. Паводле літоўскіх афіцыйных даных на 1. 1—29 г. з 145.000 жыхароў называлі сябе немцамі—41,2%, мемель-

цямі *)—27,9 %, літоўцамі—26,5 %; пры чым 57,8 % сельскага і 39 % гарадскога насельніцтва ўказалі на літоўскую, як на сваю родную мову. Для паўнаты малюнку неабходна адзначыць, што літоўская гаворка Мемельскай абласці крыху розніцца ад агульна карыстанай у астатняй Літве мовы. Акрамя таго, пануючай рэлігіяй у абласці з'яўляецца лютэранства, а ў Літве каталіцызм.

Обласць пазбаўлена натуральных багаццяў. Вялікае гаспадарчае значэнне мае вельмі выгадна распаложаны Мемельскі порт, практычна не замярзаючы.

Гэта абласць па Версальскаму мірнаму дагавору была адторгнута ад Германіі ў карысць Антанты. Германія загадзя абавязалася прызнаць рашэнне аб тэрытарыяльнай прыналежнасці абласці, якую прымуць саюзныя дзяржавы. У 1923 годзе, у выніку паўстання літоўскага насельніцтва ў абласці, якая кіравалася французскім акунцыйным атрадам, абласць была захоплена Літвой.

У 1924 г. па спецыяльнаму дагавору (парыжская канвенцыя ад 8/V 1924 г.), заключанаму паміж краінамі Антанты і Літвой, Мемельская тэрыторыя фармальна ўвайшла ў склад Літоўскай рэспублікі. Па гэтаму-ж дагавору Літва абавязалася прадаставіць жыхарам Мемеля шырокую аўтаномію ў справах унутранага кіравання.

Мемельскі порт да вайны, знаходзячыся на крайнім паўночным усходзе Германскай імперыі, пазбаўлены натуральнага гінтэрлянда, праяздаў. Ён меў значэнне толькі як лесаэкспартная гавань для лесу, сплаўляемага па воднай сістэме Нёмана, натуральным выхадам якога з'яўляецца Мемель. Германія не толькі нічога не рабіла для развіцця спрыяючага распаложанага порта, але, наадварот, германскі ўрад нават перашкаджаў таму, каб Мемель, распаложаны каля самай граніцы, не рабіў, як транзітны порт, канкурэнцыі блізкаму да яго Кенігсбергу (галоўны горад і порт Усходняй Прусіі). Нават частка сплаўнога лесу да вайны накіроўвалася ў Кенігсберг па каналу, што злучаў яго з Нёманам. Сплаў па Нёману ў даваенныя гады дасягаў максімальнай лічбы ў 1 млн. фестметраў, пры чым з 1906 года сплаў бярвення, прызначанага для распілоўкі на мемельскіх і тыльзіцкіх лесапільнях, штогод ішоў на зніжэнне. Цікава адзначыць, што 20 % усяго сплаўнога лесу да вайны паступала з тэрыторыі сучаснай БССР, 25 % з сучаснай Літвы, 20 % з унутраных раёнаў Польшчы, а 35 %, нарэшце, з акупаваных у сучасны момант Польшчай літоўскіх абласцей.

Такім чынам з уласнай германскай народнай гаспадаркай Мемель, як порт, не быў звязаны. Тым большае эканамічнае значэнне порт, як адзіны выхад у мора, мае для незалежнай Літвы. Даволі ўказаць, што ў 1934 годзе праз Мемель прайшло 66,10 % усяго літоўскага экспарта і 60,51 % імпарта (у каштоўным вылічэнні). У вагавых адносінах у тым-жа годзе 83,55 % усяго літоўскага імпарта былі завезены праз Мемель.

Праз Мемель Літва ўвозіць усю неабходную ёй нафту, увесь вугаль, соль, цэмент, мінеральныя угнаенні, жалеза, і інш., а экспартуе ўвесь бекон, масла, жывую жывёту і інш. сельскагаспадарчыя прадукты, прызначаныя для Англіі і іншых краін Заходняй Еўропы. Значэнне, якое для развіцця порта мела злучэнне порта з яго натуральным гінтэрляндам, можна праілюстраваць данымі аб грузазвароце, які паступова ўзрастаў за мінулае дзясяцігоддзе, не гледзячы на скарачэнне сусветнага гандлёвага звароту, у выніку пасляваеннага

*) Мемельцамі (Memelländer) называюць сябе анямечаныя літоўцы.

і сусветнага крызісаў. Увоз павысіўся з 1924 па 1933 г. з 294 да 696 тыс. тон, вываз (без транзіта) — са 143 (1924 г.) да 256 (1933 г.). За гэты-ж перыяд узрасла колькасць суднаў, наведваюшых Мемельскі порт з 694 да 1069, а іх водазмяшчэнне — з 266 да 600 тыс. рэгістраваных тон. Літва ў 1932 годзе закончыла пераабсталяванне порта, што павысіла прапускную здольнасць яго з 800 тыс. да 2 млн. тон грузаў у год (не лічачы лесу).

Такім чынам страта Мемельскага порта для Літвы была б роўнасільнай страце эканамічнай незалежнасці. Пазбаўленая выхаду ў мора, Літва немінуча апынулася б у поўнай эканамічнай залежнасці ад фашыскай Германіі.

З вышэйпаданата таксама відаць, што эканамічнае значэнне абласці для народнай гаспадаркі Германіі невятыкае, і што ўсе сцверджанні германскай прапаганды аб чыста нямецкім характары абласці хлуслівы.

Сапраўднаю мэтай германскага фашызма з'яўляецца не само валоданне Мемелем і не вызваленне «братоў па крыві», а імкненне пазбавіць літоўскую эканоміку адзінага натуральнага выхаду ў мора, паставіць яе ў поўную залежнасць ад германскага рынку, германскіх чыгунак і порта Кенігсберга для вывазу сваіх сельскагаспадарчых прадуктаў і ўвозу неабходных ей фабрыкатаў.

Германскі імперыялізм зусім грунтоўна разлічвае, што захоп Мемеля дасць яму магчымасць і палітычна падначаліць Літву свайму ўплыву. А стратэгічнае значэнне Літвы як плацдарма для ажыццяўлення германскіх захватніцкіх планаў на ўсходзе надта вяліка, для гэтага даволі кінуць вокам на карту.

Германія, уладаючы Літвой пры наяўнасці чыгуначнай сеткі, можа нанесці ўдар у трох напрамках: 1) па лініі Коўна — Шаўлі на Рыгу для захвату Прыбалтыкі і супроць СССР — па лініях: 2) Тыльзіт — Шаўлі, Дзвінск — Віцебск і 3) Коўна — Вільня — Менск. Падначаленне Літвы Германіі ў палітычных і эканамічных адносінах фактычна ператворыць Літоўскую тэрыторыю ў стратэгічны працяг Усходняй Прусіі. Германская ваеншчына ўжо ў мірны час зможа прыступіць да стварэння ў Літве ваенных аэрадромаў і іншых збудаванняў для будучага наступлення. Акрамя таго, на выпадак вайны літоўская сельская гаспадарка зможа істотна панаціць харчовыя рэсурсы Германіі.

І так, не падлягае сумненню, што захват Мемельскай абласці для Германіі не самамэта, а толькі першы этап ажыццяўлення стратэгічнага плана, паданага ў кнізе Гітлера «Мая барацьба».

Барацьба за аўладанне Мемелем Германія пачала па сутнасці на другі дзень пасля ўступлення ў сілу Версальскага мірнага дагавора. Мяняліся толькі метады гэтага барацьбы па меры росту сіл германскага імперыялізма. На гэтых метадах і паасобных этапах барацьбы ўнутры самой абласці варты спыніцца, каб мець уяўленне аб сучасным становішчы ў гэтым участку Еўропы.

Як вышэй было ўжо адзначана, Мемельская тэрыторыя ў межах Літоўскай дзяржавы карыстаецца вельмі шырокай аўтаноміяй. Гэта аўтаномія пашыраецца на галіны ўнутранай адміністрацыі, асветы, мясцовых фінансаў, судагаварэння.

Мемельская абласць мае свой заканадаўчы орган — сеймік у складзе 29 дэпутатаў, які выбіраецца па літоўскаму выбарчаму закону і мае права прымаць законы, якія датычаць тых галін кіраўніцтва, што знаходзяцца ў кампетэнцыі аўтаномнай улады. На чале кіраўніцтва абласці

стаіць дырэкторыя, адказная перад сеймікам, старшыня якой прызначаецца літоўскім губернатарам. Гэты апошні, прадстаўляючы літоўскі ўрад, мае права накладаць вето на законы, прымаемыя сеймікам, калі яны заходзяць за рамкі прадстаўленых аўтаномным органам праў, або супярэчаць міжнародным абавязацельствам Літоўскай рэспублікі і прынцыпам яе канстытуцыі. Літоўская і нямецкая мовы на роўных правах лічацца ў обласці афіцыйнымі мовамі.

Нарэшце варта яшчэ ўпомніць, што падпісаная паміж Літвой і саюзнымі дзяржавамі канвенцыя прадугледжвае права кожнай дзяржавы члена Савета Лігі нацый звяртаць увагу Савета на парушэнне ўзятых Літвой на сябе ў адносінах Мемеля абавязацельстваў. Дзяржавы-ж, падпісаўшыя з Літвой канвенцыю, могуць акрамя таго абскардзіць тыя ці іншыя дзеянні Літвы ў сталую палату міжнароднага суда ў Гаазе, рашэнне якой носіць абавязковы для Літвы характар. Устаноўлены парадак садзейнічаў захаванню пануючага становішча германскай буржуазіі ў обласці. Германскія ўрадавыя колы з самага пачатку імкнуліся выкарыстаць мемельскую аўтаномію з мэтай узмацнення гаспадарчага і палітычнага ўплыву Германіі на обласць і з мэтай абвострання адносін паміж мемельскім насельніцтвам і Літоўскім урадам.

Германскі ўрад пасля пераходу Мемеля да Літвы ў першую чаргу прыняў усе захады к таму, каб у недатыкальнасці захаваўся стары нямецкі чыноўнічы апарат у обласці. Мемельская канвенцыя мае спецыяльную агаворку, што за старымі дзяржаўнымі і муніцыпальнымі чыноўнікамі захоўваюцца «набытыя правы», калі яны дадуць згоду перайсці ў літоўскае грамадзянства. Тым чыноўнікам, якія хацелі апціраваць у карысць Германіі, германскае консульства ў Мемелі, заахвочваючы іх застацца, выдавала спецыяльныя пасведчанні. У гэтых дакументах ад імя германскага ўрада сведчылася: 1) што германскі ўрад ухваляе аптацыю літоўскага грамадзянства і 2) што яго ўласнік у выпадку звяроту ў Германію ў будучым без усякіх фармальнасцей можа аднавіцца ў германскім грамадзянстве. Больш таго, германскі ўрад сакрэтна выплачваў, праз пасярэдніцтва мемельскай арганізацыі чыноўнікаў, пэўнага катэгорыі чыноўнікаў, дадатковыя ўзнагароды (ноўжэ розніца паміж раненым і акладам і акладам, які яны атрымліваюць у новых умовах) пад выглядам «беспрацэнтнай ссуды».

Такім чынам у асобе разгалінаванага чыноўнічага апарата аўтаномных органаў Германія мела ў сваім распараджэнні магутную агентуру, пры дапамозе якой германскі ўрад мог ажыццяўляць непасрэдны ўплыў на унутранае жыццё обласці.

Увесь гэты апарат, дзеючы па указцы германскага консульства, уключаў з нямецкім друкам, які арыентаваў сувязь з Германіяй, бачыў сваю задачу ў тым, каб перашкаджаць збліжэнню обласці з астатняй Літвой і з падвойнай энергіяй прадаўжаць спрабу германізацыі насельніцтва. Большасць гэтых чыноўнікаў не ўладзе літоўскаю моваю; у судах літоўскі селянін павінен быў карыстацца дапамогай пераводчыка. Былі вынайдзены каті асоб, не жадаўшых гаварыць па судзе па-нямецку, суддзя германскі грамадзянін прыгаварваў да штрафу. Чыноўніцтва, перашкаджаючы эканамічнаму развіццю обласці, у гэтай час усімі мерамі пашырала бюракратычны і дзяржаўны дора і кантравалі насельніцтва. Аклады чыноўнікаў пераважалі над многа стаўкі, дзеяўшыя ў астатняй Літве.

Германія, акрамя таго, уладае магутнымі сродкамі эканамічнага ціску на насельніцтва, якімі яна шырока карыстаецца.

Хранічны пасляваенны аграрны крызіс, цяжкое падатковае брэмя, выкліканае ўтрыманнем непасільнага для такой маленькай абласці бюракратычнага апарата, прывяло да сильнейшага запазычанасці сялянства. Гэтым шырока карыстаюцца германскія банкі і крэдытныя таварыствы, размяркоўваючы крэдыты па прынцыпу «добранадзейнасці» паасобных гаспадароў з нямецкага пункту погляду. Спісы вартых атрымліваць крэдыты зацвярджаліся ў адпаведных інстанцыях Кенігсберга і Берліна.

З 13 тысяч сялянскіх гаспадарак абласці 11 тыс. у сучасны момант з'яўляюцца даўжнікамі аб'яднаных германскіх сельскагаспадарчых крэдытных таварыстваў «рэйффізіэнфэрэнц». Асобна дапамогу германскі ўрад аказвае германскім памешчыкам з тым, каб яны не прадавалі свае маёнткі літоўскім каталістам. Акрамя таго, у абласці ізначальна рэд нямецкіх сельскагаспадарчых кааператываў, якія рэгулярна пры перавозі іх калінін, закупляюць у падтрымліваючых «нямецкую справу» сельскіх гаспадароў жывёлу і іншыя сельскагаспадарчыя прадукты па цэнах, значна перавышаючых рыначныя, для экспарту ў Германію, дзе яны ў межах вядомых кантынентаў атрымліваюць сакрэтным чынам вялікія таможныя ільготы. Германская прапаганда для апрацоўкі сялян ўсяляк дэмаггічна вядарыстоўвае значную розніцу ў цэнах на сельскагаспадарчыя прадукты ў Германіі і Літве.

Такімі метадамі германскія партыі, не гледзячы на бясспрэчную большасць літоўскага насельніцтва абласці, пры выбарах у сеймік няўменна атрымлівалі перамогу. Да адзінага фронту германскіх партыі прымікалі і с. д., якія распаліся і катэгорыя іх набыла імяцкімі і прыплымі літоўскімі рабочымі, арыентуючыся на сваю нацыяналістычную буржуазію.

Пры гэтых умовах заўжды ўзнікала працяглая канфлікт паміж цэнтральным ўрадам і аўтаномнымі органамі Літоўскай буржуазіі, эканамічна значна менш магутная, чым яе германскі сапернік, па сутнасці была вымушана весці абарончую барацьбу. Метады гэтага адміністравання, якія наводзяцца чінулікамі, прыношымі школу старон царскай бюракратыі, імклівае да фарсавання літвізацыі насельніцтва, жорсткае падаўленне рабочага руху, асабліва з часам ўстанаўлення ва ўсёй краіне (у 1926 г.) ваеннага становішча, не маглі ёй, вядома, забяспечыць у гэтай барацьбе якое-небудзь падтрыманне працоўных мас.

Няспынным у Мемелі трэнні мелі ўплыў на германска-літоўскія адносіны. Але ступень вострасці ўзнікаўшых па розных повадах канфліктаў у сваю чаргу залежала ад стану гэтых адносін.

У германскай палітыцы ў адносінах Літвы можна адрозніваць два этапы. Германія пасля сусветнай вайны аж да 1930 г. мела вялікі ўплыў на Літву. Гэты ўплыў грунтаваўся на вялікай залежнасці літоўскай народнай гаспадаркі ад германскага рынку (даволі ўказаць, напрыклад, што яшчэ ў 1930 годзе 60% усяго літоўскага вывазу ішло ў Германію і каля 50% тавараў, якія ўвозіліся ў Літву, было нямецкага паходжання), на наяўнасці літоўска-польскага канфлікта з-за Вільні. Германія была таксама зацікаўлена ў добрых адносінах з Літвой.

Пагроза літоўскай незалежнасці з боку Польшчы выклікала ў Германіі апасенні за лёс Усходняй Прусіі, якая, у выпадку захвату Польшчай літоўскай тэрыторыі або падпарадкавання яе польскаму ўплыву, з трох бакоў апынулася-б у польскім кальцы. Палякі прав

дзілі ўзмоцненую падпольную работу ў Літве, старанна выкарыстоўваючы ў сваіх інтарэсах германа-літоўскія супярэчнасці. Імкнучыся падпарадкаваць Літву свайму ўплыву, Польшча дабівалася не толькі ўмацавання сваіх пазіцый у адносінах Германіі, але і дасягнення другой мэты—стварэння антысавецкага блока прыбалтыйскіх дзяржаў. Барацьба з польскім уплывам і апасенні штурхнуць Літву ў абдымкі Польшчы прымушалі Германію ўмерыць пыл сваіх староннікаў у Мемельскай обласці. З другога боку, і Літва з-за баязні страціць германскі рынак для сваіх сельскагаспадарчых прадуктаў, у гэты перыяд была схільна на кампрамісы па Мемельскаму пытання. У святле гэтай палітыкі трэба разглядаць літоўска-германскі гандлёвы дагавор 1928 года, які пашыраў магчымасць збыту літоўскіх жывёлагадоўчых прадуктаў. Праўда, Літва павінна была ў сваю чаргу згадзіцца на адначасовае заключэнне тарыфнай згоды, абавязваючай яе на сваіх чыгунках увесці такія тарыфы, якія ва ўшчэрб Мемелю, садзейнічалі накіраванню грузапатоку з Літвы (і назад) на Кенігсберг. (Яшчэ адзін довад, што ў сваёй палітыцы Германія менш за ўсё кіравалася эканамічнымі інтарэсамі, гэтак апекваемай ёю обласці.) Акрамя таго літоўскі прэм'ер Вольдэмарас заключыў «джэнтэльменскае» узгадненне са Штрэземанам, якое прызнавала за Германіяй права ўзнімаць мемельскія пытанні ў дыпламатычным парадку. Але, з другога боку, ва ўзгадненні аб правядзенні граніц, падпісаным у той-жа час, была зафіксавана сучасная літоўска-германская граніца. Пры чым узгадненне не змяшчае звычайную для іншых пасляваенных германскіх дагавораў аб правядзенні граніц спасылку на «Версальскі дыктант».

З 1930 года ў германа-літоўскіх адносінах наступае пералом. Пад уплывам сусветнага крызіса Германія рэзка павышае таможныя пошліны на сельскагаспадарчыя прадукты, уводзіць імпортныя кантынгентны. Адначасова праходзіць падрыхтоўка да ўстанаўлення фашысцкага рэжыма, якая суправаджаецца разгулам шавіністычнага, расісцкага нацыяналізма.

У дэмагагічнай прапагандзе нацыянал-соцыялістаў патрабаванне захвату Мемеля нароўні з іншымі рэваншысцкімі лозунгамі пачынае адыгрываць усё большую ролю. Германскі імперыялізм прыступіў да актыўнай падрыхтоўкі новай імперыялістычнай вайны. Нацыяналістычная прапаганда захліствае таксама Мемельскую обласць. У Літве пачыналі ўсведамляць усю рэальнасць пагражаючай Мемелю і літоўскай незалежнасці небяспекі з боку Германіі. Літва спешна пачынае пераарыentoўваць сваю гаспадарчую палітыку, у першую чаргу на англійскі рынак.

Новая абстаноўка адразу-ж сказваецца на Мемелі. Канфлікт паміж сенмікам і губернагарам з-за прызначэння новай дырэкторыі набывае вострыя формы. Германія, карыстаючыся сваім правам члена Савета Лігі нацый, узбуджае скаргу супроць Літвы ў Совеце.

Германія патрабуе ўтварэння чыста нямецкай дырэкторыі ў адпаведнасці з нямецкай большасцю сейміка. Гэта патрабаванне дапаўняецца недвусэннымі пагрозамі прыняць у адносінах Літвы эканамічныя рэпрэсіі, якія павінны нанесці вялікую страту літоўскаму экспарту, які ўжо і без таго знаходзіцца пад пагрозай скарачэння з-за надыходзячага павышэння германскіх пошлін. Пад уплывам гэтых пагроз Літва ўступае. У снежні 1930 года ўпершыню ў Мемелі створана чыста нямецкая дэмакратыя. Работа нямецкіх нацыяналістаў, пакорных указцы звонку, становіцца ўсё наглей. Усякі, хто не

згодзен з правакацыйнаю практыкай нямецкіх партый, або выказваецца за кампраміс з літоўцамі, кляймоцца мемельскім нямецкім друкам як «зdraднік», «літоўскі агент».

Дырэкторыя зачыняе рад літоўскіх школ, спасылаючыся на тое, што, моу, большасць бацькоў літоўцаў у аднаведных мясцовасцях лічаць за лепшае, каб іх дзеці атрымалі пачатковую асвету на нямецкай мове. У пачатку 1932 года старшыня дырэкторыі Бетхер, без ведама літоўскай улады, накіроўваецца ў Берлін у суправаджэнні 2-х членаў сейміка для выдзення эканамічных перагавораў з германскім урадам. Справа ішла аб асобых дзяголах для экспартуемых мемельскімі арганізацыямі сельскагаспадарчых прадуктаў пры ўвозе ў Германію. Факт перагавораў стаў вядомым літоўскаму ўраду. Літоўскі губернатар зняў дырэкторыю. Германская прэса падняла шаленую кампанію супроць Літвы. Германія, аспрэчваючы права Літвы адстраняць дырэкторыю, якая карыстаецца даверам сейміка, перадала пытанне ў Лігу нацыі. На гэты раз Літва не ўступіла ў выніку даўлення, аказанага германскім ўрадам на Англію, анішняя пабудзіла астатніх удзельнікаў канвенцыі абскардзіць дзеянні літоўскай улады ў Сталую Палату Міжнароднага суда ў Гаазе. Літоўскі ўрад тым часам распустыў сеймік, але ў выніку вышэнабрысаваных метадаў нямецкай прадвыбарчай агітацыі, якая дасканала выкарыстала факт выступлення супроць маленькай Літвы 4 вялікіх дзяржаў, разлікі Літвы на змену сувядносін сіл у сейміку не спрадзіліся. Германскі блок страціў усяго два месяцы, захаваўшы абсалютную большасць. Гэта прымушала Літоўскі ўрад яшчэ да вынясення рашэння ў Гаазе, зноў згадзіцца на стварэнне нямецкай дырэкторыі. Але рашэнне Гаагскага Трыбунала, вынесенае ў жніўні, прызнана на большасці пунктаў абвінавачання правагу Літвы, у прыватнасці пацвердзіўшы права губернатара адстраняць старшыню дырэкторыі, які перавысіў свае прэрагатывы.

Наступіўшы перыяд некаторага зацішша ў хуткім часе змяніўся яшчэ больш вострым канфліктам. 30 студзеня 1933 года ў Германіі к уладзе прышоў Гітлер. Гэта адразу ж адбылася на ўзмашненні нацыянал-соцыялістычнай работы ў Мемельскай абласці. Платныя германскія агенты пераарыентаваліся на новага гаспадара ў маі к выбарам у Мемельскае самакіраўніцтва ўстанаўліваюцца першая легальная партыя нацыянал-соцыялістычнага толку пад назвай «Хрысціянскае соцыялістычнае рабочае аб'яднанне». Дзякуючы дэмагагічнай агітацыі, не малаваўшай раненых нямецкіх партый і іх правадыроў, гэта арганізацыя, кіруемая лютаранскім папам Зэссам, сабрала 50% галасоў. Літоўцы спачатку спадзяваліся скарыстаць з наступіўшых варожых адносін паміж старымі і новымі важакамі. У Берліне зразумелі, што старых вопытных чыноўніка-памешчыцкіх кадраў у Мемелі пазбаўляцца неразумна. Таму было вырашана няўгоднага мемельскай буржуазіі Зэсса замяніць іншым «правадыром». Выбар паў на ветэрынарнага ўрача Нэймана, які прашоў наспех кароткатэрміновы курс у «школе правадыроў» у Мюнхене. Але стары «правадыр» праявіў недyscyплінаванасць і не хацеў уступіць. Тады была створана новая арганізацыя «соцыялістычнае народнае аб'яднанне», у якую ўліліся кадры старых нямецкіх партый «сельскагаспадарчай» і «народнай». Дзве фашысцкія арганізацыі пачалі жорсткую барацьбу, напэрабай стараючыся даказаць Берліну, што кожны з іх больш верны паслядоўца Гітлера. У сваёй арганізацыі і метадах яны капіравалі германскіх нацыянал-соцыялістаў, стваралі не легальныя штурмавыя

атрады, кіруемыя германскімі інструктарамі і вялі актыўную падрыхтоўку да ўзброенага паўстання, тэрарызуючы насельніцтва, ствараючы упэўненасць у хуткім уступленні гітлераўскіх атрадаў у обласць.

Ва ўзаемнай барацьбе перамагаў Нэйман, на баку якога стаяў германскі ўрад, субсідуемая прэса, кенігсбергскае радыё, дырэкторыя і германскае генеральнае консульства, у якім нават хаваўся архіў партыі Нэймана.

Германскі віцэ-консул Штрак не пасароміўся выклікаць да сябе староннікаў Засса і пабучаць іх перахадзіць к Нэйману, прад'являючы ім ацпаведныя афіцыйныя цыркуляры і прыбігаючы нават да пагроз рэвалюцыяй. Мемельскія фашысты, верныя паслядоўцы Гітлера, не чыніліся і перад тэрорам. Асаблівую вядомасць набыло забойства спецыяльнай тэрарыстычнай групай, па прамому ўказанню таго-ж віцэ-консула Штрака, некага Ясуціса, які на допыце ў літоўскай паліцыі даў паказанні аб перадаворках, якія абодва «правадыры» вялі ў Берліне з намеснікам Гітлера, членам германскага ўрада, Гессам.

Усе гэтыя факты былі даставерна ўстаноўлены на ковенскім працэсе мемельскіх нацыянал-соцыялістаў у студзені — лютым гэтага года.

Метадамі эканамічных рэпрэсій, падапам, пагрозамі мемельскія фашысты фактычна захапілі ўвесь адміністрацыйны апарат самаапраўлення, судовыя ўстановы, школы, дзе фашысцкія педагогі прышчаплялі вучням гітлераўскі дух і варожасць да Літвы.

Літоўскі ўрад беспаспяхова пратэставаў у Берліне супроць гэтага ўмяшання германскіх афіцыйных улад унутраныя справы літоўскай правінцыі.

У канцы 1933 года мемельскі канфлікт ператварыўся ў глыбокі крызіс германа-літоўскіх адносін. На ізаляцыю дзейнасць мемельскіх фашыстаў літоўскі ўрад адказаў ўзмацненнем рэпрэсіўных мер. У пачатку 1934 года быў выдан закон аб «абароне рэспублікі», які даваў ўраду надзвычайныя шырокія паўнамоцтвы для барацьбы з «антыдзяржаўнымі» элементамі.

Неўзабаве былі закрытыя абодва фашысцкія арганізацыі. Іх кіраўнікі і актывісты былі прыцягнуты к суду, а тыя з іх, якія з'яўляліся членамі сейміка, пазбаўлены мандатаў. Губернатар таксама патрабаваў звальнення 103 чыноўнікаў германскіх грамадзян, галоўным чынам настаўнікаў і судзяў. Нарэшце ў чэрвені 1934 года губернатар адстраніў нямецкую дырэкторыю Шрэнбера, сілына скампраментаваную бізкасію да арганізацыі Нэймана, прызначыўшы на яе месца чыста літоўскую дырэкторыю Рэйзгіса. Сесімік з за адсутнасці кворума (па статуту патрабавецца прысутнасць 20 дэпутатаў) не змог сабрацца для выражэння сваіх адносін да новай дырэкторыі, бо літоўская фракцыя на паседжанні не з'яўлялася, не сумняваючыся ў тым, што застаўшаяся нямецкая большасць у 18 дэпутатаў выразіць дырэкторыі недавер'е.

Літоўскія мерапрыемствы выклікалі рэзкія эканамічныя рэпрэсіі з боку Германіі. Германія, парушыўшы свае абавязацельствы па ганцлевам дагавору, закрыла свой рынак для літоўскага масла, свіней, рагатай жывёлы і спыніла аднабаковымі актамі малыя пагранічныя зносіны на літоўска-германскай граніцы, якія маюць вялікае эканамічнае значэнне для літоўскага сялянства мяжучых з Германіяй рэснаў. Мала таго, Германія забараніла нават транзіт літоўскай жывёлы праз сваю тэрыторыю.

Уяўленне, як гэтыя мерапрыемствы адбіліся на літоўскай народнай гаспадарцы, могуць даць наступныя даныя: экспарт у Германію ў 1930 годзе дасягаў амаль 200 млн. літ, складаючы 60% усяго літоўскага вывазу, а к 1934 году ен упаў да 31 млн. літ. У першыя два месяцы 1935 года вываз у Германію складаў толькі 7% усяго літоўскага вывазу.

На літоўскай граніцы ва Ўсходняй Прусіі адкрыта праводзяцца ваенныя падрыхтаванні, узброеныя дэманстрацыі штурмавых атрадаў. Германскае радыё і прэса з дня на дзень вядуць шаленую кампанію супроць Літвы, прыбігаючы да літаральна нецэнзурнай чыяні ў адносінах Літоўскай дзяржавы і яе дзеячоў. Адначасова не толькі ў Мемельскай обласці, але і ў карэннай Літве германскія агенцыі вядуць правакацыйную работу, арганізуюць антысеміцкія эксцэсы і г. д. Няўдалая спроба ваеннага перавароту ў Коўне 7 VI-34 года, створаная прыхільнікамі былога літоўскага прэм'ер-міністра Вольдэмараса -крайняга фашыста і германафіла, таксама падрыхтоўвалася пры ўдзеле германскіх фашыстаў. Германскія ўлады сябе выдалі, пасляшыхшы 7-га чысла раніцою абвясціць з Тыльзіта аб звяржэнні старога ўрада і прыходзе к уладзе Вольдэмараса ў момант, калі татальныя ковенскія жыхары яшчэ не ведалі аб начной спробе перавароту, якая закончылася правалам.

Літоўскі ўрад у канцы снежня 1934 года зрабіў спробу дасягнуць кампрамісу з італьянскімі нямецкімі элементамі ў Мемелі. Быў прызначаны новы старшыня дырэкторыі Брўвельтэ, які ўступіў у перагаворы з прадстаўленымі ў сеймік нямецкімі групамі аб саставленні дырэкторыі, у якую-б уваходзіла 3 немцы і два літоўцы. Перагаворы нішчыліся пасля пасляхова, фракцыя былой сельскагаспадарчай партыі нават дэмагавала 2 сваіх прадстаўнікоў у дырэкторыю, але ў апошні момант кампраміс па ўтварэнню працаздольнай дырэкторыі быў сарваны па ўказу з Германіі, які цынічна перадаваўся да ведама мемельскага насельніцтва на кенігсбергскаму радыё. Сельскагаспадарчая партыя ўзяла назад сваю згоду падтрымаць дырэкторыю Брўвельтэ. Нямецкі партыі звярнуліся да свайго папярэдняга патрабавання аб звароце дырэкторыі Шрэйбэра. На гэтай літоўскі ўрад не мог паісці, разумеючы, што перадача ў сучасных умовах адкапачнай улады ў рукі нацыянал-соцыялістаў, падрыхтавала-б страту так жыццёва неабходнай для незалежнага існавання Літвы обласці.

Свайго анагея германскія пагрозы і разбэшчаная кампанія нямецкай прэсы дасягнулі ў момант Ковенскага працэса супроць 126 мемельскіх фашыстаў, і пасля вынясення вясным судом суролага прысуду абвінавачаным. Сэнс гэтай кампаніі заключаўся ў падрыхтаванні міжнароднай грамадскай думкі на выпадак «ранішніх дзеянняў» Германіі. Здавалася, што можна было з дня на дзень чакаць гвалтоўнага утаржэння германскіх войск, або штурмавых атрадаў у Мемельскую обласць і Літву.

У гэтай жа час германскі ўрад «у імя захавання міру», якому, моў, «пагражае» маленькая Літва, зноў патрабуе ад вялікіх дзяржаў, падпісаваных мемельскую канвенцыю, у першую чаргу ад Англіі, ранішчых мер супроць Літвы.

Англііскі ўрад на канферэнцыі ў Стрэзе дабіўся згоды Італіі і Францыі на сумеснае прадстаўленне пратэсту Літве. 19 IV пасланцы адзначаных дзяржаў уручылі літоўскаму ўраду ноту, у якой патрабуюць, грунтуючыся на мемельскай канвенцыі, прыняць мер

да нармальнага функцыянавання сейміка і стварэння дырэкторыі, якая-б карысталася давер'ем апошняга.

Літоўскі ўрад указаў на беспаспяховыя крокі, якія прымаліся ім у справе ўтварэння прыемлемай для абодвух бакоў дырэкторыі, а таксама на пагражаючыя літоўскаму суверэнітэту над обласцю дзейні і германскіх улад, якія непасрэдна ўмешваліся ва ўнутраныя справы Літвы, што перашкаджае аднаўленню нармальнага стану вішча ў обласці.

4 мая скончыліся паўнамоцтвы сейміка. Новыя выбары прызначаны на 29 верасня. Нямецкія групы ужо прыступілі да перадвыбарчай кампаніі пад лозунгам стварэння «адзінага нямецкага фронту», рыхтуючыся надаць надыходзячым выбарам характар «плебісцыта».

Адначасова, паводле апошніх вестак, Германія ва Ўсходняй Прусіі ўзмацняе свае ваенныя сілы, прызываючы пад ружжо не адзін, як у астатняй Германіі, а два ўзросты адразу.

Разарваўшы ваенныя пастановы Версальскага дагавору, стаўшы на шлях неабмежаваных узбраенняў, германскі фашызм дзейна рыхтуецца да змен тэрытарыяльнага «статус кво» у Еўропе. Калі ён у сучасны момант канцэнтруе свае намаганні ў напрамку Мемеля, дык толькі таму, што тут ён чакае сустрэчы найменшае супраціўлення. У Мемелі ён працуе тымі-ж метадамі, якія ён скарыставаў у адносінах Аўстрыі ў мінулым годзе. Вымуншчы часова, з прычыны атрыманага адпору ўмерыць сваю актыўнасць у Аўстрыі, ён кінуўся ў іншым напрамку. Але гэта не значыць, што германскі фашызм адмовіўся ад другіх сваіх мэт.

Апошняя прамова Гітлера паказвае, што Германія імкнецца к таму, каб па магчымасці па чарзе рэалізаваць свае захватчыя планы. Гітлераўскі праект «лакалізацыі» вайны, як гэта пацвярджае такі кампетэнтны сведка, як кракаўская газета «Час», у першую чаргу мае на ўвазе магчымасць для Германіі бесперашкоднай расправы з Літвой і захват Мемеля, за якім па праекту павінны наступіць іншыя, «лакалізаваныя» войны і захваты на Ўсходзе і на Захадзе.

Калі германскі імперыялізм да гэтага часу яшчэ не прыступіў да рэалізацыі сваіх пагроз, то гэта можна вытлумачыць поспехамі мірнага палітыкі Савецкага саюза і тымі крокамі, накіраванымі да ажыццяўлення калектыўнай гарантыі міру, рэзультатам якіх з'явіліся дагаворы, заключаныя СССР з Францыяй і Чэхаславакіяй. Хоць пазі Гітлер і апалчаецца супроць формулы тав. Літвінава, што «мір не падзелены», формулы, якая падзяляецца ўсімі прыяцелямі міру, але ўсё-ж з ёю германскаму імперыялізму прыходзіцца лічыцца. Пачатак ваенных дзеянняў у якім-небудзь адным напрамку можа мець недасяжныя вынікі, а да рашучай вялікай вайны Германія відавочна яшчэ не гатова. Адсюль і спробы дасягнення папярэдніх мэт «мірнымі» сродкамі пры дапамозе згаворчывых англійскіх лордаў.

Вядомы французскі прафесар міжнароднага права Рэдслоб у артыкуле, прысвечаным сучаснаму становішчу мемельскай праблемы, указвае, што з пункту погляду вызначэння нападаючага, данага тав. Літвінавым, якое, паводле слоў Рэдслоба, стала часткаю дзеючага міжнароднага права, германскія дзеянні ў адносінах Мемеля не могуць быць расцэнены інакш, як прамая падрыхтоўка агрэсіі. З гэтым вывадам паткам можна згадзіцца. Германія ні ў якім разе не да твару становіцца ў ролі абвінавачанай Літвы ў парушэнні міжнароднага права «Нармалізацыя» становіцца ў Мемелі не наступіць пакуль не будзе знішчана непасрэдная пагроза германскай агрэсіі.

Працоўныя Савецкага саюза маюць усе падставы пільна сачыць за развіццём становішча ў гэтым маленькім кутку Еўропы пад назвай Мемеля. Савецкі саюз зацікаўлен у захаванні сапраўднай незалежнасці сваіх прыбалтыйскіх суседзяў.

Сваёй палітыкай ён гэта неаднакроць паказаў. Напомнім аб пактах аб ненападзе, прадоўжаных у 1934 годзе датэрмінова на 10 год, аб прапановах гарантаваць недатыкальнасць і незалежнасць гэтых краін, зробленых у мінулым годзе паступова Польшчы і Германіі, але адхіленых імі, нарэшце аб намаганнях па заключэнню ўсходняга пакта ўзаемадапамогі. Імперыя істычная Германія і Польшча імкнуцца ператварыць Прыбалтыку ў плацдарм для нападу на СССР, і захват Мемеля павінен з'явіцца першым этапам па гэтаму шляху.

КНИЖНАЯ ПАЛІЦА

КІРАЎ І КОМСАМОЛ. Пераклад з рускай мовы. Менск, ДВБ, 1935 г. С. 74, Ц. 50 к.

У зборніку сабраны выступленні і прамовы тав. Кірава аб комсамоле. Гэтыя матар'ялы яскрава паказваюць, з якою ўвагай адносіўся Сергей Міронавіч да комсамола і клапаціўся аб большэвіцкім выхаванні змены.

У сваіх успамінах пра настаўніка і друга ленінградскага комсамола, тт. Косараў, Вайцля Март'янаў і Швэцаў расказваюць, як арганізоўваў т. Кіраў працоўную моладзь для барацьбы за перамогу соцыялізма. Яны заклікаюць усё падрастаючае пакаленне выходзіць так, каб быць падобнымі да тав. Кірава лепшага большэвіка, нястомнага барацьбіта партыі Леніна—Сталіна.

КАГАНОВІЧ. Л. М. Па-большэвіцку змагацца за перавыкананне плана чыгуначным транспартам. Менск, Партвыдавецтва, 1935 г. С. 82, Ц. 25 кап.

Правовы тав. Кагановіча на нарадзе гаспадарчых і палітаддзельскіх работнікаў чыгуначлага транспарта 1-4 красавіка г. г. і на нарадзе работнікаў чыгуначных палітаддзелаў 9 красавіка. Шырока асветлены асноўныя вузлавыя праблемы транспарта—барацьба з крушэннямі, барацьба за працоўную дысцыпліну сярод чыгуначнікаў і паскарэнне звароту вагонаў.

Тав. Кагановіч дае канкрэтныя ўказанні аб палепшанні масава-палітычнай работы і выхаванні большэвіцкіх кадраў на транспарце, гаворыць аб задачах камуністаў і беспартыйных актывістаў-чыгуначнікаў. Ён заклікае мабілізаваць усё сілы на барацьбу супроць злітвання чыгунак, за большэвіцкую рэканструкцыю транспарта адпаведна з патрабаваннямі, якія прад'яўляюцца да яго ў другой п'яцігодцы.

Второй всесоюзный съезд колхозников-ударников. Стенографический отчет, 1935 г. С. 302, Ц. 9 руб.

Другі ўсесаюзны з'езд калгаснікаў-ўдарнікаў (11-17 лютага 1935 г.) з'яўляецца буйнейшай гістарычнай вехай па шляху барацьбы за большэвіцкія калгасы і зможнае жыццё шматмільённых калгасных мас. З'езд надагуліў велізарныя перамогі соцыялізма ў сельскай гаспадарцы, а таксама багаццейшы вопыт, накоплены калгасамі за пяць гадоў дзеяння старога статута сельскагаспадарчай арцелі і абгаварыў далейшую праграму соцыялістычнага наступлення ў вёсцы.

Пад кіравніцтвам тав. Сталіна на з'ездзе выпрацаваны новы статут

сельскагаспадарчай арцелі, які яшчэ цясней згуртаваў шматмільённыя масы калгаснага сялянства вакол камуністычнай партыі і яе Цэнтральнага Камітэта на чале з тав. Сталіным.

У кнізе змешчаны даклады, заслуханыя на зездзе, спрэчкі па іх і прывітанні рабочых арганізацый. Дадаткі: 1) настановы зезда, 2) прыкладны статут сельскагаспадарчай арцелі; 3) пастанова ЦІК СССР і ЦК ВКП(б) аб арганізацыі ўсесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўкі; 4) спіс дэлегатаў. Кніга багата ілюстравана.

ВАЛКОВІЧ Д. І. Партыйна-арганізацыйную і палітычна-выхаваўчую работу—на ўзровень палітычных задач.

Даклад на пленуме ЦК КП(б)Б 6-га красавіка 1935 года. Менск, Партвыдавецтва 1935 г. С. 76, Ц. 1 руб.

Даклад сакратара ЦК КП(б)Б т. Валковіча прысвечан стану партработы ў КП(б)Б і асноўным задачам яе на сучасным этапе. Спярэчкі т. Валковіч разгортвае ганебны шлях контррэвалюцыйнай зноўсёўскай групы, наглядна паказвае, як зноўсёўцы заявілі коштам свайго здрадніцтва і атштрэйкбрэхерства ў Окцябрскія дні да белага тэрора супроць крэхніцтва партыі. Т. Валковіч закляе павысіць рэвалюцыйную дыянасць, да канца разграміць класавага ворага, які пад усімі выглядзімі імкнецца праводзіць сваю шкодніцкую работу.

Тав. Валковіч заастрэе ўвагу на вырошчванні, выхоўванні і падборы партыйных кадраў. Аперуючы мясцовымі прыкладамі партыйнай работы, ён таворыць аб падрыхтоўцы сходаў, якія з'яўляюцца важнейшаю і командаўна-палітычнага выхавання камуністаў, аб рабоце з членамі партыі—адзіночкамі, аб кіраўніцтве групамі спачываючых, аб упарадкаванні партыйнай гаспадаркі і т. д.

Спыняючыся на ідэйна-палітычным выхаванні ў КП(б)Б, тав. Валковіч звяртае ўвагу на вывучэнне гісторыі большэвіцкай партыі і паленіцэнне якасці партыйнага асветы. Ён падкрэслівае неабходнасць беларусізацыі марксісцка-ленінскага выхавання, асваення не толькі мовы, але і гісторыі, эканомікі Беларусі і інш. У канцы брашурні змешчана пастанова пленума ЦК КП(б)Б, прынятая па дакладу тав. Валковіча.

Б. ВАРГА. Между VI и VII конгрессами Коминтерна. Партиздат ЦК ВКП (б). 1935 г. С. 188, Ц. 1 р. 35 к.

Агляд развіцця сусветнай эканомікі і палітыкі за 1928—1934 гг. Аўтар ставіць задачай—падвесці ў сціслай форме вышкі перыяду паміж VI і VII кангрэсамі Камуністычнага Інтэрнацыянала.

У кнізе сабраны фактычны матар'ял і дан аналіз падзей па наступных праблемах: эканамічныя асновы крызісаў перавытворчасці; крызіс 1929-1933 гг., сусветны аграрны крызіс, крызіс у калоніях; асобны характар сучаснай дэпрэсіі, соцыяльныя і знешне-палітычныя вышкі эканамічнага крызіса; змена метадаў дыктатры буржуазіі; барацьба за адзіны фронт і за перамогу сусветнай рэвалюцыі.

Асобныя главы прысвечаны гаспадарча-палітычнаму росту СССР і поспехам кітайскай рэвалюцыі за апошнія шэсць год.

Брыгада бібліяграфічнага
інстытута БССР

ПАСТАНОВЫ ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б

Аб мерапрыемствах па выпрацоўцы, абмеркаванню і прыняццю калгасамі статутаў па Беларускай ССР

Пастанова Савета Народных Камісараў Беларускай ССР і ЦК КП(б) Беларусі

Совет Народных Камісараў і ЦК КП(б) Беларусі рэкамендуюць калгасам пры прыняцці статута ўносіць наступныя ўдакладненні ў Прыкладны статут сельскагаспадарчай арцелі, прыстасоўна да мясцовых умоў:

Па пункту 2-му раздзела II Прыкладнага статута,

Рэкамендаваць калгасам устанавіць наступныя размеры прысядзібных зямель (агарод, сад) у асабістым карыстанні кожнага калгаснага двара (не лічачы зямлі пад жывымі пабудовамі):

а) ад 0,25 гектара да 0,50 гектара ў раёнах:

Багушэўскі, Кармянскі, Сенненскі, Бешанковіцкі, Касцюковіцкі, Сіроцінскі, Будакашалёўскі, Чырвонапольскі, Суражскі, Быхаўскі, Кімавіцкі, Свяцілавіцкі, Бялыніцкі, Круглянскі, Талачынскі, Віцебскі, Крычаўскі, Терахоўскі, Веткаўскі, Лоеўскі, Уваравіцкі, Гарадоцкі, Лезненскі, Хоцімскі, Гомельскі, Магілёўскі, Чавускі, Горацкі, Мсціслаўскі, Чачэрскі, Добрушскі, Мехаўскі, Чэрыкаўскі, Дрыбінскі, Оршанскі, Чашніцкі, Дубровенскі, Прапойскі, Шклоўскі, Журавіцкі, Рагачоўскі;

б) ад 0,30 да 0,60 гектара ў раёнах:

Бабруйскі, Заслаўскі, Нараўлянскі, Барысаўскі, Капыльскі, Осіповіцкі, Брагінскі, Чырвонаслабодскі, Асвейскі, Бягомельскі, Камарынскі, Пухавіцкі, Бярэзінскі, Капаткевіцкі, Парыцкі, Ветрынскі, Кіраўскі, Петрыкаўскі, Грэскі, Крупскі, Потацкі, Глускі, Клічаўскі, Племчаніцкі, Даманавіцкі, Лагойскі, Рэчыцкі, Дзержынскі, Лельчыцкі, Расонскі, Дрысенскі, Лепельскі, Радзненскі, Ельскі, Любаньскі, Студзкі, Жлобінскі, Менскі, Смалявіцкі, Жыткавіцкі, Мазырскі, Старадарожскі, Старобінскі, Уздзенскі, Халопеніцкі, Тураўскі, Ушацкі, Хвойніцкі, Чэрвеньскі.

У калгасных двароў, якія маюць прысядзібныя ўчасткі, перавышаючыя ўстаноўленую для раёна прадзельную норму, лішкі прысядзібнай зямлі супроць гэтай прадзельнай нормы адразаюцца.

Калі асілкам, якія маюць прысядзібныя ўчасткі менш устаноўленага для адпаведнага раёна ніжэйшага прадзелу, прысядзібная зямля можа быць прырэзана да ніжэйшага прадзелу за лік адрэзкі зямлі ў калгасных двароў, маючых лішкі прысядзібнай зямлі супроць устаноўленага

верхняга прадзелу, за лік некарыстаных у сучасны момант прысядзібных зямель, шляхам зніжэння размеру прысядзібнай зямлі аднаасобнікаў на 10 проц. супроць размеру сядзіб калгаснікаў, а таксама за лік раскарчоўкі і асваення новых зямель.

Для калгасных двароў, якія маюць на прысядзібнай зямлі сады ў размеры звыш 0,20 гектара, дапускаць павелічэнне прысядзібнага ўчастка, але не звыш 0,80 гектара, уключаючы і сад.

Усе змены ў фактычным карыстанні прысядзібнай зямлі ў адпаведнасці з прынятым і зарэгістраваным статутам, робяцца ўвосень 1935 года.

У адпаведнасці з пунктам 2-м Прыкладнага статута сельскагаспадарчай арцелі райвыканкомам правесці замацаванне зямлі за ўсімі калгасамі ў бестэрміновае карыстанне, г. зн. навечна і выдаць кожнаму калгасу акт на бестэрміновае карыстанне зямлёй, у якім усталяюцца размеры і дакладныя граніцы зямлі, што знаходзіцца ў карыстанні арцелі, у наступныя тэрміны:

- а) 1.400 калгасам—к 1-му жніўня 1935 года,
- б) 2.000 калгасам—к 1-му верасня 1935 года,
- в) 2.400 калгасам—к 1-му студзеня 1936 г.,
- г) 5.100 калгасам—к 1-му лістапада 1936 г.

Адначасова з выдачай калгасу акта на вечнае карыстанне зямлёй павінна праводзіцца, з удзелам старшыні калгаса і ўпаўнаважаных ад калгаса, устаноўка межавых знакаў (слупоў).

Для ўстранення цераспалосіцы, далёказямелля і для нанясення на карту граніц калгасаў правесці наступныя мерапрыемствы:

а) мабілізаваць усіх землеўпарадчыкаў, працуючых па сваёй або другой спецыяльнасці ў розных установах і прадпрыемствах рэспублікі;

б) дадаткова скарыстаць для работы па землеўпарадкаванню 100 студэнтаў Горацкага сельгаспадарчага інстытута і 130 студэнтаў Горацкага землеўпарадчага тэхнікума ў канікулярны час;

в) арганізаваць у раёнах месячныя курсы на 1.700 чалавек мержыкаў і 180 чалавек чарцёжнікаў.

Па пункту 5-му раздзела III Прыкладнага статута.

Аднесці усе раёны рэспублікі (за выключэннем ніжэйпайменаваных раёнаў) па колькасці жывелы ў асабістым карыстанні кожнага калгаснага двара да першай групы раёнаў, у якой, у адпаведнасці з п. 5 Прыкладнага статута, кожны калгасны двор можа мець у асабістым карыстанні 1 карову, да 2-х галоў маладняка рагатай жывёлы, адну свінаматку з прыплодам, або, калі праўленне калгаса зноўдэнеабходным, 2 свінаматку з прыплодам, да 10 авечак і коз разам, неабмежаваную колькасць птушкі і трусаў і да 20 вулляў.

Дазволіць калгасным дварам, якія ў ніжэйпералічаных раёнах разводзяць племянную жывёлу, мець у асабістым карыстанні дзве каровы і 3—4 галавы маладняка рагатай жывёлы.

Асвейскі, Чырвонаслабодскі, Дзержынскі, Дрысенскі, Капыльскі, Плешчаніцкі, Старобінскі (паўночная частка), Уздзенскі, Бягомельскі.

Аднесці палескія раёны: Брагінскі, Гтускі, Даманавіцкі, Ельскі, Жыткавіцкі, Капаткевіцкі, Камарынскі, Лоеўскі, Лельчыцкі, Любаньскі, Мазырскі, Нараўлянскі, Парыцкі, Пегрыкаўскі, Рэчыцкі, Терахоўскі, Тураўскі, Хойніцкі і паўднёвую частку Старобінскага раёна (палескую частку) да 2-й групы раёнаў, у якой, у адпаведнасці з пунк-

там 5-м Прыкладнага статута, кожны калгасны двор можа мець у асабістым карыстанні 2—3 каровы і, акрамя таго, маладняк, ад 2-х да 3-х свінаматак з прыплодам, ад 20 да 25 авечак і коз разам, неабмежаваную колькасць птушкі і трусаў і да 20 вулляў.

Па пункту 6-му IV раздзела Прыкладнага статута.

Рэкамендаваць сельскагаспадарчым арцелям уключыць у статут дадаткова, выходзячы з мясцовых умоў, абавязкі арцелі і праўдзенняў па

тацму і асваенню цалінных зямель (раскарчоўка, меліярацыя і т. д.);

развядзенню і вырошчванню насення (расшырыць насенны канюшыны, поўнасцю выцесніць пасеў ільна па ільну і папару, пасевы ільна рабіць выключна ў раннія тэрміны, расціл ільна праводзіць у жніўні і, як правіла, на лугах, арганізаваўшы пільны догляд і ахову ільна на сцелішчах, заўчасна падрыхтаваць мачылы для мочыва ільна, укараняць механізацыю ўборкі і першапачатковай апрацоўкі ільна);

палепшанню развядзення бульбы;

угнаенню глебы торфам, кампостам, скарыстанню вапны і мергелю на кіслых глебах, развядзенню пасеваў лубіну на папарных землях;

сцягванню хутароў у калгасныя пасёлкі і дапамозе калгасным дварам пры перасяленні з хутароў у калгасныя пасёлкі;

утрымання ў добрым праездным стане дарог.

Старшыня Савета Народных Камісараў БССР ГАЛАДЗЕД.

Сакратар ЦК КП(б)Б ГІКАЛО.

Аб дзяржаўным плане развіцця жывёлагадоўлі на 1935 год па Беларускай ССР

Пастанова Савета Народных Камісараў Саюза ССР і Цэнтральнага
Камітэта ВКП(б)

1. Зацвердзіць наступны план вырошчвання маладняка з прыплоду 1935 года ў саўгасах, у калгасных таварных фермах, у калгасных дварах і ў аднаасобніках (у тысячах галоў):

	Цялят	Свіней	Ягнят і азыччат	Жарбят
1. Саўгасы ўсіх сістэм	20,1	68,6	2,6	3,2
У тым ліку				
Саўгасы Наркамсаўгасаў	12,6	37,0	—	1,8
Саўгасы Наркамзема	2,3	1,0	—	0,23 *)
Каапгасы Цэнтрасаюза	0,3	0,8	—	—
ОРС'ы Наркамцяжпрома	0,2	0,2	—	—
Іншыя саўгасы, каапгасы і ОРС'ы	4,7	30,6	2,6	—
2. Калгасныя таварныя фермы	239,0	190,0	59,0	68,2 **)
3. Калгасныя двары і аднаасобнікі .	257,3	1090,0	400,0	23,5
Усяго	516,4	1348,6	461,6	91,9

*) У конзаводах Наркамзема.

**) У калгасах.

2. Давесці к 1 студзеня 1936 года пагалоўе жывёлы ў саўгасах і ў калгасных таварных фермах да наступных размераў (у тысячах галоў):

	Буйнай рагатай жывёлы		Свіней	Авечак і коз	Коней
	Усяго	У тым ліку кароў			
1. Саўгасы ўсіх сістэм	82,7	40,1	92,8	7,3	28,2
У тым ліку:					
Саўгасы Наркамсаўгасаў	45,9	21,5	48,0	—	12,8
Саўгасы Наркамзема	10,5	4,8	2,6	0,2	3,5
Каапгасы Цэнтрсаюза	2,0	1,3	1,2	—	1,0
ОРС'ы Наркамцяжпрама	6,6	0,3	0,4	—	0,2
Іншыя саўгасы, каапгасы і ОРС'ы	23,7	12,2	40,6	7,1	10,7
2. Калгасныя таварныя фермы	660,0	200,0	245,0	150,0	13,0

3. Зацвердзіць план кантракты і цэлак у калгаснікаў для калгасных таварных ферм у колькасці 85 тыс. галоў і план прадажы калгасным таварным фермам з саўгасаў у колькасці адной тысячы галоў буйнай рагатай жывёлы і 10 тысяч галоў парасят.

4. Аказаць дапамогу калгаснікам у набыцці каровы і дробнай жывёлы, для чаго прадаць калгаснікам з саўгасаў 2,3 тысячы цёлак і 30 тысяч парасят, з калгасных таварных ферм 45 тыс. парасят і шляхам кантракты ў калгаснікаў і аднаасобнікаў 25 тыс. цёлак.

5. Зацвердзіць план інкубацыі ў 370 тыс. куранят, у тым ліку для калгаснікаў і рабочых 250 тыс. куранят.

6. Прапапаваць СНК БССР і ЦК КП(б)Б разгарнуць работу па палепшанню мясцовай жывёлы шляхам метызцыі з племяннымі пародамі швіцкай, галандскай і чырвона-беларускай пародамі буйнай рагатай жывёлы і белай англійскай пародай свіней.

Зацвердзіць арганізацыю дзяржплемрасадніка буйнай белай англійскай свіні і рэспубліканскага племрасадніка чырвона-беларускай пароды буйнай рагатай жывёлы.

Давесці к 1 студзеня 1936 года сець племянных калгасных таварных ферм да наступных размераў:

П л е м ф е р м ы	Колькасць ферм	Пагалоўе (у тыс. гал.)
Буйнай рагатай жывёлы	89	4,7
Свінагадоўчыя	150	4,0
Аўцагадоўчыя	5,0	25

7. Давесці колькасць зоатэхнічных участкаў у 1935 годзе да 300, колькасць ветэрынарных участкаў да 200, колькасць ветпунктаў да 250

8. Прапанаваць Соўнаркому Беларускай ССР і ЦК КП(б)Б падрыхтаваць у 1935 годзе ў раённых калгасных школах не менш 2.830 загадчыкаў фермамі і брыгадзіраў жывёлаводаў і 1.400 калгасных ветфельчароў.

9. Зацвердзіць наступны план сенакашэння, сіласавання і палепшання лугоў і пасьбішчаў на 1935 год:

	План сенакаш. натурал. сенаж. (у тыс. гект.)	План сіласа- вання (у тыс. тон)	План палеп- шання лугоў і пасьбішч (у тыс. гектар.)
Соўгасы ўсіх сістэм	80,0	100,0	15,0
У тым ліку:			
Соўгасы Наркамсоўгасаў	56,6	85,0	13,9
Калгасы	1200,0	610,0	375,0
Аднаасобнікі	500,0	—	—
Усяго	1780,0	710,0	390,0

10. Зацвердзіць план астаўлення насеннікаў шматгадовых траў на плошчы: у соўгасах—6 тыс. гектараў і ў калгасах—22 тыс. гектараў, з іх —у калгасах 20 тыс. гектараў канюшыны і 2 тыс. гектараў цімафееўкі. Акрамя таго, аставіць пад насеннікі лугапасьбішчных траў 3.770 гектараў, арганізаваўшы для гэтага спецыяльныя расаднікі лугапасьбішчных траў.

11. Соўнарком СССР і ЦК ВКП(б) указваюць Соўнаркому БССР і ЦК КП(б)Б на надзвычай нізкую прадукцыйнасць жывёлы, на меўшую месца вялікую выразку цялят, высокі падзеж маладняка ў свінагадоўчых фермах і соўгасах і на дрэннае асваенне пасьбішчных і сенакосных угоддзяў і прапануюць савецкім і партыйным арганізацыям БССР забяспечыць у 1935 годзе захаванне цялят ад выразкі, спыненне падзяжу маладняка на фермах і ў соўгасах, палепшанне ўтрымання і догляду жывёлы на фермах і ў соўгасах, расшырэнне мерапрыемстваў па метызацыі мясцовай жывёлы і правядзенне неабходных работ па расшырэнню пасьбішчных і сенакосных угоддзяў за лік асваення балот.

12. Адпусціць дзяржаўны крэдыт:

а) калгасам у размеры 5.700 тыс. руб. на будаўніцтва памяшканняў для жывёлы, набыццё племянной жывёлы і куплю маладняка і дарослай жывёлы для жывёлагадоўчых калгасных таварных ферм,

б) калгаснікам—у размеры аднаго мільёна рублёў на куплю цёлак.

13. Абавязаць Соўнарком БССР і ЦК КП(б)Б давесці ў двухдэкадны тэрмін планавыя заданні па развіццю жывёлагадоўлі да соўгасаў, калгасаў і сельсоветаў, устанавіўшы наступны парадак дая-

дзеяння плана вырошчвання маладняка да соўгасаў, калгасаў, калгасных двароў і аднаасобнікаў:

а) соўгасы і калгасныя таварныя фермы атрымліваюць план па вырошчванню маладняка ў адпаведнасці з зацверджаным планам росту пагалоўя жывёлы ў соўгасах і на фермах з улікам выканання абавязацельстваў па здачы мяса дзяржаве і плана прадажы маладняка калгаснікам;

б) план па вырошчванню маладняка калгаснымі дварамі і аднаасобнікамі даводзіцца да сельсоветаў, якія даводзяць яго да калгасных двароў і аднаасобных гаспадарак, з улікам канкрэтных умоў кожнай гаспадаркі.

Старшыня Савета Народных Камісараў Саюза ССР В. МОЛАТАЎ.

Сакратар Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) І. СТАЛІН.

Командировка
вёлагадоў
пачаць раз.

Бюро
ладняк
шыя пяц
пагрозу
вёлагадоў
Асаб.
ЦК адзна
высокі а
«Протек
тага раён
на свіна
тэрн», а
шых раён
Бюро
ляецца
лагадоў
здачы і
калгасны
" п

моду
фермы,
умоўна
прышло
па жы
хавання
2. А
гарнуц
бліва
соўгаса
Аба
«Звязд
кампан

Аб захаванні і вырашчванні маладняка па калгасных таварных фермах

Пастанова ЦК КП(б)Б

Бюро ЦК КП(б)Б адзначае зусім незадавальняючае захаванне маладняка па калгасных таварных жывёлагадоўчых фермах за прашоўшыя пяць месяцаў па большасці раёнаў, што паставіла пад прамую пагрозу зрыву выкананне дзяржаўнага плана развіцця калгаснай жывёлагадоўлі ў радзе раёнаў.

Асабліва незадавальняючую работу па захаванню маладняка бюро ЦК адзначае ў наступных раёнах і калгасах, дапусціўшых ганебна высокі адыход прыплоду: Гомельскім—у свінафермах гэтага раёна «Пролетарый» і «Перамога», Стара-Дарожскім—на свінафермах гэтага раёна «Чырвоная зорка» і «Шлях соцыялізма», Дзержынскім—на свінафермах гэтага раёна «Чырвоны пагранічнік» і «Профінтэрн», а таксама ў Сіроцінскім, Крупскім, Полацкім, Клічаўскім і іншых раёнах.

Бюро ЦК лічыць, што падобнае недапушчальнае становішча з'яўляецца прамым рэзультатам таго, што ў радзе раёнаў справе жывёлагадоўлі не надаецца такое-ж значэнне, як справе сяўбы і хлеба-здачы і адсутнічае належнае штодзённае аперацыйнае кіраўніцтва калгаснымі фермамі з боку зямельных органаў, райвыканкома і рай-

партыі, якія сапраўды большэвіцкую барацьбу за развіццё жывёлагадоўлі ў радзе выпадкаў падмяняюць вынясеннем час ад часу злучаючых і пастановаў, не правяраючы іх выканання.

5)Б пастанаўляе:

Гомельскі, Старадарожскі, Дзержынскі, Сіроцінскі, і інш. райкомы партыі пад асабістую адказнасць адкладна правярць захаванне і вырашчванне прыплоду па асобных калгасах, выдзеліць і ўзяць пад асобны нагляд фермы, дапусціўшыя вялікі адыход маладняка, забяспечыўшы безумоўнае захаванне па ўсіх фермах наяўнага маладняка і чакаемага прыплоду. Работу зямельных органаў і перш за ўсё сектараў райза па жывёлагадоўлі сканцэнтравать у першую чаргу на пытаннях захавання маладняка.

2. Абавязаць рэдакцыю «Звязда», пад адказнасць т. Стэрніна, разгарнуць сістэматычнае асвятленне работы па жывёлагадоўлі і асабліва па захаванню маладняка, паказваючы вопыт лепшых раёнаў, соўгасаў, ферм і паасобных ударнікаў.

Абавязаць т. Стэрніна не менш трох раз у месяц змяшчаць у «Звяздзе» зводкі Наркамзема аб захаванні маладняка, ходзе злучнай кампаніі і ліквідацыі бескароўнасці.

3. Даручыць камісіі па соцыялістычнаму спаборніцтву з Заходняй обласцю і Заходне-Сібірскім краем улічваць пры ацэнцы ходу спаборніцтва і паказчыкі па жывёлагадоўлі.

4. Заслухаць на чарговым бюро ЦК КП(б)Б даклады сакратароў райкомаў, старшынь райвыканкомаў і загадчыкаў райза Гомельскага, Дзержынскага, Старобінскага і Барысаўскага раёнаў аб захаванні маладняка і выкананні дзяржаўнага плана па жывёлагадоўлі. Даручыць СНК і НКЗ у пачатку чэрвеня склікаць нараду старшынь РВК і нам. заг. райза па жывёлагадоўлі паасобных адстаючых раёнаў (15—20 раёнаў).

Уп. Галоўлітбел № 3307.

Тыраж 11.080.

482.800 друк. зн. (8 $\frac{1}{2}$ арк.)

Здана ў набор 25/V—35 г.

Пацпісана да друку 19/VI—35 г.

Рэдкалегія

К. Мінкін (адказны рэдактар)

Д. Конік

Г. Рубіштэйн

няй
спа-

роў
ага,
анні
ару-
РВК
наў

р)

ЦАНА 40 кар.

✓ 8000000 19925 13